

MUĞLA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

FÂİK ÖMER EFENDİ
HAYATI, EDEBİ ŞAHSİYETİ, ESERLERİ VE
DÎVÂNÎ'NİN TENKİDLİ METNİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ARZU COŞKUNYÜREK

TEZ DANIŞMANI: Prof. Dr. NÂMIK AÇIKGÖZ

EKİM, 2007
MUĞLA

MUĞLA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

**FÂİK ÖMER EFENDİ
HAYATI, EDEBİ ŞAHSİYETİ, ESERLERİ VE
DİVÂNI'NIN TENKİDLİ METNİ**

ARZU COŞKUNYÜREK

**Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde
“Yüksek Lisans”
Diploması Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.**

**Tezin Enstitüye Verildiği Tarih :
Tezin Sözlü Savunma Tarihi : 21. 09. 2007**

**Tez Danışmanı : Prof. Dr. Nâmk Açıköz
Jüri Üyesi : Prof. Dr. Pervin Çapan
Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Serhat Ulağlı**

Enstitü Müdürü : Prof. Dr. Aslan Eren

**EKİM, 2007
MUĞLA**

TUTANAK

Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün/...../..... tarih ve sayılı toplantısında oluşturulan jüri, Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin maddesine göre, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Arzu Coşkunyürek'in "Fâik Ömer Efendi Hayatı, Edebi Şahsiyeti, Eserleri ve Dîvânı'nın Tenkildi Metni" adlı tezini incelemiş ve aday/...../..... tarihinde saat’da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin olduğuna ile karar verildi.

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Nâmık Açıkgöz

Üye

Üye

Üye

Üye

YEMİN

Yükseklisans tezi olarak sunduğum “Fâik Ömer Efendi Hayatı, Edebi Şahsiyeti, Eserleri ve Divanı'nın Tenkildi Metni” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça'da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

...../...../.....
ARZU COŞKUNYÜREK

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ
TEZ VERİ GİRİŞ FORMU

YAZARIN

MERKEZİMİZCE DOLDURULACAKTIR.

Soyadı :

Adı :

Kayıt No:

TEZİN ADI

Türkçe :

Y. Dil :

TEZİN TÜRÜ: Yüksek Lisans

Doktora

Sanatta Yeterlilik

O

O

O

TEZİN KABUL EDİLDİĞİ

Üniversite :

Fakülte :

Enstitü :

Diğer Kuruluşlar :

Tarih :

TEZ YAYINLANMIŞSA

Yayımlayan :

Basım Yeri :

Basım Tarihi :

ISBN :

TEZ YÖNETİCİSİNİN

Soyadı, Adı :

Ünvanı :

TEZİN YAZILDIĞI DİL : Türkçe

TEZİN SAYFA SAYISI:

TEZİN KONUSU (KONULARI) :

1. Faik Ömer Efendi'nin Hayatı, Edebi Şahsiyeti, Eserleri Ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni

2.

3.

TÜRKÇE ANAHTAR KELİMELER :

1. Fâik Ömer

2. Klâsik Türk Edebiyatı

3. Dîvân

4. Üslûp

Başka vereceğiniz anahtar kelimeler varsa lütfen yazınız. Metin Tenkidi, Edebiyat Tarihi

İNGİLİZCE ANAHTAR KELİMER: Konunuzla ilgili yabancı indeks, abstrakt ve thesaurus'ları kullanınız.

1. Fâik Ömer

2. Classical Turkish Literature

3. Divan

Başka vereceğiniz anahtar kelimeler varsa lütfen yazınız. Fashion, Edition Critics, Literal History

1- Tezimden fotokopi yapılmasına izin vermiyorum

2- Tezimden dipnot gösterilmek şartıyla bir bölümünün fotokopisi alınabilir

3- Kaynak gösterilmek şartıyla tezimin tamamının fotokopisi alınabilir

Yazarın İmzası :

Tarih :/...../.....

**FÂİK ÖMER EFENDİ
HAYATI, EDEBİ ŞAHSİYETİ, ESERLERİ VE
DİVÂNI'NIN TENKİDLİ METNİ**

(Yüksek Lisans Tezi)

Arzu COŞKUNYÜREK

**MUĞLA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

2007

ÖZET

Bu çalışmanın ilk kısmında 19. yüzyıl Klasik Türk Edebiyatı şairlerinden Fâik Ömer Efendi'nin hayatı, edebi şahsiyeti ve eserleri ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın ikinci kısmında ise şâirin Dîvân'ı üç aşamada incelenmiş, bu sayede gelenekle örtüşen ve farklı olduğu noktalar saptanmış, ve şâirin üslûbu belirlenmiştir.

Çalışmanın esasını teşkil eden ikinci kısımda ise şairin Dîvânı'nın tam ve en doğru hali, metin tenkidi yöntemiyle ortaya konmaya çalışılmıştır. Bu aşamada, seçilen nüshalar arasındaki farklar dikkate alınarak böylece şairin yazdığı esere en yakın metin oluşturulmaya çalışılmıştır. İhtivâ ettiği şiir sayısı açısından zengin olan Sü. ve S. nüshaları çalışmaya esas teşkil eden nüshalar olarak seçilmiştir. Nüshalar arasında ki farklarsa sayfa altında belirtilerek nüsha farkları da ortaya konulmuştur. Türkçe Dîvân ve Farsça Dîvân olarak iki bölümden oluşan bu kısımda Türkçe Dîvân bölümü de ayrıca nazım şekillerine göre düzenlenmiştir.

Böylece şâirin edebiyat tarihindeki yeri belirlenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Fâik Ömer, Klâsik Türk Edebiyatı, Dîvân, Üslûp, Metin Tenkidi, Edebiyat Tarihi

Sayfa Adedi: 254

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Nâmık Açıkgöz

**FÂİK ÖMER WITH HIS LIFE, PUBLICATIONS,
LITERARY PERSONALITY AND CRITICAL EDITION OF HIS DİVANS**

(Master of Science Thesis)

Arzu COŞKUNYÜREK

**MUGLA UNIVERSITY
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCE**

2007

ABSTRACT

In the first part of this thesis, with the focus on literal personality, publications and life of Fâik Ömer, who was a poet in Classical Turkish Literature in 19 th Century, was tried to investigate .

In the second part, collected poems of the poet was investigated in three section, so finding out overlapping and outgoing points with respect to tradition and fashion of the poet has been defined.

In the third part, which is the main part of the thesis, complete and proper one of the collected poems of the poet was tried to exhibit using the method of edition critics. In this section, taking into consideration the differences between the selected copy editions, the edition which is so familiar to original one was tried to be formed. Sü and S copy editions, which are distinguished ones according to number of the poets in copy editions, was used as a main reference copy edition for this study. Differences between these copy editions was explained at the bottom of the pages. Also in this section, which has two subsections: Turkish Collected Poems and Persian Collected Poems, Turkish Collected Poems subsection constructed with respect to types of poetry

So, importance of the poem in literal history was tried to investigate.

Keywords: Fâik Ömer, Classical Turkish Literature, Divan, Fashion, Edition Critics, Literal History

Number of pages: 254

Supervisor: Prof. Dr. Nâmık AÇIKGÖZ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	III
KISALTMALAR.....	VI
TABLolar DİZİNİ.....	VII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

FÂİK ÖMER EFENDİ HAYATI, EDEBÎ ŞAHSİYETİ VE ESERLERİ

A) HAYATI.....	4
B) EDEBÎ ŞAHSİYETİ.....	6
C) ESERLERİ.....	8
1. Nizâmü'l- Afîk fî Bahri'l Amîk.....	8
2. Makâlât-ı Sıdkıyye.....	8
3. Âhvâl-i Rızâiyye.....	9
4. Dîvân.....	9

İKİNCİ BÖLÜM

FÂİK ÖMER DÎVÂNI'NIN İNCELENMESİ

I. DÎVÂN'IN NÜSHALARI VE NÜSHA TAVSİFLERİ.....	10
1. Süleymaniye Ktp. – Zühtü Bey, No. 130/2	10
2. Sermet Çifter Araştırma Ktp., No. 634.....	11
3. İstanbul Üniversitesi Ktp. – TY., No. 2234.....	11
4. İstanbul Üniversitesi Ktp. – TY., No. 275.....	12
5. İstanbul Üniversitesi Ktp. – TY., No. 5473.....	12
6. Millet Ktp. - Manzum Eserler, No. 320.....	13
II. DÎVÂN'IN İNCELENMESİ.....	14
A. Şekil Özellikleri.....	14

1. Tertip Şekli.....	14
2. Nazım Şekilleri ve Türleri.....	14
3. Vezin.....	19
4. Kafiye-Redif.....	20
B. Dil ve Üslûp Özellikleri.....	22
1. Dil ve Üslûp Özellikleri.....	22
2. Edebî Sanatlar.....	25
3. Atasözü Ve Deyim Kullanımı.....	28
C. Muhtevâ Özellikleri.....	29
1. Din- Tasavvuf.....	29
2. Aşk.....	30
3. Sosyal Hayat.....	31
Sonuç.....	34
Kaynakça.....	36

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

FÂİK ÖMER DÎVÂNI

I. TÜRKÇE DÎVÂN.....	41
Kasideler.....	42
Tarihler.....	105
Musammatlar.....	135
Gazeller.....	145
Kıt'alar.....	213
Ebyât.....	221
II. FARŞÇA DÎVÂN.....	225

ÖNSÖZ

Faik Ömer Efendi, Klasik Türk Edebiyatının, 19. yüzyıldaki zor ve çalkantılı döneminde kendine has bir söyleyiş yakalayabilmiş ve azımsanamayacak sayıda eseri günümüze miras bırakmış edebi şahsiyetlerindendir. Fakat ne yazık ki bugüne kadar hakkında hiçbir çalışma yapılmamış olan şâir, günümüze kadar unutulma tehlikesi ile karşı karşıya kalmıştır.

Verdiği eserlerle Türk Kültür ve Edebiyat tarihine katkıda bulunmuş hiçbir şahsiyetin göz ardı edilmemesi gerektiği düşüncesi, bu çalışmayı hazırlamamızı sağlayan esas sebep olmuştur.

Fâik Ömer Efendi'nin şiiri ve şâirliği hakkında bilgi sunmaya çalıştığımız bu çalışma üç ana bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde şâirin hayatı, eldeki kaynaklar ve mevcut Dîvân metni değerlendirilmek suretiyle tedkik edilmiştir. Bu aşamada kaynakların yetersiz olması, gibi bir eksiklikle karşılaşılmış olmasının yanı sıra mümkün olduğunca eserden müellife giderek şâirin hayatı ana çizgileriyle belirlenmeye çalışılmıştır. Edebî şahsiyeti kısmında ise eldeki Dîvân metni değerlendirilmiştir. Şâirin eserleri hakkında ise ne yazık ki sınırlı tezkire bilgileri hariç, başka kaynaklarda bir kayda rastlanamamış bu sebeple eldeki bilgiler ışığında eserleri tespit edilmiştir.

İkinci bölüm ise Dîvân'ın incelenmesine ayrılmıştır. Bu aşamada önce Dîvân'ın bilinen nüshaları değerlendirilmiş, ardından hazırlanan Dîvân metni esas alınarak Dîvân incelemesine geçilmiştir. Dîvân'ın nüshaları incelenirken mevcut yazma kataloglardan faydalanmanın yanı sıra bahsi geçen Kütüphanelerde, nüshalar üzerine yapılan çalışmalardan da faydalanılmıştır. Dîvân'ın İncelenmesi kısmı ise Şekil Özellikleri, Dil ve Üslûp Özellikleri, Muhtevâ Özellikleri olmak üzere üç bölüm halinde hazırlanmıştır. Bu aşamada verilen örnekler orjinalliği olan örneklerden seçilmeye çalışılmış böylece şâirin üslûp özellikleri ortaya konmaya çalışılmıştır.

Üçüncü bölüm ise Dîvân'ın metninden oluşmaktadır. Dîvân metni hazırlanırken şiir hacmi açısından en zengin iki nüsha olan, Süleymaniye Kütüphanesi (Zühtü Bey, No. 130/2) ve Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi (No. 634)'nde bulunan nüshalar esas alınmıştır. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi (TY. No. 2234-275-5473)'nde bulunan nüshalar ile de hazırlanan metnin karşılaştırması da yapılmıştır. Millet Kütüphanesi (Manzum Eserler, No. 320)'ndeki nüshaya ise kütüphanede sürdürülen tadilat çalışmalarından dolayı kütüphanenin kapalı olması sebebiyle ne yazık ki ulaşamamıştır.

Bu bölümde kendi içinde Türkçe Dîvân ve Farsça Dîvân olmak üzere iki ana bölüme ayrılmıştır. Türkçe Dîvân'a ayrılan bölüm kendi içinde nazım şekillerine göre yeniden düzenlenmiştir.

Çalışmayı hazırlarken, transkripsiyon alfabesinden faydalanılmamıştır. Yararlandığımız nüshalar arasındaki farklar, sayfa altlarında belirtilmiştir. Her şiirin sonunda, şiirin nüshada hangi sayfada yer aldığı belirtilmiştir. Okunuşundan şüphe edilen kelimelerin yanına (?) işareti konulmuştur. Çok az rastlanmakla birlikte (Daha çok Farsça atıf terkiplerinde rastlanmıştır.) müstensih hatasından kaynaklandığı düşünülen eksikler parantez içinde belirtilmiştir.

Bu çalışmayı hazırlarken, çalışmanın her aşamasında yanımda olan ve bütün eğitim hayatım boyunca maddi ve manevi yardımlarını benden esirgemeyen sevgili aileme ve özellikle babam, Seyit Ahmet COŞKUNYÜREK'e, yine bu çalışma esnasında hep yanımda olan ve çalışma esnasındaki en sıkıntılı anlarda varlığıyla beni feraha erdiren sevgili Hafize Hayal COŞKUNYÜREK'e teşekkürler ederim.

Hayatıma girdiği günden beri iyi ve kötü her anımda benimle olan, bu çalışma boyunca da hiçbir yardımı benden esirgemeyen sevgili eşim, Ömer POLAT'a teşekkürlerimi bildiririm.

Engin bilgi ve kültür birikiminden faydalandığım, kütüphanesini ve değerli vaktini benimle paylaşan ve yardımlarını esirgemeyen sayın hocam Prof. Dr. Nâmık AÇIKGÖZ'e de ayrıca şükranlarımı sunarım.

Arzu COŞKUNYÜREK

KISALTMALAR

- Sü.** : Süleymaniye Kütüphanesi
S : Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi
Ktp. : Kütüphane
TY. : Türkçe Yazmalar
No : Numara
yk. : Yaprak
İst. T. : İstinsah Tarihi
Yzn : Yazan
Hızl. : Hazırlayan
C. : Cilt
S. : Sayı
s. : Sayfa
a.g.e : Adı Geçen Eser
a.g.m : Adı Geçen Makale
K : Kaside
T : Tarih
Mur. : Murabba
Tah. : Tahmis
Müs. : Müseddes
G : Gazel
Kt. : Kıt'a
B : Beyit

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1 : Gazellerin Harflere Göre Dağılımı Tablosu

Tablo 2 : Vezinlerin Şiirlere Göre Dağılımı Tablosu

GİRİŞ

19.yüzyıl Osmanlı İmparatorluğunun gücünü yitirdiği bir devir olmakla beraber bu gidişe dur demek için ıslahat ve yenileşme hareketlerinin hızlandırıldığı bir devir olarak da karşımıza çıkmaktadır. Batılılaşmanın devlet politikası haline geldiği bu dönemde sosyal hayat ve kültür hayatı da durumdan nasibini almıştır.

Osmanlı İmparatorluğu 19. yüzyıla III. Selîm'in (1789- 1807) saltanatının son yıllarında girer. " İlhâmî " mahlasıyla şiirler de yazan III. Selîm, Osmanlı Sultanları arasında şiir ve edebiyatla uğraşan son padişah olarak bilinir¹.

Osmanlı İmparatorluğunda Batılılaşma hareketleri, siyaset, toplum ve edebiyat olmak üzere başlıca üç alanda etkisini göstermiştir. Yenilik hareketlerinin toplumun yüzyıllardır süren alışkanlıklarını birden bire değiştirmesi beklenemezdi. Belki de bu nedenle edebiyat , özellikle de şiir alanındaki değişiklikler, askerî alandaki değişiklikler kadar hızlı olmamıştır². Devletlerin kronolojik çöküşüyle kültürel çöküşü arasında uzun zaman farklarının olduğu gerçeği dikkate alındığında Klasik Türk Edebiyatındaki çözülmenin özellikle yüzyılın ikinci yarısına rastlaması daha anlaşılır hale gelmektedir.

Yüzyılın ilk yarısında ise şâir ve nâsirler, Klasik Edebiyatın devamı niteliğinde eserler vermeğe devam etmişlerdir. Fakat hemen belirtmelidir ki bu dönemde edebiyatta yeni bir soluk olarak addedilebilecek ve başlı başına adından söz edilebilecek bir isim çıkmamıştır. Bu devir daha çok önceki yüzyılların ve o devirlerde üstad kabul edilen şahsiyetlerin taklidi niteliğinde eserler veren şâir ve nasirlerle doludur.

Bu devirdeki şâirlerin çoğu Nedîm'le üst seviyeye ulaşan mahallileşme hareketini şiirlerinin hareket noktası olarak kabul etmişlerdir ne var ki bu hususta aşırılığa kaçmaları, bayağı bir söyleyişe ulaşmalarına neden olmuştur.

¹ İsmail Ünver, " XIX. Yüzyıl Dîvân Şiiri ", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih- Coğrafya Fakültesi Dergisi*, C. 22, S. 1-2, Ankara, 1988, s.131.

² Ünver, *a.g.e.*, s.131.

Hemen her şâirin tarikat mensubu olması ve tasavvufi çerçevede şiirler vermesi ise bu dönemin dikkat çeken diğer bir özelliğidir³. Dönemin karmaşık ve belirsiz yapısının bu hususta çok büyük bir etkisinin olduğu da bilinen bir gerçektir.

Çok kısa bir süre önce Şeyh Galib gibi çok iyi bir şâirin yetişmiş olması bu dönemde yetişen bazı iyi şâirlerin de gölgede kalmasına neden olmuştur. Şeyh Galib bu dönemde en büyük üstaplardan kabul edilmesine rağmen şâirliğini ve şiirini örnek alan şâir sayısı yok denecek kadar azdır. Bunun sebeplerinin başında ise Şeyh Galib'in baştan başa Sebki-Hindi ile örölü şiir anlayışı gelmektedir. Çoğu, şiiri vezinli ve kafiyeli sözden öteye götüremeyen bu son dönem şâirleri için Sebki-Hindi tarzında şiir söylemek neredeyse imkansızdır. İçlerinden Şeyh Galib'i örnek alan birkaç şâir çıkmakla beraber bunlarda daha çok tasavvufi yönden kendisini takip etmişler ve çok başarılı örnekler sergileyememişlerdir.

Nazım şekilleri açısından, mesnevinin gözden düşmesi buna karşılık kıta, terci-i bend ve terki-i bendlerin rağbet görmesinin dışında çok büyük değişiklikler olamamıştır. Bilhassa tarih kıt'alarının sayısı geçmiş yüzyıllara oranla hayli fazladır. Tarih kıt'alarının sadece sayısı değil kullanım alanları da hayli genişlemiştir. Şâirlerin değişik türden olaylar için çok sayıda tarih düşürmüş olmaları, bir yönüyle 19. yüzyıl tarihinin ve sosyal hayatının edebiyata yansması olarak da değerlendirilebilir⁴.

Gazel bu devir şiirinde de iç yapıda ve muhtevadaki çözölme ve dağılmaya rağmen, en çok kullanılan nazım şekli olmuş, bununla birlikte sanat değeri taşıyan gazel sayısında büyük bir düşüş meydana gelmiştir. Gazel nazım şekli üzerinde meydana gelen değişiklik ve tasarruflar arasında mahlas kullanımının önemszenmeyerek terk edilmesi, tarih gazellerinin yazılması, gazellere başlık konulması, matlasız gazeller yazılması, müşterek gazeller yazılması sayılabilir⁵.

³ Mine Mengi, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2000, s. 234.

⁴ *Osman Nevres Ve Divânı*, Hzl. Bayram Ali Kaya, Gökkuşbe Yayınları, İstanbul, 2007, s. 18.

⁵ M. Fatih Andı, *Servet-i Fünûn'a Kadar Yeni Türk Şiirinde Şekil Değişmeleri*, Kitabevi Yayınları, İstanbul, 1997, s.104-105.

Hayal ve imajlarda da kendini yenileyemeyen son dönem şâirleri kelime dünyası ve kullanılan mazmunlar açısından da önceki dönemleri takip eder niteliktedir.

Böyle bir edebi ortamda yetişen Faik Ömer ise devrinin özelliklerini takip eder bir görünüm sergilemekle birlikte devrindeki diğer pek çok şâire göre kendi üslubunu yakalamaya daha çok yaklaşmıştır.

Edebiyat ve kültür tarihimize dört eser miras bırakan şâir, bu itibarla incelemeye değer bir edebî şahsiyettir. Bu çalışmaya konu seçilmesinde ki esas amaç ise zengin bir geçmişe sahip edebiyat tarihimizde hiçbir şâirin unutulmaması gerektiği ve hepsinin edebiyat tarihimizde hak ettiği yeri almış olmasıdır.

BİRİNCİ BÖLÜM

FÂİK ÖMER EFENDİ HAYATI, EDEBÎ ŞAHSİYETİ VE ESERLERİ

A) HAYATI

Asıl adı Ömer Fâik olan şâirin, kaynaklarda nerede ve ne zaman doğduğuna dair herhangi bir kayda rastlanmamaktadır. Kendisinden bahseden son dönem tezkirelerinde ailesi ve eğitimi hakkında da herhangi bir bilgi bulunmamakla birlikte, yalnızca *Tuhfe-i Nâilî*'de babasının adının Abdullah olduğu belirtilmiştir.⁶ Eserlerinden ve görev aldığı memuriyetlerden iyi bir eğitim aldığını ve yüksek bir sosyal muhite mensup olarak yetiştiğini söyleyebiliriz. Devrinin ilimlerine vakıf, Farsça şiirler yazabilecek kadar Farsça'ya hakim bir şâir olması aldığı iyi eğitimin neticesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kendisinden bahseden kaynaklarda⁷, Hâce-gân-ı Dîvân-ı Hümâyün'dan olduğu belirtilen Fâik Ömer Efendi, memuriyet görevine Vüzerâ Kapı Kethüdâları maiyetinde Mühürdâr olarak başlamıştır. Şiirlerinden yaşadığı dönemde, dört padişah devrine (I. Abdülhâmid, III. Selîm, IV. Mustafa, II. Mahmûd) tanıklık ettiği anlaşılan (Dîvânın'da I. Abdülhamid'in oğlu Şehzâde II. Mahmud ve kızı Fâtıma Sultan'ın velâdetleri için düşürdüğü tarihler vardır. III. Selim için söylenmiş olan kasideler ve bu devir de meydana gelen çeşitli olaylara düşürülmüş pek çok tarih vardır. II. Mahmud ve devrindeki olaylar için söylenmiş hatırı sayılır miktarda kaside ve tarih bulunmaktadır.) şâir, zaman zaman devlet ricaliyle anlaşmazlıklara düşüp Anadolu'da çeşitli memuriyetlerle vazifelendirilmiştir.

⁶ Nâil Tuman, *Tuhfe-i Nâilî*, C. II, s.743.

⁷ Tuman, *a.g.e.*,C. II, s. 743.

Davut Fâtin, *Hâtîmeti'l- Eş'âr*, İstanbul, 1271, s. 315.

Şemsettin Sâmi, *Kâmusu'l- A'lâm*, Kaşgar Neşriyat, Ankara 1996, C.V, s. 3345.

İbnü'l-Emin Mahmud Kemal İnal, *Son Asır Türk Şâirleri*, Hzl. Müjgan Cumbur, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara, 1999, C.I, s. 531-533.

Bursalı Mehmed Tâhir, *Osmanlı Müellifleri*, Hzl. Cemal Kurnaz – Mustafa Tatçı, Bizim Büro Basımevi, Ankara, 2000, C.III, s. 106-107.

Türk Dili Ve Edebiyatı Ansiklopedisi,İstanbul, 1977-1998, C.3 , s. 147.

Hüdavandigâr Sancağı Mutasarrıfı Vezir Nurullah Paşa'ya Bursa'dan ıtlakı için yazdığı kaside (K. 35) de bu durumu şöyle dile getirir:

Der-i devlet-meâb-ı yâre yüz sürmede nâz etdim
 Sürüldüm dergehinden ben o dem ki keşf-i râz etdim
 ...
 Dü îd oldu biri lutfun biri ıtlak-ı afvımdır
 Surûrumdan çekip bu rişte-i nazmım dırâz etdim
 Zemistân-ı hayâlîm berd-i gurbetle müşevveş iken
 Serâpâ cûy-bâr-ı iltifâtın ile yâz etdim

Özelikle II. Mahmud döneminde hem memuriyet hayatında hem de şâirlikde olgunluğa erişen Fâik Ömer Efendi, son olarak Şıkk-ı Sâlis Defterdarlığı'na kadar yükselmiştir.

Fâik Ömer Efendi'nin tasavvufî yönüne de dikkat çeken tezkire müellifleri, onun önceleri Sa'deddin Cibavî sülalesinden Şeyh Mehmed Sâdık Efendi'ye mürîd olarak Sa'diye Tarikatına, daha sonra ise Neccâr-zâde Mustafa Rızâeddin Efendi-zâde Şeyh Mehmed Sıddık Efendi'ye intisâb ederek Nakşibendi Tarikatına sâlik olduğunu bildirirler. Nitekim şâir, divânında her iki tarikatın adı geçen mürşidlerinin yanı sıra Mevlânâ, İsmâil Hakkı Bursevî, Seyyid Ömer Sıkkınî, Hasan Sezâî ve Şeyh Hafız Efendi gibi tarikat ulularına da kasideler yazarak Mevlevîliğe, Melâmiliğe, Gülşeniliğe ve Halvetiliğe olan ilgisini dile getirmiştir. İsmail Hakkı Bursevi için yazdığı kaside de bunu şöyle açıklar:

Ben Şâh-ı Nakşibendin gerçi gulâmıyam
 Hâk-i derinde ârif rûmunda Mevlevî (K. 28/13)

Neccâr-zâde Mustafa Rızâeddin Efendi ve oğlu Şeyh Mehmed Sıddık Efendi için yazdığı kaside (K. 29) de ise Nakşibendi Tarikatına bağlılığını ve mürşidleri ile yakın ilişki içinde olduğunu şöyle anlatmaktadır:

Rızâ vü Şeyh Sıddık mürşidânın serveridir
 Gönül âşüfte-vâr-ı şâdî olmuşdu enîsidir
 ...
 Rızâ gül-nihâl zîbâ gülistan Nakşibendîdir
 Gül-i sad-berg-i sırrı Hazret-i Sıddık Efendidir
 Bu nazm-ı dil-güşâyı söyleten bi'z-zat kendidir
 Dü gûş-ı Fâikâ telkîni lutfundan pendidir

Dönemi için önemli şahsiyetlerle arkadaşlık kuran Fâik Ömer Efendi İbnü'l-Emin Mahmud Kemal İnal'ın verdiği bilgiye göre III. Selim'in Sır Kâtibi Ahmed Efendi ile yakın arkadaşır⁸. Hatta kendisinin ısrarı üzerine Nizâm'ül- Atık fi Bahr'il-Amîk adıyla bir risale kaleme almıştır.

1245 (1829-1830) yılında İstanbul'da vefat eden şâirin kabrinin nerede olduğuna dair herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.

B) EDEBÎ ŞAHSİYETİ

Fâik Ömer'den bahseden kaynaklarda şiiri ve şâirliği ile ilgili çok fazla tespite rastlanmamaktadır. Bursalı Mehmed Tâhir kendisinden “Tabiat-ı şi'riyeye mâliktir.” diye bahsetmektedir⁹.

Şâir ise Dîvânı'nda zaman zaman şiir ve şâirlikle ilgili görüşlerini belirtmiş özellikle kendi şiiriyle ilgili tespitlerde bulunmuştur.

Söz odur kim hükm ola şâh-ı cihânın medhine
 Hücet-i Bürhân'a lâyıık zîver-i imzâ budur
 Nazm odur ki ola makbûl-i şehin şâh-ı ümem
 Nâzıma izz' ü sa'âdet re'fet ulyâ budur (T.3 /4-5)
 Hâl isterim sühanda tehî lafzı istemem

⁸ İnal, *a.g.e.* C. I, s. 532.

⁹ Tâhir, *a.g.e.*, C III, s107.

Urmam kulağı kâl ise her nush ü pende ben (G.82/7)

Beyitlerin de görüldüğü üzere şâir sözün boş olmaması gerektiğini hüküm ve delil derecesinde açık ve etkili olması gerektiğini anlatmaktadır.

H. Mevlânâ için yazdığı sühan redifli kasidede (K. 21) baştan başa şiiri ve şâirliği ile ilgili mübâlağaya varan değerlendirmeleri vardır. Kendini Tûsî, Nizâmî, Sâbit, Bâkî, Nedîm ve Nâbî gibi Türk ve Fars şâirleriyle kıyas eden şâir, şiiriyetinin ne denli güçlü olduğunu vurgular.

Kasr-ı nutkum katı bâlâdır irişmez kimse

Atamaz revzene sözlerime seng-i sühan (K.21/7)

Beytinde sözünün ne derece değerli olduğunu ve hiç kimsenin kendi şiirine yetişemediğini söyler.

Cemâl-i rûy-ı nazma verdirince ahsen-i sûret

Aceb destinde Fâik kilk-i mânidâra yüz verdin (G. 67/5)

Beytinde şiirini beğendiğini ve nazım cemâline en güzel sûreti verdiğini söylüyor.

Yâni sıyt-ı süheni Fâik'in oldukça bülend

Şu'arâya verir ol şi'r-i menârında salâ (Kt. 6/2)

Beyitte görüldüğü üzere şiirinin diğer şâirlere sâlâ verecek derecede üstün olduğunu anlatıyor.

Dîvânı'nda Türkçe ve Farsça şiirler bulunan şâirin Farsça şiirlerinin de şiiriyet bakımından Türkçe şiirlerden aşağı olmadığı dikkate alındığında şâirin her iki dilde de rahatlıkla şiir söyleyebilecek usta bir şâir olduğu görülür.

Beşiktaşlı Yahyâ Efendi, Şeyh Mehmed Sıddıkü'n-Nakşibendî ve Râgıb Paşa'nın birer gazelini tahmîs eden şâir, Şeyh Gâlib, Münîb, Âsım ve Eşref'in gazellerine de nazîre yazmıştır.

Özellikle Şeyh Gâlib hem iyi bir şâir, hem de tasavvuf ehli olması sebebiyle Fâik Ömer'i etkileyen en önemli isimdir. Bunda hiç şüphesiz Fâik Ömer'in Mevlevîliğe olan ilgisi ve hemen hemen aynı dönemlerde yaşamış olmalarının etkisi büyüktür. Fakat Fâik Ömer, Şeyh Gâlib'de olduğu gibi Sebk-i Hindî tarzını benimsememiş, daha ziyâde onun sade bir dil üzerine kurduğu üslûbunu örnek almıştır.

Çoğu zaman gelenekle örtüşen şâir, kullandığı kelimeler ve orijinal imajlarla zaman zaman da gelenekten farklı bir üslûp sergiler. Sûfiyâne, hakîmâne ve âşıkâne tarzda şiir söyleyen şâir, kasîdelerinde daha ziyâde sûfiyâne tarzı benimserken, gazellerinde bu üç tarzda da oldukça başarılı şiirler söylemiştir.

Dönemi içinde beğenilen bir şâir olmakla birlikte, adı önde gelen şâirler arasında yer alamamıştır. Bu hususta belki de devrin siyâsî ve sosyal karışıklığının etkisiyle yeterince fark edilememiş olmasının da etkisi vardır.

C) ESERLERİ

1. Nizâmü'l- Atîk fî Bahri'l Amîk: 1219 (1804-1805) yılında Sultan III. Selim'in Sır Katibi Ahmed Efendi'nin ısrarı üzerine nizâm-ı devlete dair kaleme aldığı mensur risâledir.

İbn'ül Emin Mahmud Kemal İnal, eserin şâirin kendi el yazısıyla yazılmış olan nüshasının kendi kütüphanesinde olduğunu belirtmesine¹⁰ karşılık bugün eserin nerede olduğuna dair herhangi bir bilgi mevcut değildir.

2. Makâlât-ı Sıdkkiye: Mürşidi Şeyh Mehmed Sıddık Efendi'nin menkıbelerini içeren mensur bir eserdir. Eser, 1210 (1795-1796) yılında İstanbul'da basılmıştır.

¹⁰ İnal, *a.g.e.*, C. I, s. 531.

3. Âhvâl-i Rızâiyye: Babasının hal tercümesini içeren bir risâledir. Makâlât-ı Sıdkıyye ile birlikte basılmıştır.

4. Dîvân: Kullanılan nazım şekilleri bakımından klasik divân tertibine uyan Fâik Ömer Dîvânı, 1988 beyittir. Türkçe ve Farsça dîvânlar olmak üzere iki kısımdan oluşmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

FÂİK ÖMER DÎVÂNÎ'NİN İNCELENMESİ

I. DÎVÂN'IN NÜSHALARI VE NÜSHA TAVSİFLERİ

1. Süleymaniye Ktp. – Zühtü Bey, No. 130/2

yk. 30 – 64

1 Besmele manzumesi, 3 münacât, 14 na't, 4 Çaryâr medhiyesi, Mevlânâ, Sadeddin-i Cibâvî, Ömer b el-Fârîz, Öner Sıkkınî, Beşiktaşlı Yahyâ, Şeyh Sezâyî, Şeyh İsmâil Hakkı, Neccar-zâde Şeyh Rızâ, Şeyh Sıddık haklarında 10 medhiye, 6 kaside, 23 tarih, 4 tahmis, 1 müseddes, 126 gazel, 17 kıt'a, ve nazım, nazîre olarak yazdığı iki gazel, Abdullah Efendi-zâde Reşid Efendi'nin 1 gazeli, İzzet Molla'nın buna nazîresi bulunmaktadır. Türkçe ve Farsça şiirler karışık halde bulunmaktadır. Sayfaların derkenarlarında, anlamlarının herkes tarafından bilinmeyeceği düşünülen bazı kelimelerin anlamları verilmiştir.

Baş : قچن حکم ای تسمه تخت دلدن او لسلطان بسم الله

اولور ارواح قدسی محضردیوان بسم الله

Son : حسان زمان یغی رشید دهنر آرا

تن ظیره اولان عجزمه عفو ایتسه یرید

65 yk, 196 x 133 ölçülerinde, tâlik yazı, muhtelif satır, âbâdi taklidi kağıt, kenarları meşin, üstü çiçekli lake cilt.

Mecmuanın başında Zühdü Bey'in vakıf mührü ile kütüphanenin resmi damgası basılıdır.

Bu eser içinde bulunduğu mecmuanın 30. yaprağında başlar. 95 yapraktan müteşekkil olan bu mecmuanın 1 – 30 yapraklarında Fitnat Dîvânı, 65 – 95

yapraklarında bazı manzumeler yazısız yapraklar ve Osmanlı Padişahları'nın bazılarının çocuklarının doğum ve vefat tarihleri yazılıdır.

2. Sermet Çifter Araştırma Ktp., No. 634

Baş : قچن حکم ای تسمه تخت دلدن او لسلطان بسم الله

اولور ارواح قدسی محضردیوان بسم الله

Son : ای کنه کرده جه خوف او کی ترا معلومست

بعد از ان بیمکه کار کرده این مجهولست

Tâlik hatla, 235 x 155 ölçüsünde, 107 varakta muhtelif satırlı, âharlı krem kağıda yazılmıştır. Bordo meşin cilt içindedir. 2b – 92a arasında Türkçe şiirler, 92b – 125a arasında Farsça şiirler bulunmaktadır.

3. İstanbul Üniversitesi Ktp. – TY., No. 2234

Nüshanın başında Şirazlı Hâfız'ın gazeline yazılmış bir şerh bulunmaktadır. 1 Besmele manzumesi, 2 münacât, 1 miraciye, 9 na't, 4 Çaryâr medhiyesi, Mevlânâ, Sadeddin Cibâvî, Ömer b. el-Fâriz, Ömer Sıkkınî, Beşiktaşlı Yahyâ, Şeyh Sezâyî, Neccar-zâde Şeyh Rızâ haklarında 7 medhiye, 2 kaside, 21 tarih, 1 nazire , 3 tahmis, 84 gazel, 16 kıt'a ve nazım, 11 beyit, Farsça 1 münacât, 1 na't, 28 gazel, 2 nazım ile 4 beyit vardır.

Baş : حمد بیحد او کریم الله

حمدی زیب او راولور افواهه

Son : ای کنه کرده جه خوف او کی ترا معلومست

بعد از ان بیمکه کار کرده این مجهولست

İst. T. : 1218 – 1803/1804

Yzn: Tarsuslu Ahmed Hulusi

92 yk, 217 x 123 ölçülerinde, tâlik yazı, 15 satırlı, âbâdi taklidî kağıt, kahverengi yumuşak meşin cilt.

4. İstanbul Üniversitesi Ktp. – TY., No. 275

Bu nüshada 1 Besmele manzumesi, 3 münacât, 1 miraciye, 12 na't, 4 Çaryâr medhiyesi, Mevlânâ, Sadeddin Cibâvî, Ömer b. el- Fâriz, Ömer Sıkkînî, Beşiktaşlı Yahyâ, Şeyh Sezâyî, Neccar- zâde Rızâ haklarında 7 medhiye, 3 kaside, 23 tarih, 1 nazîre, 1 tahmis, 133 gazel, 17 kıt'a ve nazm, 5 beyit vardır.

Baş : قچن حکم ایتسه تخت دلدن اول سلطان بسم الله

اولور ارواح قدسی محضردیوان بسم الله

Son : دل نظر کاه خدا اولدیغنی بیلمه میسک

سوزیکی سویلر ایکن فکر ایدوب اطرافاً بأفک

62 yk, 232 x 140 – 165 x 75 ölçülerinde, tâlik yazı, 17 satır, sarımtırak Avrupa kağıt, etrafı meşin, üstü ebrî kağıt kaplı cilt.

Başta kütüphanenin resmi mührü basılı ve Derviş Mehmed Cemâleddin adına temellük kaydı yazılıdır.

5. İstanbul Üniversitesi Ktp. – TY., No. 5473

Bu nüshada 1 Besmele manzumesi, 1 münacât, 1 miraciye, 7 na't, 4 Çaryâr medhiyesi, Mevlânâ, Sadeddin Cibâvî, Ömer b. el- Fâriz, Ömer Sıkkînî, Beşiktaşlı Yahyâ, Şeyh Sezâyî, Neccar-zâde Rızâ haklarında 7 medhiye, 3 kaside, 5 tarih, 1 murabba, 2 tahmis, 84 gazel, 13 kıt'a, 7 beyit bulunur. Farsça Divançe kısmında 1 münacât, 1 na't, 29 gazel, 2 kıt'a ve 4 beyit vardır.

Baş : قچن حکم ایتسه تخت دلدن اول سلطان بسم الله

اولور ارواح قدسی محضردیوان بسم الله

Son : ای کنه کرده جه خوف او کی ترا معلومت
بعد از ان بیمکه کار کرده این مجهولست

60 yk, 226 x 147 – 171 x 195 ölçülerinde, tâlik yazı, 15 satır, âbâdi taklidî kağıt, 1. ve 26. yapraklar nakışlı ve tezhipli kağıt, yaldızlı cilt, kırmızı meşin, yaldız şemseli, sâlbekli, zencirekli miklepli cilt.

Başta kütüphanenin resmi mührü vardır.

6. Millet Ktp. - Manzum Eserler, No. 320

Bu nüshada Besmele hakkında 1 manzume, 4 münacât, 7 na't, 4 Çaryâr medhiyesi, Mevlânâ, Sadeddin Cibâvî, Ömer b. el- Fâriz, Ömer Sıkkînî, Şeyh Sezâyî, Neccar-zâde Rızâ için 6 medhiye, Beşiktaşlı Yahyâ Efendi için 2 medhiye, Sultan III. Selîm hakkında bazıları tarihli 4 kaside, manzum 2 arzuhal, 11 tarih, 1 şarkı, 1 muhammes, 68 gazel, 1 zenanname, 1 mektup, 19 kıt'a, 17 beyit, 1 mısra vardır.

Baş : قچن حکم ای تسمه تخت دلدن اول سلطان بسم الله
اولور ارواح قدسی محضر دیوان بسم الله

Son : افتراقن آتشی سوزان ای دلدن جانمی
صاندی جیحوندر کورنلر دیده کریانمی

30 yk, 240 x 166 ölçülerinde, rik'a yazı, mâilen yazılı, muhtelif satırlı, âbâdi taklidî kağıt, etrafı meşin, üstü kağıt kaplı cilt.

Başta Ali Emiri Efendi'nin vakıf mührüyle damgası ve evkaf müdürü Nail Raşid'in mühür ve imzası vardır.

2. DÎVÂN'IN İNCELENMESİ

A. Şekil Özellikleri

1. Tertip Şekli

Klasik Türk Edebiyatında mürettep bir dîvân meydana getirilirken genel olarak öncelikle dibâce kısmına yer verilir. Ardından şiirler belirli bir düzen içinde, genellikle nazım şekilleri esas alınmak sûretiyle sıralanır. Bu düzene göre mürettep bir dîvânda şayet varsa dibâcenin ardından şu bölümler bulunur: 1. Kasîdeler, 2. Tercî-i Bend, Terkîb-i Bendler, 3. Mesnevîler, 4. Târihler, 5. Musammatlar, 6. Şarkılar, 7. Gazeller, 8. Mukatta'lar, 9. Müfretler.

Bunun yanı sıra örnekleri fazla olmamakla birlikte, bazı dîvânların nazım türleri esas alınmak sûretiyle tertip edildikleri de görülmektedir.¹¹

Fâik Ömer Dîvânı'nda ise nazım şekli esasına dayalı bir tertipten bahsetmek mümkündür. Bununla birlikte kasîdeler kısmındaki XVI. manzûmenin tercî'-ibend şeklinde yazılmış bir na't olduğu ve bu kısımda nazım türü esasına dayalı bir tertibe gidildiği görülmektedir.

2. Nazım Şekilleri ve Türleri

Fâik Ömer Dîvânı'nda 37 kasîde, 29 tarih, 2 murabba', 3 tahmis, 1 müseddes, 137 gazel, 26 kıt'a ve 17 beyit vardır.

Dîvân'da yer alan kasîdelerin 35'i Türkçe , 2'si Farsça olup, münâcât, na't ve çeşitli vesilelerle yazılmış medhiyelerden meydana gelir.

Türkçe Dîvân'ın ilk üç manzumesi münâcâttır. Ardından 13 na't gelir. Bunlardan IV numaralı manzume mi'râciyedir. XVII, XVIII, XIX ve XX numaralı manzumeler Dört Halife için yazılmış kasîdelerdir. XXI. manzume Hz. Mevlânâ, XXII. manzume Sa'deddin Cibâvî, XIII. manzume Ömer İbnü'l- Fâriz, XIV. manzume Seyyid Ömer Sikkînî, XXV ve XXVI. manzumeler Beşiktâşî Yahyâ

¹¹ Kaya, *a.g.e.*, s.191.

Efendi, XXVII. manzume Hasan Sezâî, XXVIII. manzume İsmâil Hakkı Bursevî, XXIX. ve XXX. manzumeler Hâce Rızâü'ddin ve oğlu Mehmed Sıddık için söylenmiş kasidelerdir. XXXI. manzume 1207 senesinde Beşiktaş Sahil-Saray-ı Hümayununda Sultan III. Selîm'e sunulan bahariye tarzında bir kasidedir. XXXII. kasîde 1214 tarihinde yine III. Selîm'e sunulmuştur. Sultan II. Mahmud'a sunulan XXXIII. kasîde Osmanlı-Rus savaşı ardından yapılan sulh, (Bahsedilen sulh, muhtemelen 1812 yılında Ruslar'la yapılan, Bükreş Anlaşması'yla sağlanan sulhdür. Ruslar'la yapılan diğer bir barış anlaşması olan, Edirne Anlaşması ile şâirin ölüm tarihi (1829) ile aynı yıla denk geldiği için bu anlaşmadan bahsettiği düşünülmemektedir.) için söylenmiştir. XXXIV. kasîde III. Selîm'in Sır Katibi Ahmed Efendi için söylenmiş bir medhiyedir. XXXV. kasîde ise şâirin Bursa'dan Anadolu'ya tayini sırasında Vezir Nuru'llâh Paşa için söylediği, yeni bir görev isteğini ve Paşa ile arasının açık olmasından duyduğu pişmanlığı dile getirdiği bir medhiyedir.

Farsça Dîvân'da yer alan iki kasîdeden biri münâcât, diğeri ise na'ttir.

Dîvân'da yer alan tarihlerden yalnızca biri Farsça olup III. Selîm'in 1221 (M.1806/ 1807) senesinde Topkapı Sarayı'nı tecdîdine düşürülmüştür.

Tarihler başlığı altında yer alan 28 Türkçe tarih ise devrin siyasi ve sosyal olaylarına düşürülmüşlerdir. Düşürülen tarihler her şiiirin altında rakamla da belirtilmiştir. Fâik Ömer Dîvânı'nda yer alan tarihlerin dikkat çeken özelliği ise önemli bir kısmının tam tarihi veriyor olmasıdır.

Bir numaralı tarih, III. Selîm devrinde Napolyon'un 1799'da Mısır'ı işgal etmesi sonucunda Nizâm-ı Cedîd ordusu tarafından bozguna uğratılması üzerine düşürülmüştür.

İki numaralı tarih, Beşiktâşî Yahyâ Efendi'nin türbesinin III. Selîm tarafından tecdîdine düşürülmüş bir kasidedir.

Üç numaralı tarih, yine Topkapı Sarayı'nın tecdîdine düşürülmüş ve III. Selîm'e sunulmuş bir tam tarihtir.

Dört numaralı tarih ise Mısır'ın fethine düşürülmüş ve Kapudan Hüseyin Paşa için söylenmiş ve bir kasidedir.

Beş ve altı numaralı tarihler, Abdü'l-Hamîd Han'ın çocukları Şehzâde Sultan Mahmûd ve Fâtıma Sultan'ın velâdetleri için düşürülmüş tarihlerdir.

Yedi numaralı tarih, Farîsî Hocası Neş'et Efendi'nin vefatına düşürülmüştür.

Sekiz numaralı tarih, Kuzât'dan Kız Sa'îd denilen birinin Emirgan'da hamamda iken oğlunun doğumuna düşürülmüş bir tam tarihtir.

Dokuz numaralı tarih, İmam Hâfız denilen bir zatın, çevresinin etkisiyle Arap bir cariyeyle evlenip ertesi sabah boşanmasına düşürülmüş bir tarihtir.

On numaralı tarih, Seyyid Mehmed Efendi'nin dördüncü defa Şehremînî olarak vazifelendirilmesine düşürülmüş bir tam tarihtir.

On birinci tarih, Şhidlik denilen bir yerde bulunan Bektâşî Zaviyesinin II. Mahmûd tarafından tecdîdine düşürülmüştür.

On iki numaralı tarih, Antalya Mevlevîhânesi'nin Vahid Paşa tarafından tecdîd ettirilmesine düşürülmüş bir tam tarihtir.

On üç, on dört ve on beş numaralı tarihler sırasıyla Aynalıkavak Sahil-Sarayında, Beşiktaş'ta Uzuncaova ve Maçka Mahalleleri'ndeki çeşme inşaları için düşürülmüş tam tarihlerdir.

Daha sonra sırasıyla Kazasker İshak Efendi, Meşâyih-i Kirâmdan Şeyh Seyyid Atâ Efendi, Meşâyih-i Nakşibendiye'den Şeyh İsâ Efendi, Meşâyih-i Halvetiye'den Beykozlu Şeyh Hafız Efendi, Sultan-zâde Abdi Bey ve Meşâyih-i Halvetiye'den Zekâyî Efendinin vefatlarına düşürülmüş tarihler gelir.

Yirmi iki numaralı tarih, II.Mahmûd devrinde 1227 (M. 1812/1813) yılında yapılan Hicaz seferine düşürülmüştür.

Yirmi üç numaralı tarih, yine II. Mahmud devrinde Taşlıburun'da inşa ettirilen Sa'diye Tekkesi için düşürülen bir tarihtir.

Yirmi dört numaralı tarih, Vidin'de inşâ ettirilen bir çeşme için düşürülmüştür.

Yirmi beş numaralı tarih ise Vidin Sarayı'nın tecdîdi için düşürülmüş bir tarihtir.

Yirmi altıncı tarih, II. Mahmûd'un Şam'sda inşa ettirdikleri muvakkithâne için düşürülmüş bir tarihtir.

Yirmi yedinci tarih, Beşiktaş Mevlevîhânesi Şeyhi Mahmûd Dede'nin vefâtına düşürülmüş bir tarihtir.

Yirmi sekizinci tarih ise, II. Mahmûd tarafından Hocamiş'ta inşa ettirilen bir çeşme için söylenmiştir.

Musamattlar başlığı altındaki ilk şiir, Türkçe olup Şeyh Gâlib'in bir murabba'ına nazîre olarak söylenmiştir. "Nazm-ı Tasavvufâne Nazîre-i Şeyh Gâlib-i Mevlevî" başlığını taşıyan bu şiir, on beyitten oluşmaktadır. Bu kısımdaki ikinci şiir, ise Beşiktaşî Yahyâ Efendi'nin "itmişüz" redifli gazelinin tahmîsidir. Üçüncü şiir, Şeyh Mehmed Sıddikü'n-Nakşibendî'nin bir gazelinin tahmîsidir. Dördüncü şiir , Râgıp Paşa'nın "öpdürmüş" redifli gazelinin tahmîsidir. Beşinci şiir, onbeş beyitten oluşan bir müseddes, altıncı şiir ise, on beyitten oluşan bir murabba'dır.

Fâik Ömer Dîvânı'nda 137 gazel bulunmaktadır. Şâir, bu hususta geleneğe bağlı kalmış ve Dîvânı'nda en çok gazel nazım şekline yer vermiştir. Türkçe Dîvân'ın "Gazeller" başlığı altında 106 gazel bulunmaktadır. Farsça Dîvân'da ise 31 gazel vardır. Fâik Ömer gazellerinde elifbâ tertibine uymuş ve her harften gazel yazmıştır. Fâik Ömer Dîvânı'nda bulunan toplam 137 gazelin harflere göre dağılımı şöyledir:

HARFLER	Türkçe Gazeller	Farsça Gazeller
ا	6	2
ب	2	1
ت	3	1
ث	2	1
ج	3	1
ح	3	1
خ	3	1
د	4	2
ذ	1	1
ر	12	2
ز	4	1
س	2	1
ش	5	1
ص	3	1
ض	2	1
ط	2	1
ظ	2	1
ع	2	1
غ	1	1
ف	1	1
ق	3	1
ك	3	1
ل	2	1
م	10	1
ن	10	1
و	1	1
ه	9	1
ی	5	1
Toplam	106	31

Tablo 1 : Gazellerin Harflere Göre Dağılımı Tablosu

Klasik şâirlerin, gazellerdeki harf tercihlerine bakıldığında ilk sırayı re harfi olmak üzere, ye, he ve nun gibi harflerin başı çektikleri dikkate şayandır.

Re harfiyle çok gazel yazılmasının sebebi,bildirme ekinin (gelmiş-dür), çekim eklerinin muhtelif zamanlarının (çek-er, yak-dı-lar, ol-u-r), çoğul eklerinin (yasemenler, bî- vefâ-lar), yani hal ve çekim eklerinin bu harfe uygunluk arzetmesidir.¹²

¹² Mehmet Akkaya, “Dîvân Şâirlerinin Gazellerinde Harf Tercihleri Ve Redîf”, *İlmî Araştırmalar*, S. 3, İstanbul, 1996, s. 21-22.

Fâik Ömer de kendinden önceki Dîvân şâirlerini takip eder şekilde en fazla gazeli redif bakımından müsait olan re harfiyle yazmıştır. Bu sırayı takiben mim ve nun harfleri ile yazılmış olan gazeller gelir.

Beyit sayısı bakımından Fâik Ömer Dîvânı'ndaki gazellerin geleneği takip eder nitelikte olduğu görülmektedir. Çoğunlukla yedi ve beş beyitten oluşan gazellerin yanı sıra altı, sekiz, dokuz ve onbir beyitli gazeller de vardır.

Fâik Ömer gazellerini sûfiyâne, hakîmâne ve âşıkâne tarzda yazmıştır. Özellikle sûfiyâne ve hakîmâne gazellerin çokluğu dikkat çekmektedir. Bu hususta şâirin tasavvuf ehli bir şâir olmasının etkisi büyüktür.

Mukatta'lar başlığını taşıyan bölümde yirmi dört şiir mevcuttur. Bunlardan dokuzu nazmdır. Farsça Dîvân'da ise iki nazm vardır. Klasik şiirde kıt'aların konusu "önemli bir düşünce , hikmet, nükte, yergi, övgü ve belli bir hayat görüşü"¹³ olabilir. Fâik Ömer Dîvânı'ndaki kıt'a ve nazmların, konuları bakımından geleneği takip eder nitelikte olduğu görülmektedir.

Dîvân'da on ikisi Türkçe , beşi Farsça olmak üzere on yedi beyit bulunmaktadır. Ebyât başlığı altında bulunan son şiir ise bir tarih beytidir.

3. Vezin

Fâik Ömer, zaman zaman vezin kusurlarına rastlanmakla birlikte, genel olarak vezin hakimiyetini sağlamış bir şâir olarak karşımıza çıkmaktadır. Dîvân'da görülen vezin kusurlarının hemen her şâirde görülebilen kusurlar olduğu dikkate alındığında şâirin vezin konusunda başarılı olduğu görülmektedir.

Fâik Ömer Dîvânı'nda en çok şu vezinleri kullanmıştır:

1. Remel / Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün (105 şiirde)
2. Hezec / Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün (61 şiirde)

¹³ İskender Pala, *Dîvân Edebiyatı*, L M Yayınları, İstanbul, 2003, s. 71.

3. Muzârî / Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün (27 şiirde)

Vezin	K	T	Mur	Tah	Müs	G	Kt	B	Toplam
Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün (Remel)	12	17	2	1	-	52	11	8	103
Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün (Hezec)	18	6	-	1	-	25	7	4	61
Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün (Muzârî)	5	-	-	-	1	18	-	3	27
Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fâ'ilün (Hezec)	1	1	-	-	-	15	3	1	21
Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün (Müctes)	-	-	-	1	-	17	1	1	20
Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fa'ülün (Hezec)	-	-	-	-	-	4	-	-	4
Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün (Remel)	-	1	-	-	-	2	4	-	7
Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün (Recez)	-	4	-	-	-	1	-	-	5
Mütefâ'ilün Fa'ülün Mütefâ'ilün Fâ'ülün (Kâmil)	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Mef'ûlü Fâ'ilâtün Mef'ûlü Fâ'ilâtün (Muzârî)	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün (Remel)	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Fâ'ilâtü Mefâ'ilün Fa'ülün (Hafif)	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Toplam	37	29	2	3	1	137	26	17	252

Tablo 2: Vezinlerin Şiirlere Göre Dağılımı Tablosu.

4. Kafiye-Redif

Fâik Ömer şiirlerinde yarım, tam ve zengin kafiyelere yer vermiş olmakla birlikte daha ziyade yarım ve tam kafiyeleri kullanmıştır.

Şâirin revî harfinden önce uzun sesli harf getirilerek oluşturulan redifli kafiyeleri (kafiye-i müreddefe) de kullandığı görülür:

pâkindir senin- nâkindir senin (K.13/1), hakânı Yahyâ Beşiktâşi- sultânı Yahyâ Beşiktâşi (K.26/1), kâr-ı Beşiktaş- yâr-ı Beşiktaş (K.31/1), beyân ider- ayân ider (K.32/1), bahâr olmağa muhtac- hezâr olmağa muhtac (G. 15/1), râz itmek de

güc- niyâz itmek de güc (G. 17/1), pâ-y-mâl olmuş- hâl olmuş (G.46/1), tahlîf yokdur- tehlîf yokdur (Kt. 3/1)

Şâir kafiye yaparken geleneğe uymuş Arapça ve Farsça kelimeleri sıklıkla kullanmıştır:

velâyet- hidâyet (K. 23/1), irfan- cihan (K. 27/1), hutûr- zuhûr (K. 33/1), kemân- nişân (K. 34/1), ercümend- pend (K. 52/1-2), hâl-kemâl (K. 56/1-2), lertzân- hayrân (G. 47/1-4), râfi'- râci'(G. 61/4-5)

Bununla birlikte çok miktarda Türkçe kelimelerle yaptığı kafiyeler de vardır:

ider- ver (K. 61/1-2), dikenden- biçenden (G. 14/1-2), çakar- bakar (G. 30/1-2), batıyor- çatıyor (G. 39/1)

Verilen örneklerde görüldüğü üzere şâir, klasik şâirler tarafından çok dikkat edilen gramer bakımından aynı türden kelimelerle kafiye yapma hususuna da önem vermiştir. İsimle isim, sıfatla sıfat, fiille fiil gibi aynı türden kelimelerle yapılmış kafiyelere Dîvân'da sıkça rastlanır.

Bu hususlar dikkate alındığında şâirin kafiyeye hakim olduğu ve geleneğe bağlı kaldığı görülmektedir.

Fâik Ömer Dîvânı'nda redifli söyleyişlerin çokluğu dikkat çekmektedir. Dîvân'daki şiirlerin % 75'inde redif kullanan şâir, Arapça, Farsça ve Türkçe kelimelerle redif yapmıştır. Fakat daha çok Türkçe kelime ve eklerden redif yapmayı tercih ettiği görülmektedir.

Şâirin redif kelimeyi gazelin bütün beyitlerinde tekrar etmesi, bir kelimeye bağlı kalarak, değişik hayal cephelerini zorlaması demektir. Bu durum tahayyül cephesinden bakılınca oldukça güçtür¹⁴.

¹⁴ Akkaya, *a.g.m.*, S. 3, s. 21.

Şâir redif çeşitlerinin çoğunu kullanmakla birlikte özellikle Türkçe kelimelerle yaptığı rediflerde, birden fazla kelimededen oluşan redifleri tercih etmiş ve bu şekilde yazdığı şiirlerde daha akıcı ve coşkulu bir söyleyiş yakalamıştır.

oldı bana (G. 2), oldu heb (G. 8), itmek de güc (G.17), itmeğe değmez (G. 41), bir var imiş bir yoğ imiş (G. 49), bilür mi bilmem (G.76)

B. Dil ve Üslûp Özellikleri

1. Dil ve Üslûp Özellikleri

Klasik şâirler, 19. yüzyılda daha önce başlayan ve Nedîm’le mükemmel seviyeye ulaşan mahallileşme hareketinin de etkisiyle sade bir söyleyiş yakalamışlardır. Fâik Ömer Dîvânı’nda da bu etkinin özellikleri görülmektedir. Şâir, zaman zaman gündelik konuşma diline yakın söyleyişlerle şiire akıcılık kazandırmış fakat hiçbir zaman bayağılığa kaçmamıştır. Gündelik dilden (kızıl mankır G. 85/4) tasavvuf terminolojisine (ledün meyhânesi K.22/5) kadar geniş bir alandan seçtiği kelimelerle, şiirine söyleyiş zenginliği kazandırmıştır.

Şâir zaman zaman kullandığı kelimelerle gelenekten farklı kullanımlar yakalamıştır. Dîvânı’nda daha önce klasik şiirde çok sık kullanılmayan kelimelere rastlanmaktadır.

Görse Nâbî *baba* bu cevher-i elfâzım ider

Sîne-i nazmına âvîze-i pâlaheng-i sühan (K. 21/5)

Klasik şâirler kendilerine örnek aldıkları veya şiirde ismini zikrettikleri şâirler ile ilgili olarak beyitte görüldüğü gibi hitaplar kullanmazlar. Bunun yerine daha ziyade *pîr* kelimesini tercih ederler. Fakat Fâik Ömer, farklı bir söyleyişle böyle bir hitap kullanmıştır. Beyitte Nâbî’nin kendi lafız cevherini gördüğünde nazımın sinesine söz yularını süs olarak asacağını söyleyerek, Nâbî gibi büyük bir şâirin bile onun şiiri karşısında nasıl etkileneceğini vurgulamaktadır.

Olta - kâr oldukça keşfi-i merâmı sû-be-sû

Bahr-i nusret sâhilin eylesün Hudâ cây-ı karîn (T.4 /18)

Beyitte geçen *olta* kelimesi klasik şâirler tarafından çok sık kullanılan kelimeler arasında olamamasına karşılık şâir usta bir söyleyişle kelimeyi anlamlı bütünleştirmeyi başarmıştır. “ Allah, (sen) olta attıkça istek gemini her yanda yardım denizinin sahiline yakın etsin.” diyen şâir, memduhu için dua etmektedir.

Sâhe nazm içre *partılarsa üzengi* nola

Eşheb-i endîşe-i çâpük-revânımdır çü at (G. 11/3)

Üzengi partılamak tabiri de klasik şâirler tarafından çok kullanılmayan bir tabir olmakla birlikte Fâik Ömer’in beyitte bu tabiri ustalıkla kullandığı görülmektedir. Nazm sahası içinde hızlı koşan endîşe atının üzengi partılmasına şaşmamak gerektiğini söyleyen şâir, şiir için endişelerini dile getirmektedir.

Vechi var şa’şa’a-pâş olsa *pırlanta* cebîn

Leb-i yakutuna lüknet ile şu su geliyor (G. 37/5)

Klasik şiirde yakut, la’l, sedef, zümrüt gibi değerli taş isimlerinin kullanılması oldukça yaygın iken şâirin beyitte *pırlantayı* kullandığı görülmektedir. Bu itibarla şâirin farklı bir söyleyiş yakaladığı görülmektedir. Beyitte şaşaa saçan pırlanta alınlı sevgilinin yüzündeki yakut gibi olan dudağına bakınca insana hayretten lüknet geldiğini söyleyen şâir, pırlanta, yakut gibi değerli taşlar etrafında tenasüp yaparak sevgilini güzelliğini anlatmaktadır.

Düşünce nazre-i hüsnünle âle dîdelerim

Açıldı *fâl-i hacet*-veş suâle dîdelerim (G. 79/1)

Fal taşı da klasik şâirlerin pek sık kullanmadıkları tabirler arasındadır. Fakat şâir beyitte gözlerinin açılmasını “Fal taşı gibi açılmak” deyimiyle anlatmıştır. Beyitte sevgilinin güzelliğine tek bir bakışın bile insanın gözünün hayretten fal taşı gibi açılmasına sebep olduğu söylenmiştir.

Hüsni meşşâta-i kudretle müzeyyen olmuş

Reng olur *bukalemun* nakş-ı dilârâsından (G. 83/2)

Bukalemun kelimesi klasik şiirde belki de daha önce şiire hiç girmemiş bir kelime olup şâir tarafından kullanılmıştır. Fakat şâirin neredeyse ilk defa kullanılan bir kelimeyi dahî kullanmada oldukça başarılı olduğu görülmektedir. Beyitte gelin süsleyen kadının süsüyle süslenmiş sevgilinin, elbisesinin tıpkı *bukalemun* gibi renkli olduğundan ve bu sayede sevgilinin türlü renklerle aşığa hileler ettiğinden bahseden şâir, *bukalemun* kelimesi ile renk kelimesini bir arada kullanmış ve buna bağlı olarak renk kelimesini hem renk hem de hile anlamlarıyla kullanarak tevriyeli bir söyleyişe gitmiştir.

Mest it bu demde sâgara sâki şarâbı ko

Nukl yerine meclise *tavuk kebâbı* ko (G.92/1)

Daha önce yemek adlarının kullanılması klasik şiirde alışlagelmiş bir husus olmamakla birlikte şâir , şiirde böyle bir kullanıma gitmiştir. Sâkîye seslenen şâir, meclisde kadehe şarap doldurmasını, meze olarak da tavuk kebab koymasını istediğini belirtmektedir.

Fâik Ömer şiirinde kendinden önceki şâirler gibi Arapça ve Farsça terkipleri kullanmıştır. Fakat terkip hususunda onlardan ayrıldığı noktalar olduğu da görülmektedir. Dîvân'da “gönül” kelimesi ile Arapça –Türkçe ve Farsça –Türkçe yapılan terkiplere rastlanmaktadır.

andelîb-i gönlüm (G. 23/1), tuhfe-i gönlüm (G. 80/6), hadeng-i gönlüm (G. 82/1)

Şiirde anlatım gücünü pekiştiren söz tekrarları ve ikilemelerin Fâik Ömer, tarafından da kullanıldığı görülmektedir. Söz tekrarları ve ikilemeler şiirde anlatım gücünü kuvvetlendirmenin yanı sıra ahenk unsuru olarak kullanılmıştır.

Bir *pîr*-i harâbât sanub câm-ı beşâret

Bezm-i dili *pîr* etse nola kâm-ı şetâret (G. 9/1)

Hafr eyle çâh-ı nahşeb-i mihri *kulac kulac*

Ölç kadd-i vaslı berme-i asrı *kulac kulac* (G. 16/1)

Tâzeye lâzım olan hulk-ı hasendir yoksa

Şîve ü hüsn ile an *bir var imiş bir yoğ imiş* (49/5)

Kol kol etmiş meger işveyle o büt üftâdesin

Havf etmez sûz-ı âh-ı âşık-ı dil-rîşden (G. 87/3)

2. Edebî Sanatlar

Edebî sanatlar klasik şiirin vazgeçilmez unsurlarındandır. Her şâir belirli ölçülerde edebî sanatlardan faydalanmıştır. Fâik Ömer de bu hususta diğer klasik şâirlere göre bir üstünlük göstermemekle birlikte şâirâne bir ustalıkla edebî sanatları kullanmıştır. Zaman zaman da orijinal kullanımlara yer vermiştir.

Mecazlar

Teşbih

Pür yâr-ı bû iderse Fâik eğer rüzgârda

Gavur gemisi gibi rakîbe çatar mısın (G.86/7)

Beyitte “ Ey Fâik, rüzgar her yeri sevgilinin kokusuyla doldurursa gavur gemisi gibi olan rakibe çatar mısın? ” diyen şâir, rakibi rüzgârda yol almasından dolayı gemiye teşbih etmiş bir de kendisine düşman olduğu için bu gemiyi gavur gemisi olarak anlatmıştır.

Hülyâ-yı ser-i turre-i yâr et bu bağda

Tob fesleğeni hâsılı perçem mi sanursun(G.68/5)

Şâir beyitte sevgilinin kıvrım saçını şekli dolayısıyla ilgi kurarak top fesleğene benzetmiştir. Aşığa seslenen şâir, içinde bulunduğu bağda gördüğü top fesleğeni sevgilinin kıvrım saçını hayal etmesini söylemektedir.

İstiâre

Bakma o perinin hele çeşmânına Fâik

Her bir nige-h-i gamzesi âfet nazarıdır (G.38/8)

Beyitte sevgiliden peri olarak bahseden şâir, her bir bakışı afet saçan sevgilinin gözlerine bakmamasını söylemektedir.

Anlamla İlgili Sanatlar

Tenâsüb

Dükkânçe-i fânîde bekâ kârın et olma

Ser-mâye-i âmâl ile bed-nâmı hasâret (G.9/3)

Beyitte “ dükkânçe, kâr, ser-mâye, âmâl, hasâret” kelimeleriyle ticaretle ilgili tenasüp yapan şâir, fânî dünyada zarar etmemek için bâkî işler yapmak gerektiğini söylemektedir.

Hüsn-i Ta'lil

Almağa selâmın o şehin reh-güzerinde

Saf-beste gül ü lâle vü gül-zâr-ı Beşiktaş (K. 31/20)

Beyitte gül bahçesindeki gül ve lalelerin sıra sıra dizilmiş olmasını Yahyâ Beşiktaşî'nin selamını almak için saf tutmuş olmalarına bağlayan şâir, aynı zamanda gül ve laleleri müride teşbih dederek kişileştirmiştir.

İstifham

Niçün ol gonce dehanım bana düş-nâm etmez

Teng değil havsalamız dar bilir mi bilmem (G. 76/2)

“Niçin ve bilir mi ” kelimeleriyle soru soran şâir, sevgilisinin kendisine niçin söz atmadığını, anlayışının bunu kaldıramayacak kadar dar olmadığını sevgilisinin bilip bilmediğine dâir bir fikri olmadığını söylüyor.

Mübâlağa

Uşşâk-ı zâra verdi seyâhat firâk-ı yâr

Ölçdüdü sû-be-sû heme şehri kulâc kulâc (G.16/4)

Beyitte şâir, sevgilinin ayrılık seyahatinin aşığı inlettiğini ve şehri baştan başa, kulaç kulaç ölçtüdüğünü söyleyerek mübâlağa yapıyor.

İktibas

Fal açdım yâd-ı vasl ile gül-i pirâhenin

Sûre-i Yûsûf nümâyân oldu Kur’ân’dan bana(G. 6/3)

“ (O) gül gömlekli sevgiliye kavuşma umudu ile Kur’ân-ı Kerîm’den fal açtırdım, Yûsûf Sûresi göründü.” diyen şâir, *Sûre-i Yûsûf* diyerek Yûsûf Sûresi’ni tam iktibala şiirde kullanmıştır.

Telmih

Alamadı anı Firavn ile Nemrûd kim ola

Zeyn-i dünyâ dedi kim kahbenin âyâ kocası (Kt. 8/2)

Firavun ve *Nemrûd* kelimeleri ile Firavun ve Nemrud’un hikâyelerine telmih yapan şâir, onların bile dünya nimetlerine sahip olamadıklarını belirtmektedir.

Sözle İlgili Sanatlar

İştikak

Hâlet-i aşk bende mi sende midir cânâ dedim

Hâl var ben de dedi ol kendi hâlimdir benim (G. 74/ 3)

hâlet ve *hal* kelimeleriyle iştikak yapan şâir, sevgilisine aşk halinin kimde olduğunu soruyor ve sevgilinin kendisinde aşığı baştan çıkartacak hal (ben) olduğunu cevabını aldığını belirtiyor.

3. Atasözü Ve Deyim Kullanımı

Klasik şiirde atasözü ve deyim kullanımı şâirler tarafından önemsenmiştir. Fâik Ömer de *Dîvânı*'nda atasözü ve deyimleri kullanarak daha güçlü bir anlam yakalamıştır. Özellikle deyim kullanma hususunda bir ustalık sergilediği görülmektedir.

adam yerine koymak (G. 97/5)

başa çalmak (G. 69/5)

başdan çıkmak (G.79/1)

daldan dala konmak (G.74/1)

gözüne sokmak (G. 101/1)

ince elekden geçmek (G. 35/5)

mantar gibi bitmek (G. 84/5)

pişmiş aşı su katmak (G. 86/3)

sık boğaz etmek (K.35/ 11)

yabana atmak (G. 88/3)

yüz vermek (67/5)

Kûy-ı vasla hatt-ı cânân perr ü bâlimdir benim

Daldan dala konan murg-ı hayâlimdir benim (G. 74/1)

Beyitte vuslat köyüne ulaşmada sevgilinin hattının kendisine kol kanat olduğunu söyleyen şâir, bu yolda hayal kuşunun daldan dala konduğunu belirtiyor.

Va'd-i visal etmiş iken eşk-i çeşmim

Sen *pişmiş aşı su-âsâ katar mısın* (G. 86/3)

“Göz yaşı akıtarak sevgiliden kavuşma va'di almışken sen pişmiş aşı su katar gibi bunu engeller misin? ” diyen şâir, *pişmiş aşı su katmak* deyimini ustalıkla kullanmaktadır.

C. Muhtevâ Özellikleri

1. Din- Tasavvuf

Bismillâh (K.1), Rab (K. 2), Allâh (K.3), Cibrîl (K. 4/20), Mescid-i Aksâ (K. 4/34), Adem Safiyu'llâh (K. 4/38), Peygamber (K. 4/48), Hârûn (K. 4/51), Resûlu'llâh (K. 4/60), Hudâ (K. 63/4), Halîlu'llâh (K. 4/72), Mi'rac (K. 4/91), Resûl (K. 15/1), Hak (K.15/2), Havva (K. 16/13), Meryem (K.16/19) gibi dinle ilgili kelimeler kullanan şâir,

Tâli'-i nev-i beşer ol demde oldı heb sa'id

Âdem ü Havvâsı'nın nûrundan oldukda bedîd (K. 16/13)

beyitinde Adem ve Havva'nın yaratılışına telmihte bulunmuştur.

Tasavvufla ilgili olaraksa Kutb (K. 21/10), Salik (K. 22/1), Tarikat (K. 22/1), Ledün Meyhanesi (K. 22/5), Cezbe (K. 24/2), Hakikat (K. 25/13), Velayet (K. 26/1), Fenâfi'llâh (K. 27/9), Evliya (K. 29/6), Pir (K. 29/7), Mürid (K. 29/21) gibi kelimeler kullanan şâir,

Fenâfi'llahla fânî olub feyz-i hakikatden

Künûz-ı küntü kenze mâlik olmuş sırrı vahdetde (K. 27/9)

beyitte Fenâfi'llâhla fânî olmayı ve bu sayede vahdet sırrında künt-i kenz emrini idrâk etmeyi anlatmış ve baştan başa tasavvufla örülü bir söyleyişe gitmiştir.

2. Aşk

Türk şiirinde en fazla işlenmiş evrensel konu ve temalardan biri de aşktır. Edebiyatımızda aşk basit ve çekici bir arzudan hastalık derecesine varan alışkanlık ve tutkulara kadar çeşitli boyutlarda işlenmiştir.¹⁵

Klasik şâirler bu temayı sevgili, âşık, rakip üçgeni etrafında ele alırlar. Bu hususta Fâik Ömer de geleneğe bağlı kalmıştır.

Şâir sevgiliyi işlerken büyük oranda geleneğe uymuş ve sevgilinin erişilmezliğini ve mahremiyetini korumuştur. Fakat zaman zaman realist bir tavırla bu sınırları aşarak orjinal söyleyişlere ulaşmıştır.

Bir inci dişli zerrin sırma saçlı

O yârim sîm-ten bir gülbündür (G. 28/4)

Şâir, beyitte daha önceki klasik şâirlerden farklı bir söyleyişe giderek sevgilinin sırma saçını renginden dolayı altına benzetmiştir. Bu sayede altın saçlı, inci dişli sevgilinin gümüş tenli bir gülbün olduğunu söylemiştir.

Şarâbî içlik ile yâr yatmış bister-i nâza

Dü çeşm-i nergis-i mahmûrunu nîm-hâb almış (G. 50/3)

Beyitte naz yatağına şarabî renkli içlik ile uzanmış sevgili adetâ resm edilmiştir. Sevgilinin giydiği kıyafetin bu derece rahat ve gerçekçi bir üslûpla anlatılması şâirin orjinallliğini ve ve imaj zenginliğini göstermektedir.

Fâik Ömer'in âşık tipi sevgiliye oranla daha gelenekseldir. Fakat zaman zaman sevgiliyle alay edecek derecede rind bir âşık tipi de çizmektedir.

Sen bir kızıl mankıra değmez misin aceb

Bâzâr-ı sebze-zârda pancar mısın nesin (G. 84/4)

¹⁵ , İskender Pala, *Ansiklopedik Dîvân Şiiri Sözlüğü*, Akçağ Yayınları, Ankara, 1995, s.54

Beyitte âşık, sevgiliye alaycı ve küstah bir tavırla seslenerek değerini henüz kendisinin de belirleyemediğini bildiriyor.

Şâir rakib hususunda da büyük oranda geleneğe bağlı kalmanın yanı sıra farklı bir söyleyiş de geliştirmiştir.

Dîv rakîb reşk ile haykırdı cin gibi

Germâbe içre çatladı gûyâ hezâr tas (G. 44/4)

Beyitte geçen rakibin deve benzetilmesi örneği daha önceki şâirler tarafından çok kullanılmakla birlikte şâir, bir benzetme daha yaparak deve teşbih ettiği rakibi kurnazlığı dolayısıyla cine benzeterek orijinal bir söyleyiş yakalıyor.

3. Sosyal Hayat

Hüsrev (K. 31/22), Ristû (K. 32/22), Cem (K. 32/24), Şehriyâr (K. 32/26), Rüstem(K. 32/63), Zâl (K. 32/63), Timur (K. 32/66), Dârâ (T. 3/7) Bihzat (T. 3 /17), İskender (T. 28 /1), Firavun (Kt. 8/2), Nemrud (Kt. 8/2) gibi tarihi ve efsanevî şahsiyetleri kullanan şâir,

Resminin dil-bestesi Bihzâd-ı fikret lik kim

Sûret-i acz ile tebyîz itdi ki inşâ budur (T. 3 /17)

beyitte Bihzâd'ı ressamlığı dolayısıyla kullanmış ve sevgilinin güzellik resmini fikr etmede Bihzâd'ın bile aciz kalacağını belirtmiştir.

Dîvân'da kullanılan bazı yer adları ise şunlardır:

Bursa (K. 28/3): Şiirde İsmail Hakkı Bursevî'den dolayı kullanılmaktadır.

Beşiktaş (K. 31): Şiirde Beşiktaş'ta ki Sahil Sarayından dolayı kullanılmaktadır, (T. 2), (K. 25/37): Şiirde Beşiktaşlı Yahya Efendi'nin adının anılması sebebiyle geçmektedir. (T. 14 – 15) Uzuncaova ve Maçka mahalleleri'nde yaptırılan çeşmelere düşürülen tarih sebebiyle anılmaktadır.

Kerbela (T. 4): Kapudan Hüseyin Paşa'nın isim benzerliği dolayısıyla Kerbela şehidi Hz. Hüseyin'e teşbih edilmesinden dolayı anılmaktadır.

Ya'ni hem-nâm-ı Şehenşah-ı şehîd-i Kerbelâ

Hüseyin Paşa-yı yem-i himmet vezîr-i ber-güzîn

Aynalıkavak (T. 13): Aynalıkavak'ta ki Sahil Saray'da yaptırılan çeşme sebebiyle zikredilmektedir.

Yesrib ve Batha (T. 22): Mekke ve Medine'nin eski adları olduğu için şiirlerde farklı şekillerde anılmıştır.

Medine (T. 22): Medine'nin fethi münasebetiyle kullanılmıştır.

Vidin (T. 24 - 25): Şehirde yaptırılan çeşme ve saray sebebiyle geçmektedir.

Şam (T. 26): II. Mahmûd'un Şam'da binâ ettirdiği muvakkithane nedeniyle zikredilmektedir.

Roma (G. 49/7): Papa ile birlikte anılmıştır. Dünya'da Roma Papası gibi yaşansa bile tende canın emenet olduğu vurgulanmıştır. Roma Papası ise rahat yaşayışı sebebiyle kullanılmıştır.

Yaşasan Rîm-i Papâ-veşdir fenâda Fâik

Kaleb-i tende bu can bir var imiş bir yoğ imiş

Ney (K. 21/8), Tambur (K. 33/15), Nevâ (K. 33/15), Perde (K. 33/15), Santûr (K. 33/16), Pişrev (K. 35/42), Suz-ı Dil (G. 30/5), Keman (G. 32/2), Nağme (G. 32/2), Mızrab (G. 91/2), Saz (G. 91/2) gibi mûsikî ile ilgili kelimeler kullanan şâir,

Eyledi nây gibi nîzeler âgâze-i ceng

Kaldı pes perdede âheng-i nevâ-yı tanbûr

Vakti geldikde makâmında kıyâm itmek için

Sakladı nağme-i pür-sûrunu sîyt-ı santûr (K. 33/15-16)

beyitlerinde *nây, âgâze, pes perde, âheng, nevâ, tanbûr, makâm, nâğme, sıyt, santûr* kelimeleriyle mûsikî ile ilgili tenâsüp yapmıştır.

SONUÇ

Bu çalışmada 19. yüzyıl şâirlerinden Fâik Ömer'in hayatı ve eserlerine dair bilgiler sunulup, Dîvân'ı ve mevcut kaynaklar ışığında edebî şahsiyeti ve edebiyat tarihimiz açısından değeri belirlenmiştir. Ayrıca şâirin dîvânıyla ilgili ayrıntılı tespitlerde bulunulmuştur.

Kaynaklarda hayatına dâir fazla bilgi bulunmayan şâirin, memuriyet ile hayatını temin ettiği, pek çok tarikata ilgi duyduğu ve Nakşibendî tarikatına intisâb ettiği ve 1245 (1829-1830) yılında vefat ettiği elde bulunan kesin bilgilerdendir.

Eserleri hakkında da sınırlı bilgilere ulaşabildiğimiz Fâik Ömer'in bilinen dört eseri bulunmaktadır. Bunlar Nizâmü'l- Atık fî Bahri'l- Amîk, Makâlât-ı Sıdkıyye, Ahvâl-i Rızâiyye ve Dîvânı'dır.

1988 beyitten oluşan Fâik Ömer Dîvân'ı müretteb bir dîvân görünümündedir. Türkçe ve Farsça olmak üzere iki kısımdan oluşan Dîvân'da kasideler, tarihler, murabba'lar, tahmisler, müseddes, gazeller, kıt'alar ve beyitler bulunmaktadır.

Dîvân'da yer alan kasideler münacât, na't, medhiye gibi nazım türlerinden oluşmaktadır. Tarihler ise devrin siyâsî hayatından sosyal hayatına kadar pek geniş bir alanda işlenmiş konuları ile dikkat çekmektedir. Tasavvuf ehli bir kişi olmasının da etkisiyle daha çok sûfiyâne ve hakîmâne tarzda gazeller söyleyen şâir, âşıkâne tarzda da oldukça başarılıdır ve kullandığı imajlar ve bunları işlerken kurduğu ilgiler sayesinde zaman zaman çok orijinal söyleyişler yakalamıştır.

Özellikle gündelik dilden tasavvufa kadar pek geniş bir çerçeveye yaydığı kelime hazinesi sayesinde, farklı kullanımlar yakalamıştır. Arapça- Türkçe ve Farsça- Türkçe kelimelerle yapılmış terkipler kullanan şâir, bu hususta da farklı bir söyleyiş sergilemektedir.

Vezin konusunda geleneğe bağlı bir görünüm sergileyen şâir, vezin kullanımı hususunda başarılıdır.

Kafiye ve Redif kullanımı hususunda da başarılı olan şâirin, zaman zaman kafiye bozukluklarına rastlanmakla birlikte özellikle Türkçe kafiye ve rediflerde akıcı bir söyleyiş yakaladığı ve şiiri kafiye ve redifin imkanları dahilinde geniş bir hayal planına yaklaştırdığı görülmektedir. Şiirlerinin % 75'inde redif kullanan şâir,

en çok re harfinden söylediği gazelleriyle de kendinden önceki Klâsik Şâirleri takip eder niteliktedir.

Kullandığı edebî sanatlar ve bunları işleyişi hususunda da kendinden önceki devirlerle örtüşen şâir, atasözü ve özellikle deyim kullanımında son derece başarılı söyleyişlere ulaşmıştır. Şiirinde kullandığı pek çok deyim ile şiiri akıcı, anlaşılır ve daha sade bir hâle getirmiştir.

Bütün bu hususlar dikkate alındığında Fâik Ömer'in devrin önde gelen şâirleri arasında anılmamasına rağmen, şiir ve şâirlik yönünden değerli şâirlerinden olduğu söylenebilir. Muhtemelen yaşadığı devrin siyâsi ve sosyal hayatının çalkantılı oluşu daha fazla dikkat çekmesine engel olmuş olan şâir, Klasik Edebiyattan Yeni Edebiyata geçişin ilk etkilerinin hissedildiği bu dönemde kelime hazinesi, orijinal imajlar ve kullanılan dilde yakalanan akıcılık ile yeni bir söyleyiş yakalasa da gelenekten uzak kalmamış ve geleneği gereği gibi takip edebilmiş son dönem şâirlerindedir.

KAYNAKÇA

Abdulkadiroğlu, Abdülkerim (1987) “ Edebîyat Metodolojisi Açısından El Yazmaları ve Nadir Eserler Üzerine Notlar I ”, *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, C III, S 9*, s.1- 48.

Açıkğöz, Nâmık (2001) “Cumhuriyet Döneminde Klasik Türk Edebîyatı Çalışmaları” *Cumhuriyetin 75. Yılı Münasebetiyle Cumhuriyet Döneminde Dil ve Edebîyat Paneli*, İstanbul, s. 16- 27.

Akalın, Şükrü Halûk ve diğlerleri (2005) *Türkçe Sözlük*, TDK Yayınları; Ankara.

Akkaya, Mehmet (1996) “Divan Şâirlerinin Gazellerinde Harf Tercihleri Ve Redif Hususu”, *İlmî Araştırmalar, S.3*, İstanbul.

Andı, M. Fatih (1997) *Servet-i Fünun’a Kadar Yeni Türk Şiirinde Şekil Değişmeleri*, Kitabevi Yayınları; İstanbul.

Ateş, Ahmed (1942) “ Metin Tenkidi Hakkında ”, *Türkiyat Mecmuası, C VII- VIII*, s.256- 267, Türkiyat Enstitüsü; İstanbul.

Bursalı Mehmed Tahir [Hazırlayanlar: Cemal Kurnaz, Mustafa Tatçı] (2000) *Osmanlı Müellifleri*, Bizim Büro Basımevi; Ankara

Çavuşoğlu, Mehmed (1998) *Divanlar Arasında*, Akçağ Yayınları; Ankara.

Çıpan, Mustafa (1994) “ Divan İncelemelerine Farklı Bir Bakış ve Teklifler ”, *SÜ Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türkiyat Araştırmaları Dergisi Yıl 1, S 1*, s. 109-133

Dağlı,Yücel (1997) *Tarih Çevirme Kılavuzu*, TTK Yayınları; Ankara.

Devellioğlu, Ferit (2000) *Osmanlıca -Türkçe Ansiklopedik Lûgat Eski ve Yeni Harflerle*, Aydın Kitabevi Yayınları; Ankara.

Dilçin, Cem (1999) *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, TDK Yayınları; Ankara.

Ercilasun, Ahmet Bican ve diğlerleri (1996) *İmlâ Klavuzu*, TDK Yayınları; Ankara.

Fatin, (1271), *Hâtimet’ül- Eş’âr*; İstanbul

Gibb, E. J. Wilkinson [Tercüme: Ali Çavuşoğlu] (1999) *Osmanlı Şiir Tarihi I-V*, Akçağ Yayınları; Ankara.

İnal, İbn’ül- Emin Mahmud Kemal [Hazırlayan: Müjgan Cumbur] (1999) *Son Asır Türk Şâirleri*, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları; Ankara.

İpekten, Haluk (1999) *Eski Türk Edebîyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, Dergah Yayınları; İstanbul.

İpekten, Haluk ve diğerleri (1988) *Tezkirelere Göre Divan Edebîyatı İsimler Sözlüğü*, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları; Ankara.

İpekten, Haluk ve diğerleri (2002) *Şâir Tezkireleri*, Grafiker Yayınları; Ankara

İsen, Mustafa ve diğerleri (2003) *Eski Türk Edebîyatı El Kitabı*, Grafiker Yayınları; Ankara

İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yama Divanlar Katoloğu (1967), 4 Cilt, Milli Eğitim Basımevi; İstanbul.

Kavakçı, Yusuf Ziya, *İslam Araştırmalarında Usûl*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları; Ankara.

Kortantamer, Tunca (1993) *Eski Türk Edebîyatı: Makaleler*, Akçağ Yayınları; Ankara.

Köprülü, Fuad (1999) *Edebîyat Araştırmaları*, TTK Yayınları; Ankara.

Levend, Agah Sırrı (1984) *Divan Edebîyatı Kelimeler ve Remizler, Mazmunlar ve Mefhumlar*, Enderun Kitabevi; İstanbul.

Levend, Agah Sırrı (1988) *Türk Edebîyatı I.cilt*, TTK Yayınları; Ankara.

Mehmed Süreyya [Hazırlayan: Nuri Akbayar] (1996) *Sicil-i Osmani = Osmanlı Ünlüleri*, İstanbul Tarih Vakfı; İstanbul.

Mengi, Mine (2000) *Divan Şiiri Yazıları*, Akçağ Yayınları; Ankara.

Mengi, Mine (2000) *Eski Türk Edebîyatı Tarihi*, Akçağ Yayınları; Ankara.

Mucemü'l- Müfehres (1987) Çağrı Yayınları; İstanbul.

Nedîm Dîvânı, (1997), [Hazırlayan: Muhsin Macit], Akçağ Yayınları; Ankara

Onay, Ahmet Talat [Hazırlayan: Cemal Kurnaz] (1992) *Eski Türk Edebîyatında Mazmunlar ve İzahı*, Türkiye Diyanet Vakfı; Ankara.

Onay, Ahmet Talat [Hazırlayan: Cemal Kurnaz] (1996), *Türk Şiirinin Vezni*, Dergah Yayınları; Ankara.

Osman Nevres Ve Dîvânı (2007), [Hazırlayan: Bayram Ali Kaya], Gökkuşbu Yayınları; İstanbul.

Öztuna, Yılmaz (1977) *Büyük Türkiye Tarihi*, 14 cilt, Ötüken Neşriyat; İstanbul.

- Öztuna, Yılmaz (2004) *Osmanlı Devleti Tarihi*, 2 cilt, Ötüken Neşriyat; İstanbul.
- Öztürk, Mürsel (1995) *Farsça Dilbilgisi*, Murat Kitabevi; Ankara.
- Pakalın, Mehmet Zeki (1993) *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları; Ankara.
- Pala, İskender (1995) *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*, Akçağ Yayınları; Ankara.
- Pala, İskender (2003) *Divan Edebîyatı*, L-M Yayıncılık; İstanbul.
- Pekolcay, Necla (1994) *İslami Türk Edebîyatı*, Kitabevi; İstanbul.
- Pekolcay, Necla (1994) *İslami Türk Edebîyatında Şekil ve Nevilere Giriş*, Kitabevi; İstanbul.
- Redhouse, Sir James W. (2001) *A Turkish and English Lexicon*, Çağrı Yayınları; İstanbul.
- Steingass, F. (1975) *Persian- English Dictionary*, Libraire de Liban; Beyrut.
- Şemseddin Sami (1989) *Kamus-ı Türki*, Çağrı Yayınları; İstanbul.
- Şemseddin Sami (1996) *Kamusu'l- Alam*, 3 cilt, Kaşgar Neşriyat; Ankara.
- Şentürk, Ahmet Atilla (2004) *Üniversiteler İçin Eski Türk Edebîyatı Tarihi*, Dergah Yayınları; İstanbul.
- Şeyh Gâlib Dîvânı, (1994), [Hazırlayan: Muhsin Kalkışım], Akçağ Yayınları; İstanbul
- Tanpınar, Ahmed Hamdi (1997) *19 uncu Asır Türk Edebîyatı Tarihi*, Çağlayan Kitabevi; İstanbul.
- Tarama Sözlüğü* (1988) 8 cilt, TDK Yayınları; Ankara.
- Timurtaş, Faruk Kadri (1999) *Osmanlı Türkçesine Giriş I (Eski Yazı, Gramer, Aruz, Metinler)*, Alfa Basım Yayın Dağıtım; İstanbul.
- Timurtaş, Faruk Kadri (1999) *Osmanlı Türkçesine Giriş III (Eski Yazı ve İmla, Arapça, Farsça, Eski Anadolu Türkçesi)*, Alfa Basım Yayın Dağıtım; İstanbul.
- Timurtaş, Faruk Kadri (2000) *Osmanlı Türkçesine Giriş II (Metinler)*, Alfa Basım Yayın Dağıtım; İstanbul.
- Tunç, Tomris (1995) *Derleme Sözlüğü ve Kavramlar Dizini*, TDK Yayınları; Ankara.
- Türk Dili ve Edebîyatı Ansiklopedisi* (1977- 1998) 8 cilt, Dergah Yayınları; İstanbul.

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi , C I-XXIV, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları; Ankara.

Unat, Fâik Reşit (1984) *Hicri Takvimleri Miladi Takvime Çevirme Klavuzu*, Türk Tarih Kurumu; Ankara.

Wellek, Rene - Austin Warren (2001), *Edebîyat Teorisi*, Akademi Kitabevi; İzmir.

Ünver, İsmail (1988) “XIX. Yüzyıl Dîvân Şiiri”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, C. 32, S. 1-2, Ankara.

Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi Yazmalar Kataloğu (2001) [Hazırlayanlar: Dağlı, Yücel ve diğerleri] Yapı Kredi Yayınları; İstanbul.

Yazır, Elmalılı Hamdi (1997) *Kur'an-ı Kerim ve Yüce Meali*, Ayfa Basım; İstanbul.

Yeniterzi, Emine(1993) *Divan Şiirinde Na't*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları; Ankara.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

FÂİK ÖMER DÎVÂNİ

I

TÜRKÇE DÎVÂN

KASÎDELER

TERTÎB-İ DÎVÂN-I HURÛF-I TEHECCÎ BE-ZEBÂN-I TÜRKÎ

I

DER VASF-I BESMELE-İ ŞERÎF

Mefâ 'ilün Mefâ 'ilün Mefâ 'ilün Mefâ 'ilün

- 1 Kaçan hüküm itse taht-ı dilden ol sultân Bismillâh
Olur ervâh-ı kudsî mahzar-ı dîvân Bismillâh
- 2 İder bir hamlede mahv ü perîşân leşker-i nefsi
Alem kaldırsa serdâr-ı cüyûş-ı şân Bismillâh
- 3 O bezm-i feyz-bahşâ içre hiç güft şenîd olmaz
Serâpâ nûrdur dîvân-ı serhengân Bismillâh
- 4 Nigâh-ı medd-i idrâk-i zîrden bâlâsına ermez
O rütbe mürtefîdir nazra-i eyvân Bismillâh
- 5 Gider nâsûtdan tâ arş ü kürse hükmi nâfîzdir
Revândır kişver-i lâhûta dek fermân Bismillâh
- 6 Görür zîbâyîş-i ser-i safha-i satr-ı murâd atı
Olanlar feyz-yâb-ı mazhar-ı ihsân Bismillâh
- 7 Bilir sırr-ı hakîkat tıfl-ı dilden nitdüğün lâ-büd
Olan dahîl derûn-ı mekteb-i irfân Bismillâh
- 8 Rumûz-ı sırr-ı **mûtû**¹⁶ mûnderic lafzında uşşâka
Dem-i vuslatda cân bahş etmede cânân Bismillâh
- 9 Bilirsin cevherin müstecmi-i esmâyı mirat et
Sana yüz göstere sırr-ı tılsım-ı kân Bismillâh
- 10 Açar kufl-i ümîd-i müşkili miftâh-ı kudrettir
Der-i mevlâda virdinse eğer her an Bismillâh

Başlık: Tertîb-i Dîvân-ı Ömer Fâik Hurûf-ı Teheccî Be-Zebân-ı Türkî S.

3 (a) güft şenîd: güft ü şenîd S.

11 (a) lâhûtu nâsûtu: lâhût u nâsûtu S.

¹⁶ Fe gâle lehum'ul-l'âhü mûtû sümme ahyâ hüüm: “ ‘Allâh’ da kendilerine ‘Ölün’ buyurdu”, Kur’ân-ı Kerîm, Bakara Süresi, 243.âyet.

- 11 Diyordu sâkinân-ı mülket-i lâhût u nâsutı
Açıkdır sufre-i inâm-ı cûd-ı nân Bismillâh
- 12 Ve bi'ş-**şükr-i** tedevvemen **ni'me**¹⁷ medlûlunca elbetde
Olur mazhar atâya Fâikâ şükrân Bismillâh
- Sü 30b, S 2b

II

MÜNÂCÂT-I BÂRÎ CELLE CELÂLÜHÜ

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Yâ Rabb be-hakkı mazhar-ı **Levlâk**¹⁸-ı Mustafâ
Mahbûb-ı nâzenîn olan şâh-ı enbiyâ
- 2 Yâ Rabb be-hakkı cümle resûlân-ı mâ-mezâ
Mürsel ü gayr-ı mürsel hayl-i asfiyâ
- 3 Yâ Rabb be-hakkı yani heme ehl-i hânedân
Ezvâc-ı tâhirât-ı mahâdim-i enbiyâ
- 4 Yâ Rabb be-hakkı mürşîd-i ashâb-ı vecd-i hâl
Pîrân-ı sâlikân-ı reh-i feyz-i ihtidâ
- 5 Yâ Rabb bi-hakkın mest-i mey-i vuslat-ı cemâl
Nâz ü niyâz sahibi uşşâk-ı pür-vefâ
- 6 Lutf it bu derd-mend kulunun cürmün eyle afv
Yokluk yüzünden eyle ana varlığın atâ

¹⁷ Ve'şükrü ni'meta'llâhi : “Allâh'ın verdiği ni'metlere şükredin”, Kur'ân-ı Kerîm, Nahl Sûresi, 114. ayet.

¹⁸ Lev-lâke le-mâ halakt'ül-eflâk: “Sen olmasaydın felekleri yaratmazdım”, Emine Yeniterzi, *Divan Şiirinde Na't*, s. 156.

- 7 Dest-i neberd-i nefis ile dil keşmekeşdedir
Ol dest-gîr koyma ayakda meded şehâ
- 8 Cürmüm eğer çi berr ü bahrden füzûndur
Yok berr ü bahr-ı rahmetine hadd ü intihâ
- 9 Sensin dü kevn içre meded-res kerem senin
Tevfîk ü afv-ı lütfunu kıl reh-nümâ bana
- 10 Fâik gedâya demdir efendim meded meded
Kıl nakd-i feyz-i merhametinle ana atâ
- Sü 30b, S 3a

III

MÜNÂCÂT-I BÂRÎ CELLE CELÂLÜHÜ

Fâ'îlâtü Mefâ'îlü Fâ'ülün

- 1 Ey şekûr ü kerîm olan Allâh
Ey gafûr-ı rahîm olan Allâh
- 2 Der-i isyânıma devâ senden
Ey şifâ-res hakîm olan Allâh
- 3 Kıl beni mazhar-ı ismi hâdî
Ey latîf ü halîm olan Allâh
- 4 Zerredir afvına cürm-i a'zam
Ey cevâd ü azîm olan Allâh

7 S de 8. beyittir.
8 S de 9. beyittir.
9 S de 10. beyittir.
9 (b) afv-ı lütfunu: afv ü lütfunu S.
10 S de 11. beyittir.
Başlık: Li Muharririhi
1 (b) gafûr-ı rahîm: gafûr ü rahîm S.
2 (a) der-i isyânıma: derd-i isyânıma S.

- 5 Vâkıf-ı sırr-ı dili Fâiksin
 Ey habîr ü alîm olan Allâh
 Sü 31a, S 3a

IV

MİRÂCIYE-İ ŞERÎF-İ NEBEVÎ SALLA'LLÂHÜ TEÂLÂ ALEYHİ

VE'S-SELLEM

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Gönül hubb-ı sivâ bezminde olmuş mest-i ser-gerdân
 Ana câm-ı humâr-âlûd sunmuş sâkî-i devrân
- 2 Gehî sevdâ-perest-i şâhid-i aşk-ı mecâz olmuş
 Gehî sübhâ bedest-i sâkîn-i mescid olup hayrân
- 3 Gehî renc-i fîrâk-ı yârdan âh ü enîn üzre
 Gehî sâkit olub eşk-i dü çeşmin eyleyib rîzân
- 4 Gehî sûfî olub sâfî dil ile ehl-i safvetdir
 Gehî zâhidlik ile râh-ı zühdi olmada cûyân
- 5 Gehî genc-i bekânın tâlibi ki râgıb-ı fânî
 Gehî şâkir gehî sâbir gehî sâmit gehî gûyân
- 6 Gehî şem-i fûrû-ı matlabın pervânesi ammâ
 Gehî fânûs-ı çarh-ı bî-vefâ gadrından ol sûzân
- 7 Gezerken bu keşâkeşle hemân ref-i hicâb etmiş
 Görünmüş çeşmine kandîl-i envâr-ı şeb-i Rahşân
- 8 Zemîn ü âsümân nur-ı siyehden câme-pûş olmuş
 O şeb etmiş basîretle dü çeşmin dîde-i irfân

Başlık: Mîrâciye-i Şerîf-i Nebevî Ve Na't-ı Latîf-i Hazret-i Mustafâ Fahr-i Âlem Salla'llâhu Aleyhi
 Ve's-Sellem S.

4 (a) sâfî dil: sâf-ı dil S.

4 (b) olmada: itmede S.

- 9 O şebdir ez-zemîn tâ be semâ mazhar atâya
O şebdir tâ-be-mahşer fahr ederse bir şebe şâyân
- 10 Sevâd-ı nûr-ı ferruh-fâl-i hâl-i tal'atı gûyâ
O şeb bir şâhid-i zîbâ hırâm olmuşdu bî-akrân
- 11 Semâvât-ı âlâ zîb-âver-i kandîl-i nûr olmuş
Feleklerde melekler leyle-i îd eylemiş ol an
- 12 Dimağın eylemiş rûhâniyânın ser-be-ser tatîr
O şeb içre nesîm-feyz olmuş micmere-[i] gerdân
- 13 Açıldı gonçe-i rahmet-i hidayet bağ-ı âlemde
Güşâde eyledikde bâb-ı huldi ol gice Rıdvân
- 14 Semâdan hâtif-i müjde-resân ol şeb nidâ etdi
Dedi ey illet-i isyân ile malûl olan insân
- 15 Hezârân müjdeler âgâh olan vakt-i feyz erdi
Bu şeb oldu usâta kenz-i afv ü mağfîret erzân
- 16 Döşendi sufre-i cûd u atâ-yı feyz-i Rabbâni
Ni'am-sâz-ı hidâyet oldu ibâde bu şeb Yezdân
- 17 Duyunca böyle bir ihsânı heb arz u semâ halkı
Yüzün sürdü zemîn-i acze itdi secde-i şükran
- 18 Nevâ-yı mağfîret aks itdi bir sıyt-i kudûm ile
Felekde zühre çaldı nây ü çeng-i sûzı bi'l-i'lân
- 19 Götürdü şevke hep ol sûr-i ihsân-ı ilâhiye
Feleklerde melekler oldu ol şeb şevk ile raksân
- 20 O şeb Mevlâ buyurdu Hazret-i Cibrîl'e izzetle
Dedi şimdi habîbim Mustafâ'ya durma git bir ân
- 21 Zemîn ü âsümânın bâ'is-i icâdı zâtıdır
Ana bi'z-zat âşık olmuş idi edeyim ilân

18 (b) nây ü çeng-i: nây çeng-i S.

- 22 Dü âlemde ne ki mahlûk ise bi'l-cümle ey Cibrîl
Yaratmazdım habîbim olmasa kevneyne nûr-efşân
- 23 Muhakkak zât-ı pâkîn mazhar-ı tâm eyledim anın
Tufeylîdir cemî-i enbiyâ vü evliyâ el'ân
- 24 **Hüve'l-evvel hüve'l-âhir**¹⁹ rumûzı zât-ı pâkidir
Mukaddem hem muahhar nûrı andan eyledi tâbân
- 25 Şeh-i evreng-i **Ersalnâ**²⁰ ke benden çok selâm söyle
Bu şeb gelsün visâli edeyim aynü'l-yakîn ihsân
- 26 Buyursun arş ü kürsîm seyrine izz ü risâletle
Kemâl-i vuslata zât-ı şerîfin eyledim şâyân
- 27 Kanat bükdü hem-an-dem sidreden Cibrîl ol dem
Gelip beyt-i şerîf-i Ümmühânî'ye girip der-ân
- 28 Zemîn-pûs eyleyip tazîm ü tekrîm ile ol mürsel
Dedi ey mazhar-ı **Levlâk**²¹ olan Peygamber-i Zîşân
- 29 Selâm itdi sana izzetle imdi ey şeh-i kevneyn
Huzûr-ı izzete dâ'vet buyurdu Hâlik ü Mennân
- 30 Dedi bu şeb şeref-bahş-ı ser-be-ser âsümân olsun
Habîb-i nâzenînim Mustafâ sultân-ı âlî-şân
- 31 Götürdüm bir Burâk-ı berk-i pür-envârı yanımca
Süvâr ol izz ü devletle buyur ey şâh-ı mahbûbân
- 32 Heme sükkân-ı bâlâ pây-bûs-ı intizârındır
Müşerref kıl makâm-ı arş ü kürsî eyle heb seyrân

23 (b) enbiyâ vü evliyâ her an el'ân: asfiyâ vü evliyâ el'ân S.

¹⁹ Hüve'l-evvel hüve'l-âhiru ve'z- zâhiru ve'l- bâtinu: "O ilk ve sondur; görünen ve görünmeyendir", Kur'ân-ı Kerîm, Hadîd Süresi, 3. ayet.

²⁰ Ve mâ erselnâke illâ rahmeten li'i- âlemîn: "Biz seni bütün alemlere rahmet olarak gönderdik", Kur'ân-ı Kerîm, Enbiyâ Süresi, 107. ayet

²¹ Lev-lâke le-mâ halakt'ül-eflâk: "Sen olmasaydın felekleri yaratmazdım", Emine Yeniterzi, *a.g.e.*, s. 156.

- 33 Hemen ol mazhar-ı esrâr-ı **Sübhânellezî esrâ**²²
Süvâr oldı Burâk-ı berk-i reftâre verip cevân
- 34 Rikâbında olub Rûhü'l-Emîn bir gâşiye ber-dûş
Erişdi Mescid-i Aksâ'ya o hâdî-i kirâmân
- 35 İmam oldı cemî-i enbiyâya geçdi mihrâba
Edip ervâh-ı pâk-i mürselîni ser-be-ser şâdân
- 36 Urûc itdi semâ-ı evvele tekrâr süvâr oldı
Zemîn ol demde bîm-i firkat ile kıldı çok efgân
- 37 Kevâkib-i iktibâs-ı nûr için dîde-güşâ oldı
Felek sevk-i kudûm-i pâki ile eyledi devrân
- 38 O menzilde ana tazîm ü istikbâl edip geldi
Cenâb-ı Hazret-i Âdem Safiyu'llâh-ı âlî-şân
- 39 Kamer mum idi hizmet-i mevkinde olmağa ol dem
Fürûğ-ı aşk ile ol bezme oldı şem-i şevk-efşân
- 40 Tulû itdi semâ-ı sâniye ol nûr-ı Yezdânı
O menzil-gâhı kıldı hû-ı teşrîf ile çün Rahşân
- 41 Müheyâyâ buldı ihdâ-ı tehâyâ ile Yahyâ'yı
Mesîhi ruh-bahş-ı iltifâtı eyledi handân
- 42 Utarid münşiyâne yazdı ihlâsın beyân itdi
Kevâkib içre oldı yek-kalem o mefhar-ı akrân
- 43 Geçip andan zemîn-i çarh-ı sâlis cây-gâh oldı
Kevâkibden saçıldı makdemine sad hezâr ukyân
- 44 Görünce ahsen-i hüsn-i Hudâ-dâdın o sultânın
Cemâl-i Yûsuf siddikî oldı hayret ü ayelân
- 45 Nevâ-sâz-ı senâ-yı zühre-i evci eyledi leb-rîz
Sürûrundan kudûmün gördü oldı ney gibi nâlân

²² Sübhânellezî esrâ: “Yüce ve her türlü noksanlıktan münezzehtir olan O (Allâh) yürüttü”, Kur'ân-ı Kerîm, İsrâ Sûresi, 1. ayet.

- 46 Akınca can-bahş-ı makdemi ayn-ı hayât-âsâ
Duyunca çâr-ı çarhın sâkinânı oldular cûşân
- 47 Leb-i hâhişkeri heb kudsiyânın çâk çâk oldu
Zülâl-i rü'yet-i dîdârı kıldı cümlesin reyyân
- 48 Hemân ol dem Refî'u'llâh olan o Reis-i Peygamber
Döşetdi çarh-ı çârüm içre bir kasr-ı bülend-i eyvân
- 49 Geçip sadra oturdukda görünce nûr-ı ruhsârın
Dü çeşmi hasretten ref' olundu perde-i hicrân
- 50 Günü doğdu o anda âfitâbın cebhe-sây oldu
Şu'â'-ı makdeminden kıldı kasr-ı pertevi bünyân
- 51 Geçip andan semâ-ı pençe ol kenz-i hidâyet-bahş
Verip Hârût'a nakd-ı iltifâtı servet ü sâmân
- 52 Olunca behre-mend-i pâ-y-bûsı eyledi behrâm
Adû-yı dîninin kanın zemîne dökmeğe peymân
- 53 Güzer-gâh-ı Resûlu'llâh oldu çünkü pâ-y-endâz
Zemîn-i çarh-ı şeşde atlas-ı eflâk-ı pür-elvân
- 54 Yed-i beyzâyı nûr-ı pertev-i teşrîfi ve'l-hâsıl
Salıp şevk-i telakkî câ-yı Mûsâ'yı idüb Rahşân
- 55 Görünce Tûr-ı istikbâle karşı çıkdığın anın
Selam verdi Kelîmu'llâh'a oldu izz ile mihmân
- 56 Dü pâ-y-ı hâkiyânı makdemine nakd-ı dil ile
Olub Bercîs ol dem Müşterî yüz sürmeğe ez-cân
- 57 Konakçı gitdi sıyt-i yümn-i teşrîfi o menzilden
Semâ-ı sâbiin sükkânı oldu şevkden heyemân
- 58 Olundu çok simât-ı manevî ârâste anda
Gelip teşrîf edince ol Resûl-ı Sâhibü'l-Furkân
- 59 Nemek-rîz-i hidâyet olmağın akdâm ü ikdâmı
O nimetden semâ-ı sâbi ehli oldular şebân

- 60 Halîlu'llâh'a oldı zayf-ı Hak anda Resûlu'llâh
Açıp sırr-ı süfrevi enâm-ı Hakkı oldular şükrân
- 61 O meclisde kemer-bend-i makâm-ı hizmeti oldı
Cebîn-say niyâz ü meskenetle kevkeb-i keyvân
- 62 O demde çarh-ı heftümden geçince mefhar-ı âlem
Makâm-ı sidre oldu cilve-gâh olmalığa cebân
- 63 Kuruldu taht-ı sidre nurdan zîbâyışın buldu
Çıkıp sürdi o mahbûb-ı Hudâ Şâh-ı Rusûl-i Dîvân
- 64 Mekân-ı Hazret-i Cibrîl idi ol menzil-i âlâ
Olub anda muzîf mükerremi bir haylice ezmân
- 65 Heme lâhûtiyan ârâyış-i dîvânı oldukda
Şeh-i **Esrâ**²³ kamusun eyledi heb mazhar-ı ihsân
- 66 Hulâsâ nüh felek sencide kıldı tâli'in olşeb
Meh ü mihri meta-ı bahta itdi keffe-i mîzân
- 67 Cemâl-i bî-misal hazreti rü'yet ile sa'd oldu
Sevâbitden hezârân dîde açdı görmedi noksân
- 68 Ne kim mahlûk ise ol hazrete ol şeb ayân oldu
Behişt ahvâli dûzâh dûzâhiyan hûri vü gilmân
- 69 Şeref-rîz oldı yümn-i makdemiyle sidreye amma
Geçüb gitdi anı cezb eylemişdi vuslat-ı cânân
- 70 Makâm-ı sidreden bî-hadd menâzil tayy olundukda
O dem namus-ı ekber oldı âciz muzdarib hayrân
- 71 Didi kim müntehâ-yı cilve-gâhım sidredir şâha
Bu câye zât-ı pâkin fazlı ile gelmiş âsân
- 72 Be-hakkı hullet-i cedd-i Halîlu'llâh ü İsmâil
Yoluna eylerim bin cânım olsa cümlesin kurbân

²³ Sübhânellezî esrâ: “Yüce ve her türlü noksanlıktan münezze olan O (Allâh) yürüttü”, Kur'ân-ı Kerîm, İsrâ Sûresi, 1. ayet.

- 73 Velî bir hatve yokdur kudretim pey-revliğe afv et
Kabûl-i özrüm eyle kusr-ı kalbim ile âbâdân
- 74 Şeh-i vahdet-i süvâr-ı taht-ı **Levlâk**²⁴ın Burâk ile
Edip tayy-ı menâzil hâsılı bî-hadd ü bî-pâyân
- 75 O dem kat'-ı hicâb-ı nûr u zulmet vardı bir hadde
Ubûra kalmadı pây-ı Burak'da zerrece dermân
- 76 Gelip refref süvâr oldu heman nûr-ı arş-ı Allâh
Yetişdi pây-ı arşa kalmayınca refrefe meydân
- 77 Tek ü tenhâ gidip buldı makâm-ı matlabı amma
Erişdi bir makâma akl irişmez derk olur hayrân
- 78 Zebân-ı kâsır-ı beşer derkinde âciz-i âlem-i sırdır
Ne hâl ile ne kâl ile bulunmaz vâsfına imkân
- 79 Zemîn ü âsümân yok evveli yok âhiri nâ-büdd
Hemen hestî-i nûr-ı aşk idi heb eyleyen tâbân
- 80 Kalub ol lâ-mekân sultanı ol dem bî-mekânlıkda
Serîr-i **lî-ma'allâh**²⁵a geçdi eyledi seyrân
- 81 **Hitâb-ı ednâ mennî**²⁶ âşık u mâşuk-ı bînende
Olundu bî-hurûf u bî-sâdâ bî-savt ü bî-elhân
- 82 O âlem âlim-i nâz ü niyâz-ı aşk idi oldu
Hitâb-ı sırr-ı **Ev-ednâ**²⁷ya mazhar ol şeh-ı adnân
- 83 Harim-i **Kâbe-kavseyn**²⁸ içre buldı menzîl-i vaslı
Okun atdı kemânın yasdı oldu Sâhibü'l-Bürhân

²⁴ Lev-lâke le-mâ halakt'ül-eflâk: "Sen olmasaydın felekleri yaratmazdım", Emine Yeniterzi, *a.g.e.*, s. 156.

²⁵ Li-ma'allâh: "Allâh ile benim öyle bir vaktim vardır ki", Emine Yeniterzi, *a.g.e.*, s. 158.

²⁶ Fe kâne kâbe-kavseyn ev-ednâ: "Aradaki mesafe iki yay boyu oldu ya da daha az", Kur'an-ı Kerîm, Necm Sûresi, 9. ayet.

²⁷ Fe kâne kâbe-kavseyn ev-ednâ: "Aradaki mesafe iki yay boyu oldu ya da daha az", Kur'an-ı Kerîm, Necm Sûresi, 9. ayet.

²⁸ Fe kâne kâbe-kavseyn ev-ednâ: "Aradaki mesafe iki yay boyu oldu ya da daha az", Kur'an-ı Kerîm, Necm Sûresi, 9. ayet

- 84 Edip bîm-i firâkı âlem-i lâhûtı lerzende
Müşerref kılmağa nâsûtı oldukda o dem fermân
- 85 Nuzûli sûre-i ser-safha-i nûr idi yâhud kim
Semâ-yı arza oldu âyet-i rahmetine ihsân
- 86 Götürdü der-i afv-ı mağfîret kenz-i hidâyetden
Atâ itdi cemî ümmete ol menba-ı gufrân
- 87 Edip bir ber-kemâl-i lutf ile heb pîş-i ümmetde
Salât-ı penç-i vaktin fazlını Hak emrini ilân
- 88 Tamam oldu şeb-i evsâf-ı Mirâc-ı Şerîf imdi
Müzeyyel olmak ister ârzû-hâl-i nâzım-ı Sehbân
- 89 Ayâ şehinşeh evreng-i **Sübhânellezî esrâ**²⁹
Kerîmâ merhamet-kârâ şefî' â şâh-ı dü ekvân
- 90 Seni ey mazhar-ı **Levlâk**³⁰ bi'z-zat medh ider Allâh
Beşer mümkün mü medhin eyleye bi'llâhi yok imkân
- 91 Hatâ etdimse evsâf-ı şeb-i Mirâc ü Na'tinde
Atâ bahş olsa der ehl-i hatâya şânına şâyân
- 92 Verir ehl-i zemîn ü âsümâna gıpta bu nazmım
Olursa nîm-nigâha iltifâtın eyle istihsân
- 93 Be-hakkı Yâr-ı Gâr Hazret-i Fâruk ü Zi'n-Nureyn
Be-aşkî hem **Hitâb-ı ente mennî**³¹ Şah-Merdân
- 94 Beşer-i âl ü evlâd heme ezvâciye-i tâhir
Be-nûr-ı tâb-nâk-ı çeşm-i Zehrâ seyyid-i şebbân
- 95 Beni nân-ı hurde-i bâb-ı kerîmin kelbi add eyle
Bu nî' metden meded ey zi'l-kerem gösterme gel cürmân
- 96 Uyanamazdı kıyâmetde dahî Kıtmîr reşkinden
Kilâb-ı bâb-ı cûdun rağbeti olsa bana erzân

²⁹ Sübhânellezî esrâ: “ Yüce ve her türlü noksanlıktan münezze olan O (Allâh) yürüttü”, Kur'ân-ı Kerîm, İsrâ Sûresi, 1. ayet.

³⁰ Lev-lâke le-mâ halakt'ül-eflâk: “Sen olmasaydın felekleri yaratmazdım”, Emine Yeniterzi, s. 155.

³¹ Ente menî ve enne minke: “ Sen bana bağlısın ben de sana”, Emine Yeniterzi, *a.g.e.*, s. 148.

- 97 Ümîd-i lutfla nazmı ehli itse arz-ı eş'ârın
Ederler nâil-i ihsânı lâ-büdd anları şâhân
- 98 Kerîm-i her dü kevneyn rahmet-i dâreyn iken zâtın
Anı hâşâ ki mahrûm ide cûd-ı ref'etin bir ân
- 99 Ayakda koydu tahsîl-i rızâda dest-gîrim yok
Bu nefsi şûmu bed-kârım egerçi itmede eyhân
- 100 Ne denlü nefsi-i Nemrûdum iderse nâr-ı cürm-i îkâd
O nârım nûr olur afvından olsa zerrece ihsân
- 101 Atâ cüyandır Fâik kulun zâhirde bâtında
Sana malûmdur sırr-ı zamîr-i zâhir ü pinhân
- 102 Bu nazm-ı dil-keşim afv-ı cerîmim arz-ı hâlidir
Revâ gelmezse renc-i cürmle ben hasteye beher ân
- 103 Şerâr-ı isti'âzeyle yanardı heb tesellîsi
Tahayyül itse hâl-i cürmümü bir kerecik nîrân
- 104 Denî vü müflisim kâr-ı amelde lîk ammâ kim
Ümîd-i şefkat-i nakd-ı şefâ'atle gönül handân
- 105 Zemîn ü âsmân durdukça olsun rûh-i pâkine
Salât-ı sad-hezârân ümmetinden her dem ü her ân
- Sü 31a- 33a, S 4a- 5b

V

NA'T-I ŞERÎF-İ NEBEVÎ ALEYHÎ'S-SELÂM

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Kelâmındır tarîk-i hakka hâdî yâ Resûla'llâh
Kapındır ehl-i derdin istinâdı yâ Resûla'llâh
- 2 Cemâlin sûre-i ser- safha-i âyât-ı rahmettir
Vücûdundur kamu eşyâya bâdî yâ Resûla'llâh

- 3 Şefâatle usât-ı ümmetin tebşîr olunmağla
Teşekkürle ederler şevk ü şâdî yâ Resûla'llâh
 - 4 Dem-i mahşer halâsım tizce ihsân it şefâatle
Mükedder etmesün cürmüm ibâdı yâ Resûla'llâh
 - 5 Geçir rah-ı hatardan feyz-i lutfun reh-nümâ eyle
Înâyet kıl geçilsün bunca vâdî yâ Resûla'llâh
 - 6 Bilinsün mi dâim bir nîm-nigâh-ı iltifâtınla
Ayân eyle bana sırr-ı meâdı yâ Resûla'llâh
 - 7 Buyur bu arz-ı hâlim hâme-i ihsân-ı afvınla
Bekâm eyle bu Fâik nâ-murâdı yâ Resûla'llâh
- Sü 33a, S 8a

VI

NA'T-I ŞERÎF-İ NEBEVÎ ALEYHİ'S-SELÂM

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Zebânım feyz-i na'te âşînâ kıl yâ Resûla'llâh
Hatâ eylerse de afv it atâ kıl yâ Resûla'llâh
- 2 Kerem kıl nîstî sadrında varlık ey kerem-kânım
Giriftârî-i hestîden rehâ kıl yâ Resûla'llâh
- 3 Nigâh-ı iltifâtın ism-i hâdî nûrudur lutf it
Anınla çeşm-i kalbim rûşenâ kıl yâ Resûla'llâh
- 4 Ne mümkündür beşer evsâf-ı zât-ı pâkini itmek
Dilimde feyz-i na'tın reh-nümâ kıl yâ Resûla'llâh
- 5 Kapun dârü'ş-şifâ-yı mücrimân-ı ümmet olmuşdur
Marîz-i cürm-i isyânım devâ kıl yâ Resûla'llâh
- 6 Halâs eyle şeb-i deycûr-ı gamdan nûr-ı mihrinle
Çerağ-ı beyt-i kalbim pür-ziyâ kıl yâ Resûla'llâh

- 7 Meded bu Fâik-i nâ-çârın afv it cürm ü isyânım
Şefâ'at-bahşına anı revâ kıl yâ Resûla'llâh

Sü 33b, S 8a

VII

NA'T-I ŞERÎF-İ DİĞER

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 İnâyet kıl hârâb-ender -hârâbım yâ Resûla'llâh
Hücûm-ı nefis ile pür-ızdırâbım yâ Resûla'llâh
- 2 Şu denlü puhteyim tûl-i emel-i nârıyla kim her dem
Sivâ bezminde hazır bir kebâbım yâ Resûla'llâh
- 3 Dem-â-dem lutfuna dil-besteyim afv ü atâ senden
Egerçi ben sezâ-vâr-ı atâyım yâ Resûla'llâh
- 4 Meded kıl cürm ile bî-iktidârım rûz-ı mahşerde
Perişân-ı beste-leb hem bî-cevâbım yâ Resûla'llâh
- 5 Kulun Fâik tesellî-sâzdır cûd u şefâ'atle
Ne denlü cürm ile pür-pîç-tâbım yâ Resûla'llâh

Sü 33b, S 8a

VIII

NA'T-I ŞERÎF-İ DİĞER

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Feyz-mend eyle rûhâni safâdan yâ Resûla'llâh
Halâs olsun gönül hubb-i sivâdan yâ Resûla'llâh
- 2 Tecellî-hâne-i kalbim esir-i nefsim olmuşdur
Yetiş imdâdına semt-i rehâdan yâ Resûla'llâh

- 3 Şerî'atden her âhında hemîşe istikâmetle
Zeban ü dil masûn olsun hatâdan yâ Resûla'llâh
- 4 Tarîk-i feyzi olsun hâl ü kâlim cân dimağından
Dem-â-dem şem' alam buy-ı fenâdan yâ-Resûla'llâh
- 5 Hakîkat askeri hısn-ı derûnum eylesün mahfûz
Hasâret görmeğe cünd-i riyâdan yâ Resûla'llâh
- 6 Gönül sâkî-i câm-ı mâ' rifetden cûra-nûş olsun
Şetâret-sâz ola bezm-i bekâdan yâ Resûla'llâh
- 7 Nola mücrim ise Kıtımîr-i sâhib Kehf-i devrândır
Bu Fâik olmaya mehcûr atâdan yâ Resûla'llâh
- Sü 33b, S 6b

IX

NA' T-I ŞERÎF-İ DİĞER

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Şefik ü merhamet-kâr-ı ümemsin yâ Resûla'llâh
Melâz-ı ümmet-i yevm-i nedemsin yâ Resûla'llâh
- 2 Nola Bathâ vü Yesrîb fahr ederse zât-ı pâkinle
Şah-ı dâreyn ü sultân-ı haremsin yâ Resûla'llâh
- 3 Zuhûrun çekdi ceş-i enbiyâyı sahn-ı nâsûta
Tufeylindir senin sen zü'l-âlemsin yâ Resûla'llâh
- 4 Cemî-i mürseline pîşvâdır matla'-ı nûrun
Muahharsın velî sâhib-kıdemsin yâ Resûla'llâh
- 5 Serây-ı **li-ma'allâhî**³² hemîşe cilve-gâhındır
Harîm ü hiddet içre mahremsin yâ Resûla'llâh
- 6 Künûz-ı gevher-i nakd-ı şefâ'at nutk-ı pâkindir
Kerîm'ül-mekâbet kân-ı keremsin yâ Resûla'llâh

Başlık: Yok S.

³² Lî ma'allâh: "Allâh ile benim öyle bir vaktim vardır ki", Emine Yeniterzi, *a.g.e.*, s. 158.

- 7 Kulun gam-dîde Fâik mücrimân-ı ümmetindir
Şefâ'at kâni zü'l-cûd-ı himemsin yâ Resûla'llâh
Sü 33b, S 6b

X

NA'T-I ŞERÎF-İ DİĞER

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Hudâdır âşıkın cânânı sensin yâ Resûla'llâh
Dü âlemde şeh-i hûbânı sensin yâ Resûla'llâh
- 2 Nola nûr-ı zuhûrun feyz-bahş-ı her nebî olsa
Risâlet tahtının sultânı sensin yâ Resûla'llâh
- 3 Cemî-i enbiyânın melce'i zât-ı şerîfindir
Ulüvv-ı kadr ile zî-şânı sensin yâ Resûla'llâh
- 4 Nübüvvetle seni kevneyne rahmet eyledi Mevlâ
Usâtın bâ'is-i gufrânı sensin yâ Resûla'llâh
- 5 Olub mi'râcda seyr-i Cemâlu'llâh ile taltîf
Kemâl ü vuslatın şâyânı sensin yâ Resûla'llâh
- 6 Marîz-i illet-i hubb-i sivâyım merhamet senden
Kamu dertlilerin dermânı sensin yâ Resûla'llâh
- 7 Terahhum kıl bu Fâik-i derd-mendin cürmün afv itdir
Le'âli-i şefâ'at kâni sensin yâ Resûla'llâh
Sü 34a, S 9a6

XI

NA'T-I ŞERÎF-İ DİĞER

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Hadeng-i cevre oldukda nişâne yâ Resûla'llâh
Büküldü kametim döndü kemâna yâ Resûla'llâh
- 2 Cihâd-ı nefis ile me'mûrum ammâ bî-mecâl oldum
Tahammül yok meded bu imtihana yâ Resûla'llâh
- 3 Beni zâd-ı nevâl-i lutfu ü ihsânınla sîrâb it
Ki muhtac olmayım bahş-i imâna yâ Resûla'llâh
- 4 Meded şîrâze-i mecmû'a-ı cem'iyet-i kalbim
Perîşân eyledi nakş-ı zemâne yâ Resûla'llâh
- 5 Himâye eyle murg-ı gönlümü dâm-ı keşâkeşden
Tükendikde o demde âb ü dâne yâ Resûla'llâh
- 6 Şefâ'atle benâm-ı enbiyâ bir şah-ı mürselîn
Nazîrin gelmedi kevn (ü) mekâna yâ Resûla'llâh
- 7 Kerîm ü kâmurânın âdetidir vakt-i hâcetde
Atâ-bahş olmağa ister bahâne yâ Resûla'llâh
- 8 Kulun Fâik dahî dergâh-ı lutfundan atâ ister
Yapışdı halka-i bâb-ı emâne yâ Resûla'llâh

Sü 34a, S 9b

XII

NA'T-I ŞERÎF-İ DİĞER

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Ey serîr-i bezm-i **Sübhânellezi**³³ seyrinde şah
Ve'y emîr-i taht-ı kevneyn mu'allâ pâ-y-gâh
- 2 Ey kemâl-i vuslatın şâyân-teri nûr-ı Hûdâ
Enbiyâlar sâye-i ihsânını itmiş penâh
- 3 Bir şeb-i nûr-ı siyehde arş ü kürsîden geçip
Zât-ı pâkin kıldı vuslat menziline cilve-gâh
- 4 Ol şeb oldukda dü çeşmin mazhar-ı seyr-i cemâl
Merhametle mücrimân-ı ümmete etdin nigâh
- 5 Oldı mihrâb-ı hakikat âyet-i rahmet yüzün
Ebruvândır gürûh-ı ehl-i aşka kıble-gâh
- 6 Bir nigâh-ı iltifâtın eyle afv it el-meded
Eyledimse bin cihan denlü eğer cürm ü günâh
- 7 Kıl kapun dârü'ş-şifâsından devâ bu Fâik'e
İllet-i isyân ile olmuş anın hâli tebâh

Sü 34a, S 9a

XIII

NA'T-I ŞERÎF-İ DİĞER

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'illün

- 1 Matla'-ı şems-i hidâyet vech-i pâkindir senin
Fer viren kevneyne nûr-ı tâb-nâkındır senin

Başlık: Na't-ı Şerîf-i Nebevî Salla'llâhü Teâlâ Aleyhi Ve's-Sellem S.

³³ Sübhânellezî esrâ: "Yüce ve her türlü noksanlıktan münezzeh olan O (Allâh) yürüttü", Kur'ân-ı Kerîm, İsrâ Sûresi, 1. ayet.

Başlık: Na't-ı Şerîf-i Nebevî Salla'llâhü Teâlâ Aleyhi Ve's-Sellem S.

- 2 Yâ Resûla'llâh sensin **Rahmeten li'l-âlemîn**³⁴
Satvet-i kahrınla duzâh lerze-nâkindir senin
- 3 Bir nigâh-ı iltifâtın ile ihsân kıl meded
Zümre-i uşşâk her-dem sîne-çâkindir senin
- 4 Kuhl-i irfân-ı saâdet isteyenler çeşmine
Bilsün ol kim ravza-i pâkinde hâkindir senin
- 5 Her ne denlü mücrim ü âsî ise Fâik çi pâk
Çâkerindir derd-mendin derd-nâkindir senin
- Sü 34a, S 8b

XIV

NA'T-I ŞERÎF-İ DİĞER

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Siyeh-rû mücrimim bende hatâ var yâ Resûla'llâh
Tükenmez sende ammâ bir atâ var yâ Resûla'llâh
- 2 Gubâr-ı hâkiyânın kuhl-i iksîr-i inâyetdir
Dü çeşm-i âleme andan şifâ var yâ Resûla'llâh
- 3 Derûnum sûziş-i yevm'ül-nedem fikriyle lertzândır
Meded kim dilde bîm ü mâverâ var yâ Resûla'llâh
- 4 Ağardı rîşim bir kara yüzlü günah-kârım
Henüz pîrân ser-i meyl-i hevâdır Resûla'llâh
- 5 Akıtdı dîdeden eşk-i nedâmet câ-be-câ
Sıfat-ı nefis ile çok mâcerâ var yâ Resûla'llâh
- 6 Zalâm-ı cürm içinde matla'-ı şems-i şefâ'atde
Ümîdim ravza-gâhında ziyâ var yâ Resûla'llâh

³⁴ Ve mâ erselnâke illâ rahmeten li'i- âlemîn: "Biz seni bütün alemlere rahmet olarak gönderdik", Kur'ân-ı Kerîm, Enbiyâ Sûresi, 107. ayet.

Başlık: Yok S.

3 (b) bîm ü mâverâ: bîm-i mâverâ S.

- 7 Kerîm-i her dü gîtîsin şefâ'at nakdine muhtâc
Kulun Fâik gibi sâ'il gedâ var yâ Resûla'llâh
Sü 34b, S 7a

XV

NA'T- I ŞERÎF-İ DİĞER

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Ey Resûl-ı Arabî mefhar-ı kevneysin sen
Server-i kâfile-i Bedr ü Huneyn'sin sen
- 2 Âşıkındır senin ey şâh-ı rusûl Hazret-i Hak
Enbiyânın güzeli rahmet-i dâreynsin sen
- 3 Oldı Bahtâ ile Yesrîb şerefinle mümtâz
Tâc- bahşâ-yı şâhân-ı Haremeyn'sin sen
- 4 Mesned-i sadr-ı şefâ'at sana mahsûs oldı
Şeref-i zâtla ol Cedd'ül-Hasaneynsin sen
- 5 El-meded Fâik pür-cürme şefâat-bahş ol
Bir kerem-kâni Resûl'ül-Sakaleynsin sen
Sü 34b, S 8b

XVI

NA'T-I ŞERÎF-İ MERGÛB-I MÛSEMME

TERCÎ-İ BEND-İ ÜSLÛB ALEYHİ'S-SELÂM

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1

- 1 Ey zuhûr-ı nûr-ı pertev-bahş-ı mihr ü mâh-ı aşk
Ve ey fûrûğ-ı hubb-i zâtı tâ-be- subh-gâh-ı aşk

- 2 Olalı ser-menzil-i vaslın nişânı râh-ı aşk
Arşa çıkdı ey kemân-ebrû hadeng-i âh-ı aşk
- 3 Söz bir itmiş gûyiyâ ez-ezel efvâh-ı aşk
Yek zebân-ı ittifâkıdır senin bi'llâh-ı aşk
- 4 Harf-i aşkın safha-i âlemden akdemdir hele
Nokta-i vahdet gibi bir sırr-ı a'zamdır hele

2

- 5 Zât-ı pâkin nûr-ı akdesden olub pertev-nümâ
Evvelîn ü âhirîne ibtidâ vü intihâ
- 6 **Emr-i kün**³⁵ ahkâmı aşkınla olub hâlet-fezâ
Zâhir oldu hubb-i zâtınla cemî'-i mâ-sivâ
- 7 Kurb-ı **Ev-ednâ**³⁶yı temlik eyledin ey zü'l-atâ
Âşık olmuş zât-ı pâkine Cenâb-ı Kibriyâ
- 8 Tâb-ı aşkın encüm ü eflâkı tenvîr etdi heb
Kıldı kandil meh ü mihri münevver-i rûz-ı şeb

3

- 9 Vird-i gayb esmâ vü lâ-mevcûda illâ hû iken
Sırr-ı vahdet bî-hurûf ü bî-sadâ pür-gû iken
- 10 Hubb-ı zâtın feyz-i **Küntü kenz**³⁷ ile memlû iken
Nûrdan gencîne-i vahdetde bir incû iken
- 11 Sünbülîstân-ı dü gîtü ke'l-adem bî-bû iken
Hâsılı mahlûka iklim-i adem kaygû iken

³⁵ Kün fe-yekün: “ ‘Ol’ der, oluverir”, Kur’ân-ı Kerîm, Bakara Sûresi, 117. ayet; Âli İmran Sûresi, 47. ayet; En’âm Sûresi, 73. ayet; Meryem Sûresi, 35. ayet; Yâsin Sûresi, 82. ayet; Mü’min Sûresi, 68. ayet.

³⁶ Fe kâne kâbe-kavseyn ev-ednâ: “ Aradaki mesafe iki yay boyu oldu ya da daha az”, Kur’an-ı Kerîm, Necm Sûresi, 9. ayet.

³⁷ Küntü kenzen mahfiyyen: “Ben gizli bir hazine idim. Bilinmek istedim ve halkı yarattım”, Emine Yeniterzi, *a.g.e.*, s.151.

- 12 Zâhir oldı nûr-ı aşkın itdi âlemler zuhûr
Âlem-i gayb-ı hüvviyetden hüveydâdır ol nûr

4

- 13 Tâli'-i nev-i beşer ol demde oldı heb sa'îd
Âdem ü Havvâ'sının nûrundan oldukda bedîd
- 14 Enbiyâ vü mürselin içre olub kadrin mezîd
Hâce-i her dü serâ itdi seni Rabb-i mecîd
- 15 Oldı şeksiz zât-ı pâkinden dü âlem müstefîd
Sâkinân-ı zîr ü bâlâ makdeminle itdi îd
- 16 Mehd-i dehre saldı mevlûdun o dem ki velvele
Tâk-ı Kısra oldı tâkatsiz dûçâr-ı zelzele

5

- 17 Zîr ü bâlâ zîver-efzâ oldı sûrundan senin
Secde-i şükr itdi âlemler zuhûrundan senin
- 18 Hem Kelîmu'llâh tecellî buldı Tûrundan senin
Mazhar-ı nûr-ı nübüvvet oldı nûrından senin
- 19 Bûy-ı aşk-ı şemm etdi teşrîf huzûrundan senin
İbn-i Meryem makdem-i pâkin bahûrundan senin
- 20 Mürde iken kıldım ihyâ nice yüzbin âdemi
Feyz-i lutfunla cihânın oldular Îsî demi

6

- 21 Gülşen itdi hâr ü zâr-ı kevni emr-i bi'atın
Bülbül-i bağ-ı hidâyet oldı sıyt-ı da'vetin
- 22 Öyle cârî oldu kim âb-ı hayât-ı şefkatin
Ser-be-ser âb-ı gufrân oldı ceys-i ümmetin
- 23 Saldı pertev dehr-i mihr-i mucizât-ı şevketin
Mâhı şakk itdi benân-ı hâtemiyyet-i kudretin

- 24 Nûr-ı haksın ey vücûdu **Rahmeten li'l-âlemîn**³⁸
Heb tufeylindir cemî-i enbiyâ vü mürselîn

7

- 25 Zât-ı pâkin kişver-i **Levlâk**³⁹ın oldu serveri
Çâr-yârındır cünûd-ı evliyâ ser-askeri
- 26 Sensin ey şâh-ı rusûl taht-ı visâlin dâveri
Bir şeb-i nûr-ı siyehde say edip nüh çenberi
- 27 Bezm-i **Esrâ**⁴⁰da Cemâlu'llâh'ın oldun mazharı
Cibrîl âvâre-i aşkındır ol günden beri
- 28 Nâzenîn-i rabb-ı erhamsın efendim şekk mi var
Sana mîzân-ı nübüvvetde aceb bir denk mi var

8

- 29 Ebruvânın **Kâbe Kavseyn**⁴¹ rumûzundan nişân
Ol siyeh nûr-ı dü hatdır kible-gâh-ı âşıkân
- 30 Ehl-i derdin derdinin dermânı sensin bî-gümân
Yevm-i mevûd zât-ı pâkindir melâz-ı itminân
- 31 Sâ'il-i nakd-ı şefâ'atdır bu mücrim ü nâ-tüvan
Gel yetiş imdâdıma ol demde ey Fahr-i cihân
- 32 Mesned-i sadr-ı şefâ'at sana mahsûs oldu hep
Ey şeh-i adnân-ı sultân-ı Acem Rûm ü Arab

³⁸ Ve mâ erselnâke illâ rahmeten li'i- âlemîn: “Biz seni bütün alemlere rahmet olarak gönderdik”, Kur'ân-ı Kerîm, Enbiyâ Sûresi, 107. ayet.

³⁹ Lev-lâke le-mâ halakt'ül-eflâk: “Sen olmasaydın felekleri yaratmazdım”, Emine Yeniterzi, *a.g.e.*, s. 155.

⁴⁰ Sübhânellezî esrâ: “Yüce ve her türlü noksanlıktan münezze olan O (Allâh) yürüttü”, Kur'ân-ı Kerîm, İsrâ Sûresi, 1. ayet.

⁴¹ Fe kâne kâbe-kavseyn ev-ednâ: “Aradaki mesafe iki yay boyu oldu ya da daha az”, Kur'an-ı Kerîm, Necm Sûresi, 9. ayet.

9

- 33 Ser-nüvistim başıma kudret debîri kakmadan
Dest-i vahşet boynuma ağıl-ı dehşet takmadan
- 34 Ebr-i cürmümden bana berk-i mükâfât çakmadan
Dideden bârân-veş eşk-i nedâmet akmadan
- 35 Ateş-i nîrân vücûd-ı nâ-tüvânım yakmadan
Mâlik-i dûzâh cebîn-i Fâik'e hiç bakmadan
- 36 Mazhar-ı cûd-ı şefâat kıl bu mücrîm bî-kesî
Her dü gîfî ey olan âlemlerin ferâh-resî
- Sü 34b- 35b, S 27a- 27b

XVII

VASF-I ŞERÎF-İ SİDDİK-I EKBER RADİYA'LLÂHU ANHU

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Celîs-i Yâr-ı Gâr-ı Mustafâ Sıddık-ı Ekberdir
Enîs-i gam-güsâr-ı enbiyâ Sıddık-ı Ekberdir
- 2 Emîr-i ehl-i îmân muktedâ-yı kutb-ı devrândır
Şeh-i iklim-i taht-ı etkiyâ Sıddık-ı Ekberdir
- 3 Odur evvel musaddık leyle-i mi'râcî ol anda
Şeref-bahş-ı cemî'-i asdafâ Sıddık-ı Ekberdir
- 4 Reh-i hakda Resûl'e mâl ü cânın heb fedâ kıldı
Serîr-efr ûz-ı serdâr-ı vefâ Sıddık-ı Ekberdir
- 5 Tarîkatle hakikat câmiinin ol imamıdır
Sufûf-ı etkiyâya pîşvâ Sıddık-ı Ekberdir
- 6 Rumûz-ı enbiyânın mahremi bir gavs-ı bârîdir
Künûz-ı senc-i esrâr-ı hafâ Sıddık-ı Ekberdir

7 Melâz ü melce'dir ehl-i cürmün Fâikâ ol zât
Mürüvvet menba'ı kân-ı atâ Sıddık-ı Ekberdir
Sü 36a, S 10a

XVIII

VASF-I ŞERÎF-İ ÖMERÜ'L-FÂRUK RADİYA'LLÂHU ANHU

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Adâlet mesnedinin serveri Fâruk-ı a'zamdır
Hilâfetle velâyet mazharı Fâruk-ı a'zamdır
- 2 Sebak-bahş-ı şeh-i İslâmiyandır ol adâletde
Şerîatle hükûmet rehberi Fâruk-ı a'zamdır
- 3 Tılısm-ı kudret-i hakdır vücûdu sırr-ı Mevlâdır
Künûz-ı genc-i hikmet gevheri Fâruk-ı a'zamdır
- 4 Habîb-i ekremin zî-mahremi bir sevgili yâri
Gazâlarda refâkat yâveri Fâruk-ı a'zamdır
- 5 Muayyen oldu du'â-yı fahr-i âlemle ol İslâm
Guzâtın istimâlet perveri Fâruk-ı a'zamdır
- 6 Şerî'atle hakikat cem olupdur zât-ı pâkinde
Velâyet arzının gerçek eri Fâruk-ı a'zamdır
- 7 Bu Fâik mücrimindir nâm-daşı ol kerem-kânı
Tereddütsüz şefâ'at-âveri Fâruk-ı a'zamdır
Sü 36a, S 10a

XIX

VASF-I ŞERÎF-İ OSMAN ZÜ'N-NUREYN

RADİYA'LLÂHU ANHU

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Emîr-i kişver-i taht-ı hayâdır Hazret-i Osman
Mu'allâ-pâye tâc-ı etkiyâdır Hazret-i Osman
 - 2 Tekarrûbla Resûl'ullâh'ın oldur sâlisâ yâri
Nedîm-i bezm-i şâh-ı enbiyâdır Hazret-i Osman
 - 3 Odur müstecmi'-i âyât-ı Furkân-ı Kelâmu'llâh
Me'ânî-i rumûza âşinâdır Hazret-i Osman
 - 4 Şefî'-i ehl-i îman dest-gîr-i Hâmi'ü'l- Furkân
Cemî'-i ehl-i hıfza muktedâdır Hazret-i Osman
 - 5 Anı nûr-ı takarrûb nûr-ı Kurân mahz-ı nûr itmiş
O nûrun ile her dem rûşenâdır Hazret-i Osman
 - 6 Kemâl-i şer' ile mülk eylemiş ser-menzil-i vaslı
Velâyetle benâm-ı evliyâdır Hazret-i Osman
 - 7 Nola cürm-i kesîrin var ise Fâik sana müjde
Şefâ'at itmeğe hakdan atâdır Hazret-i Osman
- Sü 36a, S 10a

XX

VASF-I ŞERÎF-İ HAZRET-İ İMAM ALİ RADİYA'LLÂHU ANHU

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Mahrem-i râz-ı nübüvvedir Aliyye'l- Mürtezâ
Hem-dem-i sırr-ı hüvviyetdir Aliyye'l- Mürtezâ
- 2 Zerre olmaz pençe-i kudsîsine Kâf-ı Cebel
Şîr-i hakdan esrâr-ı kudretdir Aliyye'l- Mürtezâ

- 3 Vâris-i sırr-ı şehinşâh-ı risâlet zâtıdır
Hâmil-i feyz-i hakîkatdır Aliyye'l- Mürtezâ
- 4 Kışver-i taht-ı velâyet kutbunun tâ-be-ebed
Başına bir tâc-ı devletdir Aliyye'l- Mürtezâ
- 5 Şah-ı merdân-ı velâyet nâm-ı pâki sikkesi
Server-i mülk-i tarîkatdır Aliyye'l- Mürtezâ
- 6 Mahv eder bir lema-i feyzi bu kesret zulmetin
Şeb-çerâğ-ı kenz-i vahdetdir Aliyye'l- Mürtezâ
- 7 Yâr dâim ile sırr-ı ser-mülk-i manâda müdâm
Mâlik-i izâz-ı vuslatdır Aliyye'l- Mürtezâ
- 8 Şah-ı sâhib-ceyş ehlu'llâh-ı gavs-ı gird-gâr
Tâc-bahşâ-yı fütüvvetdir Aliyye'l- Mürtezâ
- 9 Teşne-dilsin eşk-i rîz ol Fâikâ sır-âb eder
Sâkî-i Kevser be-cennetdir Aliyye'l- Mürtezâ

Sü 36a, S 10a

XXI

VASF-I ŞERÎF-İ HAZRET-İ MEVLÂNÂ

KADDESE SIRRAHU

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Menem ol dâver-i zîb-âver-i evreng-i sühan
Zîr-i hükmümde olur behmen-i hûşeng-sühan
- 2 Sâha-i rezmime Tûsî vü Nizâmi gelse
Edemez leşker-i nazmımla benim ceng-i sühan
- 3 Şevket nutkumu görseydi ederdi lâ-büd
Sâbit ü Bâkî'yi bir harf ile dil-teng-i sühan

- 4 Çok çekerdi hele mestâneliğin bilse Nedîm
Şîre-i nazmım olur idi ana beng-ı sühan
- 5 Görse Nâbî baba bu cevher-i elfâzım ider
Sîne-i nazmına âvîze-i pâlehang-i sühan
- 6 Nola tahkîk-i maâ' nî için alsa şuarâ
Etseler bu lûgat-ı nazmımı ferheng-i sühan
- 7 Kasr-ı nutkum katı bâlâdır erişmez kimse
Atamaz revzene sözlerime seng-i sühan
- 8 Nitdiğin fehm eder elbette delik sîne olan
Nây-ı hâmem ede ol demde ki âheng-i sühan
- 9 Bir kerem-kânının evsâfını mîzân etdim
Kimdir âyâ ki benimle ola hem-deng-i sühan
- 10 Kutb-ı ser-levha-i Hakk Hazret-i Mevlânâ'nın
Feyz-i nutkundan alur nakş-ı dilim reng-i sühan
- 11 Sadr-ı evreng-i velâyet ki anın vasfı olur
Nâme-i nâmî-i elfâza zihî şeng-i sühan
- 12 Zâtıdır mahrem-i esrâr-ı füyûz-ı vahdet
Mesnevîsi sühân-ı gayb ile yek-reng-i sühan
- 13 Dönderir aşk ile sükkân-ı semâvâtı dahî
Nağme-sâz olsa nedem vasfı ile ceng-i sühan
- 14 Münker-i kec-dehen-i deb-i tarîk olanın
Atılır tob gibi heb üstüne tûfeng-i sühan
- 15 Odur evc-i kerâmâta o kim bir söz ata
Tîre eyler basar-ı kalbin o şeb-reng-i sühan
- 16 Vasfı bir miskâle-i feyz-i tesellîdir kim
Silinir âyîne-i dilde olan jeng-i sühan
- 17 Ben kimim ol şeh-i aktâbı alam ağzıma lîk
Ol dem-i ümîddir lutfuna ser-heng-i sühan

- 18 Nây-i hâmem nola acz-âver olur ise bu dem
Hak temdîhini âgâz edemez beng-i sühan
- 19 Pây-i fikret ne kadar tûz ü sebük-seyr ise de
Devreder sâha-i evsâfına ferseng-i sühan
- 20 Menzîl-i medhi kucâ fehm-i toh Fâik çi kucâ
Kande o kande der în kec-kadem leng-i sühan
- 21 Oldı tennûre-i ihsânı miyân-ı bend-i ümmîz
Geldi meydan-ı dilimden dönerek heng-i sühan
- 22 Hüdühüd-i hâdî-i eltâfına dökdüm yem-i eşk
Eyledim dâmına nazmımı nîreng-i sühan
- 23 Ola âvîze-i şâh-ı şecer-i ihsânı
Ravza-i hüsn-i kabûl içre bu âveng-i sühan
- Sü 36b, S 10b

XXII

VASF-I ŞERÎF-İ SEYYİD SA'DÜ'D-DÎN CİBÂVÎ

KADDESE SIRRAHU

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Tabîb-i sâlikân-ı lokmanîdır sultân Sa'dü'd-dîn
Tarîkat derdinin dermânıdır sultân Sa'düd-dîn
- 2 Ma'ârif cevherinin kâmıdır sultân Sa'dü'd-dîn
Kerâmet bahrinin ummânıdır sultân Sa'dü'd-dîn
- 3 Kıyâs olamaz o her bir zâta kutb-ı evliyâdır bu
Makâmı derk olunmaz sûfîyâ sırr-ı hafâdır bu
- 4 Şerâfetle benâm-ı evliyâ âl-i abâdır bu
Aliyye'l-Mürtezâ burhâmıdır sultân Sa'dü'd-dîn

- 5 Ledün mey-hânesinden neşe salmış cümle âfâka
İçirmiş şerbet-i feyz-i hakikat bunca uşşâka
- 6 Mü'essir cezbe-i irşadı tezhibât-ı ahlâka
Kemâlât ehlinin zî-şânıdır sultân Sa'dü'd-dîn
- 7 Olup reh-ber nice ehl-i sülûka aşk-ı Hazretle
Cihâd-ı ekber etmiş cünd-i nefse seyf-i himmetle
- 8 Tasarruf kişverine mâlik olmuş izz ü devletle
Velâyet tahtının sultânıdır sultân Sa'dü'd-dîn
- 9 Gürûh-ı evliyânın ser-bülendi gavs-ı bârîdir
Ne hâletdir ki el-an cezbe-i bürhân-ı sârîdir
- 10 Cemâl-i gülşeninini âşıkı Fâik hezârıdır
Kamu cân ehlinin cânânıdır sultân Sa'dü'd-dîn
- Sü 37a, S 11a

XXIII

VASF-I ŞERİF-İ ÖMER İBNÜ'L-FÂRİZ

KADDESE SIRRAHU

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Mazhar-ı sırr-ı velâyet Ömer bin el-Fâriz
Rehber-i râh-ı hidâyet Ömer bin el-Fâriz
- 2 Giydi meydân-ı şerî'atde tarikat tâcın
Etdi gâyetle ri'âyet Ömer bin el-Fâriz
- 3 Ders-i aşkdan nice esrârı sülûk ehline heb
Lutf idüb kıldı rivâyet Ömer bin el-Fâriz

Başlık: Vaf-ı Şerif-i Kutbü'l- Evliyâ Ömer bin el- Fâriz Kaddese Sırrıhu S.
"Oldu kurbîyyet-i Mevlâ ile ehl-i aşka
Yani bir mahz-ı inâyet Ömer bin el-Fâriz" S de 2. beyittir. Sü de yoktur.

- 4 Sâlik olsa bu cihân halkı hemân irşâda
Ana eylerdi kifâyet Ömer bin el-Fâriz
- 5 Derk edip saltanat-ı bâtını hükmün vermiş
Dâver-i taht-ı dirâyet Ömer bin el-Fâriz
- 6 Hâfız-ı hem-sebak-ı aşk olanlar dediler
Suhf-ı ma' nâda bir âyet Ömer bin el-Fâriz
- 7 Aldı ser-menzil-i âlâyı bidâyetde olup
Vâsıl-ı feyz-i nihâyet Ömer bin el-Fâriz
- 8 Nâm-daşımdır o çün mücrîm isem de yâ nola
Fâik'i etse himâyet Ömer bin el-Fâriz
- Sü 37a, S 11b

XXIV

DER VASF-I SALÂR-I MELÂMİYE SEYYİD

ÖMER SIKKÎNÎ KADDESE SIRRAHU

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Seyf-i bürhân-ı me'ânî Ömer Sıkkînî
Pîr-i irfân-ı nihânî Ömer Sıkkînî
- 2 Sâkî-i mey-gede-i cezbe-i aşk olmuş idi
Kandırub teşne-dilânı Ömer Sıkkînî
- 3 Sûreti sîrete tebdîl ile irşâd iderek
Han-kâh itdi cihânı Ömer Sıkkînî
- 4 Nazar u nutk-ı şerîfî ile yahşi itdi
Katı çok hâl-i îmânı Ömer Sıkkînî
- 5 Bildi uşşâk-ı Hudâ tâ-be-kıyâmet dikdi
Sâha-i aşka nişânı Ömer Sıkkînî

- 6 Oldı ifrâd-ı melâmiyenin ol Şems-âsâ
Matla'-ı feyz-i ayânı Ömer Sıkkînî
- 7 Kesdi târ-ı emel hubb-i sivâyı nazarı
Koymadı dilde gümânı Ömer Sıkkînî
- 8 Server-i taht-ı himem olmağla olmuş idi
Âşıkın cây-ı amânı Ömer Sıkkînî
- 9 Kesmem ümîdimi elbetde eder lutf ü himem
Fâik'in cân ü cânânı Ömer Sıkkînî
- Sü 37a, S 11b

XXV

MEDH-İ ŞERÎF-İ BEŞİKTÂŞÎ HAZRET-İ YAHYÂ EFENDİ

KADDESALLÂHÜ'L-AZİZ

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

1

- 1 Ey serîr-i kasr-ı irfân ü kerâmet serveri
Kabza-i teshîrin olmuşdı velâyet kişveri
- 2 Gıpta-fermâ-yı melekdir çâkerinin her biri
Bende olmuş heb zamanında sana ins ü peri
- 3 Şimdi rûhâniyetin olsa meded-res var yeri
Ey gürûh-ı ehl-i derdin müşfik ü rahm-âveri

2

- 4 Çünkü Yahyâ olmuş ismin kılmış ihyâ himmetin
Râh-ı Hakda bezl olub sellâke(?) cûd ü nimetin
- 5 Enver itmiş feyz-i hak-ı şems-i münir devletin
Nûra gark itdi Beşiktaş'ı ziyâ-i re'fetin

- 6 Mânevî lutfunla yâd itsin nola bu çâkeri
Ey kamu mahlasların her dem mu'în ü yâveri

3

- 7 Sâye saldıkdâ Beşiktaş'a vücûdun bî-gümân
Ehl-i zikrin tıfl-ı kalbi açdı tevhîde dehân
- 8 Feyz-i nutkun sâkî-i irşad olunca ol zamân
Cur'a-nûş oldı ledün mey-hânesinden âşıkân
- 9 Sen bu keyfiyetle râm etdin nice serkeşleri
Bunca müddet zümre-i uşşâkın oldun rehberi

4

- 10 Geh Bursa'da geh Beşiktaş'da mukîm olmuş idin
Zevk-i vahdetle ser-â-pâ nûr ile dolmuş idin
- 11 **Küntü kenz**⁴² esrârına mahrem olub bulmuş idin
Hâsılı kesretde vahdet sırrını duymuş idin
- 12 Gülşen-i irşâda vermişdin o dem zîb ü ferî
Gül cemâlin bülbül etmişdi senin âşıkları

5

- 13 Vâkıf-ı sırr-ı hakîkat etdi zâtın zü'l- celâl
Sâlikâna **Men aref**⁴³ dersin okutdun ba-kemâl
- 14 Âsitânın bekleyenler itdi terk-i kîl ü kâl
Azm-i lâhût edeli oldu dili çok mâh ü sâl
- 15 Bâtınî olsan aceb mi şeyh-i sâlik perveri
Şol ki mahlasdır olur bi'llâh lutfun mazharı

⁴² Küntü kenzen mahfiyyen: "Ben gizli bir hazine idim. Bilinmek istedim ve halkı yarattım", Emine Yeniterzi, *a.g.e.*, s. 151.

⁴³ Men arefe nefsehu fekad arefe rabbehu: "Kendini bilen Rabb'ini bilir", Emine Yeniterzi, *a.g.e.*, s.159.

6

- 16 Rûh-ı pâkinden i'ânet istiyor bu haste dil
Sâilem deryûze-i ihsâna geldim öyle bil
- 17 Bâtınımdan bu gubâr-ı mihnet ü âlâmı sil
Öyle dil-şâd eyle kim hiç kalmaya bir kâl ü kâl
- 18 Olmaya hubb-i sivânın künc-i dilde bir yeri
Himmetinle istikâmet râhının ola eri

7

- 19 Fâik-i gam-dîdeyi lutfunla şâdân eyle gel
Nûr-ı aşk-ı manevîden behre ihsân eyle gel
- 20 Her ne denlü mücrim ise afva şâyân eyle gel
Hâne-i kalbin fûrûğ-ı şems-i irfân eyle gel
- 21 Avn-i rûhâniyetinle kıl anı gamdan beri
Ey olan feyz-i velâyet sadrının bâlâ-teri
- Sü 37a, S 12a

XXVI

DER VASF-I ŞERÎF-İ AZÎZ-İ MÜŞÂRÜ'N-İLEYH

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Velâyet mülkünün hâkâmı Yahyâ Beşiktâşî
Ulûm-ı menzilet sultânı Yahyâ Beşiktâşî
- 2 Himem-sâz-ı me'ânî ehl-i derdin derdi dermâmı
Gürûh-ı âşıkân lokmânı Yahyâ Beşiktâşî

15 (a) şeyh-i sâlik: şeyh ü sâlik S.

17 (b) Öyle: Şöyle S.

Başlık: Vâsf-ı Şerîf-i Dîğêr Beşiktâşî Yahyâ Efendi Kaddese Sırrıhu S.

- 3 Atâ-pîşe kerem-endîşedir ey sâlik-i âgâh
Künûz-ı kenz-i himmet kânı Yahyâ Beşiktâşî
 - 4 Gülistân-ı füyûz-ı ma'nevînin aşk-ı hazretle
Olunca bülbül-i nâlânı Yahyâ Beşiktâşî
 - 5 Nice gark-âb-ı cürmi itmiş sâhil-res-i irşâd
Velâyet bahrinin ummânı Yahyâ Beşiktâşî
 - 6 Alıp iklîm-i serbest-i fenâ-fi'llâhı bi't-tevfîk
Bekâ-bi'llâhda olmuş fânî Yahyâ Beşiktâşî
 - 7 Nüfûz-ı feyz-i cûd-ı nutk-ı pâkiyle nice demler
Edip ihyâ hezerân cânı Yahyâ Beşiktâşî
 - 8 Salar dest-i himemle mehd-i âmâlin senin Fâik
Kerem-kâr olmada elanı Yahyâ Beşiktâşî
- Sü 37b, S 12b

XXVII

VASF-I ŞERÎF-İ HAZRET-İ SEZÂYÎ EFENDİ

EDİRNEVÎ KADDESE SIRRAHU

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Tarîk-i Gülşenî'nin gonçe-i gül-bûy-ı irfânı
O gül-zârın hezâr cehce-ârâ-yı hoş- elhânı
- 2 Velâyet arzının gerçek eri hem merd-i meydânı
Sezâyî Hazreti ol pîr-i kemâl kutb-ı rabbâni
- 3 Hezerân-ı nâ-murâdı himmetiyle ber-murâd itmiş
Çekip ehl-i sülûku sübha-i irşâdı şâd itmiş
- 4 Gürûh-ı etkiyâyı feyz-i hakla izdiyâd itmiş
Sezâyî Hazreti meydân-ı aşkın pîr-i devrânı

- 5 Fitol-i cezbese becid çerağı çün o yandırmış
Ledün mey-hânesinden câm sunmuş heb sulandırmış
- 6 Ataş-ı ehl-i aşkı cûy-bâr-ı aşka kandırmış
Sezâyî Hazreti sâkî-i şarâb feyz-i Yezdânı
- 7 O devrinde ne dem nabz-âşnâ-yı sâlikân oldu
Deri dâr'üş-şifâ-yı derd-mend-i tâlibân oldu
- 8 Tabîb-i ma'nevî lokmân-ı vakt-i âşıkân oldu
Sezâyî Hazreti ehl-i derûnun derdi dermânı
- 9 Fenâ-fi'llâhla fânî olub feyz-i hakîkatden
Künûz-ı **küntü kenze**⁴⁴ mâlik olmuş sırr-ı vahdetde
- 10 Urub dem nice demleri Fâikâ gayb-ı hüviyyetden
Sezâyî Hazreti seyr-i bekâ-bi'llâh sultânı
- Sü 38a, S 12b

XXVIII

VASF-I ŞERÎF-İ İSMÂİL HAKKI EFENDİ BURUSEVÎ

KADDESALLÂHU SIRRAHU

Me'ûlü Fâ'ilâtü Me'â'ilü Fâ'ilün

- 1 Ey ârif-i ma'ârif-i envâr-ı ma'nevî
Vey kâşif-i mükâşif-i esrâr-ı Mesnevî
- 2 Hem-nâmı İsmâil Nebî senin hakkı var
Etdin fedâ bu cismiyle cânın ale's-sevî
- 3 Şol dem ki cilve-gâh idicek yümn-i makdemin
Verdi Burûsa şehrine bir izzet-i nevî
- 4 Sensin füyûz-ı zâhir ü bâtınla ser-bülend
Kalb-i şerîfin oldı ledün ilminin evi

⁴⁴ Küntü kenzen mahfiyyen: "Ben gizli bir hazine idim. Bilinmek istedim ve halkı yarattım", Emine Yeniterzi, *a.g.e.*, s.151.

- 5 Te'lifin ile doldı kütüb-hâne-i cihân
Hep hükm-i şer ü sırr-ı hakikatle muhtevî
- 6 Mimâr-ı feyz itmiş o rütbe rasîn kim
Yok bünye-i fazîletinin zerrece sevî
- 7 Rûhü'l-beyânın olalı nûr-pâş-ı kevn gibi
Ol nûrdan aldı ehl-i tarîkat bu pertevi
- 8 Olmaz nazîre habbe-i nazm-ı belîğine
Benzer mi şûre-i zârda biten dâne-i cevî
- 9 Etdin cihâd-ı ekberi sen ceşş-i nefis ile
Oldun velâyet arzının ol demde Hüsrevi
- 10 Çekdin kemend-i nutk ile sahn-ı şerî'ate
İrşadın ile buldu hidâyet nice gavî
- 11 Besdir ki rûh-ı pâkin ide terbiyet beni
Râh-ı hilâfin olmaya ol gayri reh-revi
- 12 Semt-i salâha da'vete etmez icâbeti
Bu nefis-i şûmum oldu bana düşman-ı kavî
- 13 Ben Şâh-ı Nakşibendin eğerçi gulâmıyam
Hâk-i derinde ârif Rûmunda Mevlevî
- 14 Yazdım bu arz-ı hâli velî eşk-i çeşmimle
Oldun ol dem ki kurb-ı şerîfnde münzevî
- 15 Ruhsûde kabr-i pâkine Fâik niyâz ider
Dâr-ı derûnun arz ider ey şah-ı manevî

XXIX

VASF-I ŞERİF-İ HÂCE RIZÂÜ'D-DİN VE
 MAHDÛMU MEHMED SİDDİKÜ'L-MEŞHÛR
 BÂBÛ'N-NECCÂR KADDESE SIRRAHU
Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Murâdın sâlika feyz-i tarîkat ise hem-vâre
Gözet dil-hânesin her dem sakın yol verme ağyâre
- 2 Yeter sermâye-i nakd-ı ömr ile gezme âvâre
Eriş bâzâr-ı fırsat var iken maksûd olan kâre
- 3 Harâb-âbâd-ı beyt-i kalbini sa'y eyle imâre
Teveccüh eyleyip rûh-ı şerîf-i İbn-i Neccâre
- 4 Beşiktâşî cenâb-ı hazret-i Hâce Rızâü'd-din
Şeref-bahş-ı serîr-i sadr-ı irşâd oldı bi't-temkîn
- 5 Velâyet kişverinde olmuş el-hakk şah-ı adl-i âyîn
İdâd-ı etkiyâyı eylemiş müzdâd-ı bi't-telkîn
- 6 Bütûnda pîşvâdır rûh-ı pâki ehl-i ikrâra
Sunûf-ı evliyâ der böylece heb İbn-i Neccâre
- 7 Anın necl-i necîbi Şeyh Sıddık pîr-i sohbetdir
Gürûh-ı âşıkân ser-tâc-ı şâh-ı mülk-i himmetdir
- 8 Sakın sanma anı sen zâhidâ me'lûf-ı kesretdir
Semâvât-ı hakîkatde hemâ pervâz-ı vahdetdir
- 9 Yapılmaksa murâdın gel Rızâ'ya düşme efkâre
Yüzün sür ravza-gâh-ı şeyh Sıddık-i İbn-i Neccâre
- 10 Cuyûş-ı nefsi seyf-i hoş derdim ile makhûr et
Safâ-yı halvet der-i encümenle rûhî mansûr et

- 11 Hırâmân ol nazar hem-bere kıdemle kalbi ma'mûr et
Derûnun yâd-kerd ü bâz-geşt itmek ile pür-nûr et
- 12 Yayıl virâne gezme pek sarıl dâmân-ı ahrâra
Devâm et erre-i zikr eyle eser-i İbn-i Neccâre
- 13 Vuzu'-sâz-ı ubûdiyet olub ayn-ı şerî'atden
Dem-â-dem neşe-yâb ol sâfi-i hoş bezm-i vahdetden
- 14 Gönül sevdâ-perest sâgar bedest olsun hakîkatden
Hemân-dem müşkilin hallet dü pîrân-ı tarîkatden
- 15 Serây-ı sadr-ı sînen sil süpür âmâde kıl yâre
Yapup kasr-ı dili arz-ı derûn it İbn-i Neccâre
- 16 **Künûz-ı kenz**⁴⁵-i irfân hakâyık-ı hak velîsidir
Tezekkürle Cenâb-ı Hazret-i Hakkın celîsidir
- 17 Rızâ vü Şeyh Sıddık müşidânın serveridir
Gönül âşüfte-vâr-ı şâdî olmuşdu enîsidir
- 18 Liyâkat yok dil-i mâ-fi'z-zamîri lik izhâre
Havâle eyledim ervâh-ı pâkî-i İbn-i Neccâre
- 19 Rızâ gül-nihâl-i zîbâ gülîstan Nakşibendîdir
Gül-i sad-berg-i sırrı Hazret-i Sıddık-i Ekberdir
- 20 Bu nazm-ı dil-güşâyı söyleten bi'z-zat kendidir
Dü gûş-i Fâikâ telkîni lutfundan pendidir
- 21 Yapış dest-i himemle tîşe-i efkâr ü ezkâre
Bi-hamd'i-lillâh mürîd-i hâlis oldun İbn-i Neccâre
- Sü 38a- 38b, S 13a

⁴⁵ Küntü kenzen mahfiyyen: "Ben gizli bir hazine idim. Bilinmek istedim ve halkı yarattım", Emine Yeniterzi, *a.g.e.*, s. 151.

XXX

VELEHU KASÎDE

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Ey olan sâgar- keşân-ı ehl-i aşkın memeni
Bunca demdir âsitânın hayâlim meskeni
- 2 Can gibi gözden nihansın gözlerim gözler seni
Mest-i mahmûr-ı firâkım kıl rehâ cân ü teni
- 3 Sâkî-i fermân-berin yakındadır yok mu kânı
Neş'e-yâb olsa nolur bu rû-siyeh mücrîm denî
- 4 Sensin işret-gâh-ı dehrin çünkü pîr-i rûşeni
Şeyh-i cânın bâdesinden cur'a-nûş eyle beni
- 5 Bu harâb-âbâdın âbâd olmağa üftâdeyim
Serserî meclis-be-meclis gezmeden âzâdeyim
- 6 Harf-i kıl ü kâli bilmem bir derûnî sâdeyim
İntizâr bezmine eyle işrete âzâdeyim
- 7 Sâgar-ı ihsânına hasret-keşim dil-dâdeyim
Sûfiyim gerçi velî her-dem esîr-i bâdeyim
- 8 Sensin işret-gâh-ı dehrin çünkü pîr-i rûşeni
Şeyh-i câmin cur'asından cura-nûş eyle beni
- 9 Geçmiyor hiç niyâz ü nâzın ey hulk-i hasen
Arsa-i âlemde mahv olmak revâ mı bunca ten
- 10 Eyledin der-beste heb mey-hâneyi bilmem neden
Dest-i hırmân böyle olsun mu ebed sahbâ şiken

Başlık: Yok S.

5 (b): S de 7 (b)

6 (b): S de 5 (b)

7 (a): S de 6 (b)

7 (b): S de 7 (a)

- 11 Eyle gel üftâdegânın kalbini âbâd ü şen
Devr ede peymâneler meclisde ref' olsun mihen
- 12 Sensin işret-gâh-ı dehrin çünkü pîr-i rûşeni
Şeyh-i cânın bâdesinden cur'a-nûş eyle beni
- 13 Bezm-i aşkın sensiz ey kân-ı kerem bir râhı yok
Neyleyim ol ıyşı kim anın şeb arama mı yok
- 14 Tâ-be-key bu gam-ı şebi bir lahza subh-gâhı yok
Bu ne sırdır ki kimse bilmez bilse de efvâhı yok
- 15 Tekye-gâhı âlem içre kimsenin hiç âhı yok
Yokladım kûy-ı harâbatı dahî âgâhı yok
- 16 Sensin işret-gâh-ı dehrin çünkü pîr-i rûşeni
Şeyh-i cânın bâdesinden cur'a-nûş eyle beni
- 17 Nice bir rû-pûş olursun hüsnüne adsın nikâb
Teşne-diller cuy-bârı lutfuna eyler şitâb
- 18 Câmın ol hûm-ı mülleri heb oldu mu ayn-ı serâb
Kalmadı mı ya o demden bir içim sâgar şarâb
- 19 El-kerem ey zi'l- kerem mesûleme gel ver cevâb
Dem bu demdir olmasın laht-ı ciğer besdir kebâb
- 20 Sensin işret-gâh-ı dehrin çünkü pîr-i rûşeni
Şeyh-i cânın bâdesinden cur'a-nûş eyle beni
- 21 Dest-i cûdun incilâ-sâz eylesün âyînemi
Saf edip silsin süpürsün bu serây-ı sînemi
- 22 Kalmasun dil- hânesinden mâsivânın hiç gamı
Hâlet- efzâ ola vicdânımda sırr-ı âdemi
- 23 Neş'e-i feyzinle hûş-yâr eyle gel bu sersemi
Ey bu bezmin kandesin gel kandesin sâhib-demi
- 24 Sensin işret-gâh-ı dehrin çünkü pîr-i rûşeni
Şeyh-i cânın bâdesinden cur'a-nûş eyle beni

- 25 Gerçi ben nâ-kâbilim ammâ ki kâbildir eğer
Mevhibetle kâbiliyyet bahsin eylersen nazar
- 26 Her ne denlü sadr-ı ahfâda olursan cilve-ger
Sırr-ı kalbim âşinâdır gizli yollardan sezer
- 27 Katre denlü sen kerem-meşrebden olsa behrever
Bu humâr-âlûde Fâik'den giderdi derd-i ser
- 28 Sensin işret-gâh-ı dehrin çünkü pîr-i rûşeni
Şeyh-i câmin bâdesinden cur'a-nûş eyle beni
- Sü 38b- 39a, S 23b- 24a

XXXI

BİN İKİYÜZ YEDİ SENESİ BEŞİKTAŞ SÂHİL-SARÂY-I
HÜMÂYUNUNDA BAHÂRİYYE TARZINDA TEŞRÎFİYE

TAKDİM OLUNAN KASİDEDİR

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ûlün

- 1 Açıldı yine tâli'-i gam-kâr-ı Beşiktaş
Sad oldu hele kevkeb-i mest-yâr-ı Beşiktaş
- 2 Reşk-âver-i bağ-ı İrem olmakda nazar kıl
Zeyn oldu çemen saffına ezhâr-ı Beşiktaş
- 3 Zîb-âver-i destâr-ı civânan-ı zamândır
Baş üzre gezer gonce-i bî-hâr-ı Beşiktaş
- 4 Ferdâ elemin çekmez o kim bir nazar eyler
Def-i gam ider lehçe-i kuhsâr-ı Beşiktaş
- 5 Ancak şu kadar var ki eder âşıkı pâ-mâl
Her lahzada hûbân-ı cefâ-kâr-ı Beşiktaş

- 6 Murgânını sevdâya salar nağmesi gûyâ
Etfâli de bir bülbül-i gül-zâr-ı Beşiktaş
- 7 Bir der-i gîrân-kadr ü bahâdır ki alınmaz
Nakkâd-ı cihân olsa hâridâr-ı Beşiktaş
- 8 Var anda Hudâ'nın nice meşhûr velîsi
Olsam ne aceb bende senâ-kâr-ı Beşiktaş
- 9 Ol kutb-i Hudâ Ahmed-i Tûrânî birisi
Feth ile gelip oldu nigeş-dâr-ı Beşiktaş
- 10 Yahyâ-yı Beşiktâşî olub medfen-i hâkî
Nûrundan olur pertev-i envâr-ı Beşiktaş
- 11 Ez-cümle dahî Şeyh Rızâ Hazretidir kim
Vaktinde idi hâce-i ahrâr-ı Beşiktaş
- 12 Olmakda bu ervâh-ı mukaddes ile feyz-nâk
Her kim ki seher-gâh ola bîdâr-ı Beşiktaş
- 13 Ol rütbe latîfdir ki ne dem yâdına gelse
Şevk-âver olur tabıma güftâr-ı Beşiktaş
- 14 Mânend-i behîşt itdi husûsa anı şimdi
Kasr-ı şeh-i vâlâ-yı nev-âsâr-ı Beşiktaş
- 15 Şâhenşeh-i Dârâ hadem-i mehdi-i asrın
Ref' oldu kudûmüyle heb ekdâr-ı Beşiktaş
- 16 Hâkân bülend-i mertebe gerdûn azamet kim
Ednâ himemi eyledi imâr-ı Beşiktaş
- 17 Sultân-ı kerem-pîşe Selîm Hân cihânın
Mâlîde olub pâyına ruhsâr-ı Beşiktaş
- 18 İd eyledi teşrîf-i hümâyunu duyunca
Giydi o yeşil câmesin eşcâr-ı Beşiktaş
- 19 Heb yollara düşdü işidüb makdem-i pâkin
Geldi yüzünü sürmeğe enhâr-ı Beşiktaş

- 20 Almağa selâmın o şehin reh-güzerinde
Saf-beste gül ü lâle vü gül-zâr-ı Beşiktaş
- 21 Ol zill-i Hudâ pertev-i şems-i hulefânın
Pür-şevk-i kudümüyle şeb-i târ-ı Beşiktaş
- 22 Dâd-âver-i Hüsrev-i hışma server-i asra
Gerçi benim ammâ ki kühen-kâr-ı Beşiktaş
- 23 Perverde-i inâm ü kerem-dîde kulundur
Lâyık mı ola böylece gam-hâr-ı Beşiktaş
- 24 Hidmetle mukîm olmuş iken bir nice eyyâm
Olsun mu şehâ sâkin-i bî-kâr-ı Beşiktaş
- 25 Ey Yûsûf-ı Mısr-ı himem-i şâh-ı kerîmim
Beytû'l-hüzn oldı bana bu dâr-ı Beşiktaş
- 26 Sallanmada dest-i gam ile mehd-i murâdım
Doğmakda bana günde bir efkâr-ı Beşiktaş
- 27 İmdâdına hızr-ı himemin sâye salarsa
Cennet görünür aynıma dîdâr-ı Beşiktaş
- 28 Tıfl-ı dil-i mahrûmını şâd eyle kerem kıl
Heb reşk edeler lutfuna ağyâr-ı Beşiktaş
- 29 Etdi sühenin hâlini ma'lûm-ı hümayun
Gayrı yeter ey Fâik-i nâ-çâr-ı Beşiktaş
- 30 Demdir ki himâyet eder ol dâver-i devrân
Etmez seni şimden gerü gam-kâr-ı Beşiktaş
- 31 Âmin diye sükkân-ı semâ başla du'âya
Devâtını etdikçe duâ-kâr-ı Beşiktaş
- 32 Yâ Rabb nice şehzâde-i âlî ile şâd et
Pür-sûr-ı hümayun ola her-bâr-ı Beşiktaş
- 33 Salsın o şehin sâye-i adli bu cihâna
Geldikçe dile lafza-i güftâr-ı Beşiktaş

Sü 39a- 39b, S 13b

XXXII

BİN İKİYÜZ ONDÖRT TÂRİHİNDE KAZİYYE
ZİMNİNDA TAKDİM OLUNAN KASİDEDİR

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Hâmem kemâl-i hüzn ile hâlim beyân eder
Nâmım sevâd-ı vechi bu yüzden ayân eder
- 2 Ta'ciz iderse var yeri bâb-ı adâleti
Dehrin bu eski âdetidir bî-kesân eder
- 3 Mecrûh-ı hâr-ı mihnet olan subh u şâmda
Bülbül misâli bâğ-ı cihanda figân eder
- 4 Dil seyr ederse nân-ı keremle bu çarh-ı dûn
Zehr-i sitemle der-akab ol imti'nân eder
- 5 Bağ-ı dehrde sarsar-ı gamdan meded meded
Berg-i draht-ı tabımı her dem hazân eder
- 6 Cevr-i hadeng-i tâlî'-i nâ-sâz-ı bî-amân
Kadem kemân-ı sînemi her-dem nişân eder
- 7 Şems-i murâd-ı ric'at ider tâlî' olsa da
Çarh-ı emelde kevkeb-i bahtım kırân eder
- 8 Yazmış egerçi safha-i pîşâne tâ ezel
Taktîr-nüvîs-i kâtib-i kudret beyân eder
- 9 Cürmüm var ise afv-ı kerem ehl-i cürmedir
Afvıyla yok mu sünnet-i peygamberân eder

Başlık: Kasîde-i Râiyye Der Vâsf-ı Sultan Selim Han S.

6 S de 8. beyittir.

7 S de 9. beyittir.

8 S de 6. beyittir.

- 10 Âyâ bu kâr-hâne-i dehr içre yok mudur
İksîr-i lutf u merhametin rây-gân eder
- 11 Ey dil-ber bu sûziş-i dille bu iştikâ
Şâh-ı cihân-ı lutfu sana bî-gümân eder
- 12 Derd-i derûnun arz ide gör bâb-ı adline
İmdâd-ı rahm-ı şefkatini ol hemân eder
- 13 Dehrin şehi be-nâmı Yûsûf Sıddîkî zâtıdır
Yâkub-ı hüzn-i kalbini ol şâd-mân eder
- 14 Tûbâ-nihâl-i matlabına şübhe-sâz senin
Sîmurg-i Kâf-ı merhameti âşiyân eder
- 15 Ser-çeşme-i şâhân ki ayn-ı inâyetin
Atşân-ı ehl-i derde dem-â-dem revân eder
- 16 İtmiş Hudâ anı ism-i azîzi mazharı
Hıfz ü himâye zâtını sâhib- dilân eder
- 17 Sermâye-i keremde ana var dîn-i adil
Bâzâr-ı sûd-mend-i cihânda ziyân eder
- 18 Çekmez zebân-ı keffe-i mîzân-ı medhini
Nakkâd-ı çarh-ı cevher-i mehdin girân eder
- 19 Kand-ı nebât-ı vasfını evsâfa başlasa
Tûtî-i tab-ı şâ'iri şîrîn-zebân eder
- 20 Şâhenşeh-i be-nâmın Selîm Hân-ı Sâlisin
Âlem zamân-ı madeletin hırz-ı cân eder
- 21 Eşheb süvâr-ı ma'delet oldukça dem-be-dem
Şefkatle cûd ü merhameti hem-inân eder
- 22 Ristû-yı bîkr-i fikri murâd itse her ne dem
Âteşle âbı yani hemân nev-emân eder

- 23 Sükkân-ı arş-ı âlem-i bâlâda ol şehin
Zâtıyla şimdi mefhâr-ı Osmâniyân eder
- 24 Bir şâh-ı Cem gulâm-ı Sikender-i tüvân kim
Çin-i Hıtâ'da reşkini hâkâniyân eder
- 25 Kuhl eyler idi pâ-yı gubârın şeh-i Acem
Bulsa semend-i na'lin anın sürmeden eder
- 26 Ey Şehriyâr-ı melce'-i âlem yeter kulun
Cevr-i felekle eşk-i dü çeşmin revân eder
- 27 Sil dest-mâl-i ma'deletinle gözüm yaşın
Nusretle zât-ı pâkini Hak şâd-mân eder
- 28 Sensin cemâl-i ma'rifete zîb ü fer viren
Adlin zülâli hâsılı pîr-i cevân eder
- 29 Ehl-i kemâle cevher-i adlin virir fûruğ
Kasr-ı murâdı pertev-i nutkun ayân eder
- 30 İrse dimâğ-ı câna sîm-i nevâzişin
Kalb-i hazîni ravza-i bağ-ı cinân eder
- 31 Bir nîm-nigâh-ı şefkatin ey gülşen-i kerem
Dest-i harâbe-zâr-ı dili gülistân eder
- 32 Minnet Hudâya kân-ı terehhüm arar mıyım
Her dem ki sadr-ı sîne-i pâkin mekân eder
- 33 Mahrûm-ı feyz-i merhamet olmak revâ mıdır
Derd ehli bâb-ı adlini cây-ı amân eder
- 34 Kalmaz fezâ-yı gamda açıkda bu çâkerin
Ümîd-i lutf-ı ma'deletin sâye-bân eder
- 35 Besdir du'âya başlayalım Fâikâ yeter
Şol bir du'â ki hüzünle mahzûn dilân eder

- 36 Hıfz eylesün vücûdunu halka ne dem ki Hak
Gâh âşikâre lutfunu gâhî ayân eder
- 37 Makhûr pâ-y-mâli ola dem-be-dem müdâm
Yahşi yüzünden ana eğer kim îmân eder
Sü 39b- 40a, S 14a- 14b

XXXIII

BERÂ-Y-I SULHİYYE VE BER-EVSÂF-I SULTÂN MAHMÛD HÂN-I SÂNÎ
KASÎDE-İ DİL-KEŞ-EDÂ VE BEYÂN-I AHVÂL-İ MEŞÂLIHA-İ ZAMÂN-I
MESERRET-İ ÂVÂN

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 İsm-i fettâhın idüb hâtıra esrâr-ı hutûr
Mâverâ-yı harem-i gaybdan itdikde zuhûr
- 2 Açılıp şûriş-i meydan me'ânî gûyâ
Leşker-i nazm-ı sühendan kurulup bir tabûr
- 3 Verdi barut hayâlâtıma hâhiş ile fitil
Şule-efrûz-ı be-ruz oldu mezâmin ü şûr
- 4 Safha-i nazmım der-i hâl-i debîr-i hâmem
Yazdı âşub ü sulh-ı hâletın itdi mestûr
- 5 Ya'ni takdîr-i Hudâ ile pey-â-pey heft sâl
Revzen-i ceng açılıb oldu nümâyân şer ü sûr
- 6 Nakz-ı sulh etdi o dem tâ'ife-i rû- siyeh
Kim odur ahd-ı şikestelik ile dâ'im meşhûr
- 7 Nâgehan mülket-i İslâm'a salıp pençesini
Düşmenin oldu hemân her biri kelb-i akûr
- 8 Hareket eyleyecek ordu-yı İslâm'a gûyâ
Bahr-ı zift üstüne itdi cereyân kulzûm-ı nûr

- 9 Tebrîk eyledi ber-düş-ı cuyûşân-ı gazâ
Çıkdı meydâna miyân-ı bendî-i seyf-i sungûr
- 10 Çekdi sancaklarını ceş-i vegâ azm itdi
Kimi gâzi kimisi oldı şehîd-i mağfûr
- 11 Tuğlar perçem-i hûbân gibi refâre gelüb
Bâd-ı nusretle olub cilve-nümâ-yı mecbûr
- 12 Toplar ra'd gibi gürlemeğe açtı ağız
Sâha-i ma'rekeyi etmek için yevm-i nüsûr
- 13 Tatlı gelmişti tüfenk taneleri adâya
Üşdü gûyâ asel-i harbe humâr-ı zenbûr
- 14 Haymeler her biri bir kubbe-i hammâm oldı
Tâbiş-i harb ile hâtırda değildi tennûr
- 15 Eyledi nây gibi nîzeler âgâze-i ceng
Kaldı pes perdede âheng-i nevâ-yı tanbûr
- 16 Vakti geldikde makâmında kıyam itmek için
Sakladı nağme-i pür-sûrunu sıyt-i santûr
- 17 Vaktidir sarsa alem-dâr-ı vega rayetini
Topların savtı dahî olsa nola sıyt-i surûr
- 18 Sırr-ı basît ser-bân itdi basît-i dehre
Hükm-i kâbız idicek cısr-ı mazâhirden ubûr
- 19 Saht-ı müşkil görünen fitne-i dehr-i âşûba
Erişip leşker-i imdâd-ı Hudâvend-i gayûr
- 20 Dest açıp hamd-ı senâ eyleyecek demdir bu
Halk-ı âsâyîşe yüz tutdu mihen etdi mürûr
- 21 Şöyle fehm olmağa a'dâ bize gâlib oldu
Bizde her vech ile âmâde idi ye's ü fütûr
- 22 Evvelâ gayret-i İslâm rekîk üzre idi
Var idi hem dahî esbâb-ı zevâhirde kusûr

- 23 Acz-ı hâl ile perişân idi hayli müddet
Düşmenin kurb-ı civârındaki serhad ü sugûr
- 24 Kâleb-ı leşkere ervâh-ı habîse gibi hem
Çün hulûli etmiş idi cünd-i fesâdat-ı şurûr
- 25 Kimi küfrân-ı ni'am kimi itaatsiz olub
Oldu ol tâ'ifeden gayret-i devlet-i mehcûr
- 26 Havf-ı Hak münâdim olmuşdı cihan bezminde
Sû-be-sû yani müheyyâ olarak fisk ü fücûr
- 27 Hayme-i çarha dahî şerri sirâyet etdi
Aksine devr edeli oldu nice sâl ü şuhûr
- 28 Hükmi mevhuşca kevâkibleri de itdi tulû
Zü-züâbe ile kuyruklu benâm-ı meşhûr
- 29 Yoksa gayret-keş olan leşkere gâlib olamaz
Zulmet-i küfrüne mümkün ola ol hâ'il-i nûr
- 30 Olmasa hâlet-i mezkûr eğer âdânın
Olsa bin canı yine eyleyemez kâr-ı cesûr
- 31 Bu dalâletle olub cânib-i İslâm gâlib
Buna teslîm olur cümle adû-yı mefrûz
- 32 Hâb ü râhat hele selb olmuş idi âlemden
Sulhi rüyâda dahî görmez idi ayn-ı huzûr
- 33 Münkati' olmuş iken rişte-i ümîd-i ferah
Böyle bir nusret-i sulh ile cihân buldu surûr
- 34 İhtilâlat-ı zamân sûziş-i tuğyân var iken
Gâlibâna olamaz mı ya bu sulh-i meşkûr
- 35 Sulhdur seygidü'l-ahkâm-ı ümem-i ma'nâda
Anı icrâda selef dahî olub heb mazûr
- 36 Hamdü lillâh eser-i yümn-i duâ-yı şâhı
Eyledi sulh-ı salâh ile cihânı mesrûr

- 37 Fehm eder ârif olan ma'nâ-i Zillu'llâhı
Kalbine girmez anın dağdağa-i renc-i fütûr
- 38 Nâsır-ı dîn-i mübîn Pâdişâh-ı İslâm'a
Olur ervâh-ı mukaddes ana elbet memûr
- 39 Kutb-ı İslâm-ı şehensâh-ı be-nâm ki hâlâ
Zâtıdır sadef-i saltanat-ı matla-ı nûr
- 40 Şems-i eflâk-ı kerem-i nûr dü çeşm-i âlem
Kamer-i burc-ı himem dâver-i devrân-ı dühûr
- 41 Şah-ı düşmen-şiken vü pâdişâh-ı merd-efgen
Kâhîr-i ceş-i fiten nâsır-ı cünd-i mansûr
- 42 Han Mahmûd Sikender-i hışmın kim Dârâ
Görse ıstabl-ı havâsında olur mîr-i âhur
- 43 Bir Süleymân-ı zamandır ki sezâdır etse
İns ü cin ensiye-i hayrını hem fevc-i tuyûr
- 44 Cevher-i madelet-i tîği anın âlemde
Dem-be-dem olmadadır şa'sa'a-pâş-ı mensûr
- 45 Safha-i silk-i şehân üzere debir-i hikmet
İsm-i şâhânesin itse nola ser zîb-i mestûr
- 46 Sulh ü nusret dil-i pâkizesinin perveridir
Nereye etse teveccüh eder elbette zuhûr
- 47 Ey güzîn-i şeh-i şâhan-ı alâ zıll-ı Hudâ
Vey behîn-i hulefâ sırr-ı selâtîn-i mürûr
- 48 Şua'râ lafı değildir sühan-ı tahkîkim
Vâkiü'l-hâl bu nazm içre olubdur mezkûr
- 49 Mülhem-i gayb olur elsine-i nazm ü sühan
Aks ider ayna-i kalbe misâl-i billûr
- 50 Harf ü savt-ı elbisesin âlem-i gaybdan giyinir
Şâhid-i lafz eder hîn-i tekellümde zuhûr

- 51 Ahd-ı pâkinde güşâd olma değildir bu sefer
Buldun ahvâl-i cihânı fiten ile menfûr
- 52 Nice nusretler ile ba'd-ez-în İnşallâh
Devr-i adlinde bu devlet olur elbet mansûr
- 53 Devha-i devlete gül-nihâl vücûdudur imâd
Re'y-i pâkine eder cünd-i mülk-i sa'y-ı vüfûr
- 54 Zıll-ı arz zıll-ı âlâ-şân-ı mülûkânındır
Bir sözün itmez iki Hazret-i Allâh gafûr
- 55 Hâmî-i ser-i mübîn olmağ ile sensin olan
Nazar-ı manevî şâh-ı Resûlu'llâh'a manzûr
- 56 Hak temdîhini icrâda sühan âcizdir
Sen Süleymân-ı zamanı nice medh eyleye mûr
- 57 Lîk zabt edemedim kilik-i zimâm-ı tab'ım
Eyledim levha-i evsâfını tekrâr mestûr
- 58 Meh-i evsâfın olur lem'a-tırâz-ı pür feyz
Şeb-i yeldâ-yı hayâl olsa ne denlü deycûr
- 59 Olsa mesûd-ı vücûdunla revâ birbirine
Şeh-i yârân selef-i âlem-i ervahda fahûr
- 60 Oldı tebîd-i ilâhi ile müeyyed diye hep
Okur elkâb-ı hümâyununun ibâd-ı cumhûr
- 61 Zât-ı pâkindir olan Ka'be-i maksûd-ı müdâm
Reşk eder cilve-gehin kasrına Beyt-i Mamûr
- 62 Görse cevânını meydân-ı fûrûsiyette
Hayme-i rahşânın akkâmı olur süllem ü tûr
- 63 Şahbâz-ı himem ü heybetine nisbet ile
Heybet-i Rüstem ü Zâl olsa nola bir usfûr
- 64 Şem'a-i adline pervâne disem dûn-ı ta'bîr
Adl-i Kısra o kadar menzil-i adlindedür

- 65 Baykara görse olur şevket-i bezmin derhal
Hayret-engîz olarak câm-ı velehle mahmûr
- 66 Olmuş olaydı hayât üzre der-i dergehine
Bir ulağ olmağa menzille gelirdi Timûr
- 67 Âsmân-ı kevkebi iclâline bir sırça sarây
Hademi encûm-i sâirdir anın nâ-mahsûr
- 68 Levha-i menkabetin kilk-i debîr-i âlem
Haşre dek hatm edemez kılssa ne denlü mestûr
- 69 Ba'd-ez-în şa'sa-pâş etmek için eylemişim
Gevher-i midhatını genc-i dilimde mestûr
- 70 Ey şehensâh-ı kerîmü'ş-şiyem-i zü'l-kerem
Afva şâyestedir etdimse bu nazmımda kusûr
- 71 Eser-i midhat-ı feyzinle bu nazm-ı sadem
Giydi cevher yakalı dûşuna gûyâ sammûr
- 72 Nola Tûsî ile Selmân'a olursan Fâik
Sühan-ı rast budur hem olurum ben me'cûr
- 73 Anlar eslâfda iki hanın olub meddâhı
Nâm-ı sâmîlerin işitmişler egerçi meşhûr
- 74 Bir vezîrin kadar ancak olur anlarda haşem
İşte târîh-i selef var mı hilâfi mezkûr
- 75 Zât-ı pâkine şehensâh-ı cihân-ârâdır
Garb ü şarka ola ahkâm-ı şerîfin mensûr
- 76 Çün benim sen şeh-i Haydar-şiyemin meddâhı
Niçin olmam ben o Tûsî ile Selmân'a fahûr
- 77 Görseler bûy-ı mu'anber sühanım şem'i için
Eser-i micmer-i nazmımla yakarlardı buhûr
- 78 Doğsa Mısr-ı dilime ger meh-i Ken'ân-ı himem
Ola Beytü'l- Ahzân nazmım o dem gülşen-i sûr

- 79 Kalmışım Külbe-i Ahzânda garîb ü bî-kes
Hayli demdir yataram pister-i gamda zencûr
- 80 Âfitâb-ı nazarın salmaz ise sâye eğer
Levha-i nazmımı kimler yazar âyâ kim okur
- 81 Peder-i adn-i makarr hazretinin devrinde
Nice târîh ü kasâ'id verip oldum mesrûr
- 82 Hem dahi Aynalıkavak Sarayında kulun
İkiyüz iki iken âhir-i sâl-i mebrûr
- 83 Hâk-i pâyine anın olmuş idim ruh-sûde
Yâ revâ mı ki olam şimdi nazardan mehcûr
- 84 Ben nola abd-ı emek-dârın ile fahr etsem
Müftehir olmaya mı kurb-ı Süleymân ile mûr
- 85 Terk-i tasdî ile Fâik kulun ile gayrı
Ya'ni edi'ye-i şâhâneye sarf-ı maktûr
- 86 Şâh-ı kevneyn Resûlü's- Sakaleyn hürmetine
Hem be-hakkı heme ashâb-ı kirâm mağfûr
- 87 Hem be-hakkı şeref-i Hazret-i Ebûbekr ü Ömer
Dahi Osman hayâ-kânı o sultân-ı vakûr
- 88 Rûz (u) şeb hayme ki çarh-ı kebûd içre müdâm
Mihr ü meh matla'-ı sulh ile ide tâ ki zuhûr
- 89 Ol kadar ömr-i medîd eyleye Hak sana atâ
Tığ-i kahrınla ser-â-ser ola a'dâ makhûr
- 90 Diziyle silsile-i rişte-i devletde müdâm
Nice şehzâdelerin zâdesi olsun manzûr
- 91 Mülküne Rus ü Frenk kışveri olsun munzam
Dahi hem mülket-i A'câm ola tâ be Lâhûr
- 92 Kâse-lîs-i ni'amın eyleye Hak hâkânı
Hâs ola matbah ü kilârına Çin ü Fağfûr

- 93 Diye davâtıma sükkân-ı semâ heb âmîn
 Bî-tereddüd ola makbûl-ı Hudâvend-i gafûr
 Sü 40a- 41b, S 25a- 26b

XXXIV

BERÂ-Y-I MEDH-İ KÂTİB-İ ESDÂR-I HÜMÂYUN

AHMED EFENDİ

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Atdık hadeng-i matlabı asdık kemânımız
 Urduk zemîn-i dildeki hâtır-nişânımız
- 2 Bağ-ı dehrde hâr-ı cefâdan egerçi kim
 Bülbül misâli tutdu cihanı figânımız
- 3 Hikmet ile oldu bu zıddeyn bir zaman
 Eşk-i dü dide-nâz-ı derûn nev-emânız
- 4 Rahm-âver olmadı bana nâ-sâz-ı tâli'im
 Kıldı harâb gerçi bezm-i hân mânımız
- 5 Yahşi olunca nahs ile devr etdi mâ-hasal
 Çarh-ı emelde kevkeb-i baht-ı îmânımız
- 6 Minnet Hudâ'ya gevher-i irfâna mâlikiz
 Nakkâd-ı baht bilmese de kadr ü şânımız
- 7 Sad hamd ki mekteb-i tahkîkde dem bu dem
 İlm-i ledün kıraat ider tıfl-ı cânımız
- 8 Hikmetde bu âlî zamânım velî çi sûd
 Ristû-yı bîkr-i fikrime tengdir zamânımız
- 9 Takrîr olur mesâ'il-i fazlım usûlle
 Malûm ider hemîşe bedî' (ü) beyânımız

- 10 Kenz-i derûna zer-i hüner zîb ü sâzdır
Pürdür kemâl-i nakd-ı ma'rifetle kânımız
- 11 Gülşen-saray-ı ma'rifinin andelîbiyim
Bezm-i hünerde nağme-serâdır lisânımız
- 12 Sürsem semend-i tab'ı nola ceş-i ma'niye
Kilk-i belğim elde dem-â-dem sinânımız
- 13 Şeh-nâme-gîri Rüstem Şîrîn-makâleyim
Hüsrevlenir sühnde bezm-i destânımız
- 14 Meydan-ı merd-i menkabetin Kahramanıyım
Sîmîn devâtdır eldeki gürz-i girânımız
- 15 Nef'î göreydi sîbit olurdu sükûtda
Tarz-ı selîsde hâme-i gevher-feşânımız
- 16 Örfî olurdu muhayyere-dârım Nedîm gulâm
Meşhûdı olsa Şevket-i nazm içre şânımız
- 17 Revnak-tırâz gülşen-i nazm ü ma'nâyım
Bâd-ı uyûb-ı cehl ile yokdur hazânımız
- 18 Güftâre gelse her ne dem kand-rîz olur
Mısr-ı nazmda tûtî-i şîrin-zebânımız
- 19 Hey hey aceb ki ya'ni bu rütbe kemâl ile
Kul etdi kendine bizi bir kader-dânımız
- 20 Mi'mâr lutfi kasr-ı dili ideli imâr
Reşk-âver etdi cenneti şimdi cinânımız
- 21 Hem-nâmı pâk-i Ahmed-i Muhtardı el-kerem
Pertev-fürûz-ı mâh-ı himem mihrîbânımız
- 22 Sır kâtibi efendi Azîz ismi mazharı
Sıddîk-şiyem mukarreb-i şâh-ı cihânımız
- 23 Ser-defter-i ulûm-ı kütübhâne-i kemâl
Tahrîr-i ders (ü) vâfına yokdur tûvânımız

- 24 Ser-levha-i sâhife-i ashâb-ı fazl-ı cûd
Ser-nâme-i füyûz-ı ma' ârif-sitânımız
- 25 Nûr-ı dü çeşm ehl-i hüner-i zât-ı pâkidir
Zû-ı ulüvv-ı kudreti kevnden ayânımız
- 26 Müşkil-güşâ-yı çille-i dil mürşid-i kerem
Dergâh-ı feyz-i himmetidir âsitânımız
- 27 Ser-tâc-ı hayr-hâh ü makâdir-şinâs kim
Bâb-ı refi'-i devleti cây-ı âmânımız
- 28 Kuhl-ı murâd-ı çeşmimizin mîli hâmesi
Gûyâ devât-ı şefkatdir sürme-dânımız
- 29 Ey dürr-i kân-ı gîran-kadr-ı âtifet
V'ey menba'-ı vefâ vü himem-i kâr-dânımız
- 30 Ey burc-ı merhametde şefik ü şafak-şikâf
V'ey evc-i mekrümetde bülend-âsumânımız
- 31 Dehrin bu demde sensin olan ehl-i perveri
Var mı kapundan özge bizim bir mekânımız
- 32 Etdik halâs kâmet-i hoş zinde-gânımız
Ham-der-ham idi bâr-ı cefâdan miyânımız
- 33 Hızr erdi dest-i merhametin pây-bend idem
Ceyş-i gamım almış iken cevre yanımız
- 34 Hun-âbe-rîz-i mihnet olub bezm-i gamda ben
Kanlı yaşımdı nûş-ı mey-i erguvânımız
- 35 Oldu nigâh-ı hâme-i dürbün-i ref'etin
Kâlâ-yı cism ü cânımıza dîde-bânımız
- 36 Şems-i himem nezâret edip necm-i nahsıma
Sa'diyyet üzre oldu felekde kırânımız
- 37 El-hak dilde lutfun âyâ Ka'be-i vefâ
Kasr-ı safâ-yı kalbe olup nerdübânımız

- 38 Koymaz açıkda hayme ki nîm-nevâzişin
Elbet kazâ-yı gamda olur sâye-bânımız
- 39 Bir murg-ı pür-şikeste iken oldu şimdicek
Tûbâ nihâl-i terbiye teg âşiyânımız
- 40 Ser-mâye-bahş-ı lutfun olub kalmadı bu dem
Bâzâr-ı sûd-mend-i emelde ziyânımız
- 41 İksîr-i cûd ü cevher-i feyz-i inâyetin
Olsun tılsım-ı kenz-i derûnda nihânımız
- 42 Nakd-ı safâya olalı beyt-i cefâ ferâğ
Vakf oldu mülk-i medhine nutk-ı dehânımız
- 43 Fâik kulun olunca süvâr esb-i kâmina
Oldu server-i şevk ü tarab hem-inânımız
- 44 Şimdi du'â-yı devlet gül-nihâlini senin
Sîr-âb eder sirişk-i dü çeşm-i revânımız
- 45 Her rûz senâ-yı lutfun ile şevk-i dil olub
Geçsün du'â-yı hayrın ile her şebânımız
- 46 Hıfz eylesin vücûdunu Mevlâ du'âm budur
Eyler kabûl Hazret-i Hak yok gümânımız
- 47 Sadr-ı himemde mazhar-ı tevfik olub müdâm
Her dem du'ânı eyleye pîr ü cevânımız

Sü 41b- 42a, S 22a- 23a

XXXV

BİZİ MEDHİYE KASİDE VEZİR-İ MÜKERREM NÛRU'LLÂH
PAŞA VÂLİ-İ HUDÂVENDİGÂR VE KOCAELİ VE SÂİR

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Dürr-i devlet-me'âb-ı yâre yüz sürmekte nâz etdim
Sürüldüm dergehinden ben o dem ki keşf-i râz etdim
- 2 Nola mehcûr isem kurb-ı nazardan tesliyet buldum
Bu yüzden hükm-i takdîr ile kesb-i imtiyâz etdim
- 3 Zemîn-i sıhhate nakd-ı cerâ'im düşmez ammâ kim
Kabahat etmedim dersem yalandır ben biraz etdim
- 4 Cefâ gördükçe teşbîh eyledim bu çarh-ı nâ-sâzı
Bu lu'bet-gâhda gûyâ ki zann-ı şîşe-bâz etdim
- 5 Gücendirdim bu gönlüm şühunu zîrâ rakîb oldu
Nedem-i hubb-i hakîki ile mahlût-ı mecâz etdim
- 6 Atâ-yı vuslatından eylemem kat'-ı ümîd ammâ
Rakîb-i kec-hayâlin hîlesinden ihtirâz etdim
- 7 Mazâhirde bu âlem sırr-ı esmâ olduğun bildim
Tahayyül eyledikçe geh nişîb ü geh firâz etdim
- 8 Atıldım dest-i âzar-ı felâhetle çü seng- âsâ
Nişan-gâhım velî der-gâh-ı da'vât-ı niyâz etdim
- 9 Beni sırr-ı kader bir bezm-i hâssü'l-hâssa sevk etdi
O bezm-i hâssı zât-ı bahta tâc-ı ihtizâz etdim
- 10 Gönül bir pür-şikeste-murg iken gurbet nihâlinde
Anı ben sayd-gâh-ı tesliyetde şah-bâz etdim

- 11 Ferah-res oldu zîrâ iltifâtı bir kerem-kârın
Giribânın alub ferdâ gamunun sık boğaz etdim
- 12 Zimâm-ı ihtiyâr-ı tab'ımı aldı yed-i lutfu
Zemîn-i medhine esb-i sühanla türk-tâz etdim
- 13 Çekince bahr-ı nazma felek temdîhin o zî-şânın
Çekîde-hâmeden ta'bir nola bâd-bâz etdim
- 14 Bu dem bir Âsâf-ı Cem-câmın evsâfin edip tezyîn
Arûs-ı tab'ıma techîz-i ma'nâyı cihâz etdim
- 15 Debîr-i hâme-i hâtır senâ-perdâzı oldukda
Anı arz-ı huzûr-ı Âsâf bende-nevâz etdim
- 16 Ne Âsâf bir vezîr ibn'ül-vezîri kilik-i nazmımla
Yazub ser-safha-i dîvâna şimdi zîb ü sâz etdim
- 17 Müşîr-i kader-dân ü kâm-bahş-ı âcizândır
Kerîm ibnü'l-kerîm elkâbını ünvan-turâz etdim
- 18 Sipihr-i bende-perver ya'ni Nuru'llâh Paşa'nın
Ki cûd-ı pertevinde nûr-ı lutfun ittihâz etdim
- 19 Kerîmü'l-menkabet destûr zi-fitnatına zâtında
Nizâmü'l-mülk içinden zât-ı pâkin imtiyâz etdim
- 20 Civân-ı tab'ımı gülşen-serây-ı hulkı vasfında
Misâl-i nahl-i gül bir ser-bülend ü ser-fîrâz itdim
- 21 Cihan evsâf-ı pâkî hüsnüne dil-dâde olsun hep
Ol Mahmûdü'l-hisâle şahid-i nazmım ayâz etdim
- 22 Sitâyîş-kerde-i in'âmına dil-sîr edince tâ
Zebân-ı hâmemi ömrüm olunca ana bâz etdim
- 23 Okutdum şah-beyt-i nâm-ı sâmîsin kasîdemle
Hasûd-ı bed-figârı reşk ile tâkat-güdâz etdim
- 24 Hudâvendâ kerîmâ kâm-bahşâ âtifet-kârâ
Ayâ destûr-ı ekrem-i mükrem oldum itizâz etdim

- 25 Beni afv eylemişler geldiği dem emr-i itlâkım
Serî'andır kasîdem şimdi fursant intihâz etdim
- 26 Dü îd oldu biri lutfun biri itlâk-ı afvımdır
Surûrumdan çeküb bu rişte-i nazmım dirâz etdim
- 27 Egerçi kâfiyem teng ise de tab'-ı zamân-âsâ
Velî vaf-ı güzînin ben ne bisyâr ü ne az etdim
- 28 Değildir lâf-ı şâir metn-i adlin şerhi câizdir
Yazıp şerh eyledim nazm ehline ders-i cevâz etdim
- 29 Ne denlü şâir-i mu'ciz sühân olsam dahi ammâ
Riyâsız hakk-ı temdîhine arz-ı i'câz etdim
- 30 Kumâş-ı itibârın kat-be-kat ber-dûş-ı fahr oldu
Safâ vü tesliyet peygûlesinden ihtifâz etdim
- 31 Siyeh zânû-yı esb-i hâmeyi sürdürdüm hulûs üzre
Senâ cevlânı ile râh-ı rasta ictiyâz etdim
- 32 Atub kavs-ı sühandan pûte-i vaf-ı güzîninde
Hadeng-i fikretim ârâm-gâhın irtizâz etdim
- 33 Ben iptâl eyledim fûrû'um âlâm-ı cihan sihrin
Asâ-yı iltifâtın ittikâ-yı irtikâz etdim
- 34 Penâh etsin felekde tâb-ı gamdan yansun gelsün
Sühen-sencân-ı dehre sâye-i lutfun melâz etdim
- 35 Sutûr-ı medd-i medhin rişte-i lü'lü'ye benzetdim
Mezâmîn ü nikât-ı harf-be-harf dizdim mehâz etdim
- 36 Zemistân-ı hayâlim berd-i gurbetle müşevveş iken
Serâpâ cûy-bâr-ı iltifâtın ile yâz etdim
- 37 Sühan mensî iken tab'ımda şimdi kand-ı vasfınla
Anı tûtî gibi şîrîn zebân ü dil-nevâz etdim
- 38 Zebân-ı rencûr hâr-ı cevri iken temdîh-i feyzinle
Gülistân-ı sühanda bülbül-i nağme-tırâz etdim

- 39 Süleymân-ı zamânın bir vezîr-i Âsâf-ârâsın
Hayâlim hüdhdün dîvân-ı elkâbında bâz etdim
- 40 Şebistân-ı figârım midhatın nûruyla enverdir
Ziyâsın görmeyen her kec-nigâha şu'le-sâz etdim
- 41 Benim ol Fâik halka be-gûş-ı abd-ı muhlîs kim
Du'â-yı devletin her demde mihrâb-ı namâz etdim
- 42 İcâbet-i arzına tîr-i dil etdim pîşrev kıldım
Kemân-ı sîneden âheng-i devâtın hicâz etdim
- 43 Be-hakkı şah-ı mürsel her umûrunda muvaffak ol
Mücibü's-sâ'ilin dergâhına böyle niyâz etdim
- Sü 42b- 43a, S 28a- 29a

TARİHLER

I

KASÎDE M'A-TARİH BERÂ-YI FÛTÛHÂT-I MISRIYYE

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Feyz-bahşâ-yı dü âlem ya'ni Hallâk ü Kerim
Hâkim-i hük-m-i ezel fettâh-ı her kâr-ı azîm
- 2 Bestedir ahkâmına şems ü kamer necm-i şehâ
Emr ü fermânıyla devr etmekde eflâk-ı mühimm
- 3 Gâh bast ü gâh kabz etmiş nizâm-ı âlemi
Gizlemiş zîr-i celâlinde nice lutf-ı amîm
- 4 İşte şimdi devr-i bast ile fütûhat vaktidir
Böyledir hep şîve-i feyz-i hudâvend-i alîm
- 5 Hük-m-i takdîr ile ez-cümle nice Franca kâfiri
Nimet-i şâh-ı cihâna oldu küfrân-ı na'îm
- 6 Geldi bir hayliyle dostluk sûretinde nâgehân
Pençe saldı mülket-i İslâm'a ol kelb-i akîm
- 7 Etdi ervâh-ı habîse kâleb-i mülke hulûl
Bî-haber girdükde gûyâ Mısr'a küffâr-ı le'im
- 8 Akl-ı İblîsi şaşurdu hâsılı ol kavm-i şûm
İsti'âze itdi andan zümre-i divâr-ı cesîm
- 9 Bâ-husûs düzdân-i urbân-ı Arab yek-dil olub
Rîkden bisyâr iken ol kavm-i pür-levm-i le'im
- 10 Hamdülillâh Yûsûf-ı maksûddan irdi sürûr
Hüzn ile Yâkub kalb-i âlem olmuşken sakîm
- 11 Bister-i gamda yatarken cism-i şevk ü inşirâh
Eyledi eczâ-yı nusretle müdâvâ ol hakîm

- 12 Fâtih-i evvel behişt-i menzil gidib bi'z-zât ana
Bak ne çekmiştir selef de işte tarih-i kadîm
- 13 Fâtih-i sâni Selîm-i Sâlis o şah-ı benâm
Gitmedi gönderdi Sadrâzâmın oldu mukîm
- 14 Hâl-i dille didi ervâh-ı mukaddes lâ-tuhaf
Yâver oldu zât-ı pâkine anın Ruh-ı Kelîm
- 15 Tutdu âfâkı sadâ-yı el-amân oldum hemân
Satvet-i tîğinden irdi kâfire bin türlü bîm
- 16 Aldı Mısr'ı sadr-ı sâlisi kapudânı ile
İttifâk etmekle âsân oldu bu emr-i cesîm
- 17 Bak ne menzilde teşekkür edelim Allâh'a gel
Kudret-i Gavrı hadem-dâr ahsem-i Sultân Selîm
- 18 Rub-ı meskûnun budur sâhib-kırânı şübhesiz
Hânîs olmam kerîmin etsem dahî Allâh (ü) Alîm
- 19 Ceyş-i nutkı bir Yed-i Beyzâ-yı mucîzdir anın
Cünd-i ferruhun adüvvünü etdi gark-âb-ı cahîm
- 20 Bir ulüvv'ül-himme sultân-ı muazzam-pâye kim
Sadr-ı evreng şehenşâhîde emsâli adîm
- 21 İftihar eylerdi şâhân-ı Buhârâ'ya eger
Meclisinde olsa Şah Baykara bir gün nedîm
- 22 Şehriyârâ serverâ şân kesb ederdi dem-bu-dem
Kayser olsaydı rikâbın hizmetinde bir zaîm
- 23 Sensin ol nusret medâr-ı şâh-ı âlî menkıbet
Rütbe-i âlâ ki idrâk edemez akl-ı fehîm
- 24 Bûy-ı ihsânınla tahsîl-i dimâğ etdi cihan
Micmer-i lutfundan oldu şâdî-i anber şemîm

- 25 Gürisne çeşmân-ı âlem haşre dek dil-sîr olur
Sufre-i cûdandan olsa nân-ı lutfun bir dilim
- 26 Şemse fahr eylerdi benden de semend-i pâkine
Simden bir sîne-bend olsaydı mâh-ı müstakîm
- 27 Ey velîyyü'n- ni'met âlem-i şeh-i Rûm ü Acem
Hâss ü âmmâ matbah-ı cûdun iken cây-ı naîm
- 28 Böyle lâyık mı kulun meddâh-ı şâhenşâh-ı âlem
Râh-ı gamda pây-mâl etsin beni fikr (ü) vehim
- 29 Sikke-i darb ü kazâdan kem-ayâr oldum meded
Bende bir zerre ne zer kaldı bu dem yani ne sîm
- 30 Fâikâ tasdî'i terk it kıl du'â ez-cân ü dil
Zât-ı pâkin eylesün Hak fâtih-i mülk-i kerîm
- 31 Eyle tebrîk fütûhâtı yeter besdir du'â
Cünd-i tevfikin refik ide ana Rabbü'r-Rahîm
- 32 Feth olunca mısra'-i târihini böyle dedim
Mısr ile sâhib-kırân oldı avân-ı Sultân Selîm

1216

Sü 43a- 43b, S 14b- 15a

II

KUTB-I EVLİYÂ BEŞİKTÂŞÎ YAHYÂ EFENDİ
KADDESE SIRRAHU HAZRETLERİ'NİN TÜRBE-İ
ŞERİFLERİ TECDİDİNİN TARİHİDİR

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Şeh-i gâzî-şiyem Sultân Selîm Hân-ı Sâlis kim
Bir ednâ bendesinin şanı bâlâ Hüsrev ü Cem'den

- 2 Göreydi ol şeh-ı sâhib-kıranın seyf-i ser-tîzin
Geçerdi Zâl ü Rüstem nâm ü şândan tûğ-i gamdan
- 3 Kemîne çâkerinin sâhil-i haşmetde gör hâlin
Muayyendir temevvüç-sâz-ı deryâ lücce-i yemden
- 4 Nevâ-yı nây-ı cûd-ı şevketi pür etdi dünyâyı
Kerem-sâz olmada âlânı iclâs etdiği demden
- 5 Hıdîv-i şah-ı âdil ü irfân-ı sâhib-dil
Olur âgâh-ı tab'-ı müstetâbı kâr-ı mübhemden
- 6 Zihî kudsî himem sultân-ı a'zam ki dil-i pâki
Künûz-ı kenz⁴⁶ i ilhâm olmuş el-hak feyz-i mülhemden
- 7 Kerâmet-i velînin vârisi olsa nola bî-şek
Anın mir'âtıdır tâ cedd-i pâkinde mukaddemden
- 8 Muhibb-i evliyâ ser-tâc-ı şâhân kim murâd itse
Alur feyz-i ma'nâ rûh-i İbrâhim Edhem'den
- 9 Döner ol zill-i Hakk'ın üstüne ceys-i Ricâlu'llâh
Eder hâl müşkilin heb sırr-ı Mevlânâyı a'zamdan
- 10 Bu dergâh-ı fenâda ez-ezel tâ-be-ebed el'ân
Tufeyl-i enbiyâdır evliyâ çün devr-i âdemden
- 11 O şâhenşâh edip çok merd-i Hakk'ın dergehin ma'mûr
Halâs etmişdi ashâb-ı tarîk çille-i gamdan
- 12 Gelüb bir gün füyûz-ı ma'nevî ahzına ol server
Beşiktâşî Cenâb-ı Şeyh Yahyâ gavs-ı mükerrerden
- 13 Görüb kabr-i azîzi ruh-bahşâ-yı himem oldu
Makâmın kıldı ihyâ köhne iken sâl-i akdemden
- 14 Edip gâyetle ma'mûr-ı müzeyyen şek mi var gûyâ
Makâm-ı gavs-ı Yahyâ himmet aldı kutb-ı âlemden

⁴⁶ Küntü kenzen mahfiyyen: "Ben gizli bir hazine idim. Bilinmek istedim ve halkı yarattım", Emine Yeniterzi, *a.g.e.*, s.151.

- 15 Yapıldı çok harâb-âbâd-ı beyt-i kalbi uşşâkın
Gelip bu cilve-gâh-ı evliyâyı gördüğü demden
- 16 Denilsin ervâh-ı pâk-i kudsiyânın âmîni ey Fâik
Du'â kıl eşk-rîz oldukca her dem çeşm-i pür-nemden
- 17 Himem-sâz-ı cüyûş nusreti olsun o sultânın
Cünûd-ı evliyâ me'mûr olub ol Rabb-i erhamdan
- 18 Ziyâret eyle söyle tâm târîhin anın böyle
Olup âbâd kabr-i pîr Yahyâ şâh-ı ekremden

1216

Sü 43b, S 15a

III

BÂ-EMR-İ HÜMÂYÛN TOPKAPU MÂBEYNİNİN MÜCEDDEDEN İNŞÂSINA

SÖYLENEN TÂRÎHDİR

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Feyz-i Hak'dır nazm-ı şîrîn tûtî-igûyâ budur
Aks eden âyîne-i dilden değil illâ budur
- 2 Nükte-i nazm-ı belâgat tercümân-ı gaybdır
Vâkıf-ı sırr-ı zamîr olmaklığa îmâ budur
- 3 Şâir ol kim gevher-i nazmın görünce diyeler
Var ise asdâf-ı dilde lü'lü'-i lâlâ budur
- 4 Söz odur kim hükm ola şâh-ı cihânın medhine
Hüccet-i bürhâna lâyıık zîver-i imzâ budur
- 5 Nazm odur ki ola makbûl-i şehinşâh-ı ümem
Nâzıma izz ü saâdet-i ref'et ülyâ budur

- 6 Ben o vassâf-ı şehenşâhım ki bî-şübhe bana
Servet-i sâ mân-ı dünyâ rütbe-i vâlâ budur
- 7 Şeh Selim-i Sâlis ol şâh-ı mu'azzam-pâye kim
Hüsrev-i sâhib-zamân tâc-âver-i Dârâ budur
- 8 Server-i âfâk ü ümmet Şâh-ı Haydar-menkabet
Dâver-i Fârûk-sîret ma'delet-ârâ budur
- 9 Mazhar-ı sırr-ı velâyet olduğunda şek mi var
İrs ile hem gavs-ı sûri kutb-ı ma'nâ budur
- 10 Şehriyârân-ı selefden var delilim ki benem
Cümlesinden şevket ü ikbâlle bâlâ budur
- 11 Nâfi'-i âlem hemîşe zât-ı pâkidir anın
Dâfi'-i zarr-ı ümem bâdî-i serrâ budur
- 12 Tab'-ı pâkî ol şehenşâhı zamânın yümn ile
Meyl edip îmarına yapırdı kim hâlâ budur
- 13 Resm nola Topkapu mâbeyninin tecdîdine
Nakd-ı cûd-ı himmet ile bâ'is-i ihyâ budur
- 14 Olamaz Kasr-ı Havernak misl-i sahn-ı süllemi
Öyle bir mâbeyn-i nev-bünyâd-ı rûh-efzâ budur
- 15 Hüsn ile mâbeynine girmek ne mümkün her binâ
Bünye-i şâhânedan mümtâz ü müstesnâ budur
- 16 Nakşının hayret-zededir Mânî-i ehl-i nazar
Dil-güşâ bir nev-zemîn var behişt-âsâ budur
- 17 Resminin dil-bestesi Bihzâd-ı fikret lîk kim
Sûret-i acz ile tebyîz etdi ki inşâ budur
- 18 Sahn-ı âlemde mu'ayyen olmamış gerçi cinân
Olsa olsa yeryüzünde cennet-i dünyâ budur
- 19 Her ne denlü vasfını etsem dü bâlâ ya nola
Cilve-gâh-ı şâh-ı âlem cây-ı bî-hem-tâ budur

- 20 İtme itnâb-ı sühan besdir du'âya başla kim
Farz olan ed'îye-i şâhâneye îfâ budur
- 21 Gark-ı nûr oldukca ervâh-ı şahân-ı mâziye
Şâh-ı asrın gamın efrûz ide Hak inhâ budur
- 22 Kilk-i nazmı zûr-ı tab'ım eyle şûr-engîz iken
Fâikâ îslâh-ı mâbeyn etdi kim irzâ budur
- 23 Geldi bir târîh-i mısra hâtıra böyle didim
Tarh-ı vâlâ bî-menend mâbeyn-i şevk-efzâ budur

1221

Sü 44a, S 20b- 21a

IV

BERÂY-I FÛTÛHÂT-I MISRIYYE KAPU-DÂN

HÛSEYİN PAŞA KASÎDE M'A-TÂRÎH

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Âsaf-ı bahr-i himem İskender-i gâzi-şiyem
Hâtem-i kenz-i kerem fermân-ber-i nass-i mübîn
- 2 Kahramân-ı tîğ-zen-i Zâl-i zamân-ı saf-şiken
Kâlî-i mülk-i fiten hem kâmî-i a'dâ-yı dîn
- 3 Server-i ceş-i gazâ ser-defter-i sâhib-atâ
Dürr-i deryâ-yı vefâ ol kâm-bahş kâm-bîn
- 4 Yani hem-nâm-ı şehensâh-ı şehîd-i Kerbelâ
Hüseyn Paşa-yı yem-i himmet vezîr-i ber-güzîn
- 5 Bâd-ı tevîk bâd-bân-ı feyzin itdikde güşâd
Kestî-i cûd-ı kerem deryâsın itmişdir mekîn
- 6 Lücce-i yek katre-i ihsânına mazhar olan
Tâ-be-mahşer mevce-i iflâsdan olur emîn

- 7 Zevrak-i azmin nesîm-i nusret ile nâgehan
Saldı Mısr enginine oldukda ol sâhil-nişîn
- 8 Bîm-i tîğî bâd-ı sarsar gibi etdi lerze-nâk
Sokdu girdâb-ı fenâyâ kavm-i küffârî o hîn
- 9 Çekdi şemşîr-i gazâ-yı berren ol bahs-i kerem
Oldılar gark-âb-ı tîğ-i kahrı cümle müşrikin
- 10 Mülk-i Mısr'ın firkatın çekdirmedi etdi halâs
Kârı olmuşken cihanın ser-be-ser âh ü enîn
- 11 Tûb-ı ra'd aşıp sayı nusreti kıldı nişân
Doldı sıyt-ı şân-ı pâkiyle bu dem rûy-ı zemîn
- 12 Ol vezîr-i kâr-dânın etdi mi'mâr-ı kader
Kasr-ı ukbânın esâs-ı gâlibiyetle metîn
- 13 Kilk-i kudret fass-ı engüştinde etmiş tâ ezel
Sûre-i **İnnâ Fetahnâ**⁴⁷ sırrını nakş-ı nigîn
- 14 Cünd-i tevfik-i ilâhî hem-inâmı olmağın
Oldı ervâh-ı mukaddes şübhesiz ana mu'în
- 15 Bu gazâ vü nusrete hem böyle sa'y ü gayretle
Vâkîf oldukda hemân şah-ı cihân ilmü'l-yâkîn
- 16 Şark ü garbın serveri Sultan Selîm ez-cân ü dil
Eyledi bi'z-zat duâ-yı hayr ile sad âferîn
- 17 Ferşden tâ arşa çıkdı bâreka'llâh nağmesi
Etdiler davâtını cümle ibâd-ı mü'minîn
- 18 Olta-kâr oldukça keştî-i merâmı sû-be-sû
Bahr-i nusret sâhilin eylesün Hudâ cây-ı karîn
- 19 Fülk-i bahtı ola lenger-sâz-ı limân-ı merâm
Bir çanaklık ni'meti muhtâcî olsun hâsidîn

⁴⁷ İnnâ fetahnâ leke fethen mübîn: “Şüphelen olmasın ki biz sana parlak bir zafer hazırladık”, Kur'ân-ı Kerîm, Fetih Sûresi, 1. ayet.

- 20 Bahr-i nazmın oldı korsan-ı hayâli zevrakı
Hâmesin etdi dümen bu Fâik-i abd-ı kemîn
- 21 Çatdı aldı cevher-i medhin edip mâl-i ganîm
Dizdi evsâf-ı resen üzre nice dürr-i semîn
- 22 Yazdılar altun kalemlerle anı ehl-i sühan
Mısra'-i berceste-i târîhi oldu dil-nişîn
- 23 Etdi tebrîk-i gazâ bu tam târîh ile
Aldı Mısır'ı Kapûdân Paşâ-yı deryâ-dil hemîn

1216

Sü 44b, S 19a

V

TARİH-İ VELÂDET-İ ŞEHZÂDE SULTÂN MEHEMMED
İBN-İ SULTÂN ABDÛ'L-HAMÎD HÂN

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1 Şâhenşeh-i sâhib-kerem Sultân Hamîd Cem-hadem
Derbânı indinde bu dem Dârâ vü Hüsrev mûr gibi
- 2 Ol şâh-ı İskender-deme bende cihân halkı heme
Şems-i keremle âleme şevk-âver olsun nûr gibi
- 3 Oldur Süleymân-ı zamân ins ü tuyûr ü cin hemân
Da'vatı ile bî-gümân heb cümlesi memûr gibi
- 4 Sulbünden anın bir güher geldi cihâna verdi fer
Gördüm bu âlem ser-be-ser pür neş'e vü pür sûr gibi
- 5 Heb rûy-ı arz mı pür safâ mevlid-i pâkiyle şâhâ
Sükkân-ı mahlûk-ı semâ anlar dahi mesrûr gibi
- 6 Mesrûr olub ehl-i sühan etdin nice in'âmı sen
Mevlûdı vasfın şimdi ben etdim bu dem me'mûr gibi

- 7 Târîh dedi Fâik hemân geldikde kevne nâgehân
Şevk-i bihîn saldı o an Sultân Mahmûd nûr gibi

1196

Sü 44b, S 15b

VI

TARİH-İ VELÂDET-İ FÂTİMA SULTÂN

BİNT-İ SULTÂN ABDÜ'L-HAMÎD HÂN

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ûlün

- 1 Sultân-ı cihân ya'ni Hâmid Hân-ı felek-câh
Ol mihr-i adâlet-fürû ol dâver ü devrân
- 2 Şemşîr-i kerâmetle kılub âlemi teshîr
Derbân-ı deri olsa nola Rüstem-i destân
- 3 Eflâk-i mükâremede o şâhenşehi asrın
Necm-i keremi halka bu dem gün gibi rahşân
- 4 Geldi yine sülb-i sadefinden bu cihâna
Bir gevher-i yektâ ki bulunmaz ana akrân
- 5 Bir duhter-i sad-ahteri Hak eyledi atâ
Ferş olsa bu atlas-ı felek pâyine şâyân
- 6 Fâik ide Hak ömr-i tavîl ile mu'ammer
Ed'iyyesi farz oldu anın cümleye elân
- 7 Çıkdı ana bir böylece târîh gönülden
Şevk-âver-i dehr oldu hele Fâtıma Sultân

1197

Sü 45a, S 15b

VII

FÂRİSÎ HÂCESİ NEŞET EFENDİ MERHÛMUN

MAHDÛMI VELÂDETİ TARİHİDİR

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Doğup şems-i kerem-i feyz-i füyûz çarh-ı kudretten
Fürûğ-ı neşe virdi kalb-i pîr-i nükte sübhâna
- 2 Serîr-i kâh-ı künc halvet der-i encümen üzre
Dem-â-dem hûşdur dem eyler iken hoş-mendâne
- 3 Hudâ hayr-ı ihlâf bir dâne mahdûm eyledi atâ
Cenâb-ı Hâce Neş'et hâcegân-ı vakt-i zîşâna
- 4 Nukûs-ı nakşibend-i ma'rifetde Hak o mahdûmı
Ede mazhar-ı hem-ber-i kademle sır-ı irfâna
- 5 O kân-ı marifet-perverdesi merd-i sühan-kârân
Dizince rişte-i nazma nice târîh-i dürr-dâne
- 6 Salınca müjde-i sıyt-ı kudümü tâ Beşiktaşa
Ferah-res oldu tıfl-ı tab'ıma bu nazm-ı pîrâne
- 7 Uçurdum hüdhüd-i târîhi ben de her çi bad-â-bad
Nola perver olursam mûr-veş ceş-i Süleymân'a
- 8 Zihî şâdî ki ez-dil güfemeş ibn-i cevher-i târîh
Çü sülb-i neşet âmed neşe bezm-i tâb'-ı rindâne
- 9 Nakl-ı sâz-ı şetâret oldı Fâik iş bu tarihin
Muhammed neş'e verdi bezm-âsâ enîs-i yârâne

1216

Sü 45a, S 16b

VIII

KUZÂTDAN KIZ SAİD DİMEKLE NÂM-ÂVER KİMSE
 MİR-GÜN'DA HAMMAMCI İKEN MAHDÛMUNUN
 VELÂDETİNE HAMAM İSTİLÂHIYLA SÖYLENİLEN
 TÂRİHDİR

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Ya'ni Hammamcı Saîd Aga-yı nîkû nîk-nâm
Zümresinin âb-ı rûyudur budur doğru kelâm
- 2 Seng-i mermerden koydur bünye-i ihlâsı kim
Gösterir mir'at-i hâli hüsn-i ahlâfın tamâm
- 3 Dâ'imâ külhan gibi yakdıkça nâr-ı intizâr
Tâs-ı çarhı gümlerdirdi âhı anın subh u şâm
- 4 Hamdülillâh mâ-i maksûdı bulup çirk-i gamın
Câme-kân-ı dehre bir evlâdı geldi buldu kâm
- 5 Anı bu halvet-geh-i âlemde bâ-ilm ü hâz
Tûl-i ömr ile mu'ammer eyleye Rabbü'l-enâm
- 6 Çünkü bu âyîne-i evsâfı kurmakdan gazez
Kubbe-i târîh-i mevlûdün çevirmekdir merâm
- 7 Tam târîhin bulunca terleyüb Fâik dedi
Yunsun Es'ad ayn-ı sohbetle bu âlemde be-kâm

1212

Sü 45a, S 17a

IX

İHVÂDAN İMAM HÂFİZ-NÂM ÂLÜFTE-MEŞREB MÂİL-İ
 ZEVK BA'Z KESÂNIN SEVKİYLE ÂHİR KİYÂS İLE BİR
 ARAB CÂRİYEYE AKD OLUNUB HÎN-İ ZİFÂFINDA
 MUTALLAK OLDUKDA ALES-SABAH TATLİK
 İTMEKLE ZİFÂFINA SÖYLENEN TARİHDİR

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

- 1 Âlem-i kesret-i tecrîdde sıkılmış Hâfız
Kadr-ı Hak ile te'ehhüle çıkıp ol aradan
- 2 Sa'd eder lutf-ı Hudâ bi-Hak siyâh olsa dahi
Rızk-ı mukassevî irer lâ-büd anın her zerreden
- 3 Yer içer kande olursa erişir her rızkı
Akdeniz Karadenizden Rum ilinde Fere'den
- 4 Pâk-i mahfûz ide Hak itse nedem istihmâm
Ten-dürüst ola müdâm mazmaza vü gargaradan
- 5 Çek beyaza oku târîhi Fâik böyle
Hele bak buldu ferah dâr-ı zifâfa karadan

1215

Sü 45a, S 18a

X

ECİLLE-İ RİCÂL-İ DEVLETDEN SEYYÎD MEHMED EFENDİNİN

DEF'A-İ RÂBÎ'A ŞEHR-EMÎNİ TÂRÎHİDİR

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Nâm-daş-ı fahr-i âlem Seyyid-i âlî- neseb
Râgıb-ı cûd-ı himem nâm-âver-i sâhib-haseb
- 2 Mazhar-ı feyz-i Hudâ Seyyid Mehmed kâm-bahş
Zümre-i erkân-ı devletden vücûdu müntehab
- 3 Ol mekârim-pîşe zî-şân ü mu'allâ pâyenin
Bî-kesâne müşfik ü rahm-âver olmak kârı heb
- 4 Zât-ı pâki menba'-ı izz ü vakar olsa nola
Resm-i âdâb öğrenür tavrından ashâb-ı edeb
- 5 Sâbıkâ üç defa olmuşdı bu vâlâ mansıbı
Def'a-ı râbî'adır oldu meymenetle bî-ta'ab
- 6 Buldu bu mansıb-ı şeref zât-ı şerîfinden yine
Revnağ-ı evlâsını kesb etmeğe oldu sebeb
- 7 Sâkî-i gül-çehre-i ikbâl sunsun câm-ı feyz
Bezminin huddâmı olsun dem-be-dem ıyş ü târâb
- 8 Eylesin mi'mâr-ı kudret bünye-i kadrin bülend
Rahne-dâr olsun esas-ı çeşm-i hased rûz ü şeb
- 9 Çâkeri Fâik bu tam târîh ile tebrîk eder
Şehr-emîni oldı bir âlâ-himem vâlâ-neseb

1214

Sü 45b, S 19a

XI

ŞEHİDLİK NÂM MAHALDEKİ ZÂVİYE-İ
BEKTÂŞİYÂNIN BÂ-EMR-İ HÜMÂYÛN TECDİDİ

TÂRÎHİDİR

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Şah-ı Cem kevkebe sultân-ı cihan Mahmûd Hân
Pertev-i zıll-ı Hudâ pâdişâh-ı refet-kâr
- 2 Bû Bekr-sîret u Fârûk-ı muazzam-heybet
Şah-ı Osman-ı hayâ vü Esedu'llâh-ı vakar
- 3 Ârif-i nükte-i esrâr-ı butûn ü zâhir
Vâkîf-ı hurde-i ahvâl-i tarîk-i ebrâr
- 4 Nâgehan kasd-ı ziyâretle o sultân-ı be-nâm
Seyr-i gül-geşt ederek itdi bu mevzû'da karâr
- 5 Geldi bu meşhed-i pâk-i şühedâya gördü
Dil-i âşık gibi bir köhne harâb zâviye var
- 6 Hürmet itdi Hacı Bektâş-ı Velî Hazretine
Oldu tecdîdine fermân-ı hümâyun ısdâr
- 7 Hep erenler demine hû diyeler tâ-be-kıyâm
Yâver olsun ana kırklar yediler leyl ü nehâr
- 8 Pertev-endâz-ı salâbet ola tığ ü tîri
Ede Hak-ı düşmeni mazhar-ı ism-i Kakhâr
- 9 Harf-i cevherle budur mısra-i târîh Fâik
Nazar-ı kutb-ı cihân kıldı bu dergâhı ammâr

1227

Sü 45b

XII

BERÂY-I TECDÎDÎ MEVLEVÎ-HÂNE VE TÜRBE

DER- MEMÂLİK-İ ANTALYA

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Şeref-sâz-ı vezâret zill-i himem ya'ni Vâhid Paşa
Bu mülk içre ne dem ki vâlî-i vâlâ-mekân oldu
- 2 O Âsaf menkabet hâmî-i ibâd olduğu demden
Mürüvvet ma'delet zâtında ana izz ü şân oldu
- 3 Mekârim-pîşe hayr endîşelikde işte ez-cümle
Vücûh-ı berre sarf-ı zihn-i pâki bir nişân oldu
- 4 Hafî bir genc iken bu memleketde himmeti ile
Hudâ'nın bir velî kâmilî şimdi ayân oldu
- 5 Be-nâm-ı evliyâ şeyh-i tarîk-i Mevlevîdir ol
Mehemmed ismi lâkin şöhreti zincir kıran oldu
- 6 İ'mâr etdi anın hem mescidin hem türbesin yaptı
O destûra muayyen ma'nevî sâhib-dilân oldu
- 7 Be-hakkı sırr-ı Mevlânâ-yı a'zam Hak kabûl itsün
Du'â-yı devleti her subh-dem ü rûz-bân oldu
- 8 Muvaffakdır bu âsâr-ı güzîne Hak ecir versin
Ana çünkü nesîm-i yümn-i tevfikî vezân oldu
- 9 Gelip tam mısra-ı târîhi Fâik söyledim böyle
Ne dil-keş cây-ı akdes cilve-gâh-ı âşıkân oldu

1231

XIII

AYNALIKAVAK SÂHİL-SARÂ-Y-I HÜMÂ-YÛNUNDA

İNŞÂ OLUNAN ÇEŞMENİN TÂRÎHİDİR

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Âb-rûy-ı tâc ü taht Abdü'lhamîd Hân'ın Hudâ
Zâtın etmiş mukahharı Osmâniyân bî-irtiyâb
- 2 Ol sipîhr-i mihr-i devlet kim sehâb-ı cûdunun
Sû-be-sû sîrâbî-i ihsânıdır her şeyh ü şâb
- 3 Efdâlü'l-âmâl hadîs-i enbiyâ mefhûmunı
Eyleyip icrâ be-her-ân ol şeh-i şevket-me'âb
- 4 Her tarîkden mâcerâ-yı müdde'îyi bend için
Kıldı bir rev tarh-ı zîbâ çeşmeden icrâ-yı âb
- 5 İçse İskender eğer âb-ı hayâtı görmeğe
Cismini reşk-i harâret şimdi eylerdi harâb
- 6 Teşne-gân-ı Enderûn içsin gelip ayn-ı zülâl
Var mıdır misli bu dil-cû çeşmenin virsün cevâb
- 7 Böyle isrâb ile Fâik tam târîhin anın
Virdi levhaya bu vâlâ çeşmeü'l-Hak âb ü tâb

1205

Sü 46a, S 15b

XIV

BEŞİKTAŞ'DA UZUNCAOVA NÂM BİNÂ OLUNAN

ÇEŞME-İ HÜMÂYUN TÂRİHİDİR

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Âb-rûy-ı şân-ı devlet dâver-i deryâ nola
Şeh Selîm Hân-ı adâlet-pîşe ashâb-ı kemâl
- 2 Cûd-ı lutfu sû-be-sû nesr olmada bu âleme
Nice hayrâta muvaffak kıldı Hayy ü Zü'l-celâl
- 3 Câ-y-ı bî-âb idi ayn-ı ref'etin icrâ edip
Oldu bu ehl-i mahalle ser-be-ser âsûde-hâl
- 4 Aç du'âya destini içdikçe âb-ı çeşmeden
Eyle da'vat şehşâhiyeyi rûz ü leyâl
- 5 Böylece işrâb kıl târîh-i tamın Fâikâ
Çeşme-sâr-ı resm-i dil-cû âb-ı sâfî-i zülâl

1205

Sü 46a, S 16a

XV

BEŞİKTAŞ'DA MAÇKA MAHALLESİNDEKİ BİNÂ

OLUNAN ÇEŞME-İ HÜMÂYÜNÜN TÂRİHİDİR

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Cûy-bâr-ı ma'delet Sultân Selîm Hân'ın Hudâ
Şevketin kılsın dem-â-dem zîb-sâz-ı kâ'inât

Başlık: Beşiktaş'da Uzuncaova'daki Çeşme-i Hümâyûn Târîhidir S.
Başlık: Beşiktaş'da Maçka Mahallesindeki Çeşme-i Hümâyûnün Târîhidir S.

- 2 Teşne-i âb-ı atâsı idi el-hak bu mahal
Kıldı icrâ himmetin ol şah-ı memdûhü's-sifât
- 3 Çâkeri Fâik dahi târîh-i tâmın dedi
Çeşme-i nev tarh-ı dil-cûdan gel iç âb-ı hayât
- 1205**

Sü 46a, 16a

XVI

KÂZİ-ASKER İSHAK EFENDİ MERHÛMUN

TÂRÎH-İ VEFÂTIDIR

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Âlem-i şîrîn-zebân İshak Efendi-i be-nâm
Cây-gâh-ı menzil-i ukbâyı kıldı cilve-gâh
- 2 Her tarîk ile müsahhar idi ilm ü ma'rifet
Semt-i irfân ü kemâl olmuşdı ana şâh-râh
- 3 Murg-ı hâtifden çıkıp bir dâne Fâik böyle sıyt
Tûtî-i Mısr-ı fesâhat idi İshak oldu âh
- 1195**

Sü 46a, S 16a

XVII

KANLICA'DA MEDFÛN MEŞÂYİH-İ KİRÂMDAN

MERHÛM ŞEYH SEYYÎD ATÂ EFENDİNİN

VEFÂTI TÂRÎHİDİR

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Vâkıf-ı sırr-ı tarîk-i Nakşibendî Şeyh Atâ
Pîr-i kâmil âlim ü âkil (ü) aziz-i ercümend
- 2 Hâcegân-ı erkânını ta'lîm edip bunca zamân
Tâlib-i sırr-ı hakikat aldı andan nush u pend
- 3 Hoşdur dem-i sırrına âgâh olup kesretde
Halvet-der-i encümen eyler idi ol hûş-mend
- 4 Gûşuna irdi hitâb-ı İrci⁴⁸-i nâgâh anın
Oldu lâhût âleminden rûh-ı pâki hisse-mend
- 5 Fevtine bir tam târîh söyledi Fâik dedi
Göçdi Allâh diyü ol pîr-i tarîk-i Nakşibend

1203

Sü 46a, S 18b

XVIII

EYÛB'DE MEDFÛN MEŞÂYİH-İ NAKŞİBENDİYEDEN

ŞEYH İSÂ EFENDİ MERHÛMUN VEFÂTI TÂRÎHİDİR

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Şeh Selîm Hân-ı mekârim-pîşe dehrin serveri
Çok gönüller yaptı vâr olsun anın himmetleri

Başlık: Kanlıca'da Medfûn Meşâyih-i Kirâmdan Şeyh Seyyîd Atâ Efendi Hazretinin Vefâtı Târîhidir S.

⁴⁸ İnnâ ilâ Rabbik'er-Rücâ': "Şüphesiz ki dönüş Rabbinedir", Kur'ân-ı Kerîm, Alâk Sûresi, 8. ayet.
Başlık: Eyüb'de Medfûn Meşâyih-i Nakşibendiyeden Merhûm Şeyh İsâ Efendi'nin Vefâtı Târîhidir S.

- 2 Bâ-husûs bu türbe-i a'lâyı bünyâd etdirip
Cûd-ı lutfı verdi bu dergâha hoş zîb ü ferî
- 3 Hayli dem bu hân-kâha peyvest-nişîn olmuş idi
Ya'ni Şeyh İsi Efendi râh-ı tevhîdin eri
- 4 Sem'ine erdi nidâ-yı irci''i yâhû didi
Elvedâ itdi tarîk-i şeyh-i sâlik perveri
- 5 Geldi bir âh ile Fâik fevtine târîh dedi
Göçdi bâkî âleme ehl-i muhabbet rehberi

1206

Sü 46a, S 18b

XIX

MEŞÂYİH-İ HALVETİYEDEN BEYKOZLU ŞEYH HÂFİZ

EFENDİ MERHÛMUN VEFÂTI TÂRÎHİDİR

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Şeyh-i kâmil Halvetî Hâfız Efendi nâgehân
Hân-kâh-ı bî-bekâda dem çekerken hû diyü
- 2 Sünbül-i bağ-ı fenâdan tab'ına irdi fütûr
Şem' edip gül-gonce-i ukbâyı hoş-bû diyü
- 3 Bahr-ı rahmet cûşişinden sırrına irdi nidâ
Var ise çirk-i kusûrun pâk olur gel yu diyü
- 4 Ayn-ı irfân ile gördü bildi vuslat menzilin
Cân atıp gitdi ana gayetle pek dil-cû diyü
- 5 Sen de nutk et Fâikâ târîh-i fevtin böylece
Pîr-i ashâb-ı tarîkat göçdi yaman hû diyü

1208

Sü 46b, S 17b

XX

SULTAN-ZÂDE ABDÎ BEĞ MERHÛMUN

VEFÂTI TÂRÎHÎDİR

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Bî-bekâ dünyâda âhir herkesin hâli budur
Kıl nazar ibretle hâtırda bu olsun sâniha
- 2 Aldı sayyâd-ı ecel sâhib-neseb bir genç beği
Hüzn ile geldi kalbime o demde bu lâyiha
- 3 Beyt-i dilden çıkdı bir târîh Fâik böylece
Okuya hû rûhuna Abdi Beğ'in bir Fâtiha

1227

Sü46b, S 24a

XXI

MEŞÂYİH-İ HALVETİYYEDEN ZEKÂYÎ EFENDİ

MERHÛMUN VEFÂTI TÂRÎHÎDİR

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Nâm-daş-ı Mustafâ pîr-i mücâhid halveti
Mürşîd-i râh-ı tarîk rehber-i ashâb-ı hâl
- 2 Kutb-ı a'zam pîr-i şa'bân mesleğinden feyz alıp
Nâ'il-i sırr-ı hilâfet olmuş iken bâ-kemâl
- 3 Sırr-ı mebde' neydiğin akl-ı meâd ile bilip
Terk-i nâsût eyleyip lâhûta etdi irtihâl

Başlık: Târîh-i Vefât-ı Abdi Beğ S.

Başlık: Meşâyih-i Halvetiyyeden Zekâyî Efendinin Fevtine Târîhdir S.

- 4 Okusun her âşık-ı sâlikân olan bir Fâtiha
Rabb-ı erham rûhuna îsâl ide rûz ü leyâl
- 5 Düşdü bir târîh-i mısra' fevtine Fâik dedim
Nakd-ı cân ile Zekâyî aldı kâlâ-yı visâl

1227

Sü 46a, S 18a

XXII

BERÂY-I TARİH-İ FETH-İ MEDİNE-İ MÜNEVVERE BE-NÂM-

I SULTÂN MAHMÛD HÂN-I SÂNÎ TAVVELLA'LLÂHU

ÖMREHU

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Cihan-dâr-ı muzaffer Hân-ı Mahmûd-ı kerem-kârın
Vücûd-ı pâkidir cism-i cihâna rûh olan hâlâ
- 2 Hıdiv-dâd göster kişver-ârâ-yı Sikender-fer
Kerîm ü kâm-bahş-ı bende-perver şah-ı bî-hem-tâ
- 3 Hemîşe zât-ı pâki Ka'be-i maksûd-ı âlemdir
Ser-i kûyun tavaf-gâh etse gayb ehli nola ber-câ
- 4 Hilâfetle velâyet vârisidir cedd-i pâkinden
O sultân-ı mu'azzam şehr-i yâr-ı zâhir ü ma'nâ
- 5 Be-hükm-i Hak havâric Yesrib ü Bathâ'ya bir müddet
Anın ahd-ı şerîfinden mukaddem etdi istilâ
- 6 Serîr-efrûz-ı evreng-i hilâfet olalı ammâ
Zülâl-i himmet ü akdâmın ol semte edip icrâ
- 7 Kesip ol şâh-ı Haydar-menkabet tîğ ü nüfûzuyla
Tasallut riştesin heb hâricînin Zül-fekâr-âsâ

- 8 Bu demde müjde-i feth-i Medîne eyledi tebşîr
Kulûb-ı mü'mînine oldu gâyet ile ferah-bahşâ
- 9 Medîne şehri-i sultân-ı Resûldür bu beşâretdir
Nice feth-i fütûha müjdecidir şübhe yok kat'â
- 10 Delil midir hadîs-i Mustafâ âsûdedir devlet
Eder asr-ı şehenşâhîde râhat ser-be-ser dünyâ
- 11 Cihân durdukça zîb ü taht ü dîhîm olsun o server
Nice şehzâdelerle neş'e-yâb etsin anı Mevlâ
- 12 Gelince sıyt-ı müjde sem'ime aldım ele hâmem
Yazıp bu tam târîhin seri'ân eyledim imlâ
- 13 Zuhûr itdi bu mısra beyt-i dilden Fâikâ böyle
Medîne mülkünü Mahmûd Hân aldı yine Hakkâ

1227

Sü 46b, S 26b

XXIII

TARİH-İ BİNÂ-YI HÜMÂYÛN VE ÂSÂR-I HAYRİYYEDEN
ŞEHENŞÂH-I RÛH-MESKÛN BERÂ-YI HÂNKÂH-I SA'DİYE DER-
MAHALL-İ TAŞLIBURUN

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Şâh-ı Haydar-menkabet Mahmûd Hânı zü'l-kerem
Mazhar-ı sırr-ı velâyet server-i âlî-tebâr
- 2 Ol şeh-ı Edhem-mizâc u Bâyezîdî-meşrebin
Kim nîgeh-dâr-ı ricâlü'l-gayb olur leyl ü nehâr
- 3 Kalb-i pâk-i mülhemi bir kân-ı feyz olsa nola
Emr-i mübhem zâhir ü bâtında andan âşikâr

- 4 Bir şehenşâh zevî'l-irfânın ki kilik-i tab'ı hep
Hubb-i ehlu'llâhı etmiş Nakşibend-i i'tibâr
- 5 Sıyt-ı darb-ı adli gûyâ bir Rifâ'î mürşîdi
Satvet-i bîmi anın âteş-feşân-ı her şerâr
- 6 Halvet ü Celvetde ibâd-ı cihân ol dâverin
Nağme-senc-i gülşen-i medhinde olmuşdur hezâr
- 7 Mevlevîler gibi devr eyler Ricâlu'llâh anın
Hâle-veş meydan-ı hıfzında olurlar halka-vâr
- 8 Her tarîkin ehli dil-bendi du'âdır hâsılı
Çok gönüller yaptı el-hak ol şeh-i himmet-şi'âr
- 9 Mazhar-ı cûdudur ez-cümle bunu inşâ dahî
Lem'a-sâz-ı mücevher nutkuyla oldu tâb-dâr
- 10 Kutb-ı a'zam yani Sa'dü'd-dîn Şa'baniyye'nin
Zâtına hürmetle etdi iş bu dergâhın ammâr
- 11 Hak o sultân-ı muazzam-pâyeyi etsin müdâm
Şevket-i ikbâl ile tahtında dâim pâyidâr
- 12 Cümle rûhâniyet-i sâdât-ı Sa'diyye hemân
Ola'lar her bir mûrunda anın hizmet-güzâr
- 13 Çille-bend-i halvet-i evsâfi oldum ben dahi
Hâl-i dille oldu bu nazmım bana hâtır-fikâr
- 14 Haydarî-âsâ gazel-hân-ı du'âsı olarak
Tab'ıma devât-ı şâhî Fâikâ oldu medâr
- 15 Düşdü bir târîh mısra hâtıra böyle dedim
Tekya-gâh-i ehl-i hâli yaptı Şah-ı Cem-vakâr

1228

XXIV

TÂRÎH-İ ECZÂ-YI MÂ-İ LEZÎZ DER- VİDİN

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1 Ol Âsaf-kâr-ı sehâ hem nâm-daş-ı enbiyâ
Olmaktadır her dâ'imâ acz ehline yani mu'în
- 2 Islâh-ı âlem-pîşesi hep hayr olur endîşesi
Dest-i adli de tîşesi asr-ı siyâsetle karîn
- 3 Memduhdur ol nîk-nâm cârî atâsı subh ü şâm
Görmüş değil çeşm-i enâm bir böyle destûr güzîn
- 4 Hısn-ı Vidin bî-âbîd atşândır bî-tâb eder
Maksûd şeyh ü şab idi cârî idüb ayn-ı bihîn
- 5 Reşk ise rûz ü şebân nehr-i Tuna lâyık-ı hâme
Buldı suyun oldı revân bu arz-ı ser-had-i metîn
- 6 Ma'dûm ola tab'ında gam hiç görmeye rûy-ı elem
Maksûde-i adl ü kerem olsun ana cây-ı nişîn
- 7 Târîh-i tâmmın söylese de Fâik du'âya bilesin
Ayn-ı hayât nûş eylesin bu âbdan ehl-i dîn

1233

S 29b

XXV

TÂRÎH-İ SARÂ-YI CEDÎD DER SERHAD-I VİDİN

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Hükümrân-ı Vidin ya'ni Mahmûd Reşid Paşadır
Ad ola nola bir ber-güzîne serhad-ı ra'nâdır
- 2 Eder mimâr-ı adli mülketi ma'mûr her yerde
Binâ-yı medhine vaz'-ı esas etsem de bir câdır

- 3 Harâb-âbâd iken vâlî sarâyı eyledi tecdîd
Müşîr-i kâvdân-ı âsaf-nişan destûr-ı dâîdîr
- 4 Resânetle binâ-yı re'y-i pâkîzeyi sâhibdir
Vidin'de şimdi zıll-ı rey hayli rahat-efzâdir
- 5 Taleb-kâr-ı Rızâu'llahdır her demde ihvânı
Vücûh-ı berredir endîşesi tevfik-i Mevlâdır
- 6 Yapılsa da Fâikâ kasr-ı murâdî ol kerem-kânın
Yapıldı bu makarr-ı ma'delet âsâr-ı vâlâdır
- 7 Düşüp bir mısra'-ı târîh böyle harf-i cevherle
Sarây-ı nev-eser vâlâ binâ-yı Reşîd Paşadır

1233

S 29b

XXVI

SULTAN MAHMÛD HÂN EFENDİMİZİN ŞÂM-I ŞERÎFDE BİNÂ
BUYURDUKLARI MUVAKKÎT-HÂNENİN TÂRÎHİDİR

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Şâh-ı kişver-gîr Mahmûd Hân-ı Sâî kim müdâm
Sıyt-ı adli münteşirdir âleme ser-tâ-be-ser
- 2 Bir hudâvend-i muzafferdir ki kutb-ı dehr anın
Safha-i ed'îye hayrın hemîşe vird eder
- 3 Şems-i tâbân-ı hilâfettir ki zerre adl ile
Âlemin farkında zıll-ı ref'ettir sâye-ver
- 4 Hâdim-i Bathâ vü Yesrîb şâh-ı Fâruk-ma'delet
Hâkim-i berrin ü bahrin server-i yektâ güher
- 5 Mülk-i Hüsrev tahte-i rub' olsa mülkünde sezâ
Rub'-ı meskûna dem-â-dem hükm-i cârî ser-be-ser

- 6 Nice âsâr-ı güzîne Hak muvaffak eyledi
Mazhar-ı tevfikdir ol pâdişâh-ı bahr ü berr
- 7 Yapdı ez-cümle derûn-ı Şam'da lutf eyledi
Bir muvakkit-hâne kim inşâyâ lâyık mu'teber
- 8 Ben de zihnimde anın evsâfını kurdum hemân
Gûşuma rakkâs-ı sıyıtı verdi ol sa'at haber
- 9 Ceyb-i hâtırda du'âsı nakdidir ser-mâyemiz
Dâimâ dergâh-ı Mevlâ'ya olunca secde-ber
- 10 Hak müeyyed eyleye tahtında ol şâhenşehi
Pey-rev olsun her umûrunda ana feth ü zafer
- 11 Hâme cünbân oldu ol sa'atde Fâik nazm ile
Oldı el-hak çün muvakkit-hâne gâyet hûb-ter
- 12 Eylesün sa'at-be-sa'at ehl-i Şâm hayır duâ
Devr edince rûz (u) şeb zarfında şems ile kamer
- 13 Bu mücevher mısra târîh-i tâmmı söyledi
Her dakîka ayn-ı sa'atdır bu bâlâ nev-eser

1234

Sü 64a

XXVII

BEŞİKTAŞ MEVLEVÎ-HÂNESİNİN ŞEYHİ MAHMÛD DEDENİN
VEFÂTI TÂRÎHİDİR

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1 Ârif bi-hakkın ol verme dil nakş-ı cihân-ı seyrânına
Mâr-ı münakkaşdır o bil pür-zehr olur yârânına
- 2 Bu nâlî-i nây-ı fenâ îmâ eder sırr-ı bekâ
Olmuş münâdî güyyâ bu kesretin hayrânına
- 3 Yani bu şeyh zi'l-haseb hem seyyid vâlâ-neseb
Olmuş iken pîr-i edeb çekdi ecel pîrânına

- 4 Târîh-i fevti zikr olup tennûre-bend-i fikr olup
Fâik bu manâ bikr olup bak misli yok ceyrânına
- 5 Bâkî değil bu gam-gede çün gördü hep âfet-zede
Devr eyledi Mahmûd Dede gitdi bekâ devrânına

1234

Sü 64a

XXVIII

HOCAMIŞDAKİ CÂMÎ KARŞISINDA ÇEŞMENİN TÂRÎHİDİR

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1 Sultan-ı İskender-savt Mahmûd Hân'ın baht
Zîb-âver-i dihim ü taht şâhenşeh-i nevâl
- 2 İhsânıdır ayn-ı hiddet re'ayâ olub hep kâ'ınat
Bir katredir Nîl ü Fırat'a cûduyla yâd ola misâl
- 3 Hû şevketin müzdâd ide müzdâd ide dil-şâd ide
Tevfikini imdâd ide dâim o zevâl-i celâl
- 4 Fâtih Mehmed Hân iken âlemlere sultân iken
Bu çeşmesi cûşân iken gelmiş idi ana zevâl
- 5 Şâh-ı cihana bu zamân hâs-ı hareminde hemân
Der dahî kapın bî-gümân yapırdı ol bî-hasâl
- 6 Rûh-ı şerîfin şâd edip hem çeşmesini âbâd edip
Akıtdı suyun yâd edip âtşâna her rûz ü leyâl
- 7 Târîh böyle geldi hiç bir misli katıma vardım hiç
Dest-i duâya aç gel iç bu çeşmeden ayn-ı zülâl

1234

S 29a

MUSAMMATLAR

I

NAZM-I TASAVVUFÂNE NAZÎRE-İ ŞEYH GÂLİB-İ MEVLEVÎ

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1

- 1 Ey zuhûr-ı nûr-ı akdes dilde kanımsın benim
V'ey huzûr-ı zevk-i kalbim tende cânımsın benim
- 2 Kandesin bilmem efendim lâ-mekânımsın benim
Âşikâr itsem dahi sırr-ı nihânımsın benim

2

- 3 Devha-i âlemde sensiz zevki yok cânâ gülün
Neyleyim nezzâresin bu hâk-dânda sünbülün
- 4 Söyle dersen şem'-i aşkınla bu şeb dil bülbülün
Âşikâr itsem dahi sırr-ı nihânımsın benim

3

- 5 Nûr-ı ruhsârın görünce aklım oldu târ-mâr
Eyledi mansûr-ı dil esrâr-ı aşkı âşikâr
- 6 Saklarım fikr-i visâlin sînede leyl ü nehâr
Âşikâr itsem dahi sırr-ı nihânımsın benim

4

- 7 Çeşm-i dil gördükçe hüsnün varlığım oldu adem
Nice yüzden gösterirsin şîve baktıkça bu dem
- 8 Söyledirse râz-ı kalbi feyz-i aşkın dem-be-dem
Âşikâr itsem dahi sırr-ı nihânımsın benim

5

- 9 Sadr-ı dilde sûz-ı aşkın ihtifâ itsün hemân
Âşıkâ bürhan gerek Fâik ise bir nâ-tüvân

- 10 Gizli sırrım âşikâr itdirme lutf et el-amân
 Âşikâr itsem dahi sırr-ı nihânımsın benim
 Sü 47a, S 44b

II

TAHMÎS-İ GAZEL-İ BEŞİKTÂŞÎ YAHYÂ EFENDİ

KADDESE SIRRAHU

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1

- 1 Nazra-i ibret için çeşmânı tahcîl etmişiz
 2 Hâki-pây-ı evliyâyı ya'ni tekhîl etmişiz
 3 Cân ü dilden âsitânı pîr-i takbîl etmişiz
 4 Ders-i aşkı biz fenâ sahnında tekmîl etmişiz
 5 Sanmanız seyr-i semâniyetle tahsîl etmişiz

2

- 6 Sürmedân-ı intizârda mûy-ı gamzem oldu mîl
 7 Eşk-i çeşmim hasret-i vuslatla akdı hem-çü nîl
 8 Tâlib-i aşk olduk etdik şimdi terk-i kâl ü kîl
 9 Biz tetimmât-ı talebde suhte olduk nice yıl
 10 Mikâil-i devr içre gam tasını takbîl etmişiz

3

- 11 Dîde-i dil nûr-ı feyz-i Hak'dan aldı tâbını
 12 Sâkî-i aşk sundu çün câm-ı şarâb-ı nâbını
 13 Sana verdim zâhidâ dehrin bu şeyh ü şâbını

- 14 Bulduk istiğnâ ile tevhîd-i hayrın bâbını
15 Hücre-i fakr ü fenâda nefsi tezlîl etmişiz

4

- 16 Dedi bir pîr-i hidâyet-gir-i ma'nâ-yı intisâb
17 Şâh-râh-ı istikâmetdir hemân râh-ı savâb
18 Gûş-ı pür-hoşum olunca zîver-i feyz-i hitâb
19 Safha-i zilletde bulduk şübheye sâkî cevâb
20 Kâ'inât-ı icmâlin ol vech üzre tafsil etmişiz

5

- 21 Söyle kimdir gül-bû-vâr gamda olmuşlar be-kâm
22 Râh-ı Hak'da eyle tahsîl-i kemâl ü nîk-nâm
23 Tâ-be-key hubb-i sivâ ile mürûr-ı subh ü şâm
24 Ey mülâzımlar nedir bu sa'y-ı bî-hâsıl müdâm
25 Bir gün olur diye siz hep ömrü ta'tîl etmişiz

6

- 26 Fâikâ bu sahn-ı âlem ser-be-ser gavgâ durur
27 Rütbe-i resmiyyesi bî-sûd ü nâ-ber-câ durur
28 Devlet-i bâkî hemîşe izzet ü ukbâ durur
29 Kâziaskerlik müderris mansıb-ı ednâ durur
30 Âsitân-ı Hak'ı biz kevnine tafdil etmişiz

Sü 47a- 47b, S 45a

III

BEŞİKTAŞDA MEDFÛN ŞEYH MEHEMMED SİDDİK'ÜN-
NAKŞİBENDÎÜ'L- BÂBİ'N-NECCÂR KADDESE SIRRAHU HAZRETLERİNİN

BİR GAZELİNİN TAHMİSİDİR Kİ

ÂCİZÂNE TAHMİS OLUNUR

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1

- 1 Garîb-i der-vatan olmuş gibi gezip hayrân
- 2 Firâk-ı yâрынı itdi zâr ü ser-gerdân
- 3 Çıkıp memâlik-i şehri vüçüdu devre hemân
- 4 Seyâhat eyler iken dilde eyledim seyrân
- 5 Göründü nûr-ı Hudâ sadr-ı dilde bana ayân

2

- 6 Budur bu tekye-i fânîde sâlikâ sana iş
- 7 Gel olma hâsılı bîgâne yârin eyle biliş
- 8 Alınca pertev-i feyzi oturma zikre giriş
- 9 Hicâb-ı zulmeti terk eyle nûş Hakk'a eriş
- 10 Ki keşf ola sana ba-cümle âşikâr ü nihân

3

- 11 Bu yolda sana sivâ câmesi mi dâmen-gîr
- 12 Anı keser hele mıkras-ı nutk-ı Hazret-i Pîr
- 13 Silüb dil-i aynasın ol hemîşe saf-zamîr
- 14 Derûnı çirk-i alâ'ikden ide gör tathîr
- 15 Havâtrât-ı sivânın içine düşme amân

4

- 16 Egerçi mes'ele-i ders-i aşk-ı muğlakdır
 17 Rumûz-ı fethine ammâ ki himmet ufakdır
 18 Ederse sarf-ı himem tâlibân-ı elyaktır
 19 Gönül ki mazhar-ı nûr-ı tecellî-i Hak'dır
 20 Olur me'ânî-i sırr-ı hakikat anda beyân

5

- 21 Refik olursa bu Fâik gedâya ger tevfik
 22 İrer menâzil-i maksûda ol hemân tahkik
 23 Budur kelâm ki buyurmuş azîz-i pîr-i atik
 24 Reh-i rızâya azîmetle sâlik ol Sıddîk
 25 Miyânededen açıla sana perde-i imkân

Sü 47b, S 45b- 46a

IV

TAHMÎS-İ GAZEL-İ MERHÛM RÂGİB PAŞA-YI

SADR-I ESBAK

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1

- 1 Tutub murg-ı dili hâl-i bîm ile râma öpdürmüş
 2 Girih-gîr eylemiş her târ-ı zülfün dâma öpdürmüş
 3 Yazub esrâr-ı aşkı kıl kalemle nâma öpdürmüş
 4 Edip pîçîde zülfün hâl-i anber-fâma öpdürmüş
 5 Sevâd-ı mülk-i hüsnün mâh-ı rûyum şâma öpdürmüş

2

- 6 Kumâş-ı çeşm-i bülbülden giyip bir câme-i zîbâ
 7 Acâyib-i nev-edâ-yı dil-firîb eyler ki hoş ber-câ
 8 Miyân-ı devha-zâr-ı şîvede ol nahl-i gül hâlâ
 9 Tekellûf ber-taraf bir başka vâdî eylemiş peydâ
 10 Kabâ-yı sebzın ol serv-i revân endâma öpdürmüş

3

- 11 Kemân-ı zûr-ı aşkı merd olan şâh-bâzlar çekmiş
 12 Velî rîş-i hadeng-i gamzeyi dil-bâzlar çekmiş
 13 Kemend-i zülf-i yârı âşık-ı nâ-sâzlar çekmiş
 14 Ne minnetler edip båd-ı sabâdan nâzlar çekmiş
 15 Perîşanlıkda zülfün tâ dil-i nâ-kâma öpdürmüş

4

- 16 Resîde feyz-i Hak her bir nefeste cümle zevâta
 17 Erişmez akl gel bu kâr-gehde gerdiş-i zâta
 18 Nazar kıl çeşm-i ibretle dem-â-dem sen şu'ûnâta
 19 Değil tedbîr ile bir ferd-i kâdir mahv-ı isbâta
 20 Sutûr-ı nüsha-i takdîre kimdir hâme öpdürmüş

5

- 21 Bu demde zü'l-fünûn-ı sa'd-ı bahta nahs olup gâlib
 22 Sirişt-i tab'-ı âlem heb felek-meşrebliğe tâlib
 23 Ta'accüb etme Fâik olma kıl ü kâle gel zâhib
 24 Aceb mi peyrev-i ebnâ-yı dehr olmuş ise Râgıb
 25 O da vâdî-i refâtârın bakıp eyyâma öpdürmüş

V

MÜSEDDES

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

1

- 1 Çok gördü şîşe-bâz felek nigârımı
Hasret-keşîde eyledi leyl ü nehârımı
- 2 Görsem dimez misin aceb â dil-figârımı
Gûş açdın mı söyle acâbâ âh ü zârımı
- 3 Gel gel yetiş ki aldı firâkın karârımı
Yağmaya verdi cünd-i gamın kâr ü bârımı

2

- 4 Ey gül-izâr gülşen-i aşkın hezârıyım
Hasret-keşîde nâle-künân zâr ü zârıyım
- 5 Sen goncenin hemîşe velî ben bahârıyım
Dil-besteyim kudûmunun ümmîd-vârıyım
- 6 Gel gel yetiş ki aldı firâkın karârımı
Yağmaya verdi cünd-i gamın kâr ü bârımı

3

- 7 Gönlüm şarâb-ı la'l-i lebinden devâ diler
Mahmûr-ı renc-i firâkatin olmuş şifâ diler
- 8 Ferdâya salma senden efendim vefâ diler
Bir kere görmeğe seni ol can fedâ diler
- 9 Gel gel yetiş ki aldı firâkın karârımı
Yağmaya verdi cünd-i gamın kâr ü bârımı

4

- 10 Besdir ki murg-ı hasrete dil âşinâ ola
Sîmurg-ı Kâf-ı vuslata gayri mekân ola
- 11 Lâyık değil ki görmeyeli çok zaman ola
Gözden peri gibi vechin nihân ola
- 12 Gel gel yetiş ki aldı firâkın karârımı
Yağmaya verdi cünd-i gamın kâr ü bârımı

5

- 13 Fâik fütâden olmuş ise iftihârdır
Bil kadr (ü) gönlünü sen anın ber-güzârdır
- 14 Sâdıkdır aşk-ı pâk ile hem sana yârdır
Hicrânın ile şimdi velî kârı zârdır
- 15 Gel gel yetiş ki aldı firâkın karârımı
Yağmaya verdi cünd-i gamın kâr ü bârımı
- Sü 48a

VI

MURABBA'

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

1

- 1 Her hîred-mend gönül sırrına akl erdiremez
Bilmeyen sırr-ı dili menzîl-i vasla eremez
- 2 Ya'ni evza'-ı selûli ile hadd-i şeh veremez
Gönül Allâh evidir ana münâfık giremez

2

- 3 İstikâmetle râh-ı Hakk'a o kim sâlik olur
Tîğ-i üryân gibidir pertev-i dil mâlik olur
- 4 Keser ol tîğ komaz düşmenini hâlik olur
Gönül Allâh evidir ana münâfik giremez

3

- 5 Mescide zimmi-i bennâ girer ammâ lâkin
Anı imârına bânîleri eyler sâkin
- 6 Fehm kıl bu sühanı var ise eğer idrâkin
Gönül Allâh evidir ana münâfik giremez

4

- 7 Gir tehâretle tavâf eyle murâdın iste
Hâsılı mâ-hasal-i matlab ana peyveste
- 8 Sen girer sanma adûyı ana yol yok beste
Gönül Allâh evidir ana münâfik giremez

5

- 9 Bekle ol hâneyi Fâik gibi gel der-bân ol
Sen o ev sâhibine her dem-vân-ı mihmân ol
- 10 Hiç hirâs eyleme şemşîr gibi hem üryân ol
Gönül Allâh evidir ana münâfik giremez

Sü 48a, S 46b

GAZELLER

İBTİDÂ-YI GAZELİYYAT

HARFÜ'L-ELİF

1

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Âşık-ı dil-hasteye olmazsa cânân âşinâ
Çeşm-i pür-hûnı olur elbetde giryân âşinâ
- 2 Tâ-be-damen câme-i nâmusu aşk eyler dü çâk
Pençe-i zûr-âvere olmaz giribân âşinâ
- 3 Kalb-i sâfi tîre-diller ile ülfet eylemez
Zâhidâ olmaz gürûh-ı merd-i rindân âşinâ
- 4 Kenz-i tab-ı mazhar-ı feyz olmadıysa olamaz
Ma'nâ-yı dürdâneye her bir sühandan âşinâ
- 5 Afv-ı cürm-i mücrimân-ı mevûddur yevm ü îd
Mazhar-ı ihsân olur ol demde isyân âşinâ
- 6 Kar'-ı bahr-i kulzûm-i irfânı fehm eyler olur
Garka-i deryâ olanlar dürr ü mercân âşinâ
- 7 Her ne denlü olsalar âhû-yı vahşî-veş yine
Fâik'in gönlüyle her dem çeşm-i hûbân âşinâ

Sü 48b, S 48b

2

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Bâbilistân-ı rûhun mülk-i cünûn oldu bana
Gamzenin her nigeği sihr ü füsûn oldu bana
- 2 Cüst-cû eyler iken âb-ı hayâtın ayının

Cûy-bâr-ı dehenin râh-nümûn oldu bana

- 3 Tek ü tâz etmede meydân-ı tahammülde bu dem
Tevsen-i çarh-ı felek zâr u zebûn oldu bana
 - 4 Nûr-ı dîdem sana her medd-i nigâhım gûyâ
Kasr-ı hulyâ-yı visâlinde sûtûn oldu bana
 - 5 Micmer-i tende yakan ûd-ı dili söyle aceb
Hâl-i aşkım mı nedir dağ-ı derûn oldu bana
 - 6 Meclisimden çekeli sen ayağı sensiz âh
Çekdiğim sâgar-ı mül kâse-i hûn oldu bana
 - 7 Nazm-ı ihyâ-yı nazîrimle mu'attar edeli
Fâikâ kilik-i sühan gâliye-gûn oldu bana
- Sü 48b, S 48b

3

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Âşık-ı dil-hasteyim ey şûh-ı mümtâzım sana
Bir niyâzım var geçer mi bilmezem nâzım sana
 - 2 Nağme-i hecrinle eyler bu kemân-ı sîne âh
Hiç tesîr eylemez mi âh-ı dem-sâzım sana
 - 3 Sırr-ı aşkım duydu âlem halkı cânâ ser-be-ser
Yohsa ma'lûm olmadı mı dildeki zârım sana
 - 4 Vardı tâ mülk-i hicâza evce çıkdıkça bu dem
Nâle-i aşkım şetâret verdi şeh-nâzım sana
 - 5 Söyle ey meh Fâik'e bazâr-ı aşkda sarf için
Her zaman nakd-ı dil-i âşık mı hep lâzım sana
- Sü 48b, S 49a

4

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Âşık ümîd-i visâlle dil-dâdedir sana
Ey dil-rübâ terahhüm et üftâdedir sana
- 2 Def'-i humâr-ı aşka budur çâre ey gönül
Bezm-i mihende ya'ni ilâc bâdedir sana
- 3 Çaldırma nakd-i gönlünü beyhûde ol mehin
Hep düzd-i çeşmi bir nigeş-i sâdedir
- 4 Hûlyâ-yı vuslatınla şehâ âşıkın senin
Dest-âşinâlık ile temennâdedir sana
- 5 Mahrûm-ı lutfun eyleme ey mihr-i evc-i nâz
Fâik kemâl-i şevk ile dil-dâdedir sana
Sü 48b, S 49a

5

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Akmadı cûy-ı murâda cûy-bâr-ı ilticâ
Zevk-i kasr-ı kalbi sûzân itdi nâr-ı ilticâ
- 2 Nev-civân-ı tab'ımı seyr eyledi arz ü niyâz
Kad-hamîde kıldı hayfâ anı bâr-ı ilticâ
- 3 Öyle mest oldu gönül câm eyledin sâkiyâ
Ser-gerân etdi beni âhir humâr-ı ilticâ
- 4 Gerdiş-i devrin harâb olsun senin de ey felek
Etmesin dermân sana kutb-ı medâr-ı ilticâ
- 5 Kâf-ı istiğnâya uçdu şimdi ankâ-yı gönül
Âşiyân olmaz ana gayrı bu dâr-ı ilticâ
- 6 Balsa bir sûretle mir'at-ı derûnum incilâ

Arz ider elbet cemâlin bana yâr-ı ilticâ

7 Menzil-i maksûda bî-şek tîr-veş vâsıl olur

Fâikâ vakt-i seherde âh ü zâr-ı ilticâ

Sü 48b, S 49

6

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1 Hüsn-i hattın mülk-i âşk ol şâh-ı hûbândan bana

Vâkîf ol ey dil ki temlîk oldu cânân bana

2 Safha-i ruhsâr-ı hüsn-i hattı serbest nâmedir

Havf gelmez sû-be-sû etsem de seyrândan bana

3 Fâl açdım yâd-ı vasl ile gül-i pirâhenin

Sûre-i Yûsûf⁴⁹ nümâyân oldu Kur'ân'dan bana

4 Cûd-ı lutf-ı valsın etdikçe tahayyül ol mehin

Nisbet-sâzdır vehm oldu cânâdan bana

5 Gerdiş-i nahvet-tırâz-ı gamzeden âzâdeyim

O hırsız-ı îmân visâl ol çeşm-i fetândan bana

6 Fehm edip bâzîçe-i gerdûn germ ü serden

Geldi ol anda nedâmet zâr ü giryândan bana

S 49b

⁴⁹ Yûsûf Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm, s. 236-249.

HARFÜ'L-BÂ

7

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Bana ey meh-likâ tâb-ı hayâlin yârdır her şeb
Anınçün çeşm-i dil şevkinle pür-envâr her şeb
- 2 Beni ey gül-izârım bülbül etdi gülşen-i hüsnün
Figânımdan çemende bâğ-bân bîzârdır her şeb
- 3 Dem-â-dem bîm-i tığ-i gamze-i hışmınla çeşmânım
Döküb hûn-ı sirişkin subha dek bîdârdır her şeb
- 4 Sühan talî'm iden mir'at-ı vechindir bana her gün
Zebânım gûyiyâ tûtî-i şeker-hârdır her şeb
- 5 Nola pertev salarsa mihr-i nazmın gün-be-gün zîrâ
Hayâlin Fâikâ şevk-âver-i güftârdır her şeb

Sü 49a, S 50a

8

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Çeşm-i hasret kuhl-i vuslatla mükahhal oldu heb
Şevk virdi tab'ıma a'dâ müzellel oldu heb
- 2 Devr-i ıyş ü şevk ü şâdîdir hemân sâkî bu dem
Sagâr- sahbâyı sun meclis mükemmel oldu heb
- 3 İtdi ilzâm hakim-i neş'e hele hasm-ı gamı
İddiâ-yı sohbet-i şâdî müdellel oldu heb
- 4 Geldi miftâh-ı neşât-ı dil kapatdı nâgehan
Bestedir bâb-ı dehân gam-ı mukaffel oldu heb
- 5 Leşker-i sûr-ı meserret geldi ihrâc eyledi
Kalmadı Fâik kûdûretler mu'attal oldu heb

Sü 49a, S 50a

HARFÜ'T-TÂ

9

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün

- 1 Bir pîr-i harâbat sanup câm-ı beşâret
Bezm-i dili pîr itse nola kâm-ı şetâret
- 2 Bâzâr-ı fenâ bey' ü şirâsında zarar var
Yok fâ'izi bî-sûd etmiş encâm-ı ticâret
- 3 Dükkânçe-i fânide bekâ kârın et olma
Ser-mâye-i âmâl ile bed-nâm-ı hasâret
- 4 İhyâsı murâd olsa olur mürde isen de
Bir pîr-i Mesîhâ-deme ilhâm ü işâret
- 5 Mehdûm ise dil-i hânesi tathîr-i kîl eyler
Mimâr-ı füyûzat-ı Hudâ tam-ı imâret
- 6 Vâkîf olur esrâra o kim beyt-i derûna
Eylerse eğer subh eğer şâm-ı nezâret
- 7 Fâik emel-i Ka'be sana virmede teşvîş
Gel kıl harem-i kalbini ârâm-ı ziyâret

Sü 49b, S 51a

10

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün

- 1 Kasr-ı dili pür zû'-i dirahşende-i aşk et
Koyma gam-ı târikde tâ bende-i aşk et
- 2 Kıl zerre iken şemse mukarin yürü zâtın
Bir mâhın olub bendesi efgende-i aşk et

- 3 Heb saltanat-ı sırr-ı sirâyet şeh-i aşkın
Şeydâlığı ko kendini var bende-i aşk et
 - 4 Zâhid gibi mahcûb-ı hicâb olma cihânda
Eylersen eğer zâtını şermende-i aşk et
 - 5 Beyhûde yere pes-i tek ü tâz bu fenâda
Fâik gibi peyk-i dili cûyende-i aşk et
- Sü 49b, S 51a

11

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Dilde tîmâr-ı sühan kân mıdır eyler hâsılat
Belki temlik-i zebânımdır o gûyâ bâ-berât
 - 2 Merd-i meydân-ı hünerdir pehlivân-ı tab'ımız
Hâmedir elde sinân gürz-i girân mıdır devât
 - 3 Sâha-i nazm içre partılarsa üzengi nola
Eşheb-i endîşe-i çâpük-revânımdır çü at
 - 4 Kâle-i elfâz ü ma'nâ kat-be-kat gelmektedir
Râh-ı dilde kârvânımdır mezâmin ü nikât
 - 5 Garb ü şarkı vasfa âgâz eyler ol pes-perdeden
Beste-i kilik-i beyânımdır bu nakş-i kâ'inât
 - 6 Bir şeb-i nûr-ı siyehde gördüm ol cânâneyi
Tende cânım hâliyâ hâtır-nişânımdır o zât
 - 7 Eşk-i çeşmimde gelür cûş-i hurûşa dem-be-dem
Fâikâ gıpta-keşânımdır benim Nil ü Fırât
- Sü 49b, S 51b

HARFÜ'S-SÂ

12

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Tulû'-ı şems-i aşka şimdi bir meh-pâredir bâ'is
Çıkarsa evce âhım bu dil-âvâredir bâis
 - 2 Nola seyr-i cemâlin gizlese uşşâkdan cânân
Nikâb-ı hüsnüne hep âşık-ı bî-çâredir bâ'is
 - 3 Sırışk-i çeşmi rîzan ettiren ey şûh-i çeşm-âlûd
Bana her ân ü dem ol gamze-i hûn-hâredir bâ'is
 - 4 Gönül başdan çıkıp aklım perîşan olmağa şimdi
Çıkarken zîr-i fesden turre-i tarrâredir bâ'is
 - 5 Çalış tezhib-i ahlak itmeğe Fâik dü âlemde
Seni nefsinde rüsvây etmeğe emâredir bâ'is
- Sü 50a, S 52a

13

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Serîr-i sadr-ı mekârim ki kec-atâya abes
Edâ-yı haşmet-i beyhûde nâ-sezâya abes
- 2 Bu devha-zârda ne denlü keşîde-kadd ise
Nihâl-i huşkdan etmek ümîd-i sâye abes
- 3 Çün oldu nîm-i tob astar-ı mâsivâ encâm
Gurûr-ı câh ile arz-ı kibr-i gedâya abes
- 4 Kamer ki sarf ile noksan-pezîr değil ibretdir
Bu mümessikâne edâlar felekde pâya abes
- 5 Olursa yâr hezâr-âşinâ ger Fâik
Ki nâm-ı nîk-i vefâ öyle bî-vefâyâ abes

Sü 50a, S 52b

HARFÜ'L-CİM

14

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Dilâ tuhm-i sivâyı mezra'-ı kalbe ekenden gec
Bu bağın bülbülünden hem gülünden hem dikenden gec
- 2 Ecel hayyâtı mıkraz-ı kaderle biçmeden ömrün
Gözün dikme kabâ-yı fânîye anı biçenden gec
- 3 İlişdiyse mugaylân-ı gama dâmân-ı efkârın
Geçip gitti o vâdîler ilişme gel geçenden gec
- 4 Seni ma'mûr eder pîr-i harâbâtın ayağın öp
Riyâ bezminde câm-ı pür-humârı sen içenden gec
- 5 Eğer sâhil-nişîn-i cây-ı irfân olmak istersen
Gönül feleğın sivâ deryâsına Fâik çekenden gec

Sü 50a, S 53a

15

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün

- 1 Bağ-ı emel-i dil ki bahâr olmağa muhtâc
Şeb-tâ-be seher zâr ü hezâr olmağa muhtâc
- 2 Ger zîb ü fer endâm ile reftâr ise maksûd
Nev-devlet olan gibi kibâr olmağa muhtâc
- 3 Sa'y eyle bilâ-sa'y değil feyz-i me'ânî
Tevfik-i Hudâ hemdem ü bâr olmağa muhtâc
- 4 Yükden mi kalur zâhid-i huşk bâr-i riyâdan
Lâ-büd hâr-ı lâ- yefheme bâr olmağa muhtâc

- 5 Dükkançe-i âlemde iden dâd ü sitâdı
Sermâye-i tahsilde medâr olmağa muhtâc
- 6 Hamlıkda dime yok yere sen meyve-i matlûb
Yokdan ne olur hâsılı vâr olmağa muhtâc
- 7 İsbât-ı vücûd etmeğe bu arsa-i aşkda
Fâik gibi bir âşık-ı zâr olmağa muhtâc
- Sü 50a, S 53a

16

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Hafr eyle çâh-ı Nahşeb-i mihri kulac kulac
Ölç kadd-i vaslı berme-i asrı kulac kulac
- 2 Peygûle tevekkül içre nişîn ol sebât ile
İtme mesâha saha-i dehri kulac kulac
- 3 Kaz kadd-i kadrine göresin söz-i mifâkını
Berr-i nifâkda eyleme harfi kulac kulac
- 4 Uşşâk-ı zâra verdi seyâhat firâk-ı yâr
Ölçdüdü sû-be-sû heme şehri kulac kulac
- 5 İskandil-i elemle yem-i hecri Fâikâ
Besdir biz ki ölçdük o şehri kulac kulac
- Sü 50b, S 53b

17

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Sırr-ı dilden yâre mahfî keşf-i râz etmek de güc
Ol perî-ruh-sâre tesîr-i niyâz etmek de güc
- 2 Her hüznün gamzesi nahvet-tırâz olsa yine
Çille-i cevrenden anın ihtirâz etmek de güc

- 3 Mest eden çeşmânımı la'l-i leb-i gül-fâm mı
Her nigejde bir birinden imtiyâz etmek de güc
- 4 Ebrûvânın kible-gâh etmiş anın âşıkları
Bu cihetle ol gürûhu bî-namâz etmek de güc
- 5 Pîr ü mîr-i şâir-i sihr-azmâya Fâikâ
Şâhid-i nazmın görünce ana nâz etmek de güc
Sü 64b

HARF'ÜL-HÂ

18

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Zevk-i cennetden nişândır dilde sevk ü inşirah
Âdeme rûh-ı revândır tende zevk ü inşirah
- 2 Hüzünle ta'vîk edip cevri felek şevk-i dili
Olalı hayli zamândır bende avk ü inşirah
- 3 Ârızî her neş'eler tahtındadır hem-pâ değil
Rütbede bâlâ mekândır kande fevk ü inşirah
- 4 Gerden-i kamerî-i taba zîb-sâz zevk olur
Güyyâ bir hüsn-i ândır anda tavk ü inşirah
- 5 Habbe-i pür-neş'e-i cennet midir Fâik aceb
Âdeme çün kuvvet cândır tende zevk ü inşirah
Sü 50b, S 54a

19

Mefâ'ilün Fe'îlâtün Mefâ'ilün Fe'îlün

- 1 Olunca zîb-i binâ-yı emel hesâb-ı ferah
Bırakdı kasr-ı hayâle temel hesâb-ı ferah
- 2 Gönül yükün talebden kalursa sıfrü'l-yed
Verir defâtîr-i tab'a helâl hesâb-ı ferah

- 3 Nukûd-ı mâyesi andan ise hemîşe gelir
Figâr-ı nazmına bahr-i remel hesâb-ı ferah
 - 4 Nedem ki kilik-i hayâl ile yazsa eder
Hükm-şinâs-ı nücûm-ı zühâl hesâb-ı ferah
 - 5 Yoğ ise kıssa-i akl-ı me'âddan behre
Olur füsûn-ı sühan ile misl hesâb-ı ferah
 - 6 Rakam-pezîr-i tasavvur olunca âlemde
Debîr-i tab'ıma verdi kesel hesâb-ı ferah
 - 7 Bırak tahayyülü Fâik kenâr-ı meclise gel
Olur mu neş'e-i câma bedel hesâb-ı ferah
- Sü 50b, S 54b

20

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Cezbe-i hüsn ile ândır hele kul sahîh
Etdirin hûbları biri birinden tercîh
 - 2 Mey ü mahbûba bedel rağmına uşşâkların
Aldı zâhid eline yani âsâ vü tesbîh
 - 3 Vâsf-ı eşyâ ki hakikatde ana yok sâni
Birliğe vâsıl olur cümle temeddüh temdîh
 - 4 Nazra-i ârife her zerre şuhûd-ı mahbûb
Şîve-i cilve-ger hüsn-i şemsden tavzîh
 - 5 Fâikâ hâme-i kudretle fenâ-yı âlem
Safha-i cümle-i eşyâda olunmuş telvîh
- Sü 50b, S 54b

HARFÜ'L-HI

21

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Kalender-meşrebâne zâhid-i hod-bîn eder tevbîh
Hârâb-âbâd olan deryâ-dile âyâmdır tevbîh
 - 2 Ne denlü itse nâsîh ehl-i aşka ta'n ile ızrar
Bulur ana hemân dilden dile ancak gezer tevbîh
 - 3 O kim ser-mâye-i âmâl-i ömri eylese itlâf
Gelir şevk-i fenâda sem'ine sıyt-ı hazer tevbîh
 - 4 Eder âşık sirişk-i eşk-i çeşmin derdiyle rîzan
Olur ma'şûkdan gûyâ ana bu dem heder tevbîh
 - 5 Mükâfât-ı amelden ihtirâz etmezse kim
Anın hakkında Hak'dan olmada lâ-büd kader tevbîh
- Sü 51a, S 55a

22

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

- 1 Erdi civân-ı tabıma pîrâne feyz-i şeyh
Güftâre verdi kudreti alana feyz-i şeyh
- 2 Çok münkirânı tekye-i akrâra cezb edip
Çekdi getirdi hâsılı îmâna feyz-i şeyh
- 3 Çok mu verâ-yı perdeye etse nazar eğer
Kuhl olmada dü dîde-i irfâna feyz-i şeyh
- 4 Sığmaz figâr-ı keffe-i hulyâya zâhidâ
Gelmez kıyâs ü akl ile mîzâna feyz-i şeyh
- 5 Sâhib-kırân-ı memleket-i ma'nevîdir ol
Çıksa miyân-ı arsa-i meydâna feyz-i şeyh

- 6 Makhûr u münhezim eder elbette eylese
Tâ ceyš-i nefse hamle-i merdâne feyz-i şeyh
- 7 Derkin var ise şâhide hased mi Fâikâ
Bî-ihytiâc muhabbet übürhâne feyz-i şeyh
- Sü 51a, S 55b

HARF'ÜD-DAL

23

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Seyr-i gül-geşte-i çemen etdikde ey serv-i büleñd
Dâm-ı aşkın andelîb-i gönlüm etdi kayd ü bend
- 2 Mülk-i hüsnün Hüsrevi Şîrîn-zebânsın gerçi kim
Bana benzer var mı uşşâkın içinde dil-pesend
- 3 Çeşm-i mahmûrun firâkı mest-i bî-hûş eyledi
Eyle tedbîr-i mey-i la'lin ile anı hûş-mend
- 4 Dâr-ı vasla çek beni Mansûr-veş haktır sözüm
Gerdenimde tek hemân gîsûların olsun kemend
- 5 Cezbe-i aşkınla Mecnûn oldum ey Leylî-cemâl
Beste kıl zencîr-i târ-ı zülfe zâr-ı müstmend
- 6 Mû-miyâ-yı tesliyet gayrı müfid olmaz bana
Eyler iksîr-i visâlin tab'-ı aşka sûd-mend
- 7 Derd-i hasretle zebûndur Fâik'e etmez eser
Vâiz-i bî-derd gerçi ana eyler nush ü pend
- Sü 51a, S 56a

24

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Hızr-vakt olsa olur feyz-i kemâl-i mürşid
Eğer olmazsa ne sûd ede makâl-i mürşid
 - 2 Şems-i irşâd gurûb etdi bütûn üzre gibi
Görünür âyine-i zâhirde zevâl-i mürşid
 - 3 Kemâlin neş'esidir revnak-ı bezm-i irfân
Olur evsâfı bu mefhûm-ı me'al-i mürşid
 - 4 Sâlik-i tîre dile doğsa himem-burcundan
Nûra gark eyler anı şems-i cemâl-i mürşid
 - 5 Ma'nevî bir veledde hâmil olur ol demde
Akd-ı İkra⁵⁰ ile kim olsa ıyâl-i mürşid
 - 6 Nazar-ı mevhibeti ikmâl ise bes dikilir
Devha-i ma'rifete feyz-i nihâl-i mürşid
 - 7 Sufre-i âlem-i fânîde ne mümkün Fâik
Dehen-i vasfa sığa lokma-i kâl-i mürşid
- Sü 51b, S 56a

25

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Esîr ü sitem-keş-i hayret oldum âh meded
Müşîr-i sadr-ı gam ü mihnet oldum âh meded
- 2 Harîm-i vahdet-i bezm-i visâl ümîdim iken
Nişîn-i dâ'ire-i kesret oldum âh meded
- 3 Bulur mu zû'-i cemâl ile hâne-i dil-i nûr
Celâl-i yâr ile pür zulmet oldum âh meded

⁵⁰ İkra bismi Rabbik'el-lezî halâk: "Yaradan Rabb'inin ismiyle oku", Kur'ân-ı Kerîm, Alâk Sûresi, 1.ayet.

- 4 Ne dem ki düş ola yârin lehâze-i çeşmi
Dûcâr-ı her nigh-i nahvet oldum âh meded
- 5 Olur mu fülk-i dilim sâhil-i visâlde nişîn
Re'îs-i bahr-ı yem-i hasret oldum âh meded
- 6 Secencil-i dilim oldu şikeste sırrı nedir
O tûtî dile ki hem-sohbet oldum âh meded
- 7 O çeşm-i mest ile Fâik budur suçum ki ne dem
Enîs-i câm-ı mey-i ülfet oldum âh meded
- Sü 51b, S 56b

26

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Akıp dil çeşmesi bir çeşm-i meste her çi bâd-â-bâd
Olursa câm-veş ger dil-i şikeste her çi bâd-â-bâd
- 2 Gam-ı aşkı ta'akkul eylemez gönlüm sonun saymaz
Tıfl-meşreb bakar mı nîst heste her çi bâd-â-bâd
- 3 Müsâvîdir makam-ı aşkda uşşâka istihlâs
Gerekse bestedir yâhûd ki rişte her çi bâd-â-bâd
- 4 Açıldı lâle-veş sahn-ı çemende gonce-i mihri
O sünbül-bûdan aldım deste deste her çi bâd-â-bâd
- 5 Teb-i aşkı ya hatt-ı nev ya Tâtâr-ı zülfe eyle
Firâş-ı gamda Fâik yatma haste her çi bâd-â-bâd
- Sü 51b, S 57a

HARFÜ'L-ZAL

27

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Aziz-i Mısr-ı kelâmın olur itâbı lezîz
Misâl-i tûtî-i şîrîn-zebân hitâbı lezîz
- 2 Gürûh-ı âşıkâ zâhid azab olur sanma
Ana cerâyim-i aşkın olur gazâbı lezîz
- 3 Miyân-ı meclis-i uşşâka konsa lâyıkdır
Tennûr-ı aşkda pişmiş ciğer kebâbı lezîz
- 4 Ederdi pîr-i harâbât dimağ-ı telhe ilâc
İçirse sâkî-i desti olur şarâbı lezîz
- 5 Şekûr-lebân-ı ehibbâ suâl ederse eğer
Zebân-ı hâme-i Fâik verir cevâbı lezîz

Sü 52a, S 57a

HARFÜ'R-RÂ

28

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fa'ülün

- 1 Gönül üftâde-i çâh-ı zekandır
Esîr şimdi bir şîrîn-dehendir
- 2 Bu işret-gâhda gamla safâ tev'em
Ya bezm-i neş'e-bahşâya mihendir
- 3 Gönül eğlence-i cânân olursa
Nola bâzîçe-i aşk içre fendir
- 4 Bir incü dişli zerrîn-sırma saçlı
O yârim sîm-ten bir gülbündür
- 5 Gerek yârim murassa' câme giysin
Verir revnak gerekse nîm-tendir

- 6 Bu gurbet âleminde âşık ol kim
Mahabbet merci'î hubb-i vatandır
- 7 Cemî'an abd-ı Hak'dır sâlih ü tâlih
Sana şâyeste Fâik hüsn-i zandır
- Sü 52a, S 57b

29

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Nişîn-i bâb-ı tevekkül olan hazîne bulur
Güşâd olur ana kec-atâ defîne bulur
- 2 Düşer mi nakd-ı cerâyim zemîn-i sahte hiç
Cihâniyân anı hep birbirine bulur
- 3 Anın ki kînesi yok dide zevk-i cennet ider
Esîr-i nefis olan âdem dilinde kîne bulur
- 4 Sebak-nüvis-i kitâb-ı cemâl olan âşık
Hayâl-i metn-i visâle güzel karîne bulur
- 5 Semâya erse ser-i iftîhârî lâyıkdır
Misâl-i Fâik o kim bende-i kemîne bulur
- Sü 52a, S 57b

30

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Berk-i aşk ebr-i dili âşıkâ çakdıkça çakar
Feyz-i bârân-ı kerem bir yere akdıkça akar
- 2 Gürisne-çeşm ider insanı o çeşm-i fettân
Göz doyar mı o güzel gözlere bakdıkça bakar
- 3 Dil-i uşşâkı nigîn etmiş o elmas-pâre
Mihri engüştüne günden güne takdıkça takar

- 4 Dûdı tâ arşa çıkar kim ki fezâ-yı dilde
Dâğ-ı aşkı serer-i şevkatle yakdıkça yakar
- 5 Lutfu mismâr-ı ezâdır hele nâ-merd olanın
Fâikâ men' ederek başına kakdıkça kakar
- Sü 52a, S 57b

31

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Âşık-ı nûr-ı cemâl-i kibriyâyı rengdir
Annın için münkir-i ehl-i hevâ dil-tengdir
- 2 Gerçi çok eşkâli var noksan- pezîr olmasına
Keffe-i mîzân-ı râh-ı ihtidâ bir denkdir
- 3 Sanmaz sûfî câm ü afyûn ehlini sen ehl-i hâl
Ol harâbî meşrebin hâli riyâ vü bengdir
- 4 Pâre-i elmas olur mu hiç sengistânda
Her hacet zî-kıymet olmaz dûn behâ-ber-sengdir
- 5 Sîne-i santûr ehl-i dil aceb pes-perdedir
Nağme-i dil-sûz âhı bir nevâ-âhengdir
- 6 Tavr-ı küstahâne-i gerdûna sabîr ol dilâ
Nefs ile rûhun işi subh ü meşâ hep cengdir
- 7 Şehr-yâr-ı kişver-i irfân olurduk lîk kim
Başına tâc-ı tahammül Fâikâ pek tengdir
- Sü 52a, S 57b

32

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Cünûn-ı ehl-i çâhâ bü'l- aceb sevdâ yeli derler
Gedâ zîk-i ma'âşından telâş etse deli derler
 - 2 Vakâr etsen işitirdin kemân-ı nağme-i ta'nı
Hafîf olsan sana tanbûranın orta teli derler
 - 3 Libâs-ı nekre-reng-i şöhreti giymiş olan şahsa
Bakarlar ana bâzâr-ı cihânın akli derler
 - 4 Çıkan etvâr-ı aklın çillesinden hubb-i zât ile
Ne hâletdir bilinmez kim deli dirler veli derler
 - 5 Benim ser-safha-i alnımda hâlîm mâ-tekaddemden
Yazılmıştır bozulmaz ol ana kudret eli derler
 - 6 Licâm-ı hâme elde reh-rev-i eş'âr olan zâtın
Semend-i tab'ı meydân-ı sühandâ eşmeli derler
 - 7 Kelâmın zevk-yâb eylerse Fâik bezm-i ihvânı
Sana tahsîn edip tasdîk ile elbet belî derler
- Sü 52b, S 58a

33

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Ol mâh-rû ki gün gibi pertev-firâz olur
Âşık misâl-i sâye düşüb keşf-râz olur
- 2 Teshîre başlarsa o peri çeşmi sihr eder
Câdû-yı fitne gamzesi efsûn-sâz olur
- 3 Gûyâ niyâma gamze-i şemşîr kor o dem
O çeşm-i mest ki meyli hemân hâb ü nâz olur
- 4 Rahm et şehâ ki bencileyin cevri-hışm ki
Uşşâkın içre var mı tahammül-güdâz olur

- 5 Seyr it miyân-ı mel'abe-i sahn-ı aşkda
Her bir nigâh-ı gamzesi bir şîşe-bâz olur
- 6 Mümkün müdür cefâsız ola yâr olsa da
Uşşâka mihribanlu meniş yâr az olur
- 7 Bir dil ki içse bâde-i feyz-i hakîkati
Sâkîsi Fâikâ anın aşk-ı mecâz olur
- Sü 52b, S 58a

34

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Çeşm-i mestim leblerin la'li mey-i hamrâ satar
Meclis-i uşşâka şiven nakl-i istiğnâ satar
- 2 Çâr-sûy-ı ibtilâda nakd-i dil alur verir
Aşîka kâlâ-yı aşkı öyle bî-pervâ satar
- 3 Der-miyân etmiş bahâr-ı hüsnünü ol gonce-fem
Deste deste gül-izârından gül-i ranâ satar
- 4 Dürr-i nâz-ı işveye olmuş dehen gûyâ sade f
Keşf-i dendân eyledikçe lü'lû-yı lâla satar
- 5 Rûyuna hat geldi diye kıl ü kâl etme dilâ
Bir pula üftâdesin ol bî-vefâ halâ satar
- 6 Micmer-âsâ yakmada ûd-i dili seyr et rûhu
Hâl-i miskin bûyı eyle anber-i sârâ satar
- 7 Fâikâ nakd-ı bekâ ile münâdî-i kader
Bu fenâ mülkünde her dem Hüsrev ü Dârâ satar
- Sü 52b, S 58b

35

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ûlün

- 1 Ya'kûb-1 dilden külbe-i ahzânında gamı var
Bir Yûsuf-1 gül-pîrehensin bû eleme var
 - 2 Bülbül-i saft elbetde bu bağ içre çeker dem
Şol âşık-1 şûrîde ki bir gonce femi var
 - 3 Püskürme siyah hâlle ol şühîde seyr et
Murg-1 dile dâm etmeğe vechinde yemi var
 - 4 Bezm-i feleğin yapsa dahi câm-1 neşâtı
Zehr-i âb sunar ol yıkılası sitemi var
 - 5 Eczâ-yı himem geçdi gibi ince elekden
İksir-i vefânın ne acebdir ademi var
 - 6 Vâiz dem urur keşmekeş-i hevl-i bekâdan
Endîşe virir pendi bana nice gamı var
 - 7 Mevrûs-1 pederdir bize bu mihnet-i fânî
Zîrâ ki cefânın katı pek çok kademi var
 - 8 Yazmış ezeli safha-i pîşâne ne ise
Şol kâtib-i kudret ki elinde kalemi var
 - 9 Çekdirme dile bahr-1 emelde gamı Fâik
Limân-1 tevekkülde yatır hoşca gemi var
- Sü 52b, S 59a

36

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Âşık ne dem ki gülşen-i aşk içre dem çeker
Hülyâ-yı vasl-1 sîneye bir gonce-fem çeker
- 2 Sırr-1 meclis-i felâket aşka bölük bölük
Bir kılla bin fütâdeyi bir zülf-i ham çeker

- 3 Sevk-i hünerde şîve-i nazmın metainı
Mizân-ı fikr-i kec-mestâna çekse kem çeker
 - 4 Köhne-serây-ı dehrde derviş eder huzur
Bâr-ı cefâ-yı mihneti sâhib-i haşem çeker
 - 5 Virmez cihâna genc-i harâbâtı zâhidâ
Bezm-i fenâda şol ki müdâm câm-ı cem çeker
 - 6 Arz eyle yâre hâl-i dili arz-ı halle
Setr-i murâdı sahf-ı beyâna kalem çeker
 - 7 Râyet-tırâz arsa-i nazm-ı âverândır
Ceyş-i nikât-ı manîde Fâik alem çeker
- Sü 52b, S 59b

37

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Deşt-i hülyâya şebân-geh ki o meh-rû geliyor
Sayda ceylan gibi bir gözleri âhû geliyor
- 2 La'l-veş ruhları sakız-ı gül müdür o bütün
Şemme-i hâhişe sünbül gibi hoş-bû geliyor
- 3 Çeksem âgûşa o elmâs-ı müşâşâ'a-i rûyü
Ayn-ı hâssa deme reşk ile akarsu geliyor
- 4 Gitsem ol evc-i letâfetle nedem-i mehtâba
Çeşmine hâb-ı visâli ile öncü geliyor
- 5 Vechi var şa'sa'a-pâş olsa o pırlanta cebîn
Leb-i yâkûtuna lüknet ile şu su geliyor
- 6 Nakd-ı ru'biyye-i vasl ile eder kârını zer
Rub'-i meskûn nazarında ana yek mû geliyor

- 7 Hele tavşan kanı bâdeyla anın tâlibinin
Sarf-ı tasfiye ile başına kaygu geliyor
- 8 Fâikâ meclise geldikde o kâfir-kişân
Aklıma na'ra-i mestâne-i yâ hû geliyor
Sü 53a, S 59b

38

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün

- 1 Tahsîl ü emel itse nola himmet eridir
Ser-mâyesi aşk ehlinin âh-ı seheridir
- 2 Ol mâh-veşin hüsnünü hem cism-i latîfin
Elbette gören der yâ melekdir yâ peridir
- 3 Uşşâk-perestdir anı üftâdesi sokmaz
Tazyîk iden ol mû-miyânı kemeridir
- 4 Seyr it o felek-meşrebi bir kere nazar kıl
Bir mihr-i münevverdir o yâhud kameridir
- 5 Şol zâhid-i huşk eylese de rind ehline ta'n
Varmaz yerine atdığı taş cümle geridir
- 6 Zann etme sabâ etdi mu'attar bu dimâğım
O turre-i tarrâre-i cânân eseridir
- 7 Dil sînesi tîr-i mûje-i yâre dem-â-dem
Sahrâ-yı muhabbetde kavrulmuş siperidir
- 8 Bakma o perinin hele çeşmânına Fâik
Her bir nigh-i gamzesi âfet nazarıdır
- 9 Hissân-ı zaman yani reşîd-i hüner-âsâ
Tanzîmde olan acimiz afv itse yeridir
Sü 64b

39

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Çarh-ı hüsnün mihrâbı mihr-i melâhat batıyor
Pertev-i rûyuna berâber kesâfet çatıyor
 - 2 Kavs-ı ebrûlarına dil hedef olmuş ammâ
Hûn-ı gamzelerin beter melâmet atıyor
 - 3 Pek cefâ-kâr olanın kâle-i kesb-i hâlin
Sevk-i encâmda dilân felâket satıyor
 - 4 Mâcerâmız bizim ağyâr iledir ey bî-hâl
Verme yüz pişmiş aşı âb-ı nedâmet katıyor
 - 5 Bî-huzûr oldu bu Fâik dil-dâde ben
Sırr-ı aşkın harem-i sînede rahat yatıyor
- S 60a

HARF'ÜZ-ZE

40

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 O şûh-ı dil-firîbim âşika âzârdan kalmaz
Dehân-ı tengine sığmaz mı hiç harf-i vefâ almaz
- 2 Atılmazsa kudûret sengi tab'-ı murg-ı uşşâka
Yem-i vaslın ferâmûşuyla bahr-i firkate dalmaz
- 3 O dûz-ı gamzeye nakd-ı dili bu şeb fedâ kıldım
Alaydım koynuma bir sa'at ol mâhı çalar çalmaz
- 4 Düşer girdab-ı âlâm içre bulmaz sâhil-i râhat
O kim felek umûrın bahr-i nakd pîre kaçan salmaz
- 5 Anın kim hücre-i kalbinde yanmaz şem'-i aşk Fâik
Gam-ı zulmetde feyz-i Hudânın pertevin almaz

Sü 53a, S 60b

41

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ûlün

- 1 Ser-safha-i fânîye nigah etmeğe değmez
Erkâm-ı sivâ ile siyah etmeğe değmez
- 2 Bak tavr-ı cenâze gibidir debdebe-i çâh
Dil-zindelere rağbet-i çâh etmeğe değmez
- 3 Ey nefis-i bed-endiş değer mi bu keşâkeş
Bir pula aceb hâli refâh etmeğe değmez
- 4 Satma bu meta'-ı ameli hîçe fenâda
Sarmayarı hep nakd-ı günâh etmeğe değmez
- 5 Encâmî yerin hâkî olacak etse de takdîr
Kisrâ yerine Hak bu ki şâh etmeğe değmez
- 6 Dönmezse nola kutb-ı felek matlabım üzre
Ben sağ olayım matlabım âh etmeğe değmez
- 7 Ey kasr-ı mekârimde dürûğ-sâz bu fânî
Derviş-i atâ-cûya külâh etmeğe değmez
- 8 Bu devr-i denî içre hüner giyse sen açma
Nakd-ı sühânı sarf-ı tebah etmeğe değmez
- 9 Dergâh-ı Hudâ zâhir iken eyleme Fâik
Bu melce'-i fânîyi tebâh etmeğe değmez

Sü 53b, S 61a

42

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Bâz-gûn olmak nedendir tali'-i nâ-sâzımız
Tâ ezel bu çarh-i kec-rev mi bizim enbâzımız

- 2 Germ ü serdî-i felekden dem bu dem âzûrdeyiz
Geçdi beyhûde bezm-i fasl ü şitâ vü yazımız
 - 3 Nice bir sayd-gehde dil-şikâr olmakdayız
Konmaya bâzûmuza kâm üzre vahşî bâzımız
 - 4 Şiše-bâz çarh çalsun başına biz ârifiz
Âşinâdır meğer sa'd ü nahsa dilde râzımız
 - 5 Kavs-ı dilde ger haddinin âhımız bî-sıyt ise
Aşk meydanında yâ Hak'dır bizim âvâzımız
 - 6 Dil ki bî-çâre esîr-i kabza-i kudret ola
Hayfdır geçmez ise Fâik niyâz ü nâzımız
- Sü 53b, S 61a

43

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Bûse-i la'l-i leb-i cânâna ruhsat bekleriz
Bûse nakl-ı nûşumuzdur bezm-i iştret bekleriz
- 2 Hısn-ı hecr-i yâre dilüz vardır gûyâ heman
Arzû-yı burc-ı vuslat içre nevbet bekleriz
- 3 Nahl-ı nâzım şimdilik müsmir değilse vaslının
Bağ-ı ümmîd-i hayâlâtında fursant bekleriz
- 4 Gel yetiş ey Yûsuf-ı gümgeşte-i maksad ki biz
Külbe-i ahzân içinde genc-i mihnet bekleriz
- 5 El-meded ey merd-i meydân-ı himem ki hayli dem
Çille-keş abdâl-ı derdiz hüsn-i himmet bekleriz
- 6 Kasr-ı vaslı mülk ider bir gün olur âh-ı derûn
Şimdilik Fâik egerçi bâb-ı hasret bekleriz
- 7 Gâ'ibâna tûtî-i tab'-ı münîb ile bu dem
Biz tekellüm eyleriz mir'at-i sohbet bekleriz

Sü 53b, S 61b

HARFÜ'S-SİN

44

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Gösterdi kad binâ-yı murâdım hezâr sipâs
Kasr-ı vefâya vaz' edeli şimdi yâr esâs
- 2 Azdır verirse ser-be-ser ol çîn-i perçem
Ya'ni zemîn-i mağribi hep tâc-dâr-ı fâs
- 3 Etdim o şûh-ı ser-keşi râm eyleyince ben
Nakd-ı dü çeşmi eşki mi isâr-ı bî-kıyas
- 4 Dîv rakîb reşk ile haykırdı cin gibi
Germâbe içre çatladı gûyâ hezâr tâs
- 5 Fâik terahhum eyledi bî-rahm iken hele
Verdi o şûha eyledi kim âh ü zâr hirâs

Sü 54a, S 61b

45

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Vakf-ı aşk olalı ten mülki dilâ bi't-tesîs
Olmada nakd-i sirişkim ana hâlâ der-kîs
- 2 Aşk bir âfet-i cân-sûz ki nihâl-i ömrün
Etdi bir of dimeden hâsılı ifnâ cer habîs
- 3 Cezbe-i Âsâf-ı aşk ile Süleymân'a gelip
Kasr-ı dârât ü ta'alluk ile hatta Belkîs

5 (a): Bî-rahm iken hele terahhum oldu Fâik S.

- 4 Pest idi arsa'-i garba o refiü'l-kadre
Aşk ile oldu heman sâkin bâlâ İdris
- 5 Olamaz medrese-i ilm-i ledün sâkinine
Sahn-ı fânîde ana rütbe-i ulyâ tederîs
- 6 Müşteri olsa nola sevk-i felekde ez-cân
Görse şems-i ruhun ey mâh-ı dilâra Bercis
- 7 Ders-i hasret ideli Fâik'i şâ'ir eder ol
Sahn-ı dilde sühan-ı vaslını cânâ tahmîs
- Sü 54a, S 61b

HARFÜ'Ş-ŞİN

46

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Gönül meyhâne-i tûl-i emelde pâ-y-mal olmuş
Şarâb-ı mâsivâ mest eylemiş bilmem ne hâl olmuş
- 2 Mey içmiş hem güzel sevmiş fenâ bezminde ol rüsvây
Hârâbet menziline hâsılı sâhib-kemâl olmuş
- 3 Bu gün ser-safha-i hüsnünde yarın ders-i aşk içre
Gürûh-ı âşikân hakkında pek çok kîl ü kâl olmuş
- 4 Kemâl-i kurb ile vuslat gözetmiş çeşm-i uşşâka
Hemân mahv-ı vücûd etmiş vücûd ana vebâl olmuş
- 5 Verâ-yı perdeye çeşm-i basîretle bakan merdin
Hayâlât-ı fenâ aynında bir zıll-ı hayâl olmuş
- 6 Sipihr-i merhametden mâh-ı ref'et münhasif şimdi
Bu demde şems-i himmet reh-rev-i semt-i zevâl olmuş
- 7 Cemâl-i yâri hem kand-i lebin vasf ederek Fâik
Gör ol tûtî zebânı şâ'ir-i şîrîn-makâl olmuş
- Sü 54a, S 62a

47

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Gamzesin bir tîğ-i dil-rîş etmiş üryân eylemiş
Kavs-ı çarhı çîn-i ebrûlarla lertzân eylemiş
 - 2 Ceyş-i hattı rûyunu tîğden geçirmiş ser-be-ser
Mû-miyânım kâfiristânı müselmân eylemiş
 - 3 Târ-mâr-ı pâşîş-i zülfün rasad-ı bend eyleyip
Dahme-i gencîne-i hüsne nigah-bân eylemiş
 - 4 Aks-i mir'at ile sırr-ı aşka olmuş mübtelâ
Rü'yet-i rûyı bu sûret ile hayrân eylemiş
 - 5 Zâhidî çekmiş şehâdet-gâh-ı aşkın sahnına
Gamzesi îmâ ile teklîf-i îmân eylemiş
 - 6 Her nigâh-ı işvesi pek mekr ü efsûn etmede
Sihri-i çeşmi mülk-i hüsnü Bâbilistân eylemiş
 - 7 Sûziş-i mihrin o mahın Fâik inkâr eylemez
Ebruvânın aşk-ı uşşâka dü bürhân eylemiş
- Sü 54a, S 62a

48

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Hâl-i zârım ol leb-i şîrîn sormuş sormamış
Vade-i bûs-i izârî üzre durmuş durmamış
- 2 Kaddimiz hum dîdemiz pür-nem edip şimden gerü
Neyleyim bâr-ı gam-ı hicrânı yormuş yormamış
- 3 Her dakîka kalbimiz mahzûn iken beyhûde dil
Sâ'at-i fikri visâl-i yâri kurmuş kurmamış
- 4 Mest-i câm-ı hayretim bî-süddur sâkî dahi
Gûşunu mînâçenin meclisde burmuş burmamış

- 5 Vâdi-i tanzîre atdım yeter nutkı Fâikâ
Pûte-i nazm-ı Münîbi yani urmuş urmamış
Sü 54b, S 62a

49

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Kıssa-i kîr-i hitan bir var imiş bir yoğ imiş
Giry-e-i tıfl ü civan bir var imiş bir yoğ imiş
2 Âlem-i hâb-ı hayal içre be-kâm olma gibi
Mansıb-ı kevn (ü) mekân bir var imiş bir yoğ imiş
3 Dîde yaş olmaz ise havf ile âlemde çi sûd
Kuruca nân ile şân bir var imiş bir yoğ imiş
4 Ceş-i hat lâ-büd eder mülket-i hüsni tahrîb
Şûh-ı nevrete hemân bir var imiş bir yoğ imiş
5 Tâzeye lâzım olan hulk-ı hasendir yohsa
Şîve ü hüsn ile an bir var imiş bir yoğ imiş
6 Nüşa-i cûd-ı vefâda selef-i ahvâlınden
Yok bu dem içre nişân bir var imiş bir yoğ imiş
7 Yaşasan Rîm-i Pâpâ-veşdir fenâda Fâik
Kâleb-i tende bu cân bir var imiş bir yoğ imiş
Sü 54b, S 62b

50

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Ne dem ol çeşm-i mest ki destine câm-ı şarâb almış
Tennûr-ı dilde nâr-ı aşk ile pişmiş kebâb almış
2 Rehi deryûze-i nezzârede üftâde-gân duymuş
Zekât-ı hüsni gûyâ nazra-i nakd-i nisâb almış

- 3 Şarâbî içlik ile yâr yatmış bister-i nâza
Dü çeşm-i nergis-i mahmûrunu bir nîm-hâb almış
- 4 Götürmüş bâd bûy-ı zülf-i pîç-â-pîç-i cânânı
Hoten âhûları ile ehl-i hîni pîç-tâb almış
- 5 Azîzim bî-karâr-ı Mısr-ı tendir Yûsûf-ı gönlüm
Senin tûtî dilinden var ise şîrîn cevâb almış
- 6 Garaz açmaz uşşâka zîb-i hüsni satmaktır
Hatt-ı nevden o meh-rû rûyuna şimdi nikâb almış
- 7 Değil ma'mûr Fâik tâ ezelden köhne menzildir
Alanlar bu harâb-âbâd-ı dehri hep harâb almış
- Sü 54b, S 63a

HARFÜ'S-SAD

51

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Cûşa gelse bahr-i dilde mevc-i ummân-ı hulûs
Sâhil-i fi'le çıkardı dürr-i mercân-ı hulûs
- 2 Zerre denlü zulmet-i âlâmı koymaz şu'lesi
Tâli' olsa ebr-i dilden mihr-i rahşân-ı hulûs
- 3 Bulamaz kıymet hâridâr olsa nakkâd-ı cihân
Pek gîrân-kadr-i behâdır cevher-i kân-ı hulûs
- 4 Eylemiş dünyâyı üftâde o şûh-ı şîve-kâr
Başka bir hâletdir âşık şâhid-i ân-ı hulûs
- 5 Hem kaba vü hem abâ erbâbına hoş gûşedir
Cây-ı pür emn ü emândır zîr-i dâmân-ı hulûs
- 6 Mülk-i hatar servet-i âmâl ile ma'mûr olur
Hükm ederse taht-gâh-ı dilde sultân-ı hulûs

- 7 Zîrden bâlâsına çeşm-i tefekkür eremez
Tâ-be-arşdır sakf-gâh-ı kasr-ı eyvân-ı hulûs
- 8 Neşe-bahşâ-yı derûn-ı sâlikândır katresi
Bezm-i dilde dönse feyz-i câm-ı irfân-ı hulûs
- 9 Bahş olur kırât-be-kırât ol güherden Fâikâ
Etse gel sevk-i seherde Hak'dan ihsân-ı hulûs
- Sü 55a, S 63b

52

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün

- 1 Nây-ı kalemim nazm-ı tarâb-sâzıma mahsûs
Çeng-i sühânım nağme-i icâzıma mahsûs
- 2 Kimse edemez sır-ı muammâ-yı dilim hal
Şol nükte-i mektûme ki ibrâzıma mahsûs
- 3 Satmak güher-i nazmı bu bâzâr-ı fenâda
Tab'ım gibi ser-mâyeli enbâzıma mahsûs
- 4 Uşşâk nola olsa nevâ-sâz-ı ta'alluk
Keyfiyyet-i şîve ki o şeh-nâzıma mahsûs
- 5 Etvâr-ı nifâkâne vü evza-ı selûli
Yârân-ı zamân hâne-ber-endâzıma mahsûs
- 6 Ser-beste mezâmin sühân-ı genc-i dilimde
Ser-nâme-i ma'nâ dehen-i râzıma mahsûs
- 7 Meydân-ı hüner kuvvet-i bâzû-yı sühanla
Fâik gibi rûz-âver-i şahbâzıma mahsûs
- Sü 55a, S 64a

53

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Mifâk-ı gabgabın üftâdesi olur mu halâs
Fütâdelik olur uşşâka mâlikâne halâs
 - 2 Şâha dökünse nakd-i cihan dökünmeye hiç
Sirişk-i çeşm ile kenz-i derûndaki ihlâs
 - 3 Çeker kenâre o dürr-i visâli âhir kâr
Şu dil ki olmuş ola bahr-ı aşkda gavvâs
 - 4 Zücâc-ı sabrımı der saat etdi çâr-yâre
Refikasında görünce bir âfet-i rakkâs
 - 5 Gelür mi pîr-i harâbat-ı derûnuna Fâik
O neş'e-bağş-ı himem-i bezm-i hâs-ı havâs
- Sü 55a, S 64a

HARFÜ'D- DAD

54

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Zevk-i gülşenden hemân bir şûh-ı gül-rûdur garaz
Sünbülü yâd eylesem de zülf-i hoş-bûdur garaz
- 2 Târ-ı zülfe bağla uşşâkın gel ey Leylî-cemâl
Böyle Mecnûn olmadan zincir-i gîsûdur garaz
- 3 Sırrı var dergâh-i uşşâka o şûhun girmeden
Aşkından istima'-ı nâre-i hûdur garaz
- 4 Neş'e-bend-i aşkı olmakdan o dil-cû yâre dil
Çeşme-sâr-ı vuslatından bir içim sudur garaz

- 5 Mısr-ı dilden Nıl-i nazm akmak değil Fâik hüner
Tûtî-i tab'ın gibi şîrîn-sühan-gûdur garaz
Sü 55b, S 64b

55

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Etme derdin dedi ol şah-ı hasen yabana arz
Eyle ahvâlin hemîşe gel berü dîvâne arz
- 2 Pençe-i aşkın zebûnudur şehenşah olsa da
Derd-i aşkı lâ-büd eyler hazret-i cânâna arz
- 3 Rûz-i aşk sabr-ı Züleyhâ dâmenin eyler dü çâk
Etdirir hâlin azizim bir meh-i Kenân'a arz
- 4 Zîr ü bâlâ bu felekde aşk ile devr etmede
Mıhr ü meh eyler kemâlin rûz ü şeb devrâne arz
- 5 Ceyş-i uşşâk içre oldum gûyâ mîr-alay
Eyledim timâr gönlüm yârıma mîrâne arz
- 6 Neşe-i tahsîn bana def-i humâr-ı ser olur
Câm-ı nutkum eyledikçe meclis-i irfâna arz
- 7 Mübtelâ-yı şâhid-i elfâzım olsunlar diyü
Fâikâ etdim bu nazm-ı dil-keşim yârâna arz
Sü 55b, S 65a

HARFÜ'T-TI

56

Mef'ûlü Fâ'îlâtü Mef'â'îlü Fâ'îlün

- 1 Zîbâ yaraşdı vechine yârın zuhûr-ı hat
Gûyâ ki kand-i hüsne hücûm etdi mûr-ı hat

- 2 Gösterdi yüz o meh-veşin uşşâka vuslatı
Şems-i rûhunda şu'le-trâz oldu nûr-ı hat
 - 3 Zîb-âver itdi safha-i ruhsârını ne dem
Kıldı keşîde hâme-i kudret sutûr-ı hat
 - 4 Fermân-ber etdi mülket-i çâr ebruvânını
Etdikçe sadr-ı hüsnüne yârin sudûr-ı hat
 - 5 Terk eylemezse ol şeh-i hûbân bu nahveti
Tahrîbi der-memâlik-i hüsnün gurûr-ı hat
 - 6 Vakt-ı şekîb geçdi dilâ sûrat ile kim
Pek tîz-revce şîve-i vakt-i murûr-ı hat
 - 7 Hâl-i dil ile Fâikâ ol mû-miyândır
Beşîr-i vuslat etmede peyk-i surûr-ı hat
- Sü 55b, S 66a

57

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Bezm-i dehrin tarhı zîbâ neş'e-i câmı galat
Sâkî-i gül-rûsu ra'nâ nakl-ı ikrâmı galat
 - 2 Ser-be-ser gezdim bu sûret-hânenin kâşânesin
Zibi hoş zîb-âver amma nakş-i ârâmı galat
 - 3 Rû-nümâ ger gûşe-i vuslat dü çeşm-i yârdan
Her nigâhı eyler îmâ lîk îhâmı galat
 - 4 Çarh-ı hüsnün gördüm ol meh-pâre sen lâkin çi sûd
Gerçi bir mihr-i mücellâ gerdiş-i râmı galat
 - 5 Nazmını ser satr-i dîvân-ı hüner etse olur
Fâik'in her nutku âlâ safha-ı kâmı galat
- Sü 55b, S 66b

HARF'ÜZ-ZI

58

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Cefâ-yı yârdan uşşâk-ı bî-tâbân olur mahzûz
Cefâlar eyledikçe bü'l- aceb cânân olur mahzûz
 - 2 Nola hâhiş-ger-i sünbül-şemîm-i zülf-i yâr olsam
Misâldir bûy-ı gülden bülbül-i nâlân olur mahzûz
 - 3 Rakîb-i dîvi tard et dâ'irenden ey perî zîrâ
Kamu ervâh-ı süflî zümre-i şeytân olur mahzûz
 - 4 Zenehdânın hatâen çâr-gül-i fağfura benzetsem
Değil uşşâk-ı cânâ çînîde hâkân olur mahzûz
 - 5 Girince tekye-i uşşâka zâhid döndü ta'n etdi
Ne hâletdir görüb ol âfet-i devrân olur mahzûz
 - 6 Açılmaz çeşm-i firkat-bînim ey meh hâb-ı fikretten
Hayâlât-ı visâlinle senin her an olur mahzûz
 - 7 Tekellüm eylesün sîgâ-yı hâmen bezm-i nazm içre
Bu pâkîze sühandan Fâikâ yârân olur mahzûz
- Sü 56a, S 67a

59

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fâ'ûlün

- 1 Olur mu hiç mu'annid-pîşeden hazz
Eder mi nîk-hû bed-kîşeden hazz
- 2 Hayâl-i yâr-i dilde nahl-i güldür
Nihâl-i gülşen itmez tîşeden hazz
- 3 Nedir bu hadşe tâbân ile ülfet
Kim eyler söyle bu tahdîşeden hazz

- 4 Delîl-i humk nâ-fermândır râyetimiz
Tabi'at her arzû'r- rîşeden hazz
- 5 Rakîbim dağ-ber-dil ola zîrâ
Gelir rûbah ü gurkdan hazz
- 6 Görünsen reng-i şîşe sâkiyâ sun
Eder dil saf ü berrak şîşeden hazz
- 7 Cihân fikrinde sanma Fâik itmez
Kalender meşrebân endîşeden hazz
- Sü 56a, S 67b

HARFÜ'L- AYN

60

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Şems-i emelden alsa gönül rub'-i irtifâ'
Teşvîk-i ceyb-i hâtırım eyledi ol şua'
- 2 Mihr-i himem-nezârete ger müşteri ise
Ma'nî değil kevâkib-i bahtımda irticâ'
- 3 Gelmez kesâd-ı sük-ı dehrde hüner-vere
Kâlâ-yı ma'rifetle ider lâ-büd intifâ'
- 4 Gadr-ı hazân-ı çarh ile bir gül fidânım âh
Bağ-ı muvâsalatda bana etdi elvedâ'
- 5 Hicrân şebinde bâliş-i gamdır refikimiz
Erdi sırr-ı safâ-yı dile Fâikâ sudâ'

Sü 56b, S 68a

61

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Olursa çarh-ı dilde mihri bir meh-pârenin lâmî'
Olur tâc-ı serî tâ seb'a-i seyyâranin tâlî'
- 2 Sirişkim nâle-zîr-i sel-sebîl-i çeşm-i hasretdir
Akınca bang-ı cûşu çün olur fevvârenin şâyî'
- 3 Nola ser-mâye-i ârâmı ifnâ olsa âlemde
Olur sûd-ı nukûd-ı rahatı gam-hârenin zâyî'
- 4 Açar mı câm ile her çeşm-i mahmûru olurmuş mey
Nikâb-ı şermini ser-mest olan mey- hârenin râfî'
- 5 Dem-â-dem kavlı-i ders-i **Men aref**⁵¹den hisse al zîrâ
Olur hüsrânı Fâik nefsi-i emmârenin râcî'

Sü 56b, S 68b

HARFÜ'L- GAYN

62

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

- 1 Zevk-âver ile âdemi endîşe-i ferâğ
Mânend-i genc-i cennet olur kûşe-i ferâğ
- 2 Ceyb-i husûle kenz-i kanâ'at gelir hemân
Olsa hemîşe rûha gıda tûşe-i ferâğ
- 3 Kâr-hâne-i emelde me'âş fikri nice bir
Akl-ı me'âda şevk verir pîşe-i ferâğ
- 4 Kat' et harâbe-zâr-ı fenâ habbi riştesin
Yapsın kusûr-ı kalbini bu tîşe-i ferâğ

⁵¹ Men arefe nefsehu fekad arefe rabbehu: "Kendini bilen Rabb'ini bilir", Emine Yeniterzi, *a.g.e.*, s.159.

- 5 Zâhir olur mu neş'e-i Fâik bu bezmde
 İşkeste olmayınca ne dem şîşe-i ferâğ
 Sü 56b, S 69a

HARFÜ'L-FE

63

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Bezm-i mihende gelmez imiş rind-i câma keyf
 Virmez şarâb ya'ni dil-i nâb-kâma keyf
 2 Afyûn berş eyledi hûş-yâr iken seni
 Verdi hâlel efendi akl-ı tâmama keyf
 3 Bir murg-ı pür-şikeste gibi bağ-ı dilde hayf
 Düşdü hemân mekr-i gamım ile dâma keyf
 4 Eyler dimâğ harını muattar bî-ûd-ı sevk
 Bûy-ı ferah-res olsa hemân-dem meşâma keyf
 5 Şeb-hûn edince sâha-i zevk içre ceş-i gam
 Bir seyf misâli girdi ademden niyâma keyf
 6 Mest-i câm-ı mey-gede-i aşk edip müdâm
 Gelsin hemîşe şevk ile pîr-i kirâma keyf
 7 Esrar-ı dergeh-i âlem anın mübtelâsıdır
 Fâik hulâsa lâzım imiş hâs ü âma keyf
 Sü 57a, S 69a

HARFÜ'L-KAF

64

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Belinde hançer âhûnu takıp takışdırarak
 Miyân-ı meclise geldi çakıp çakışdırarak

- 2 Görünce encümen-i uşşâkında dün o peri
Rakîb-i dîv çıkardı kakıp kakıştırarak
 - 3 Derûn-ı sînede cânân yakışmasa yakmaz
Fitîl-i aşkını el-hak yakıp yakıştırarak
 - 4 Arar bulur dil-i uşşâkı çeşm-i câsûsu
Zemîn-i kalbe de girse bakıp bakışdırarak
 - 5 Yakıldığımı binâ-yı dilin bileydi o şûh
Îmâr eder idi Fâik yapıp yapışdırarak
- Sü 57a, S 71a

65

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Nağme-sâz-ı bâğ-ı dildir bülbül-i pür-gûy-ı aşk
Hâr-ı bî-gamdır dem-â-dem her gül-i hoş-bûy-ı aşk
 - 2 Nazre-i âdemde koymaz habbe-i hubb-ı sivâ
Arz-ı cennetden nişândır sâha-i her-sûy-ı aşk
 - 3 Âb-ı hayvan-ı reşkden kem-nâm oldu tâ o dem
Girdi dest-i âleme yek kûze-i dil-cûy-ı aşk
 - 4 Behre-i sıyt-ı vücûddan bî-nasîb iken cihân
Sır-ı **Kün**⁵²den zâhir oldu bunca hây hûy-ı aşk
 - 5 Tâ be mahşer ukde-i sır-ı riştesi olmaz güşâd
Olsa gerden-bend-i dil Fâik eğer gîsû-yı aşk
- Sü 57a, S 71a

⁵² Kün fe-yekün: “ ‘Ol’ der, oluverir”, Kur’ân-ı Kerîm, Bakara Sûresi, 117. ayet; Âli İmran Sûresi, 47. ayet; En’âm Sûresi, 73. ayet; Meryem Sûresi, 35. ayet; Yâsin Sûresi, 82. ayet; Mü’min Sûresi, 68. ayet.

66

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ûlün

- 1 Şol sâlik-i kâbil ki ola himmete lâyık
Genc-i dili olmakda anın kenz-i hakâyık
 - 2 Şebbûy-ı ta'aşşuk gül-i verd eyler o hâsıl
Çün devha-i dilde açıla feyz-i şakâyık
 - 3 Ser-mest-i mey-i câm-ı ezel olmuşum el-hak
Fehm etmede âciz beni mestâne vü ayık
 - 4 Enfâs-ı Mesîha-deme mazhar mı zebânım
Nutk eyledi zîrâ bana bir perî dakâyık
 - 5 İtse galata mey-gedesi ehli nola reşk
Tavşan kanı bâde ile dolu meclis Fâik
- Sü 57a, S 71b

HARF'ÜL-KEF

67

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Çıkardın gönlümü başdan dil-i âvâre yüz verdin
Kaçan kim zîr-i fesden turre-i tarrâra yüz verdin
- 2 Kılıp gül-zâr-ı hüsnü bî-vakt hâr-ı hatın tahrîb
Hayflar mû-miyânım sana kim ağıyâra yüz verdin
- 3 İzârın bûs ederken îdden va'd ü îd etdik
Kerem kıldın o dem ben mübtelâ-yı zâra yüz verdin
- 4 Dağıtdın perçemin pür-çin uşşâkına gamzen
Hatâ etdin rakîbi güldürüb küffâra yüz verdin

- 5 Cemâl-i rûy-ı nazma verdirince ahsen-ı sûret
Aceb destinde Fâik kilik-i ma'nîdâra yüz verdin
Sü 57b, S 72a

68

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ûlün

- 1 Ey çarh-ı cefâ-cû beni ebkem mi sanırsın
Kec-rev didimse sana epsem mi sanırsın
- 2 Bir hâl ile mest etdi bizi câm-ı muhabbet
Keyfiyet-i bengi ile sersem mi sanırsın
- 3 Her tâc-be-ser hırka-be-dûş rind-i cihânı
Bu han-kâh-ı dehrde Edhem mi sanırsın
- 4 Eylik ile bu şeb gelse o meh ey dil-i şeydâ
Ez lutf ü kerem mi anı sen kem mi sanırsın
- 5 Hülyâ-yı ser-i turre-i yâr et bu bağda
Tob fesleğeni hâsılı perçem mi sanırsın
- 6 Derdime devâ olma diye yâreni açma
Çarh-ı dile her himemi merhem mi sanırsın
- 7 Mukbil görünen câm bedest-i bezm-i fenâda
Mest-i mey-i nahvetdir anı Cem mi sanırsın
- 8 Âdemdir o kim ede kemâlâtını tahsîl
Her peyker-i insanı sen âdem mi sanırsın
- 9 Bir câm ki Fâik ola encâm-ı humârı
Şol ıyş ki nîş ola anı dem mi sanırsın
Sü 57b, S 72a

69

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Nâ-murâd etdin beni nâ-merd imişsin ey felek
Âleme bir nahs-ı ekber derd imişsin ey felek
 - 2 Yok devâmın gâh bârid meşrebin gâh âteşî
Bu televvün üzre germ ü serd imişsin ey felek
 - 3 Bir kamer-tal'atsın ammâ tâli'in neyleyim
Meclis-i mihr-i vefâdan tard imişsin ey felek
 - 4 Hâlini akl-ı me'âd ile tefekkür eyledim
Lu'b-i satranç gibi gûyâ nerd imişsin ey felek
 - 5 Başına çal necm-i gîsû-dâr-ı ikbâlin bu dem
Hâsılı sen merd değil nâ-merd imişsin ey felek
 - 6 Gerdişin bâzîçe-i âlem-firîb olmuş senin
Bî-vefâlık mesnedinde ferd imişsin ey felek
 - 7 Bes dönüb bu Fâik-i mazlûma bir dâd etmedin
Nahs-tıynet bir cefâ-perver imişsin ey felek
- Sü 57b, S 72b

HARFÜ'L-LÂM

70

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün

- 1 Ser-safha-i ruhsâre-i cânâna nazar kıl
Heb mesele-i aşk yazar ahz-ı eser kıl
- 2 Ta'n etme yeter âşika ey zâhid-i hâr-vâr
Yüklen bu riyâ bârını zahrında semer kıl
- 3 Peygûle-i nistîde nazar-bâz-ı iber ol
Hestî-i hâtır-nâkden hoşca güzer kıl

- 4 Şeş-târ-ı uzun vâsıl ise meclis-i hâssa
Tel kırma bülend-perde ile pekçe hazer kıl
- 5 Koy kâr-ı sırrı pîş-geh-i kasr-ı rızâya
Fâik heme ahvâlde teslîm-i kader kıl
- Sü 58a, S 73b

71

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1 Abdâl-ı aşkın oldı dil söyler şaha her dem gazel
Nakd-ı visâlin ile kıl ana atâ bu dem mahal
- 2 Mahbûb lâzım bî-tab birdir yanımda yani hep
Zülf-i nigâra hem bu şeb olsa nola perçem bedel
- 3 Sun câmı pür kıl destime lutf eyle az ü çok dime
Zevk-i nizâm bezmine sâkî virir bu gam hanel
- 4 Akl-ı me'âd kânı ile zihnimde erkânı ile
Endîşe-i fânî ile tab'a dilâ virmem kesel
- 5 Fâik sözün itmez eser zâhid sözünden beni haber
Aşk hâlini bilse eğer eyler mi ol sersem cedel
- Sü 58a, S 74a

HARF'ÜL-MİM

72

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Ne dem ol nev-nihâle yalvarıp arz ü merâm etdim
Visâli meyvesi bî-vakt imiş hülyâ-yı hâm etdim
- 2 Çıkardım evce âh ü zârı ol şeh-nâza dil verdim
Figânım rahatü'l-ervâh edip bâlâ makâm etdim

- 3 Hayâl-i zülf-i cânân bir Şeb-i Yeldâ-yı vuslatdır
Figârım subhunu hidmet-güzâra şimdi şâm etdim
- 4 Uyutdum bezmde ol çeşm-i mesti bir kadeh mey ile
Yalın bir seyf iken müjgânı gûyâ der-niyâm etdim
- 5 Debistân-ı fenâdan nâ-be-kâmlık dersini aldım
Sülûk etdim reh-i nâ-kâmlığa tahsîl-i kâm etdim
- 6 Sühen sahnında verdim bu semend-i tabıma cev lâni
Elimde kilik-i nazmı dil-pezirim hoş licâm etdim
- 7 Nola pertev-fürûz-ı sevk olursa şu'le-i nazmım
Anı ben bezm-i irfân içre bir fânûs-nâm etdim
- 8 Gazalân-ı gazel-i vahşî iken dağ derûnumda
Tutup dâm-ı füsûn-ı tab' ile tekrar râm etdim
- 9 Cenâb-ı Âsıma ihdâ-yı nâ-çiz-i nazîremdir
Rüsûm üzre zemîn-i lafzı Fâik iltizâm etdim
Sü 58a, S 75a

73

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Şerer-i rahşîş-i âh-ı dili bir an edelim
Kâh-ı çarhı dem-i sûziş ile virân edelim
- 2 Verdî esbâb-ı zevâhir bize çok yas-ı derûn
Bizde hâl-i dili bu yes ile i'lân edelim
- 3 Arz-ı hal eyleyelim gayrı der-i Mevlâ'ya
Kâdir-i müntakîmin kârını seyrân edelim
- 4 Görelim neyler o Cabbâr olan Allâh gayûr
Eşk-i çeşmânı gam-ı ye's ile rîzân edelim
- 5 Gayret-i Hak zuhûrunda kader ey Fâik
Nây-ı mecrûh-ı dilin sîne-veş efgân edelim

Sü 58b, S 7b

74

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Kûy-ı vasla hatt-ı cânân perr ü bâlimdir benim
Daldan dala konan murg-ı hayâlimdir benim
- 2 Mâha teşbîh eyledim ol mihri hüsni dedi kim
Dûş-ı nâzımda kamer bir köhne şâlımdır benim
- 3 Hâlet-i aşk bende mi sende midir cânâ dedim
Hâl var bende dedi ol kendi hâlimdir benim
- 4 Mest-i aşk eden seni kimdir dedim yârim dedi
Nazra-i mir'atden şekl-i misâlimdir benim
- 5 Dağ-dâr-ı hâr-ı cevri olsam şühun yine
Bağ-ı dilde kad-keşîde gül-nihâlmdir benim
- 6 Öyle zîb etmiş ki hüsnün hatla ol mû-miyân
Kıl kadar yok aybı varsa kîl ü kâlimdir benim
- 7 Âşık-ı mümtâzım ol şeker lebe sordum dedi
Fâik tûtî-zebân-ı şîrîn-edâlımdır benim

Sü 58b, S 74b

75

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Gûşîş-i kâr-ı emelde terk-i tedbîr eyledim
Hâsıl oldu matlabım teslîm-i takdîr eyledim
- 2 Nazre-i uşşâka rû-pûş olduğu çün dem-be-dem
Hâl-i zülf-i yâri bu vech ile tekfir eyledim

- 3 Düşde gördüm Yûsûf-ı gül-çehre-i cânânı lîk
Bilmezem anı ne ta'bîr ile tabîr eyledim
- 4 Bestedir dârü'ş-şifâ-yı kûy-ı vasl-ı yârda
Bu dil-i dîvânemi ben kayd-ı zencîr eyledim
- 5 Gösterüb la'l-i leb-i cânânı meclisde bu şeb
Zâhidi yek câm ile ser-mest-i teshîr eyledim
- 6 Hokka-i hûnîn-i çeşme hâme kıldım her müjem
Ders-i aşkı safha-i dîvâna tahrîr eyledim
- 7 Çekdim âgûş-ı hayâle şûh-ı nazm-ı ser-keşi
Fâikâ tab'-ı füsûn-sâzımla teshîr eyledim
- Sü 58b, S 75a

76

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Hâl-i zâr-ı dilim yâr bilir mi bilmem
Yok tahammül aceb ol vâr bilir mi bilmem
- 2 Niçün ol gonce dehânım bana düşnâm etmez
Teng değil havsalamız dar bilir mi bilmem
- 3 Nakd-ı gönlüm gibi ser-mâye-i iksîr olmaz
Bundan âlâ dahi bir kâr bilir mi bilmem
- 4 Dil-rübûde dem-i vuslatda olur mu tayyîb
Âşık-ı dil-şüde hiç âr bilir mi bilmem
- 5 Teşnesi âb-ı hayât lebinin Fâik emmiş
Sorsam ol lebleri gül-nâr bilir mi bilmem
- Sü 58b, S 74b

77

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fâ'ülün

- 1 Kazâ-keş bir perîşân rû-nigârım
Belâ-keş râh-ı gamda pâ-y-dârım
 - 2 Zemîn âteş zamân âteş midir heb
Derûn-ı nâr-ı mihnetde yanarım
 - 3 Şebistân-ı visâle lâ-yık oldum
Çü şem'-i aşka ben pervâne vâ-rım
 - 4 Benim hammâlım olmuş şekl-i cismim
Dem-â-dem arkasında ana bâ-rım
 - 5 Bu bâ-rım bir girân-tâkat-rübâdır
Bu heykelle ben ise pâk-nijâdım
 - 6 Bu geh sâk felekâ yetmez tahammül
Bunun sırrıyla her dem bî-karârım
 - 7 Feleklerde melekler oldu hayrân
Bana ta'n eyleme Fâik nüh çârım
- Sü 58b, S 75a

78

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Düşünce nazra-i hüsnünle âle dîdelerim
Açıldı fâl-i hacer-veş su'âle dîdelerim
- 2 Rakîb-i kec nazar etdikçe her nigah sana
Zebân-ı hâl ile eyler atâle dîdelerim
- 3 Hatâsı gürisne-çeşmânlık ise ger cânâ
Na'im-i rü'yetin eyler nevâle dîdelerim
- 4 Bi-ayn-ı bağ-ı tahassürde su verir gûyâ
Sirişk-i eşk ile ben gül-nihâle dîdelerim

- 5 Firâk-ı gülşen-i vaslında eşk-i yem dökse gerek
Misâl-i zâr ü hezâr itdi nâle dîdelerim
- 6 Ümîd-i devha-i seyr-i cemâlin ile rû ger
Benefşe zâr-ı hayâl üzre jâle dîdelerim
- 7 Çekip çevirdi o yârin bu demde ey Fâik
Türâb-ı makdemini iktihâle dîdelerim
- Sü 59a, S 75b

79

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ûlün

- 1 Başdan çıkarım zülf-i perîşânını görsem
Kaddim ham olur serv-i hırâmânını görsem
- 2 Bîm-i nîgeh-i gamze ile dîde ne dem ki
Hûn-âb saçar hançer-i müjgânını görsem
- 3 Düşnâma sebep ne eder ol gonca dehen
Sorsam leb-i la'l-i güher-efşânını görsem
- 4 Me'mûl idi dil- bûlbûlüne nağme-i vuslat
Bir kerre rûhunda gül-i handânını görsem
- 5 Mehtâb-ı şebân ki nem lâzım bu felekde
Fâik o mehin rûy-ı dıraşânını görsem
- Sü 59a, S 75b

80

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Hayâl-i meh-cebînle gönül şeb-hîzdir her dem
Dü çeşmim nâv-dân-ı eşk-i hasret-rîzdir her dem
- 2 Yeter çekdirme cânâ firkatın gark-âb-ı vuslat kıl
Yem-i aşkın fezâ-yı dilde mevc-engîzdir her dem

- 3 Görünce genc-i hüsnün ey perî nâ-büd olur diller
Mutalsamdır nukûd-ı dille ol leb-rîzdir her dem
- 4 Eder ceng-i sitîzi cünd-i firkat ceş-i vuslatla
Zemîn-i dilde gûyâ sûriş-i Cengîzdir her dem
- 5 Şemîm-i bûy-ı zülfün fikri saldı başıma sevdâ
Hayâlinle dimâğ-ı câna itr-âmizdir her dem
- 6 Hediyyemdir ne denlü çîz nâ-çîz ise red etme
Şehâ bu tuhfe-i gönüm kıl dest âvîzdir her dem
- 7 Meded ki dem-bu-dem nezzâre-i çeşmânı Fâik'de
Firâkınla bu âlem şûr riştâ hîzdir her dem
- Sü 59a, S 75b

81

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Hedef-âsâ uruldum bir kaşı yâya neler çekdim
Kazâ-yı aşka taşı dikdim ammâ çilleler çektim
- 2 Nola olsam o çeşm-i mestle hem-bezm-i nûş-â-nûş
Yeter sâkî dest-i hecr elinden derd-i ser çekdim
- 3 Beyaz subh-ı çeşm-i intizârım ile o meh-rûnun
Hayâl-i vaslına şeb-târ-ı firkatde fener çekdim
- 4 Tahayyül eyledikçe ebrûvânın kilik-i nazmımla
Bu resm-i tâk-ı vasf-ı hüsn-i yâr üzre kemer çekdim
- 5 Olub gûy-ı sühan Galatî'de gûyâ şûh nazmımdan
Figâr-ı âgûşuna çü kân-ı tab'ımla püser çekdim
- 6 Sühan bir kıl kalemle vasfının meşşâtâsı oldu
Bu vech ile zemîn-i hüsn-i yâre zîb ü fer çekdim

- 7 Nola cerrâr olub deryûze indimse o meh-rûdan
 Bu yüzden Fâikâ bûsen leb ile böyle cer çekdim
 Sü 59a, S 75b

HARFÜ'N-NUN

82

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Bilmem ne hâl gördüm sîmîn-tende ben
 Mahv oldu sahv-ı âlem-i rü'yetde bende ben
- 2 Mülk-i Habeş'le Mısr'ı değer ey azîzimin
 Ol meh-cebîn Yûsûf-ı gül-pîrehende ben
- 3 Bir pîç-i zülf-i yâr ile çok p îç ü tâb gelür
 Arz eyledikçe sünbül-i sahn-ı çemende ben
- 4 Atdım hadeng-i gönlümü ol kaşı yâ için
 Dikdim nişânı hâsılı sahn-ı mihende ben
- 5 İbret-nümâ-yı zümre-i uşşâk olur diyü
 Asdım bu düzd-i nazre-i bî-zülf kemende ben
- 6 Fermân-ı şah-ı aşk ile dîvâne gönlümü
 Habs etdim anı çâre ne çâh-ı zekânda ben
- 7 Hâl isterim sühanda tehî lafzı istemem
 Urmam kulağı kâl ise her nush ü pende ben
- 8 Tanzîr-i nazm-ı Eşref ile ser-firâz olub
 Kâl-i nikâtı hâl edeli tâ dehende ben
- 9 Şâh-beyt-i nazm-ı nükte mezâmin sipâhıma
 Fâik nizâm verdim ana her sühanda ben
 Sü 59b, S 76a

83

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' lün

- 1 Ol mehe zümre cebînin tarab-efzâsından
Âşıkın evce çıkar na'rası gavgâsından
 - 2 Hüsni meşşâta-i kudretle müzeyyen olmuş
Reng olur bukalemûn nakş-ı dilârâsından
 - 3 Nakd-ı mihri dil ile virse bana olmaz mı
İstesem yalvararak ben anı babasından
 - 4 Çıkdı meydana boyası nice üftâdesinin
Oldı engüşt-nümâ dest-i muhannâsından
 - 5 Verdi germ-âbe-i hicrânı aceb germiyyet
İçdi çok şerbetin uşşâkı anın tasından
 - 6 Görsem o lebleri yâkutı gözüm hîrelenür
Ruhları şu'lesi başında ki elmâsından
 - 7 Açdı gizli kutunun Fâik-i nâ-çâr kapağın
Kız meşk-i nâz ile reftârı salınmasından
- Sü 59b, S 76b

84

Mef' ülü Fâ' ilâtü Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1 Bilmem sarây-ı dehrde mi'mâr mısın nesin
Değnek elinde kamçı mı Tâtâr mısın nesin
- 2 Boz mahzen misin bu burûdet ne senden kim
Sen zemheride nâzil olan kar mısın nesin
- 3 Rengin alınmaz oldu bu kâr-hânede senin
Aşı boya mı kırmızı cenkâr mısın nesin
- 4 Sen bir kızıl mankıra değmez misin aceb
Bâzâr-ı sebze-zârda pancar mısın nesin

- 5 Her kûşe içre bitmede baş gösterirsin
Bu arsa-gehde hâsılı mantar mısın nesin
- 6 Yohsa safâ-yı kasr-ı derûnun yakıldı mı
Yangın yerinde bir kuru dîvâr mısın nesin
- 7 Fâik kadir-şinâs-ı hüner bir sırr etmede
Sen gel misâl-i zîver-i destâr mısın nesin
- Sü 59b, S 76b

85

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Kelâl gelmedi gülistân-ı cihânın nîş ü hârından
Usandı andelib tab'ımın dil-i âh ü zârından
- 2 Vefâ me'mûl olur mu bak dilâ İskender'e seyr et
Diriğ etdi felek bir katre âbı çeşme-sârından
- 3 Bu çarh-ı kec-revin ehl-i dile âzârı hikmetdir
Vefâsız olduğu ma'lûmdur leyl ü nehârından
- 4 Bu bezmin ıyşî değmez nîşine ey dil budur çâre
Kalender-meşreb ol gam çekme fânîdir humârından
- 5 Makâbirden cevâb-ı tesliyet almak gibi bir şey
Atâ me'mûlun etmek hâsılı asrın kibârından
- 6 Oku tanzîr kıl Fâik gazeller geldi var olsun
Münîb-i kadr-dân kân-ı vefâ ihlâs-şi'ârından
- 7 Bu demde gâ'ibâna vuslat et ol yâr-ı sâdıkla
Leb-i firkatle bûs eyle dü çeşmimden izârından
- Sü 60a, S 77a

86

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Ey kaşı yâ nesin âyâ Tatâr mısın
Uşşâka tîr-i gamzeni hâlâ atar mısın
 - 2 Sevdâ-yı renc-i aşkda ferahdır be-nakd-i dil
Ma'cûn-ı la'l-i nâbı lebin tâ satar mısın
 - 3 Va'd-i visâl etmiş iken eşk-i çeşmim
Sen pişmiş aşâ anı su-âsâ katar mısın
 - 4 Terk eyledin mi şol hacı yatmaz inâdını
Âgûş-ı dest-i vuslata cânâ yatar mısın
 - 5 Ebr-i hicâba girmeğe nezzâre mi sebeb
Ey mâh-ı nev-hilâl-i şeb-ârâ batar mısın
 - 6 Terk-i cefâya va'deler etdik eğerçi lîk
Semt-i visâle su gibi amma akar mısın
 - 7 Pür-yâr-ı bû iderse Fâik eğer rüzgârda
Gâvur gemisi gibi rakîbe çatar mısın
- Sü 60a, S 77a

87

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Dil-rübâ bir âfet-i rakkas kâfir gîftiden
Çâr-pâre oldu sabrım câmesi teşevvüşden
- 2 Hasret-i la'l-i lebiyle öyle mahmûrum ki ben
Bezm-i meyde neş'e-yâb olmak ne mümkün îşden
- 3 Kol kol etmiş meğer işveyle o büt üftâdesin
Havf etmez sûz-ı âh-ı âşık-ı dil-rîşden

- 4 Çeşmi îmâ-yı visâl etmekte ammâ gâh gâh
Tığ-i gamze olmuyor hâli dem-â-dem nîşden
- 5 Oynama bâziçe-i aşk-ı mecâz ile yeter
Hisse-mend ol Fâikâ gel âkıbet endîşeden
- Sü 60a, S 78a

88

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Dil fülkü bahr-i fikr-i cihâna batılmasın
Bâd- hasetle seng-i zamâne çakılmasın
- 2 Bî-neş'e rind-i meclis-âlem aceb neden
Âb-ı melâm câm-ı revâna katılmasın
- 3 Hıfz et lisânı gevherini dest-i yârdan
Seng-i felâhen ile yabana atılmasın
- 4 Bir Yûsûf-ı melâhat-i hüsnün esîri ol
Kâlâ-yı vakti hiç ziyâna satılmasın
- 5 Ser-menzîl-i îmân ise Fâik murâd eğer
Cây-ı hatarda rûz ü şebâna yatılmasın
- Sü 60a, S 78a

89

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Çâre ihsân et dil-i muztarra ey çâre-resân
Muztarîb bî-çâre-gâna çünkü sensin müste'ân
- 2 İztırâb erbâbına etdin icâbet va' dini
Eyledin Furkân içinde âyet-i lutfun beyân
- 3 İşte ben de muztarib mecrûh dil-i mücrîm kulum
Sûziş-i derd-i derûnum şerhe hâcet yok ayân

- 4 Gerçi kim âlûde-i çirk-âb-ı isyânım nolur
Âb-yârî-i füyûz-ı şefkatin kılsan revân
- 5 Tâli' olsa ref'etin mihri hemân-dem mahv eder
Zerre olmaz zulmet-i isyân ile dolsa cihân
- 6 Dilde sevdâ serde gavgâ-yı sevâbın neyleyim
Âciz ü mağbûn ü mağlûbum meded kıl el-amân
- 7 Söylesem derd-i derûnum taş atar âlem bana
Söylenilmez ki diyem men neyleyim yâ müste'ân
- 8 Asfiyâ imdâd-ı feyz-i cûdunun muhtâcıdır
Evliyâ lerzân-ı bîm-i firkatindir her zamân
- 9 Kıldı vahdet bend-i îmân feyz-i tevfiğin beni
Sad hamd ger bende kesretten dahî varsa nişân
- 10 Reh-nümâ olmazsa tevfiğin efendim el-gıyas
Söyle nitsin ya esîr-i nefis olan bî-çâre-gân
- 11 Vâkıf-ı sırr-ı zamîr misin Hudâyâ el-meded
Fâik etsin mi nihâdında nihânın hiç ayân
- Sü 60a, S 78b

90

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Ne bilsün bî-basar gözden hicâbı kaldıran sensin
Nazar şeh-bâzını kûy-ı visâle salan sensin
- 2 Tasarruf-sâzını mızrab-ı kudretle düzen kimdir
Bu lu'bet-gâhda her dem çalan sen çaldıran sensin
- 3 Esîr-i Yûsufistan-ı dili bâzâr-ı dehr içre
Satan sen satdıran sen aldıran sensin
- 4 Olur tayyâr-ı hevâ sâhil-nişîn-i mâsivâ ammâ
Gönül murg-âbını bahr-i fenâyâ daldıran sensin

- 5 Hulâsâ pek gîrândır ref'ine Fâik'de kudret yok
Gönülde perde-i hubb-i sivâyı kaldıran sensin
Sü 60b, S 76a

91

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Beyt-i kalbin âfitâb-ı bâr-gâhı sensin
Çarh-ı hüsnün ey meh-pâre mâhı sensin
- 2 Pây-mâl-i reh-güzâr gider seni görmekliğe
Aşkından meşhûd-ı çeşm-i intibâhı sensin
- 3 Gülşen-i hüsnün müdür dil bülbülün zâr etdiren
Yohsa her şeb bâ'is-i efgân u vâhı sensin
- 4 Dâne-i hâlinle sayd etdin hezârâna dilden
Şah-bâz-ı aşkın âyâ lâne-gâhı sensin
- 5 Bezm-i gülsün şeb-çerağ-ı hüsnüne pervâneyiz
Leyle-i vaslın aceb nûr-ı sipâhı sensin
- 6 Ben niyâz etdikçe yok mı taht-ı hükmünde cevâb
Mülk-i nâzın şah-ı istiğnâ sipâhı sensin
- 7 Menzil-i maksûd-ı vaslî Fâikâ dil-dâdeye
Gösterde gör hâlim aşkı râhı sensin
S 77b

HARFÜ'L-VAV

92

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Mest et bu demde sâgara sâkî şarâbı ko
Nuklın yerine meclise tavuk kebâbı ko
 - 2 Var mı kütüb-hâne-i kalbinde ders-i aşk
Uşşâk-ı zâre yok yere zâhid itâbı ko
 - 3 Davâ değil müberhen-i fetvâ bu hâline
Müftî-i aşk ile olur olmaz cevâbı ko
 - 4 Âbâd-ı kasr-ı vasl edelim ey perî yeter
Anma rakîb-i dîvi o hâne harâbı ko
 - 5 Zîb-âver et cemâlini ey mest-i nâz meded
Dök çîn-i perçemin rahne pîç ü tâbı ko
 - 6 Mahbûbı sevmeye bu riyâ-pîşelik nedir
Sûfî yeter dürûğı bırak irtiyâbı ko
 - 7 Sabr eyle câme-hâba girince o mah-rû
Fâik dem-i visâlde bu şeb ıztırâbı ko
- Sü 60b, S 79a

HARFÜ'L-HE

93

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Nokta-i vahdeti zâhid bize takrîr etme
Kesrete dil vererek sen anı tektîr etme
- 2 Aslını fer'ini bil mebde'ine eyle nazar
Yok yere akl-ı me'âd ehlini tekdîr etme

- 3 Sadr-ı kürsîde isâbet âhımını terbiye kıl
Cürmünü mu'terife duzâhı tebşîr etme
 - 4 Meclisinde hele bak var mı nisâba mâlik
Heb zekât âyetini anlara tefsîr etme
 - 5 Sen o mahbûb-ı dil-âşubı nedir bilmez misin
Âşık-ı dil-şüdeyi nâfile teshîr etme
 - 6 Künc-i meyhânedeki pîr-i harâbât görüp
Ayağın öpmez isek kec yürü tekfir etme
 - 7 Bezm-i irfanda dîvâne-i yek-câm olarak
Fâikâ mest misin kes sözü zencîr etme
- Sü 61a, S 80a

94

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Seni görmekte dîdem gürisne çeşm oldu gitdikçe
Na'im-i rü'yetin zîrâ ki lezzet buldı gitdikçe
 - 2 Meded ey nev-nihâlîm berk-i sabrım hâk-rîz itme
Hazân-i bîm-i hicrânınla benzim soldu gitdikçe
 - 3 O rütbe mâcerâ-yı âb-ı aşkın oldu cârî kim
Gönül bendi hayâlim kûzesi hep doldu gitdikçe
 - 4 Nazar kıl ibret al şûh-i hat-âver pür-cefâdan ki
Nedâmetle o mûy-ı vechi bir bir yoldu gitdikçe
 - 5 Sakın beyhûde aşk-ı Fâik'e ta'n etme ey zâhid
Hele bir kerre gör seyr et ol âfet noldu gitdikçe
- Sü 61a, S 82a

95

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 İlâhî feyz-i lutfun dest-gîr ile bu gam-hâre
Beni kılma esîr-i dest-i bend-i nefis-i emmâre
 - 2 Zebânım tûtî-i gûyâ-yı irfân et tarîkatde
Getirme yâdıma her lafzı ruhsat verme güftâre
 - 3 Dü âlemde cebînim nûr-ı tevhd ile tenvîr etme
Çıkarma arsa-gâh-ı mahşere böyle yüzü kare
 - 4 Gürûh-ı ehl-i derdin hisse versin derd-i serinden
Nola kılsan benim hubb-i sivâ-yı derdime çâre
 - 5 Bana tevfikini terfik edip isyânım afv eyle
İnâyet kıl bu yolda Fâik-i âsî vü nâ-çâra
- Sü 61a, S 80a

96

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Nîgeh-i gamzen edip vaz'-ı esâs-ı fitne
Yakıyor kasr-ı dili havf-ı hirâs-ı fitne
- 2 Hırmen-i aşkda hubûbât dil-i uşşâka
Ebrûvânın mı aceb hâsılı dâs-ı fitne
- 3 Çıkarır başdan âyâ şûh-ı dil-âşûb halkı
Nîmden perçem-i evcin göstere fâs-ı fitne
- 4 Bir bakış ile düşer üftâdelerin birbirine
Ne ki hüsnün olur öyle şinâs-ı fitne
- 5 Ele mir'at alıp perçem-i pür-çînine bak
Bir nazar kıl da nedir eyle kıyâs-ı fitne
- 6 Kaddine göre biçilmiş hele kaftan olmuş
Şîve ser-tâ-be kadem sana libâs-ı fitne

- 7 Bozdu ârâm-dilin levhini Fâik ol şûh
Oldı hat-ı safha-i hüsnümde cinâs-ı fitne
Sü 61a, S 80b

97

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Lebi düşnâm verir çarh-ı dile em yerine
Zahm urur gamze-i hûn-rîz ile merhem yerine
- 2 Ey şeh-i mest-i mey-i nâz bak encâm noldı
Geçdi bu bezm-i fenâda niceler Cem yerine
- 3 Ka'be-i kalbini deyr etdi hayâl-i bâtıl
Sûret-i nefsinı ey büt koma Meryem yerine
- 4 Çıkdı âgâze-i dil-sûz-ı firâkın evce
Nây-ı âhı bu dilin sîne çeker dem yerine
- 5 O melek-hû okuyub nazmını gelse Fâik
Bezmimiz cennet olurdu kosa adam yerine
Sü 61b, S 80b

98

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ûlün

- 1 Cânım sıkılır böyle bir dertli hevâda
Geldikçe safâsı dem-i sayfın hele yâda
- 2 Zahrında girân-bârî-i câmiyla dem-â-dem
Hammallığın gayrına var vakt-i şitâda
- 3 Mâtem-zede-i hüzn-i hazân olmada gül-zâr
Eşcâr-gîr berf-i bürûdet ile sade
- 4 Meydâne gelir vakt-ı tââm olduğu demde
Geh şalgam gehî lahana pîş-i nihâda

- 5 Halk dâ'îye-i hime gömer fikrini eyler
Meslûb-ı safâ-yı dili heb subh ü mesâda
- 6 Gılmânına minkal başı nisvânına tandır
Yok nazra-i ruhsat hele hûbân-ı nisâda
- 7 Bu bezm-i fenâ çünkü burûdetli zamandır
Sun Fâikâ sâkî geh arak gâhîce bâde
- Sü 61b, S 81a

99

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Tîğ-i gamzen çekip ey hûnî gazâ niyyetine
Öldür âşıklarımı sen şühedâ niyyetine
- 2 Dâm-ı aşka düşürür gökde hümâyı süzülüp
Çeşm-i şeh-bâzın eger baksa semâ niyyetine
- 3 Ey tabîb-i şühî senin neşter-i gamzen ile
Kan olur âşık-ı dil-haste şifâ niyyetine
- 4 Mushaf-ı hüsnüne bakdıkça ider fâl-i hayâl
Âşık-ı dil-şüde ümmîd-i vefâ niyyetine
- 5 Fâikâ zîr-i kabâda olan ârif kimse
Giyer eğnindeki semmur abâ niyyetine
- Sü 61b, S 81a

100

Mef'ûlü Fâ'îlâtü Mefâ'îlü Fâ'îlün

- 1 Gönlüm hevâ-yı nefis ile her dem sürünmede
Bâd-ı gubâr tûl-i emelle bürünmede
- 2 Âb-ı murâd bağ-ı dehrde müfid midir
Kim her nihâl-i ömr-i halâyık çürünmede

- 3 Âşık o yârin olmada hayrân-ı feyz kim
Bin şîve gösterince yüzden görünmede
- 4 Ol yâr-i dil-keşin düşeli râh-ı aşkına
Kaldı bu yolda pâ-yı tahammül yürünmede
- 5 Şevk-i cihânda kat kat edip dest-i nâ-şinâs
Kalâ-yı kadr-i bahl ile Fâik dürünmede
- Sü 61b, S 81b

101

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Gözüme sokma gönül kasrı mekânlık olsa
Çıkarma mülketi elem üzre tutma
- 2 Ciğer dest-i cefâ felek dili î mâ yes içre
Anı çekdirme gel câna yed-i lutfunla cenge
- 3 Dü gûş-ı hoşuna malûm sühan mengûşun
Amı hal itmeyince itme tasdîk
- 4 Kaçırma murg-ı gönlüm dâmâ hüsnün ile sayd eyle
Muhabbet dânesin saç sahn-ı fîrkat üzre
- 5 Bu Fâik'den oku gel ders-i aşkı gezme beyhûde
Gürûh-ı ehl-i aşkın nakş-ı hâli ile rind tutma
- S 76a

HARFÜ'L-YÂ

102

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Sahn-ı aşk içre atıp tutdı dolandırdı beni
Şehsuvârım yem-i vasl ile yarandırdı beni
- 2 Bir şeker-hand ile bûs-ı asel va'd-i lebin
Tatlı dille çalub ağzıma yalandırdı beni

- 3 İlm-i ihfâ mı bilür yâr ki dem-i vuslatda
Hiyeli bîgâneye ma'dûm gibi sandırdı beni
 - 4 Gelir mi bezme diyü vad-i firibâne edip
Gûyiyâ ol lebi mül sanki inandırdı beni
 - 5 Çaldı ol gamzesi düzd nakd-ı hayâlim söz ile
Böyle bir tâze gazel ile arandırdı beni
 - 6 Çâk çâk itdi lebim âteş-i ta'aşşukla o dem
Sulu şeftâli ile geldi sulandırdı beni
 - 7 Nev-heveslik demi geçmişdi velî nakş-ı gönül
Tâzelik rengine tekrâr boyandırdı beni
 - 8 Eyledim ben gazeli Fâik tanzîr ammâ
Bir beyitte iki mahlas oyalandırdı beni
 - 9 Vâdî-i nazmı güzâr itmiş iken ey Fâik
Şimdi bir şâir-i zûr-âverim andırdı beni
- Sü 62a, S 82b

103

Mütefâ'ilün Fa'ûlün Mütefâ'ilün Fa'ûlün

- 1 O meh-i burûc-ı nahvet bize bed edâlar etdi
O sipihr-i mihr-i tal'at hele pek cefâlar etdi
- 2 Atarak o kaşı yâyım bana tîr-i gamze dâim
Neden oldu cevre kâ'im yanılıp hatâlar etdi
- 3 Çıkar evce nağme-i âh şeb ü hicr ü gamda eyvâh
Bu kemân-ı sîne nâgâh ne aceb nevâlar etdi
- 4 Meded ol perî-i dil-cû bana olmada çü bed-hû
O rakîb-i dive yâhû ne kadar atâlar etdi

- 5 Bu sirişk-i çeşm-i hasret akar ol bulunca vuslat
Bize murg-ı derd-i firkat ne fenâ sadâler etdi
- 6 Bu cihân kalur mı bâkî bu bezmde câm-ı sâfi
Çekilür mi söyle sâkî kim aceb safâlar etdi
- 7 Ger olursa Fâik âmil olur ol be-kâm vâsıl
O zaman ki pîr-i kâmil ana çok du'âlar etdi
- Sü 62a, S 83a

104

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Çeşm-i mestim la'l-i nâbın bozdı reng-i bâdeyi
Kırdı seng-i firkatın câm-ı dil dil-dâdeyi
- 2 Şârih-i ser-levha-i metn kitâb-ı aşk olur
Sahf-ı hüsnünde gören ol nev hat-ı âmâdeyi
- 3 Buldı germiyyet-i dil germ-âbe-i uşşâkı lik
Tavr-bâr-ı dile soğutmazsa eğer dil-dâdeyi
- 4 Yâver olsa bağ-ı nazm içre bana ol serv-kad
Sehldir rabt eylemek her mısra'-ı azâdeyi
- 5 Ders-i tanzîri muhît-i fikrim oldu Fâikâ
Zâde-i tabım şerîk etdikde nazmı zâdeyi
- Sü 62b, S 83b

105

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Umûrumda bana tevfikin ihsân eyle yâ Rabbî
Dü âlemde beni lutfunla şâdân eyle yâ Rabbî
- 2 Humâr-âlûde-i güftâr-ı bî-sevdâ olmadan hıfz et
Kerâmım neş'e-bahş-ı irfân eyle yâ Rabbî

- 3 Beni şâyeste-i manzûr-ı ashâb-ı kemâlât et
Derûnum mazhar-ı esrâr-ı irfân eyle yâ Rabbî
- 4 Be-hakkı ism-i Hâdî nefis elinden ol giribânım
Münâcâtım sezâ-yı afv-ı gufran eyle yâ Rabbî
- 5 Kulundur her ne denlü mücrîm ise Fâik’i afv et
Tarîkat müşkilâtın ana âsân eyle yâ Rabbî
- Sü 62b, S 84a

106

Mefâ’îlün Mefâ’îlün Fa’ûlün

- 1 Atan tîr mi kemân ebrûların mı
Uran ol bî-amân ebrûların mı
- 2 O yahşî çeşm-i Tatâr dahi gönlüm
Eden gâret yaman ebrûların mı
- 3 Aceb kavs çarh-ı hüsnünde
Misâl-i keh-keşân ebrûların mı
- 4 Nukûd-ı gönlümü derd-i nükhet
Yâhud anı çalan ebrûların mı
- 5 Meta’-ı sabrı Fâik’den dem-â-dem
Edene yağma aman ebrûların mı
- S 83a

KIT'ALAR

MUKATTA'ÂT

1

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Sunûf-ı evliyânın ser-bülend-i dil-pesendidir
Zamânında heme merdân-ı Hakk'ın ya'ni merdidir
- 2 Su'âl eylerse kimdir Fâikâ bir sâlik-i dânâ
Beşiktâşî Cenâb-ı Hazret-i Yahyâ Efendi'dir
Sü 62b, S 85b

2

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Tasarruf cümle hakkındır velî ey sâlik-i dânâ
Kulûb-ı merd-i meydân-ı velâyet-i cilvegâhıdır
- 2 Şems-i laht-ı zücâca aks edince feyz olur Fâik
Yakar ol şîşe-pâre yok vücûdu gerçi vâhîdir
Sü 62b, S 85b

3

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün

- 1 Takdîr-i ilâhîde tehallûf yokdur
Te'sîr-i mukadderde tevakkuf yokdur
- 2 Her hâlde hakdır mutasarrıf Fâik
Bir kimsede hiç zerre tasarruf yokdur
Sü 62b, S 85b

4

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Nefes-i merd-i Hudâ yani olupdur ekser
Hâki altun ediyor ol nefis-i pür-te'sîr
- 2 Nutkı çıkdıkda kemân-ı himemimden dönmez
Atılınca geri dönmek nice mümkün bir tîr
Sü 62b, S 85b

5

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Bânî-i kasr-ı himem Hazret-i İbn-i Neccâr
Vâkıf-ı sırr-ı adem Hâce Mehemmed Sıddîk
- 2 Fâtihi bâb-ı tılısm dil-i uşşâk idi ol
Cevher-i nutkı olup kenz-i künûz-ı tahkîk
Sü 62b, S 85b

6

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Câmî'-i ma'rifetin ya'ni mü'ezzini olup
Cem' edip itse ma'ânîyi cemâ'at meselâ
- 2 Ya'ni sıyt-ı süheni Fâik'in oldukça bülend
Şu'arâya verir ol şi'r-i menârında salâ
Sü 63a, S 85b

7

Mefâ'ilün Fe'îlâtün Mefâ'ilün Fe'îlün

- 1 Felek felek dediğin kec-revin elinde ne var
Ya devr-i dâ'im aceb anı döndüren kimdir

- 2 Yâkıp çerâğ-ı nücûmu irince zulmet-i şeb
Ya şem'-i mihr-i nehârı sevindiren kimdir
Sü 63a, S 85b

8

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

- 1 O salâdır okudarak tıfl-ı dil-i dîvânın
Germ (ü) serdî-i felekdir ana mektûb hâcesi
2 Alamadı anı Firavn ile Nemrûd kim ola
Zen-i dünya dedi kim kahbenin âyâ kocası
Sü 63a, S 85b

9

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Âferinler hele ol şâ'ir-i zûr-âvere kim
Lafz ü ma'nâyı tasarruf edince fi'l-cümle
2 Feth ede kilik-i a'mûd-ı hüneri ey Fâik
Bikr-i mazmûnu izâleye edince hamle
Sü 63a, S 86a

10

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Dü çeşmim intizâr-ı nezzâre-i firkatde revzendir
Hayâlim kasr-ı ulyâ-yı visâl-i yâre sellemdir
2 Çeker dil-i Fâikâ meydan-ı aşkda şattını gözler
Haddinin cevri ol kâşî kemâlin yani çilemdir
Sü 63a, S 86a

11

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Menem ol mîr-i sühan esb-i süvâr-i ma'nâ
Hüsn-i tabîr ü mezâmîn rikâb-dârımdır
- 2 Seyf-i tab'ım alalı kişver-i nazmı Fâik
Hâme destimde benim şimdi silah-dârımdır
Sü 63a, S 85b

12

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Görmemiş mir2at hulyâsında İskender dahi
Kıl nazar sûret-nümâdır benzemez kâr-ı kadîm
- 2 Himmet-i şâhânesiyle kıldı bu kasrı binâ
Rub'-ı meskûnun şeh-i dâd-âveri Sultan Selîm
Sü 63a, S 86a

13

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 O şûh-ı ser-tırâşın iftirâkı usturasıyla
Tırâş etdim sırr-ı âmâli cânım kılca kalınca
- 2 Zihî halk-ı hüsn kim işvede sa'y-ı belîğ eyler
Gönül nakdini mir'at-ı nazardan ya'ni alınca
Sü 63a, S 86a

14

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

- 1 Kesr-i kalb eylemeden kendini hıfz eyle sakın
Ceyş-i merk eylesin mülket-i ömrüne akın

- 2 Dil nazar-gâh-ı Hudâ oldığunu bilmez misin
Sözünü söyler iken fikr edip etrafa bakın

Sü 63a, S 86a

15

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Müşterî oldum o hurşid-cebîne nâ-gâh
Gördüm olmuş ana peyveste rakîb-i gümrâh
- 2 Tâli'im Ahsen-i Takvîm iken etdi tahvîl
Kamer-i akrebde bulundu yine Fâik eyvâh

Sü 63a, S 86a

16

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Halâs eyle azîzim cân-ı gamdan lutf ü ihyâ it
Zemîn-i Mısr-ı gönlüm himmetim Yûsufistân it
- 2 Müdevver-i ümidle pençe-i ye'sle cânını
Zelîhâ-yı husûl-ı matlabdan dü handân it

S 86b

17

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Yanarak ûd-ı dilim mücrim-i tende bitiyor
Dûd-ı âhım nice bir nâr-ı cefâdan tütüyor
- 2 Çık da gör dâ'ire-i aşkı içinden zîrâ
Fâikâ dest-i cefâsı o perînin itiyor

S 86b

18

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Mey-furûş-ı cânâ berü rûmumuz vardır
Döndüm bir câm-ı safî ver dedi tortumuz vardır
 - 2 Dedim gel meclise bende şarâb-ı erguvân var
Dedi gelmez değildim lîk şimdi yortumuz vardır
- S 86b

19

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Bu cefâdan garazın sırr-ı mey midir yerme midir
Yohsa güzîn-i dile aceb gönlüm bezdirme midir
 - 2 Eyle Leylâ-yı visâlinle derûnum teskîn
Garazın dağları mecnûn gibi gezme midir
- S 86b

20

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Gönül şeh-bâzını dest-i cefâ ile uçurma gel
Hevâyîdir ele girmez sana şikâr olmaz
 - 2 Zîbden pençe-i kudrettir olmaz ihtiyâr onda
Onu kadrini bilin vâdî-i harman anı salmaz
- S 86b

21

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Zemîn-i gönlüme barânı lutfun yağmasın cânâ
Sana şâyeste andan sordum ben diyem bir dâne

- 2 Ekinci ekmeince hem sayın tâ zemîn üzere
Ana nişândan yoğsa hâsılı bir Fâik dedim

S 86b

22

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Sürmeden mezru'-ı âmâlim lutfun ile çift
Âb-ı cûdunla benim başımda otlar bitdi hep
- 2 Sarf-ı âb-ı rûyuna rahm etmeden saçdın yere
Devha-zâr-ı vuslata söyledim hep

S 86b

23

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Ders-i aşka her tâlib aşkdan miyânın bükdürür
Safha-i şîrâze-i temkîne dayanmaz sökdürür
- 2 Düşmekteyim âşika rahm etmeyince cânânın
Gözlerinden öyle sirişkin dökdürür

S 87a

24

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Olur mu dil şikeste her dâ'im sükûn
Kılûba hardan ömür biter zarar gelmez
- 2 Seyr-i dildir ziyâ olmaz ne denli nefî etsin
Hiredmend olan aşika hezar gelmez

S 87a

EBYÂT

EBYÂT

1

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

İ'lâm edince matlabımı kâdı-zâdeye
Hüccet verir visâli için ben fütâdeye

Sü 63b, S 90b

2

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Bir tarîk ile olup dil-bendi düşdüm bâdeye
Mâ-i câri-veş gönül akdı Suyolcu-zede'ye

Sü 63b, 90b

3

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

Sirişk-i çeşm ile var mâcerâsı ağlayanın
Tehî değil gibi sıyt ü sadâsı çağlayanı

Sü 63b, 90b

4

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Kâle gelmez hâli merâm olmaz o şûh zer-gerî
Bırakır su-veş akıtsan yoluna sîm ü zerî

Sü 63b, S 90b

5

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

Kâle-i aşkı o terzi güzelin hep hiçedir
Câme-i vaslı dikiş tutmaz anın eskicedir
Sü 63b, S 90b

6

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

Su gibi dellâk-ı şûhî ile akma halvete
Al hayâl-i giryeni evvelce dest-i firkate
Sü 63b, S 90b

7

Mef'ûlü Fâ'îlâtü Mefâ'îlü Fâ'îlün

Âşık olursa ravza-i aşk içre zinde var
Maşûk-ı hat-âverden olsa da olur o türbe-dâr
Sü 63b, S90b

8

Mef'ûlü Fâ'îlâtü Mefâ'îlü Fâ'îlün

Uşşâka tîğ-i gamzelerin câ-be-câ takın
Etdikçe sûy-ı mülk-i dile sen şehe akın
S 90b

9

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

Dökme zülfün rûyuna uşşâkı nâlân eyleme
Nev-civânım mülk-i hüsnü kâfiristân eyleme
S 90b

10

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

İftirâkın âteşi sûzân-ı dilden cânıma
Sandı hündür göründü dîde-i giryânıma
S 90b

11

Mef' ülü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fa' ülün

Hayret-i dü dest-i cevrlle nümâyânla yoğruldu
Bu mû-i kat oldu rah-ı Hakka doğruldu
S 90b

12

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

Der bâlâ geldi bu tarih mısra söyledim Fâik
Mısır aldı Yûsufi seyf ile bâ hûn elim
S 90b

1216

II

FARÇA DÍVÂN

**TERTÎB-İ DÎVÂN-I SÜHÂN-I BE-ZEBÂN-I FÂRİSÎ
MÜNÂCÂT Ü GAZELİYYAT Ü KASÂİD Ü EBYÂT Ü
MUKATTA'ÂT Ü VE SÂİR**

I

MÜNÂCÂT-I FÂRİSÎ

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Bâded hezâr hamd eyâ Kird-gâr-râ
Her dem inâyetî be-heme bî-şumâr-râ
- 2 Aczem ki rûşenest mihil zerre nîst mecal
Ber men kerd ne-bûdî çü tevfik-i yâr-râ
- 3 Mümkün ne-ist ta ki konem şükr-i ni'metet
Sâl-i hezâr pes zi bi ömrem güzâr-râ
- 4 Şâyân-ı şânet afv ü atâ men konem hatâ
Ger cürm-i mâ füzûn şode leyl ü nehâr-râ
- 5 Çün men ne gerdeem be-dih mi lâyiket amel
Eyyâm-ı ömr tâ be-güzeşt berd-bâr-râ
- 6 Ey dest-gîr her bed ü gîfî gazâl-i dil
Sad der-bedest nefis ü hevâ ger şikâr-râ
- 7 Hest arzû be-bâğ-ı dilem tâ rızâ-yı to
Mînet to-râ ki şod çü zebâneş hezâr-râ
- 8 Sîrâb koned be-ayn-ı atâ tu cüz-cû nîst
Afv-ı zülâl toest be-heme ebyâr-râ
- 9 Kân-râ be-ilm-i nazm koned çün to-râ niyaz
Men kîst be-tûtî key bûd in murg-sâr-râ
- 10 Yâ Rab be-aşk-ı Şah-ı Resûl in niyâz-ı mâ
Kon afv-ı men vesîle to emr zi kâr-râ

- 11 Lutfest be-sûz-ı der-i dil Fâik to şem-i aşk
Tâ feyz-yâb şode zi şeb zinde-dâr-râ
Sü 3 1a, S 92b

II

NA'T-I ŞERÎF-İ HAZRET-İ RESÛL-I EKREM VE NEBÎ MUHTEREM

SALLA 'LLÂHU TEÂLÂ ALEYHİ VE'S-SELLEM

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Ân ki hûş yârest dâned ver ne u nâdân şeved
Çâr bağeş hâk-ı ber-rûzî fütâd yeksân şeved
- 2 Zâhires ârâyiş-i pür-zîb ü zîver çîst şeved
Bâtneş an-râ ki gûşiş nist çün keslân şeved
- 3 Ger derîn sûk-ı kâst şod ser-mâye-i ihlâs-râ
Sûd-ı imâl-i metâeş ber-heme fikdân şeved
- 4 Ân ki nefis-i hod nümâyed tîğ-i lâ-illâ ki û
Refte refte kişver-i esrâr-ı hod râhân şeved
- 5 Ân ki şem-i aşk sûzed beyt-i dil-râ der-dü kevn
Şeb-çerâğ-âsâ dem tarîk-râ rahşân şeved
- 6 Her ki-râ ez-sır-ı dil âgâh şod sâhib-dilest
An be-her-câ her demî-râ hem-dem-i cânân şeved
- 7 Sahtened ez-âb-ı Meryem ger rıdvân ki tâ
Her dü gîfî her dem-i Îsî bedân-ı îşân şeved
- 8 An ki râ zeyl-i şerîat tâ ki gîred bâd ü dest
Der be-rûz-ı bâz hâst ü mazhar-ı ihsân şeved
- 9 Her ki-râ bi'l-acz güyed tâz medh-i enbiyâ
Gevher-i nakd-ı şefâat-râ be-revâ zerân şeved

- 10 Server-i her dü serâ Ahmed-i Muhammed Mustafâ
İbtidâ vü intihâ ân sâhibü'l-Kur'ân şevd
- 11 Mazhar-ı **Levlâk**⁵³ Ebu'l-Kâsım ki mahbûb Hudâest
Şân-ı pâkeş nutk-ı **Erselnâ**⁵⁴ ki-râ şâyân şevd
- 12 Nâzenîn-i **Kâbe Kavseyn**⁵⁵ rahmet-i dâreyn üst
Tuhfet'ül-ayn seyr-i **Ev-ednâ** der û seyrân şevd
- 13 Şod zi engüşt kamer ândan bin îmâ dü şak
Der-derüneş hâliyâ âsâr hatt-ı tâbân şevd
- 14 Mucizât-ı satveteş hurşîd-i râtib lerze ger
Der-dem matla' be-mahşer tâ-be-key lertzân şevd
- 15 Rîze çîn cûdist ber sûfre-i inâm û
Mürsel-endâz gayr-ı mürsel tâ zû-yı şiyân şevd
- 16 Ruyet-i âmireş zi encâm dîde be-güşâd sayd-ı hezâr
Çarh-ı zerrîn kâse-râ ez-bende-i fermân şevd
- 17 Arş ü kürs ez-rûy-ı gabrâ zîr-i hükm-i nazrâist
Levh-i defter hâne-i û-est an heme sultân şevd
- 18 Çeşm-sâr-ı Kevser nûrist be-her engüşt-i û
Teşne-gân gûy-ı Firdevs ez-ân reyyân şevd
- 19 Zât-ı pâkeş naz-ı bâliş- râ be- her dem kurbettest
Sadr-ı taht li-me Allâh ki û mihmân şevd
- 20 Ey hayât-ı her dü gîtî- râ melâz-ı ümmetâ
V'ey şefî-i rûz rustâ hîz zi tû dermân şevd
- 21 Cilve-gâhest çün serây-ı sır-ı vahdet ez-ezel
Akl-ı kül der-menzîl-i idrâk tu heymân şevd

⁵³ Lev-lâke le-mâ halakt'ül-eflâk: "Sen olmasaydın felekleri yaratmazdım", Emine Yeniterzi, *a.g.e.*, s. 155.

⁵⁴ Ve mâ erselnâke illâ rahmeten li'i- âlemîn: "Biz seni bütün alemlere rahmet olarak gönderdik", Kur'ân-ı Kerîm, Enbiyâ Sûresi, 107. ayet.

⁵⁵ Fe kâne kâbe-kavseyn ev-ednâ: "Aradaki mesafe iki yay boyu oldu ya da daha az", Kur'an-ı Kerîm, Necm Sûresi, 9. ayet.

- 22 Gülşen-i sır-ı hüvviyet-i devha-i emlâk tûst
Bûy-ı feyz her gül-i nutket bürhân şevd
- 23 Na't-ı gûyân ez-zemân pâk-râ ger hest lîk
Feyz-i şod lâ-bûdez feyz-i lutf tû gûyân şevd
- 24 Der-ne ez-nev-i beşer midhat koned mümkün ne-ist
Şod çü vassafet Hudâ tâ-der kirâ imkân şevd
- 25 Arz-ı hâlest ey şeh-i sadr-ı şefâ'at in sühân
Afv-ı ihsânî be-fermûd nazm-ı men ihsân şevd
- 26 Derd-i afv cürm mâ nazmem devâyîsâ hâtem
Çün der-i dârü'ş-şifâyet melce' ilân şevd
- 27 Ger büved nazm-ı Fâik nîm nigah ez-lutf tû
An besî ihsân bîned endek istihsâm şevd
- 28 Ger hatâ gerdîm zi to afv atâ ki âdetest
Ber heme nazm-ı âverân inâm bî-pâyân şevd
- 29 Men zi âciz-râ torâbâ sad herarân tasliye
Ta salâtet cürm-i mârâ âbâdî-i gufrân şevd
- Sü 35b, S 93a- 93b

III

TARİH-İ BERÂY-I TOPKAPI MÂBEYN-İ HÜMÂYUN

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Selîm-i Sâlis an zıll-ı zalîl Hak ki ber iclâl
Şeh-i şâhâniyâned ser-be-ser der-rûy-ı gabrâ-râ
- 2 Meh ü hurşîd kişver-i perver hakân-ı dâd-âver
Ki erzânet nedîm-i hâşiş Hân-ı Buhârâ-râ
- 3 Zihî sâhib-kırân-ı rub'-ı meskûn-râ ki der-âteş
Bedîdender-i der-bân bûd ey Şâh-ı Dârâ-râ
- 4 Dil-i û-râ nîgeh kenz-i sır-ı yezdânest be-ilhâmî
Nümâyân başedeş her âyine esrâr-ı dil hâ-râ

- 5 Nisâr-ı cûdiş û ger hâtemî tabân-ı mâzî did
Zi haclet mi reved serpâ bürehnedest-i sahrâ-râ
- 6 Zi tab-ı pâk mimârî der-in dem ger
Be-resm-i nev zihî şâhenşehî mabeyn-i ranâ-râ
- 7 Sinimmâr ü Felâtun hîred-der în âlem
Ne dîd ferhunde dil-keş resm-i inşâ-râ
- 8 Belî mâbeyn-i dîger nîz hû bend lîk der nezdîş
Velî mâbeyn în baş ed be-şûhî mâh-ı sîmâ-râ
- 9 Müşâbih hem çü encüm-i der-i felek zer tâb heriş
Be-câ ger reşk-i mey-sâz meysâzed hemîn necm-i serâ-râ
- 10 Arz ez-lafz târîh ü kasîde çün duâ bâşed
Sühan kütâh bâyed ez-çi hâcet nazm-ı bâlâ-râ
- 11 Du'âyî mi konem pes bâ-sühan tasdîk ne mî
Ki davet şehinşâhi ki farz-ı atn sad mâ-râ
- 12 Bi-hakkın beyt-i mamûr felek-râ în güzîn-i mâbeyn
Mübârek bâd hemîşe an hıdiv-i âlem-ârâ-râ
- 13 Be-gû Fâik be-harf-i cevherî în mısra-ı târîh
Şod in mâbeyn mâned gâh-ı Firdevs resm-i zîbâ-râ

Sü 44a- 44b, S 95b

İBTİDÂ-YI GAZELİYYAT

HARFÜ'L-ELİF

1

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Der îñ âlem eger baht-1 müsâid mi şevêd mâ-râ
Be-tevfîk-i ilâhî nâm-1 nihâdem rûy-1 garbâ-râ
- 2 Hemîn kâfist durbîn nazarî yek dem be-çeşm âyet
Ez-îñ gabrâ be-levh ü arş ü kürsî hoş temâşâ-râ
- 3 Rakîb-i seng-i dil-râ tâ çe sûdî rîş nâ tûrî
Nümâyed be-rûy-1 câlûsî îñ müdârâ-râ
- 4 Be-her âyîne rûzî sine-i zâlim koned te'sîr
Hâdem ki âh-1 mazlûm ber-guzâr rû seng-i hârâ-râ
- 5 To-râ båd îñ müheyyâ-sâz şühedâ be-bihan zâhid
Menem båd-1 sâkî gül-çehre yâr-1 meclîs-ârâ-râ
- 6 Be-reft çün bûy-1 zülf-i yâr-1 men kân-dem dimâğîş-râ
Zi haclet âteş üftâd anber-i hoş-bûy-1 sârâ-râ
- 7 Eger ez-pîr mimâr nazar Fâik himem bâşed
Be-yek nezzâre âbâdan koned kâh-1 dil mâ-râ
Sü 49a, S 98b

2

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Tâli' îñ bâz gûn ez-gerdiş nakd-1 takdîr mâ
Der-derûn ne sadev hayrân şod îñ dil-gîr mâ
- 2 Ber sıfat istikâmet çün ne reftem lâbüdest
Ez-berây-1 û revâ baş ed şod ne tekdîr mâ

- 3 Dâmen-i pâken-veş men zîr bûdem tâ çe sûd
Ki koned tefsîr takdîr âcizest ne debîr mâ
- 4 Çün meşâmem-râ bûy-ı gamz evvel âşinâest
Ez-dil-i micmer be-sûziş-i mey şod tebhîr mâ
- 5 Ser be-bâli'n-i tahassür nîst hâhem sâatî
Tâ be key ez-şâm baş ed matla' tâ fecîr mâ
- 6 Der-cihân âyâ ne dîdî ger ne bind vech-i dost
Hest-i feyz-i nûr-ı hüsneş dîde-i tenvîr mâ
- 7 Der-derûn dest-i himmet-râ bî-feşân eşkem
Dâm-ı to Fâik girifte baş ed in tehçîr mâ
- Sü 49a, S 98b

HARFÜ'L-BE

3

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fa'ûlün

- 1 Küşâ dest rûzen çeşm-i hayâlem-râ be-her şeb
Bi yek nezzâre bînem nakş-ı âlem-râ be-her şeb
- 2 Me-râ güften çe hâcet himmetet hestî kon ki
Me şâhid kâr-ı men hâl-i misâlem-râ be-her şeb
- 3 Şeved mehtâb vuslat der-fezâ-yı sîme-i men
Eger tâli'-i koned kâşî hilâlem-râ be-her şeb
- 4 Çü eşk-i çeşm şebnem-rîz-i men sîrâb-sâzed
Sogoftend hem çü gül-nevres nihâlem-râ be-her şeb
- 5 Hayât-ı Câvidan mey yâftem Fâik nemîrem
Eger çi gûyiyâ âyed zevâlem-râ be-her şeb
- Sü 49a, S 99b

HARFÜ'T-TE

4

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Ser-be-ser gül-zâr-ı âlem pür zi sıyt-ı bülbüleşt
Hâr-ı hest ammâ ki mest-i bûy-ı aşk-ı yek güleşt
 - 2 Tûy-ber-tûy perçem-i pür pîç-i cânân ber rahş
Der be-şîşe deste-i nev-bâde hem çün sünbüleşt
 - 3 Çist hâl-i rûy-ı mehtâbeş be-dânî der-tulû
Dâye-i kudret kefi gûyâ ki bâşeş fülfüleşt
 - 4 Kist âyâ ki nemîşed mest-i aşk-râ û ki dîd
Gerden-i sâfeş sürâhi vü lev-i la'leş müleşt
 - 5 Perde-i inkâr çe sâzî gûş kân zâhid be-rev
Nağme hây-ı aşk-ı uşşâk der-cihân pür-gulgüleşt
 - 6 Pes gül-rû tâ zîb ser baş ed ber ân
Gûş-i mengûşî-i mestân an sadâ-yı kulküleşt
 - 7 Rastî ânist ki der-râh sühan hoş mî reved
Esheb-i kilik-i şeb giriftâr Fâik düldüleşt
- Sü 49b, S 100a

HARFÜ'S-SE

5

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Safâ-yı tab'-ı me-râ ger şarâb büved bâis
Ki puhte der-dil-i tennûr kebâb büved bâis
- 2 Meded meded ki te-râ teşne em fütâde bedest
Çü nâm ki cüsten-i âbîş serâb büved bâis

- 3 Gedâ-yı genc-i firâke bedîh zekât-ı visâl
Be-nakd-ı hüsn-i melâhat nisâb büved bâis
- 4 Konem ki ruyeteş âverd defâtir-i cevret
Edâ bed in tû ey meh hesâb büved bâ'is
- 5 Be-târ-mâri-i perçem hemî girih me fükân
Me pûs nikâb be-rev pîç-tâb büved bâis
- 6 Rahat zi nazre-i keremem nükûs-ı feyz
Çü renk-i der-gül-i hamrâ ki tâb büved bâis
- 7 Be-çeşm-i eşk-i tû Fâik der-ebyârî kon
Nihâl-i nevres-i kad geş çü âb büved bâis
- Sü 50a, S 101a

HARFÜ'L-CİM

6

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Zi çe sûy âyed aceb şâhid dil-cûy-ı ferc
Vuslateş teşne-keşem tâ ki gecâ sûy-ı ferc
- 2 Âyedân devha-i dil-râ ki hazân dîde be-gam
Gülşen-âbâd-ı koned bülbül ber kûy-ı ferc
- 3 Perçem-i şûh-ı dilârâ çü ne mûd ki dîde-i men
Ki me-râ der-û nazarî her be-yekî her mûy-ı ferc
- 4 Şemme-i anber-sâ-râ û be-ûd hâcet nîst
Tâ meşâmem ki mu'attar şod ez-bûy-ı ferc
- 5 Kâmet-i kavs-ı kuzâh ham şod ki-râ rezânest
Ser fûrû âverdân ihsân-ı ebrû-yı ferc
- 6 Hâr-ı zâr-ı gam ez-ân ba-hârem mî bâşed
Zîb ü fer midhateş zîver-i şeb-bûy-ı

- 7 Ger koni porşes û men geh be-dânem inîst
Fâikâ cây-ı şekibest büved gûy-ı ferah
Sü 50b, S 101b

HARFÜ'L-HA

7

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Ki şode pür-genc-i dilem-râ ferah
Nâsırâ der-nakd-ı elem-râ ferah
- 2 Nazre-i bî-mâye koned âyedeş
Defter-i ber köhne zenmem-râ ferah
- 3 Ceyş-i gamem-râ ne bûd târ-mâr
Tâ keşîd be-revî a'lem-râ ferah
- 4 Mülket-i evreng sühen-i şâh şûm
Baş ed eger tâc-ı serem-râ ferah
- 5 An ki dileş kân ü vefâ besteend
Der kifâ dûdest himem-râ ferah
- 6 Nîst be-cûst cây-ı diger yek dilest
Sadr nişînân-ı kerem-râ ferah
- 7 Âmedeest genc-i dilem Fâikâ
Nükte-nüvis-i be-kalem-râ ferah
Sü 51a, S 102a

HARFÜ'L-HI

8

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Zâhid-i bâred tabîat-râ misâlest berd-i yah
Şâir çehî âşinâ-râ bâred ezan serd-i yah
 - 2 Ger derûneş âteş-i aşk tan mî-sâzed eser
Afvî-i bî-der-derûnest der-şitâ ez-derd-i yah
 - 3 Şiddet ân rûz ber dâye çe sûd ez-âfitâb
Âlemân bî-a'mel râşid be-kâreş nerd-i yah
 - 4 Bezm mâ bi'l-ülfet-i cânân germ-â-germ bûd
An rakîb zemheri dü tâ ki âmed gerd-i yah
 - 5 Ger zemistân-ı gam ez-mâ ne güzered Fâik bedân
Zevk-i gülşen nîst mümkün tâ ne mî şod tard-ı yah
- Sü 51a, S 102b

HARFÜ'D-DAL

9

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Çi gûne gûyemed der-derûn me-râ ki kâr âyed
Ki nemî gûyem der-ân dem be-zebânem âh ü zâr âyed
- 2 Neyâmed gülşen-i mihret beyâyed nist ey gül-rû
Çü men-veş nükte-sâz-ı cehce-ârâ-yı hezâr âyed
- 3 Şeb-i deycûr-ı bûd ân rûz-ı rûşen çeşm-i uşşâket
Şikenc perçemet ey meh çü bâdeş târ-mâr âyed
- 4 Çinîn mestî şodem ki yâd-ı men âyed leb-i la'let
Hemândem gûş-ı dil-râ nara hoy bâde hâr âyed

- 5 Be tedbîrî çe gûne mey koned âyâ tabîb-i aşk
Ki nezd-i men dil-i haste tû yâr-ı gam kûsâr âyed
- 6 Zemistân-ı gamem be-güzâr men ândem bezm-i mey-sâzem
Şarâb-ı nâb-ı mey-hârem safâ-yı nev-bahâr âyed
- 7 Ne mânend der-derûn hecr ü firkat-i felek mâlet
Büved rûzî ki Fâik gem me hor yek rüz-gâr âyed
- Sü 51b, S 103a

10

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Çü gül şüküfte-i dil sad me-râ çâre şeved
Şeb-bû şikest be-bûy-ı mey eşkâre şeved
- 2 Hadr be-raks be-yâmed zi gerdiş devrân
Şekîb ü câme-i hoşyâr çâr-pâre şeved
- 3 Cefâ-yı aşk-ı bülbülî ki neşât-ı mecnûnest
Cefâ-yı der be-dü gîtî hîred müdârâ şeved
- 4 Hedef ne dem ki harîdem bimâ bûd sahtî
Hadeng-i âh-ı dilem tâ be-seng-i hâre şeved
- 5 Felek müsâideş ân-râ ki perde-i efgem şod
Himem hâr âyîne hod kesâ nâ be-kâre şeved
- 6 Konem zi vârid kenz-i dilem sühan masraf
Be nakd-ı fikr-i me'ânî zihî idâre şeved
- 7 Kirâ ki teşne-i şehdâb nazm-ı şîrînest
Bedest-i hâme-i Fâik hemîn usâre şeved
- Sü 51b, S 103b

11

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Çe gûne güfte bûd kand şoden lezîz
Bûd be-tûtî-i dil-râ sühan lezîz
- 2 Zi enes ne gerde derîn dem bedest tîr-i dilân
Sad be-gûşe-i azlet mihen lezîz
- 3 Kabâ be-cüz zîşden hem çü kirk-i Yûsûf-ârâ
Büved ki der-ber-mâ pirehen lezîz
- 4 Firîb-i la'l-i cihân-râ çü gû dükkân müfrîb
Ki âyedeş bürhan-râ leben lezîz
- 5 Meger kand-ı sa'd Fâikâ ki û bahsest
Dehan ber-felek âyed fiten lezîz
Sü 52a, S 104a

HARFÜ'R-RE

12

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Terk-i ülfet bîh ki şod yârân yâr-ı nev-bahâr
Tâ ne bûdî gül-i şüküfte çün hezâr-ı nev-bahâr
- 2 Iyş-ı mey-nûşî kon ammâ ki be-fikret båd in
El-hazer güzîneş û şod yâr-mâr-ı nev-bahâr
- 3 Her be-rûzî devha-i pür-zevk-i dil iyş-ı mekân
Ez-şitâ bâyed harîden hod mâr-ı nev-bahâr
- 4 Ömr-i tû sînâi ne gerde kân perî-peyker hâst
Tîz be-güzârest devr-i rüzgâr-ı nev-bahâr

- 5 Fikr-i bâred ki ne dâred an kesî-râ der-zamîr
Hired mîr ebr-i dileş başed karâr-ı nev-bahâr
- 6 Ter büved bâ-eşk şebnem-riz Fâik bağ-ı kevn
Tâ-be-subh ân-râ ki şod şeb zinde zâr-ı nev-bahâr
- 7 Pes nişân-dâred ez-ân cânân ki her câ mey-revî
Yek nazar kon dil bâted şîve-kâr-ı nev-bahâr
- Sü 53a, S 104b

13

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Mî bûd-der ez-muhabbet geh nihân geh âşikâr
Hem çü mihr-i hûb-ı tal'at geh nihân geh âşikâr
- 2 Tâ ne bûdî tîr ilâc kazâ ey yâr-ı mâr
Men ne mî gerdem şikâyet geh nihân geh âşikâr
- 3 Dil zi evvel âşinâ-yı bezm-i aşk-ı vahdet
Men zi aşk gûyem be vuslat geh nihân geh âşikâr
- 4 Tâ dil-i ehl-i derd ber rîş û râ mîr şod
Merhem-i sâkî zi derdet geh nihân geh âşikâr
- 5 An ki râ vâkîf ne mî ez-sırr-ı merd her âyîne
An be-dânî der be-sûret geh nihân geh âşikâr
- 6 Ger ne şod der-bezm-i âlem şahne-i bîm humâr
Mey konem her bâr-ı işret geh nihân geh âşikâr
- 7 Güfsemiş Fâik nazre in sühan acz-hâl
Kerde em ihdâ be- izzet geh nihân geh âşikâr
- 8 Mîr izzet ân cenâb âmedî ez-nutk-ı pîr
Bâd- mazhâr feyz-i himmet geh nihân geh âşikâr
- 9 Âşinâyî-râ be-nazm-ı der miyân zâhir şode
Tâ şevd bâdî-i ülfet geh nihân geh âşikâr

Sü 53a, S 104b

HARFÜ'Z-ZE

14

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Rebâb-ı târ-ı dilemişkesteend to be-sâz
Ki âh-ı nağme-i mâ-râ resâned ey şehnâz
- 2 Hedef heme dil-i uşşâk mey şod ki nedem
Dü ebruvân kemânet be-gamze tîr-endâz
- 3 Reh-i rehâ-yı me-râ çîst be-gû ez-în hicrân
Ki hest kitâb-ı visâlet mesâ'il-i be-cevâz
- 4 Zi men niyâz ki to-râ ey şeh-işükûh-ı hüsn
Ki dâde end berâtet zemîn kişver-nâz
- 5 Be iftirâk tâ cüz pes ne mî tüvan kesdem
Ki der bedest tahayyür fütâde em tek ü tâz
- 6 Dilâ kânûn neî mebde'eş înest
Hemîşe râh-ı cihan-râ şod nesîb ü firâz
- 7 Ki der adalem esmâ mezâhireş Fâik
Gehî mazhar ism-i müzell gehî izâz

Sü 53b, S 106b

HARFÜ'S-SİN

15

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Künc-i mutalsamest ü li künc-i dâr enes
Ne bûd beşaret ân ki der-û bîm-i mâr enes

- 2 Tengest tarîk-i ülfet yârân in zamân
Âheste-rev ki tâ ne nihad yek gubâr enes
 - 3 Der sikke-i neî nakş-ı sarf mi kon heves
Tâ ber mihen tecrübe-i kon ayâr enes
 - 4 Ân ânes ki zikr-i be-dânem çü cennetest
Âdem-i becce-i bûdeş der-diyâr enes
 - 5 İrfân be-kalbî zebâ-râ delâleteş
Ârif cenîn bûd ki koned ihtiyâr enes
 - 6 Cehl-i âşinâ-yı zamân-râ çe hâcetest
Be-tîr-i ihtilâtî-i û-râ firâz enes
 - 7 Şod ez-berây-ı kand-i zebân der-kafes be-ferd
Fâik çü tûtî tâ ki sabâeş zâr zâr enes
- Sü 54a, S 107b

HARFÜ'Ş-ŞİN

16

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün

- 1 Zâhir bûd ân şîve-i manâ ki meşâleş
Gec fehm mi kon tâ ne bûd pertev ü bâleş
- 2 Kâmil ki nazar gerd be-târ yek-i dil-râ
Pür-nûr koned şa'sa'â-i şem-i kemâleş
- 3 Ân şâhid dil-râ komed tâ nazarî mâ
Bâzest dü çeşmem be-heme şeb be hayâleş
- 4 Yârî ki bedesteş kad mî teşne çü kevser
Firdevs büved gıpta-keş bezm-i visâleş
- 5 Ahvâl-i merâtib nühüftenne şeved hiç
Ân kes ki ez-nutk-ı mu'ayyen şode hâleş

- 6 Tersând eger şive koned revî celâl-râ
Hândâned ez-ân işve ki der-hüsn ü cemâleş
- 7 Şod hâce Fâik ki dil-sitân sühan-râ
Tıfl-ı dilem âmûzed ez-în hûb makâleş
- Sü 54b, S 108b

HARF'ÜS-SAD

17

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Hükm-i be-fermûd ger şah-ı benâm-ı hulûs
Ceyş-i emel ser-be-ser ber şode dâm-ı hulûs
- 2 Murg-ı hevâ-yı taleb başed eger çün hümâ
Tâ-be-gûşed ez-semâ dâne-i dâm-ı hulûs
- 3 Çîst aceb maksadeş rayet fikret be-keş
Ân ki nüh-i penç ü şeş dost çü kâm-ı hulûs
- 4 Ân heme feryâd-res mest be-gam şod ki kes
Yek kadeheş dâde pes sâkî-i câm-ı hulûs
- 5 Leyle-i mehtâb çîst subh-ı ferah her şebist
Târ-ı gam incâ ki nîst der şeb-i şâm-ı hulûs
- 6 Eşheb-i çalâk-ı kadem gûşeş kârâ hem
Bârid say-ı zahm şod çü zamân-ı hulûs
- 7 Ân ki derûneş şeved cünd-i elem-râ reved
Ber dil-i Fâik büved zîver fâm-ı hulûs
- Sü 55a, S 109b

HARFÜ'D-DAD

18

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Gül bûd der-bağ-ı bülbül zan sebeb zârest gazez
Ez-figân in dil-i şeydâ men yârest gazez
 - 2 Hest sûdî bağbân-ı devha-i aşk rândem
Çün nihâlî-râ nişâned nakd-ı esmârest gazez
 - 3 Her şebî-râ tâ be-vakt-be mekanî zâhidâ
În zi sûz-ı dil kirâ ân mah-ı ruhsârest gazez
 - 4 Kasd der-hândân nü-h-i tâ ez-berây-ı ân rîst
Cezbe ez-teshîrî be-fikreş ân ki ez-kârest gazez
 - 5 Men be dânem sabr kon rûzî bûd ki Fâikâ
Mâye-i ikbâl ki dâned in cevâd bârest gazez
- Sü 55b, S 110a

HARFÜ'T-TI

19

Mef'ûlü Fâ'îlâtü Mef'ûlü Fâ'îlün

- 1 Ey şâh-ı işve tâ nazarî kon ne cevân-ı hat
Âmed nizâm-ı kişver-i hüsnat nişân-ı hat
- 2 Bâyed ne dâdî bûd zi evvel bezm-i revî
Mümkün neist ki mî şevad ekhûn nihân-ı hat
- 3 Harf-ı berât-ı cism-i cemâl-râ ki endereş
Hâlet be-nokta-i şode est der-miyân-ı hat
- 4 Deşt-i derûn be-tîğ-i nigâhest be hûn girift
Şod ber girişme gamze-i sâhib-kırân-ı hat

- 5 Ger bîm-i merzbûm visâl-râ be-hest bûd
Lîk âmedeş be-dâd-ı emnî merzbân-ı hat
- 6 Dâdeş hâlel be-reşk nedem nakş-ı çîn-râ
Üftâd-ı ber-ebrûvân tû ki ber-niyâz-ı hat
- 7 Ân mû-miyân ki nâz fûrû' fütêd
Şod Fâikâ zamân-ı visal ân zamân-ı hat
- Sü 56a, S 110b

HARFÜ'Z-ZI

20

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Şeved cûy-ı bahr-i ummân-râ telâtum mahfûz
Ki dürr-i mihr-i cânân-râ bûd genc-i dilem mahfûz
- 2 Kerîm ü kâmurân-râ ân kesî dâred ki der-âlem
Ne mî başed demî der-ceyb ü nakd-ı kerem mahfûz
- 3 Kalender der-hakîkat ân ki ân dergâh-ı fânî-râ
Rehed kayd-ı hestî şod hem kayd-ı elem mahfûz
- 4 Zi çeşm-i âşikân pinhân şode ger turre-i cânân
Şeved lâ-büd çü hîn sûr ceyšî-râ âlem-i mahfûz
- 5 Ne gûyed bed ki ân-râ mazhareş feyz-i sühan başed
Ki der gûyâyî nazmeş mî bûd Fâik-i kalem mahfûz
- Sü 56a, S 111a

HARFÜ'L AYN

21

Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ülün

- 1 Çün şive-i sâlûs bûd in delk-i murakka'
Şod ân ki ne şâyed senc-âlûd mülemma'
 - 2 Râhî ki tahkîk ne rûyî çîst to-râ sûd
Ey zâhid mâ ki be-tû taklîd müsenna'
 - 3 İn meyve arûsî-i cihân-râ to firibî
Endîşe-i hame horî vü efkâr mecmua'
 - 4 Şemi ki be râ furuhte şod bâyed tevfik
Şod suhtî-i guşeş zemeş hem çü muşamma'
 - 5 Tûtî-i dilem tâ koned ez azmûde be-gûyed
Ebyât ü kasâid be-gazel nazm-ı mukatta'
 - 6 Gam nîst ne koned nazre-i nazmem hele hassa
Nûrî ne had şeb-pere ez mihr-i müşa'sa'
 - 7 Ez sûd kemâlât ki to-râ ki bûd âyâ
Fâik çü şod nefis to hâm kâr mütemma'
- Sü 56b, S 111b

HARFÜ'L-GAYN

22

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Ez şua' nûr dâniş-i rûy-ı û-râşod çü ağ
Ân ne mî şod der-cihân ber târ-ı gam mahal-i dimâğ

- 2 Ân ki yârî hest çe gam ez-şûreh zâred her dîn
Şod be- aşk-ı âşıkân-râ ser-be-ser ber dağ-ı bâğ
 - 3 Hoş nişînî kon zi yârân zamân ez-dil-i murg
Cây-gâh-ı ensebest peygûle-i cây-ı firâğ
 - 4 Cilve-gâh-ı bezm mâ âyed ne şâhid her dü revî
Mâr-ı kesr dem-râ becâyış lâyıkest sūrâhî râğ
 - 5 Bülbül-i gûyâ-yı nazmem ger nedânî her denî
Şah-ı ber gül-râ ki ne nehed hâr-ızârest cây-ı zâğ
 - 6 Dâd-ı hakest tâ me-râ mısır-ı sühan her âyîne
Tûtî-i şîrîn zebânem-râ çü hased kon belâğ
 - 7 Ber fûrûğüş hücre-i tab'ım zi feyz nâm pâk
Men zi kânûn-ı hüner Fâik be-sûzem şod çerâğ
- Sü 56b, S 112b

HARFÜ'L-FE

23

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Be kîr-i tû dâmen şah-ı velâyet ü be-necef
Ki nîst-i beh tîrâz în cevherî bûd ki tuhaf
- 2 Be nîk-nâm hüner an kesî ki câvidest
Der în cihân esereş mî bûd be-hayr-ı halef
- 3 Cânân ki ehl-i hurd-râ bekâr-ı hâne-i kevn
Ki rûzgâr ne dâde nikûd-ı ömr-i telef
- 4 Eger çi to-be-torâ tâ bed ân ki mî bâyed
Yekî melâhat kon der-amel be-hâl-i selef
- 5 Atâ zi kenz feyz mî resed dil-i âgâh-râ
Ki û nisâr şodeest sû-be-sû taraf-be-taraf

- 6 Der ân cihân ki bûd merdâ demî ân kîst
Zi merdest dili-râ ebrâred û ki be-kef
- 7 Hemîşe nefsi-i tû Fâik bed ân denî vü hakîr
Be-kavl-i **men aref**⁵⁶ est merdmân-râ çü şeref
- Sü 57a, S 114a

HARF'ÜL-KAF

24

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Koned be- yâverî eger tevfik
Hemîşe mî şeved âsân me-râ reh-i tahkîk
- 2 Zi tâlibân-ı hakîkat şod ân ki gerde eger
Kitab-ı aşk-ı der ender mesâil-i tedkîk
- 3 Tulû-ı mihr-i be-kâmem besî çeşm-i dârem
Derûn gâh dilem-râ ki mî koned teşvik
- 4 Zi levh-i dil be-nüviştem niyâz nâme to-râ
Mi kon bedest cefâ pes şehâ meded temzîk
- 5 Neî mutâbîk hâlest sühn çe sûd Fâik
Be-sıdk-ı hüccet dil-râ ne mî şeved tatbîk
- Sü 57b, S 115a

HARF'ÜL-KEF

25

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Tâ ne mî küşten rehâ dehr-i dûn ez-dest teng
Katd-ı diger mî şeved kân-râ belâ-yı nâm neng

⁵⁶ Men arefe nefsehu fekad arefe rabbehu: "Kendini bilen Rabb'ini bilir", Emine Yeniterzi, *a.g.e.*, s.159.

- 2 Şahid yârâ meyve bâr-ı vuslateş ne bûd çe sûd
Ger sihr-i kaddî bûd în baĝ-râ bes ân çü seng
 - 3 Cura'-veş ber hâk meyrîzed gurûrî an koned
Câm-ı ıyşeş mî resed ez-dest-i çerâĝ seng în seng
 - 4 Çün be-mest-i yek-reng neî ân-râ ki hoş-yârend dilâ
Neşe-i müll ki key dehed keyfiyyet telhî beng
 - 5 Sûreteş merdem be-sîret mârâ u be-guzâr me goft
Nîst câiz cây-gâh bîm-râ gerdened reng
 - 6 Naĝme-i nâyî ki gûşî ta'n mey gûşend kes
Ger koned âheng-i dehen şod gûne teng
 - 7 Nîst-i merdem incilâ sâzî ne gird Fâik
Ân ki mir'at dileş bâ gehî başed beste zeng
- Sü 58a, S 115b

HARFÜ'L-LÂM

26

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Şûreş efgend dilem der ruh-ı to dâne-i hâl
Ser-be-ser û şode ger dîdem û zülf-i ferrûh-fâl
- 2 Bes besî girye ki gerde em be-firâket-i cânân
Çeşme-i çeşm-i me-râ ki şode hûn în be-nekâl
- 3 Tâ rehâ yâftem ez-genc-i firâk zâhir şod
Dîdemeş safha-i ruhsâr to-râ ferrûh-fâl
- 4 Çeşm-i dârem ki tefâ'il koned mî rahm gehî
Bûdeş gamze-i ebrû bikr-i şem hoş dâl
- 5 Dil ne mî yâfet nukl-ı la'l-i lebeş-râ her-gîz
Sû-be-sû sevk-i cihân-râ heme şod ger nakkâl

- 6 Âşıkân nazre-i çeşmet heme mesh darenend
Nazrî kon ki bîkr-i dâmedeest halka misâl
- 7 To neî âşık ü sûret-i mihreş Fâik
Tâ nigâr hâne-i çîn-râ nüviştend eşkâl
- Sü 58a, S 116a

HARFÜ'L-MİM

27

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Tû be-gû ey meh mâ der şeb-i firkat çe konem
Tâ be kî mî keşem ez-vasl tû hasret çe konem
- 2 Nez dâdem ne koned bâğ-ı behişt yek habbe
Nîst ger dost der ân ravza-i cennetî çü konem
- 3 Zâhid hüner-veş bâd murakka' in delk
Setr-i âybî ne koned câme-i gazelet çü konem
- 4 Men ne dâm ki der in kesret ez-û gûyem pes
Müşkilest mesele-i nokta-i vahdet çü konem
- 5 Sühan ez-û yek be-tûtî-i zebân kand bûd
Her yekî-râ ki neî kesret-i ülfet çü konem
- 6 Ân kirâ cehl mürekkeş şode est tan koned
Ger men û-ra ne konem sûret-i nahvet çe konem
- 7 Kîst âyâ ki der in sevk harîden şode kayd
Nîst-der kadr tû Fâik kemiyet çe konem
- Sü 59a, S 117a

HARFÜ'N NUN

28

Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün

- 1 Cânân mâ gerdûn serest men dil şode zâr ü zebûn
Her gamze-i tâ reşen hest şod der bisyâr hûn
- 2 Ey dürr-i deryâ-yı vefâ cârî be kon ayn-ı atâ
Ez-girye şod çeşmân-ı mâ mânend enhâr-ı uyûn
- 3 Halvet me gird zâhidân yek nazre kon ânen feân
Der kesret-i sevk-i cihan hoş cilve end kâr meşûn
- 4 Ân-râ ki der râh-ı huzûr dil-râ ne dâde yek fütûr
Şod der dileş esrâr-ı nûr-ez feyz-i envâr bütûn
- 5 Câri meşûn her sû-be-sû rîzî me kon bes âb-rû
Güftâr-ı beyhûde mâ gû hûbest etvâr sükûn
- 6 Derha zî nazm-ı pâk pâş hişyâr sırrî mefâş
Ey dil bedân gâfil hased şod ağıyâr fûnûn
- 7 Fâik to hod-râ hâk kon der-rah hak câh ki kon
Ez kîd ağıyâr pâk kon enîst ez-bârî derûn

Sü 60b, S 118a

HARFÜ'L-VAV

29

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Beyâ beyâ kon kist şüküfte çün gisû
Ki der-çemen bûd ez- reşk hem be hem şeb-bû

- 2 Güşâd çehce-i vuslat her âyîne rûzî
To-râ ki dil şode kân-râ büred nara hû
- 3 Sehî kad ân cihân-râ egerçi bisyâr est
Dilem ne yafte to-râ-veş çü kâmet-i dil cû
- 4 Ne dîde em be-to âsâ be-zîr-i çarh ki bûd
Perî sîreşt fereste meniş melâik hû
- 5 Hep âşîkân to porşem ki misâl û hestîend
Şenîdem ez-dehâneş sadâ-yı râtû bû
- 6 Çü ger mehâze-i gamze kirâ dü çâr bûd
Berây-ı cüsten tû dest aşk fütâd her sû
- 7 Neî ger şeme-i çeşmet ki bend-i yek Fâik
Hezâr-ı fütâde giriftî be-gamze-i yek mû
- Sü 60b- 61a, S 119b

HARFÜ'L-HE

30

Mef'ûlü Fâ'ilâtün Mef'ûlü Fâ'ilâtün

- 1 Ez nüh felek güzâred âh-ı dilem seher-gâh
Cânâ eser nedâred âyâ çü-râ to eyvâh
- 2 Ez men niyâz ü minnet dâdem me-râ sayd-ı vuslat
Ey mâh-ı burc-ı nahvet vey mülk-i nâz-râ şâh
- 3 Âyedez men beyâne ger gûyemet bahâne
Men nîst der miyan ez-tû çü hâh dil hâh
- 4 Men âşîk-ı gedâyem ber murg-ı bî nevâyem
Der-dâm tûr resâyem be-girifte em der-în râh
- 5 Çün her dilî yek şevk-i rûyî mihr der zevk
Rahmî be kon avf-ı çarh-ı dilem tû şod mâh

- 6 Gamzet be-sâzed efsûn çeşmet koned dilem hûn
Pes men şodem diger kevn ki mî keşem dil-i âh
- 7 Fâik neî yekî zâr ânân ki dîd nâ-çâr
Üftâd ber üftâd ey yâr hestîest be-gabgâbet çâh
Sü 62a, S 120a

HARFÜ'L-YE

31

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Ey peyk-i müjde dâd ü resî-râ hoş âmedî
Vey hoş berîd-i hûb-ı nefsî-râ hoş âmedî
- 2 Men-veş çü nîst tâ ki der in rûzgâr bedân
Dâned bî-kametet ki kesî-râ hoş âmedî
- 3 Handân şodem kenûn be kad ü demed ki ez-derûn
Men girye gerdem ez-tû besî-râ hoş âmedî
- 4 Âyed be-hoş kavm ü kabîle to û be-güft
Gûyem bes âyedend dih dihsi-râ hoş âmedî
- 5 Ân yâr neî zi cân ü dilem güfemeş der ân
Âyed zi sû-yı me kesî-râ hoş âmedî
- 6 Ân yâr-ı dil-rübâ ki çe fermûd be-gû be-gû
Ber men be hest tâ hevesî-râ hoş âmedî
- 7 Fâik humâr-ı câm peyâmet berenc bûd
Ey kân-ı neşe mey-gede sîr-âb hoş âmedî
Sü 62b, S 121b

EBYÂT Ü MUKATTA'ÂT

1

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün

- 1 Bûy-ı visâl zi turre-i yâr ez-sabâ resîd
Der ravza-i hayâl be-güşâd gonce- amîd
- 2 Vahdet nişîn künc-i ferâğ bes ki Fâikâ
Der kesretâ hidâyet ân zamân çü bedîd
Sü 63a, S 123b

2

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün

- 1 Hâb-ı fukarâ hûb velî bâr şedîdest
Bâreş ne koned sabr kesî sıdk nedîdest
- 2 Tâ hest eger ber dil û bîm zi hârî
Der bağ-ı fenâ ân ki güllî-râ ki becîdest
Sü 63a, S 123b

3

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

Ramazân feyzân nâm-ı nihâvend-i ulemâ
Rûzha rahmet savmest şebhâ nûr-bahşâ
Sü 63b, S 124b

4

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

Felek în arsa-i devrân leâb-1 kâr mî sâzed
 Dübârâ mî koned der-kâr tû ân zâr mî sâzed
 Sü 63b, 124b

5

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

Be-sûzed gevherâ în şevêd vâciden
 Ki ez-dil aceb û kirb endâhten kâr neî
 Sü 63b, S 124b

6

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

Ey günah gerde çü havf û ki to-râ malûmest
 Bad' ez-ân bîm ki kâr gerde ki în meçhûlest
 Sü 63b, S 124b

7

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

Yekî nezzâre âver dem ber în rû goftem în târih
 Be-hat-1 gûyâ sehâb âmed be-reviş vech meh-veş-râ
 S124b

ÖZGEÇMİŐ

KİŐSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : ARZU COŞKUNYÜREK

Doğum Yeri : İSTANBUL

Doğum Yılı : 1978

Medeni Hali : BEKAR

EğİTİM VE AKADEMİK BİLGİLER

Lise 1992-1995 : İZZET ÜNVER LİSESİ (İSTANBUL)

Lisans 1999- 2004 : MUğLA ÜNİVERSİTESİ
FEN- EDEBİYAT FAKÜLTESİ
TÜRK DİLİVE EDEBİYATI BÖLÜMÜ

Yabancı Dil : İNGİLİZCE